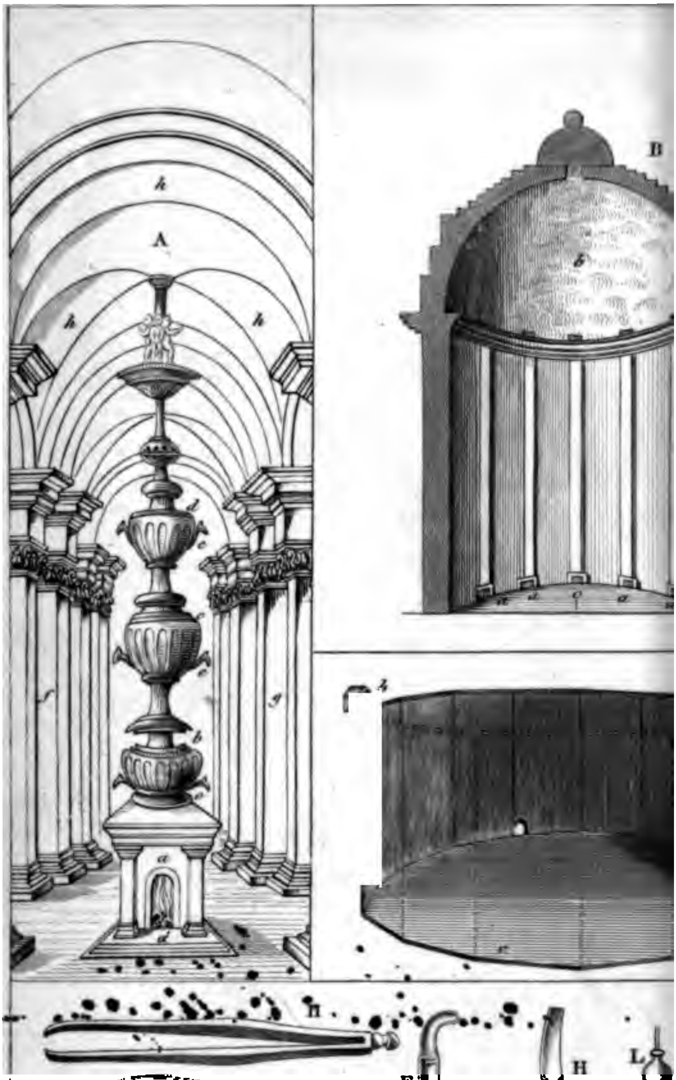
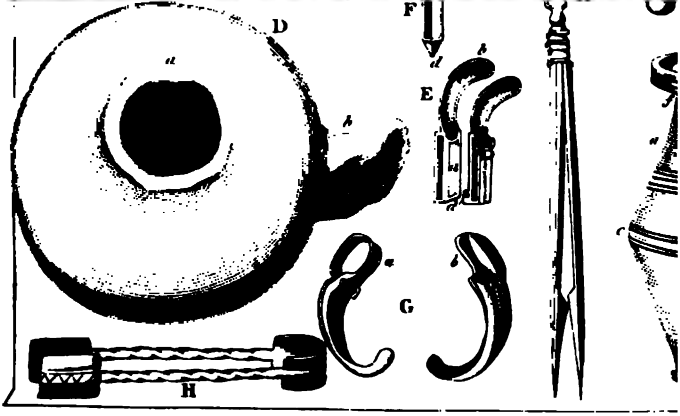

A
B
H
F
H
L

D
E
G
H

A. CORN. CELSI

MEDICINAE

LIBRI OCTO

EX RECENSIONE LEONARDI TARGAE.

QUIBUS ACCEDUNT

TITULI MARGINALES PERPETUI, CAPITUM LIBRORUMQUE;
ANNOTATIONES CRITICAE, MEDICAE, PHYSICAE:
TABULAE CHARACTERUM, PONDERUM, MENSURARUM, ALIÆ;
INDICES MATERIAE MEDICAE CELSIANAE, RERUMQUE:

PRAEFIXA

DE CELSI VITA DISSERTATIONE.

CONCINNAVIT,
INDICE JAM DELPHINIANO AUXIT

EDUARDUS MILLIGAN, M.D. S.A.S.S.

COLL. REG. MED. EDIN. SOD. MED. THEOR PRAELECTOR:
SOCIET. PHILOS. ET LITER. MANC. NECNON
LEOD. SOCIUS.

EDITIO SECUNDA, AUCTIOR ET CASTIGATIOR.

EDINBURGI,
VENEUNT APUD MACLACHLAN ET STEWART;
LONDINI,
APUD BALDWIN ET CRADOCK.

M.DCCC.XXXI.

EXCUDEBANT A. BALFOUR ET SOCII.

LECTORI SALUTEM, E. M.

Celsum decennium fere ante edituris, consilium nobis erat ut textus Targiani castitatem, cum synonymis, quae scientiam recentioris medicinae cum antiqua communicent, illustratis una locis aliquot auctoris omnium quidem Latinorum maxime perspicui, pauculis utique sed vix dum satis intelligendis, conjungere niteremur. His nunc prodeuntibus additi sunt tituli perpetui marginales, plurimae tabulae, legendo imprimis necessariae; index demum rerum, omnium hactenus copiosissimus; farragine saltem Matthiana excepta.

Tacitus, manibus Brotieriis prelo Valpiano ornatus, jam nobis ostenderat, textu immutato, veterrimum quemvis itemque Latinissimum scriptorem captui recentiorum, qui modo literas scirent, facile accommodari posse: nec alius prodit nunc Celsus noster, ne toga quidem abjecta, sed situ squaloreque vetustatis purgata, et a moribus ingenioque recentiorum

minus abhorrente. Scriptorem utiq
hic praestamus medicum, quantum
notionesque attinet, recentissimum:
lectori difficultates opponentem, qua
cus quivis hodiernus, docta hac et
sa adhuc lingua forte usus, obtulisset
etiam summa ipsius erga medicinam
commodo nunc suo usuique habere
qui modo cumque sermonem quo scri
mediocriter calleat: nec versionibus
lis legendis ignominiose damnatus,
rum editionum (quo vitio optima ali
vii interpretatio Anglicana laborat
bus, lexicographum, hominum generi
naturae physicaeque ad unum impe
ineptiis perpetuis, luditur.

Haud abs re scripsit quidam, '
quemque medicina antiqua rite i
sentire, rebus ejus materiae medicae
expurgandis, et superfluis liberan
signe nos materiae medicae hodiern
ficium collaturos; utpote qui obser
multas utilissimas, sed quae fracta ho
jectaque membra, nec intelligenda
manent, arti et usui clinico restitue
Hunc CELSI, ex medicis formulas hab
antiquis non tantum maxime curanti

[a] Diurna Medica Chirurgicaque EDIN. cal. Jul. 182

cepti et rationalis, sed absurdis formulis medicamentisque liberrimi, angulum diligentia quadam colendum curavimus: ut ANNOTATIONUM, SYNOPSIUM, TABULARUM demum additarum ope, haud opere majore, quam ex HEBERDENO vel SYDENHAMO effici solet, quodvis ex CELSI praescriptis in pharmacopolio parari posset. Non quod cautio nonnullis quaedam non sit adhibenda: annorum M.DCCC. lapsus et injuriae notationem illam arbitrariam, qua, periclitante utut genere humano, medicum ut medicamentario praescriberet, diis iratis omnium aetatum et gentium placuit, miseris stragibus deformaverunt. Multis ne nomina quidem remediorum immutata restant; ac plurimis ponderum aeque ac numerorum characteres suspicione haud vacui sunt: sed cum elementa compositionum satis fere declaraverimus, haud arduum erit, ipsos restituere cupientibus.

Ut antiquas illas materias singulas, in hodiernis, scientia recognitis, agnosceremus, nullis pene, nisi PRINCIPIBUS niti AUCTORIBUS statuimus; nec iis, exceptis fortasse immortalibus BAUHINI et LINNAEI laboribus, usquam vehementer fisi sumus: quippe quibus tanta quamvis nomina talemque diligentiam prae se ferentibus, inquisitionem nostram, nisi cum ea frustra visa esset, breviare nusquam licere

judicavimus. HIPPOCRATES, DIOSCORI NIUS, GALENUS, ipse CELSUS fontes gr unde antiquae materiae medicae an veritas haurienda est; sed minora tissimo VIRGILIO, aliisque POETIS, RUSTICAE SCRIPTORIBUS, ex SENECA, VIO, VEGETIO; ex MEDICIS demum MENTARIISQUE TENUIORIBUS auxilia nemo contemnet. Pudet equidem tulum librum, post tot tamque fı tiones, conflasse; ne quidem com: rum doctissimorum somnia prolixa є Sed vita brevis est; et post spatium l Trojani utilitati lectorum CELSI im quod reliqui erat annorum ludicris ı disperdere, facemve soli, quod aiun vere, noluimus. "Haud ita Trojae n mus:"—et aliis, ut sibi, parcere, vi est.

Sermone tamen eorum auctorum q tio suo summi stant, LINNAEI in re tanicis, in Chemicis THOMSONI, in WERNERI, qualis apud discipulum NUM est, in Nosologia SAUVAGESII et in Anatomia HALLERI, in arte mec taria PHARMACOPEIAE EDINENSIS, usi magnorum utique arbitrorum nomen medicae, quae justa rerum ratione, in ve consuetudine semel innixa, vix ob

Juniorum gratia, annotationes quasdam criticas locis hactenus inexplicandis subjecimus. Nonnullis ex his, vera lectio, procul dubio, reperta est: aliis tamen adhuc eadem conjecturis restat, de singulari quarum felicitate, sanius quam auctor, judicet lector ipse. Lectiones MSS. e LUCHTMANNIA TARGAE editione A.D. 1786, translatae sunt: cetera nostra.

Ipsam vero libri scripturam non intactam evasisse memento. Manus enim medicas ejus INTERPUNCTIONI, PARTITIONI, ORTHOGRAPHIAE, quarum priores duae pessimae erant, ultima mire typothecarum, ni fallor, incuria barbara, sibimetque dissona, admovere nihil dubitavimus. Ipsorum MSS. meliorum orthographia aevi AUGUSTANI antiquitatem redolet; cetera editorum sunt, quibus hominibus quasi axioma est, alium alios, praeeuntes sequi oportere; saepe quidem vetustissimum; quasi in cujus aetate sermonis interstinguendi aut dividendi ars vixdum nata, nullis certis principiis inniti potuit. Sed VERBA textus immutare, aut ullo modo a TARGA abalienare, nobis sacerrima fuit religio.

Neque nobis tamen, neque MAGNAE NEMESI satisfactum esset, nisi summam eam qua eminet accurationem textus nostri studio et supercilio literato doctissimi NINIANI LITTLE, viri scrupulosa quadam sua sed amabili prorsus

sedulitate cohorti studiosae notiss
tum debere profiteamur.

Haec ad primae editionis lectore
bant. SECUNDAE autem hujus EDITI
tatori adjicere liceat, eam Indice D
Indice Auctorum, et Indice Capitu
bus, Synopsi Nominibus Anglicis
ponderum ratione insigniter ditiore
tam prodire: quae omnia, haud sine
bore comparata, et boni consulat Lec
leat.

DE CELSI VITA ET SCRIPTIS

DISSERTATIO,

CUM TESTIMONIIS.

AULUS CORNELIUS CELSUS, scriptorum medicorum quos vetustatis inter monumenta longa seculorum barbaries reliquit, tam prudentia quam diligentia[a] princeps, Latinitate, arteque scribendi non medicos tantum, sed omnes ad tempus suum de artibus auctores longe superavit.

Illustri, ut creditur, Cornelia gente ortus,[b] Romae Caesaris Augusti temporibus vixit, vir apprime doctus, rerumque naturae sagacissimus. De aliis artibus haud minus quam de agricultura et medici-

[a] "Ex toto Galeni oceano non tot interiora medendi consilia quis hauserit, quam ex ubere hoc Cornelii rivo. Fateor, plus est in Galeno florum, ut et foliorum; sed fructuum plus in Celso est, nec me ullius, post Hippocratem, lectione vel magis affici, vel *erudiri*. Dignissimus est, vel doctrinae cultu vel elegantiae nitore, non solum qui legatur, sed qui nunquam de manibus deponatur." LINDEN.

[b] Potuit esse nostri pater Cornelius ille medicus quem CICERO non medicinae faciendae, sed morum pravorum causa nomen dedecorasse docet. "Ista cohors, quorum hominum est? Volusii haruspicis, et Cornelii medici, et horum canum, quos tribunal meum vides lambere." Verr. i. 11. Confer. p. xvi. xvii. infra.

na quasi Encyclopaediam composuit; d(
solis[a] ipse fert testimonium.

Mores ejus generosos fuisse docet ing
voluntaria candoris Hippocratici admirat
rum vindicatio,[c] histrionum,[d] circumforai
contemptus, lucri neglectus, ingenuae]
laudatio perpetua.

Medicinam fecisse ostendunt diligen
cognitio certa et minuta[g] qualis aegre h
apud clinicos videre est: praecepta[h] qua
tica et accuratissima aut tradit ut nova
alias opiniones haud cunctanter interpo

[a] Praef. lib. i. p. 1. Sed Quinctilianus, Inst. Orat. x
tissimus auctor est, Celsum Orationes, Historias, Jur
Rhetoricam (viii. 3. p. 107.); quinimo de re militari, i
omnibus artibus quibus M. T. Varro, D. voluminum a
narum multiformium, variarumque artium quibus hur
est columen" (Gell. xix. 14.): vel de quibus ipse Cice
parens" mirifice varius, conscripsisse. Mulo-medicina
morat, v. 28 p. 274, fortasse Agriculturae sectio fuerat.

[b] viii. 4. p. 413; viii. 8. 422. [c] ii. 14.]

[d] v. 26. p. 230. [e] v. 27. 251. [f] ii. 6. p.

[g] iii. 19, v. 27, vi. 7, vii. 16, vii. 26. Etiam Morg. ej

[h] "Experimentis credo, cum eo tamen ne quis hoc qu
beat." i. 3. p. 24.

[i] "Neque ignoro quosdam dicere, omne auxilium ne
increscentibus morbis, non cum jam per se finiuntur.
se habet." ii. 14. p. 70. "Ego tum hoc puto tentandu
cibus, semel et post febrem datus, prodest." iii. 11. p
igitur est?" etc. iii. 18. p. 120. "Sed id commode r
perimenta testantur." iv. p. 164. "Quae a medicis]
iv. 6. p. 168. Enemata nutrientia his verbis lauda
auxilium est, in alvum ptisanae cremorem indere." lib.
"Ego Στιατώματα quoque adjiciam." vii. 6. p. 337. "Q
bus praecepi, eadem servanda sunt." viii. 4. p. 418. "I(
auctores ex populo habeat, neque habere quidquam]
quamvis in monumentis medicorum non legerim, tam(
huic operi meo credidi." iv. 4. p. 158. "(Lumbricos) i
interdum teretes videmus." iv. 17. p. 181.

tomia porro ejus compendiaria, quam disciplinam, medicinae totius fundamentum, nemo nisi medicus breviare ausus esset, licet noster etiam adhuc satis amplam esse CURANTIBUS pronuntiet; exemplorum[a] morbidorum quae nemo nisi medicus aut audiisset, aut certe meminisset, crebra citatio; frequens et modesta artis artificumque defensio, maximeque antiquiorum;[b] propriae cum clarissimorum medicorum experientia collatio,[c] idem demonstrant. Judicium quidem de rebus medicis multo prudentius quam auctorum proxime aetatem Celsi antecedentium aut insequentium, et liberali erectoque sermone inter celebres medicos contendentes interpositum, viri alioquin modestissimi quasi litem dirimentis, haudquaquam novi in medicina, alienave doctrina ornati, vox esse apparet. Nec erat demum cur tempore illo literatissimo, quo summi reipublicae viri de artibus scribendo contenderent, auctor aliquis utique perdoctus sermonem habitumque medici in scriptis, quasi personam sibi assumeret. Constat igitur Celsum medicinam fecisse; gratis vero, an lucri causa, haud constat. Eruditio ejus insignis, quaestus contemptio,[d] nihil definiunt.

Sed Plinius,[e] "Quiritium PAUCISSIMOS" hanc ar-

[a] "Ego autem cognovi, qui, succisa lingua, cum abunde super dentes eam promeret, non tamen loquendi facultatem consecutus est." vii. 12. p. 358, sic viii. 8. p. 423.   [b] ii. 14. p. 70.

[c] "Tutius tamen est tria remedia per triduum tentare:" *scilicet contra Asclepiadem.* iii. 14. p. 116.

[d] iii. 4. p. 97.

[e] xxix. 1. "Solam hanc artium Graecarum nondum exercet Romana gravitas; in tanto fructu paucissimi Quiritium attigerunt, et ipsi statim ad Graecos transfugae."

tem adhuc exercuisse scribet; nec usquam Cornelium Celsum salutavit. Contra, libri rum indicesquos in compendium temporis simi principis Titi Vespasiani composui inter ROMANOS scriptores, haud unquam ii cos aut exteros recensent. Nec alii auct citatum Celsum usquam medicum dixe constanter de medicina, aliisve artibus s Haec autem nominum ordinatio Pliniana cilem parum illustrat, quoniam et Sextiur qui medicus fuit,[a] inter SCRIPTORES pariter cum Celso, eodem indice librorum xxii. xxiii. xxiv. xxv. xxvi. xxvii. (in OMNES Romani auctores citati medicina rant) includere consuevit: nec denominat in his indicibus alios spectat quam medic utpote quorum scripta primae auctoritat originesque fere notionum, quas forte apu quoque Latinos, sed adscitas ipse reperi citanti praestarent. Nimium vero auctores Plinii, viri medicis haud obscure iniqui, ii Namque licet ibidem testetur auctoritatem n medicinam tractantibus non esse: ipse ta xxvi. et passim) auctoritate Celsi non G Latinissime de medicina scribentis uti no tur. Quod quidem si auctores de ea a

[a] Ille enim est quem cum Julio Bassio, altero medico R scribente, coarguit xxix. 1. "ad Graecos transfugas" app ex auctorum indicibus supra memoratis facile colligitur. Quin et libri xxviii. elencho, Celsum cum "Opilio medico medico" utrisque medicis Romanis eadem pene linea re xxix, cum "Caecilio medico." Nimirum in prima classe i. e. Latinorum proposuit, et Romanos medicos fuisse et C naturaliter annumerari contra se demonstrans.

nullius fuissent auctoritatis, seu existimationis, nunquam fecisset. *Apparet* igitur Plinium non serio, nec ex vero, sed ridentem quasi atque εἰρωνικῶς hoc et plurimis aliis locis de medicis scripsisse: nec magis vere, quam illud, "Medicos sibi contemporaneos literas nescire: deserta et haec secta est quoniam necesse erat in ea literas scire." Quamvis revera nec secta Herophili, scribente Plinio, deserta erat, nec medici minus quam olim vel hodie forsan literati. Nec silentium Plinii vel cujuslibet alius scriptoris quidquam difficultati adimit. In urbe imperatrice Roma, Londino hodierno, vel Lutetia Parisiorum vix minore, sine academiis medicis, quibus vocalissimus quisque ad famam honoresque emergat, sine collegiis, quibus optimus quisque in ordinem nobiliorem cooptetur, nulla ad claritatem via restabat, nisi aulica ambitio et favor; vel putidior adhuc rerum novarum futiliumque in arte medicinali venditatio. Quam ob causam nemo a Plinio celebris, mentioneve dignus habetur, nisi quem Palatii patrocinium et flagitia,[a] seu foeda novatae artis jactatio famae commendassent. *At Romae* etiam sub Augusto, ut hodie Londini, plurimi extiterunt medici, quibus tales ad gloriam aditus nec patebant nec petebantur; qui nihilominus artem suam jacentibus fideliter scienterque, nec tenui sibi emolumento, praestiterunt.

Quo vero anno urbis Celsus natus mortuusve sit, adeo parum inter auctores convenit, ut ne seculum quidem quo floruerit idem omnibus videatur; aliis Augusto, aliis Tiberio[b] referentibus. Optimos au-

[a] Hist. Nat. xxix. 1.

[b] Fabr. Bibl. Lat. ii. 4.

tem criticorum ut Augusto tribuant, mo
jam infra dicendae; nobis quoque idone

I. Quinctilianus Celsum artium suos
Gallionem patrem exarasse testatur; (iii
autem de Romanorum oratorum meritis
sala Corvino (Sen. Suas. iii.) disputabat
sala ad medium Augusti principatum ex
Quare si Gallio eloquentia ante id temp
ceret, Celsus autem illum antecesseri
hunc solum illud reliquum de medici
primis ipsis Caesaris annis contexuisse:
aurea aetate, qua Virgilius atque Horati
tatis principes, scribebant.

II. Paucis post Themisonem annis s
sus.[b] At Themison Asclepiadem aud
tamen ante A. U. 663 mortuus est.[d] Li
Crassus, ibi perinde ut mortuus saepius
cumento est. Da Themisonem ei 50 an
isse, et A. U. 713 fato concessisse. Per i
praefatione, "Themison nuper ipse," i
annos intercedere; (atque vix "nuper" c
dem auctor tam castigate locutus, de s
longinquo;) et annum urbis 723, vel dec
cipatus Augusti post Antonium oppres
tribues. Sed Augusti principatum pos
durasse annos notissimum est.

III. Celsus, in praefatione, historiam
apud Themisonem abrumpit, quamvis

[a] EUSEB. Chron. 181; HIERON. ibid. Veterno quadrie
sui oblivionem, taediumque vitae afflictus, hanc fame fi
de Orat. 17. [b] Praef. p. 3. [c] PLI
[d] CIC. de Orat. i. 14, p. 163. [e] PET. Rat. T

ex triplicis nominis usu, qui rarior erat tos, patet. Vetustissimus enim codex illius nomen his literis profert, AULUS CELSUS; omnes quidem codices aut A, aut AUR: praeponunt.[b]

Etiam Romae vixisse haud ambiguum. praeter Plinium Romanum perpetuo citat ipse exempla morborum Romae medicosque chirurgosque quasi sibi not artem suam exercuisse constat..

VII. Verisimile est nostrum eum Cel quem Horatius[c] ac Ovidius[d] laudant. enim ille doctus fuit,[e] Flacco familiaris, genii propriis famae quaerendae sufficier orum scripta in bibliotheca,[h] ut homine paedicum[i] condeceret, perpetuo rimatu Tiberii Neronis, Drusi fratris natu majo que filii, imperii quidem Augusti tum de redis, scriba et comes;[k] et sermone me nus imbutus, ut vafer huic ridenti amico animi elationem Flaccus oblique perstri

[a] Biancon. Ep. de Celsi aetate.

[b] Nec alium fuisse APULEIUM CELSUM medicum, qu Largus (xciv.) sui et Valentis praeceptorem appell modo enim male contrahunt, modo contracta sinistre ev mina librarii, cujus rei testimonium fasti consulares abu

[c] Ep. I. 3. v. 15, 20. I. 8.

[d] De Po

[e] Locutio enim "quid mihi Celsus agit" perquam fa tota epistola octava: veteris scilicet amici spiritus, fortas dilecti adhuc hominis nimis magnos, et colloquio prin suo more coërcentis. Namque

> Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
> Tangit, et admissus circum praccordia ludit. I

[f] Ibid. v. 6.

[g] Ibid. v. 15, 16.

[h] v. 17.

[i] Vide p. xii. supra.

[k] Id. Ep. 8. v. 2

dam negotia liquida cum fide peragere
tamen, gravibus amotis, ludere nescius,[b]
ac prae omnibus Nasoni devotissimus:[c]
raris demum moribus,[e] ut memoria in v
dii immortalibus consecrari sit merita.

Sed quid eximio poetae, illustri equ
felicissimo Palatii stipatori, cum medic
Multa et pergravia. Imprimis Celsus
sarianae favore, poëseos censura, perin
nae et agriculturae, imo doctrinae omnig
clarus, ab omnibus ambitiosis, (nec can
bitione Naso) sed maxime literatis colel
extremam Ovidii fortunam qui non
iras exhorruit, quin ultima pene exular
jam amico officia praestare ausus sit.
Naso rei rusticae nec imperitum nec in
fuisse, tresque insignes de ea scriptc
pere coluisse testatur; et contra, ex
discimus Celsum nostrum versus Vi
aliqua censura notavisse. Atqui si Vi
cur Ovidii quoque non aeque expen
BUTHNOTUM quidem suorum temporu
vetat? Cur demum eum quartum e
quentissimum tribus istis amicis agric
non adjecerit?

Nunc cum vix ullum nomen gentilitiur
ferax sit, ut duo simul clari viri id ge

[a] v. 10. [b] v. 9. [c] v.

[d] v. 7. Confer Celsi praefationem, p. 10, de crudel
ne: ubi adnota, *Dict. de Scienc. Med.* ix. p. xxii. c
ficem CLEMENTEM VII. homines nocentes aconito, e
interficiendos tradidisse! Quin et fere Sprengel, Hi

[e] Ibid. v. 42. [f] Graecinum, Hyginur

sanus lexicographis criticisque concedet, in ultimis Augusti diebus quatuor una extitisse; et hos quatuor omnes haud minus sibi invicem similes, quam duos Sosias in fabula: studia, vitae genus, locus, universis eadem. Tantam equidem rerum varietatem noster utique Celsus scriptis suis comprehendit, ut alii quivis Celsi easdem aliquas attingentes, a Plinio, Quinctiliano, vel Columella, accuratissimis citatoribus, de Celso nostro quem perpetuo laudant, distincti fuissent. Plinius enim, ut Celsus, de omnibus rebus, Quinctilianus de omnibus auctoribus memoratu dignis, satagebant; nec erat cur amicum Horatii et Ovidii, scribam Augusti Neronis, silentio premerent.

VIII. His perpensis, Celsum ad 53 Augusti, vel A. U. 760, ad annum vero salutis nostrae 7, durasse patebit. Eo enim anno Ovidius Tomos exilio exactus est. Sed Celsus eo tempore, nondum Augustus mortuus est; nec ille annis fractus, ut qui de Ovidio apud Pontum invisendo paulo ante locutus esset. Sequitur, Celsum fato concessisse inter 7 et 10 nostrae aerae nedum senem; id quod icones ejus gemmis circumgestae nonnihil corroborant.

Qualis Celsi fuerit existimatio apud auctores omnium seculorum, qualia opera ediderit nunc perdita, ostendent quae sequuntur variorum scriptorum testimonia: quorum omnia collegisse inutile visum. Sufficiant quae aut vitam, aut famam, aut scripta ejus aliquo modo illustrent.

VETERUM TESTIMONI

COLUMELLA.

Re Rust. ii. 2. Vocat " Corneliu
non solum agricolationis, sed universae r
dentem virum."

ix. 2. Negat " Quicquam praecipi p
tius quam a Celso jam dictum sit."

vi. 9. " Quamvis doctissimi viri (Celsi
tem reverebar, tamen ambitione submot
censerem non omisi."

iii. 17. " Julius Atticus et Cornelius C
tis nostrae celeberrimi auctores." Su
scripsit Columella, sed haud secus ac Cla
temporum Augustanorum 24 annos vid
suis vindicasse potuit, nec tamen suae
annum excessisse. Sed multo seniorem
ipse testatur.

iv. 8. " Celsus et Atticus, quos in
maxime aetas nostra probavit."

i. 1. " Ut Carthaginiensem Magonem
nis parentem maxime veneremur; nam
et viginti memorabilia illa volumina ex se
sulto in Latinum sermonem conversa s
minorem tamen laudem meruerunt nostr
porum viri Cornelius Celsus, et Julius
Quippe Cornelius totum corpus disciplina
libris complexus est." Hinc est quod
codices manu scripti fere A. CORNELII CE
UM LIBER VI. pro titulo habent : et medicina

initium, nexum illum sermonis pulchrum Celso familiarem satis olet. Vide etiam, i. 8, ii. 9, iii. 2, vii. 2, 3, viii. 13, ix. 2, laudes simillimas.

Quinctilianus.

Inst. Orat. xii. 11. "Marcus Censorius Cato, idem orator, idem historiae conditor, idem juris, idem rerum rusticarum peritissimus. Quam multa, imo pene omnia tradidit Varro? Quod instrumentum dicendi M. Tullio defuit? Quid plura? cum etiam Cornelius Celsus, mediocri vir ingenio, non solum de his omnibus conscripserit artibus, sed amplius rei militaris, et rusticae etiam, et medicinae praecepta reliquerit?" Bene ad haec Morgagnus non mirandum esse si Celsus hic "vir mediocri ingenio" dicatur, quoniam inter divina ingenia Homeri, Platonis, Aristotelis, Tullii, Catonis, Varronis, instituatur ista comparatio.

x. 1. Celsus, vir eruditus, medius inter Brutum et Plancum, eos philosophos Latinos quos eloquentes literae Romanae tulerunt, "scripsit non parum multa, scepticos secutus, non sine cultu et nitore."

Plinius.

Hist. Nat. x. 53. "Quaedam gallinae omnia gemina ova pariunt, et geminos interdum excludunt, ut Cornelius Celsus auctor est."

xx. 4. "Celsus et podagris quae sine tumore sint, radicem ejus (hibisci) ex vino decoctam imponi jubet." (Vide locum ipsum in Celso, iv. 24, p. 190.)

LEONARDUS TARGA

AD

LECTOREM.

Si qua est ars, quam singulari studio ac diligentia Graeci excoluerint, ea certe Medicina est, quae in Oriente summo semper in honore habita, ex Aegypto, ut ceterae fere omnes, una cum Philosophia in Graeciam migravit. Ea quippe antiquis temporibus sapientiae pars habebatur, et quidem potissima, utpote quae corpori medetur, quocum animus ipse tam arcta societate conjungitur. Qui in ea inter veteres excelluerint, multi celebrantur: quorum praecipuus Hippocrates Cous, tanta vir auctoritate, ut medicorum princeps etiamnum habeatur. Hujus autem sectator inter Latinos A. Cornelius Celsus, non is quidem ingenio cum illo comparandus, sed scribendi arte atque elegantia procul dubio longe superior. Nam medicinam totam octo libris complexus, adeo scite in suas partes distribuit, dilucideque explicavit, ut nihil amplis desi-

derari posse videatur. Itaque valde dolen
praeclarum opus idemque utilissimum ten
juria plurimis mendis, nec sane levibus,
ad nostram aetatem pervenisse. Non def
dem viri doctrina atque eruditione praest
ea tollere conati sint; sed tamen nulla ej
editio hactenus apparuit satis probanda, r
niana quidem ipsa, unde posteriores cete
vantur; licet ea unanimi fere consensu
optima existimetur. Nam quaedam, quae
bebant, Lindenius corrupit; alia, corrupt
sent, ex conjectura, quae plerumque fa
est, restituit. Illud vero minime ferendu
cum in multis antiquos codices secutus s
sigillatim non admonuit; ut dubius in
haereas, quaenam sit cuique lectioni fides
da. Tria haec vitia vir summus Joannes
Morgagnus jam pridem animadvertit, e
singulis peccatum sit, editis VIII. in Ce
tissimis epistolis, diligenter, ut solet, a
multis insuper, quae nec Lindenius, nec a
quam attigerat, emendatis. Ad haec plu
vit, quae manifesto depravata sunt, nec t
spici potest, quo pacto corrigi queant. I
ita sint, ut Celsus pristinae integritati,
fieri potest, restituatur, unde potissimum
petendum est? Nimirum ab antiquis c
qui si emendati sint, veram scripturam exl
mendosi, homini sagaci interdum indica
ego persuasione ductus, cum superioribus
per Italiam instituissem, Codices MSS.
qui in Vaticana ac Medicea Bibliotheca

colligi posse videtur, divisionem illam[a] non esse. Ea certe, ut plerumque non a veterum scriptorum ingenio maxime abl que adeo ipsius Celsi, cujus ea non mir quod res diversas ac suapte natura separa lari artificio conjunxerit. Itaque si quanc put nominat, vox haec eo sensu fortasse a est, quo illam Latini scriptores usurpan quasdam significent ab aliis distinctas, hai ab iisdem prorsus sejunctas atque distract jusmodi sunt *capita epistolae* apud Tulliu nium, aliosque.

Ex iis, quae hactenus dicta sunt, satis a unum mihi curae fuisse, ut Celsi text emendatissimum darem ; cum auctor mi nis nitore ipse per se perspicuus nullo eg mentario. Equidem non negaverim quae vocabula artis propria, quae aliquid habea ritatis ; sed iis explicandis Lexicon Celsian cere existimabitur, si tantum erit otii, p valetudine tam infirma crebrisque adeo te bus vexata, ut quod dudum inchoatum est aliquando perficere. Vale.

[a] Sc. in capita : *v.* p. xxxv. infra.

Codices Vaticani. Hi totidem sunt quot M
mae asservantur in Vaticana Bibliotheca. Primi
ccxlix. scriptus seculo xv. Secundus Otthobon
Scriptus is fuit Vincentiae An. mccccLviii. T
nas mcccLvii. Scriptus fuit seculo xv. Quar
mmcccLxxi. Scriptus fuit a Palavicino, ut distic
ostendit ei praefixum : posteaque ab eodem emenda
tissimi illius et *corruptissimi exemplaris* quo in Me
datione usus est. Quintus Vaticanus mmcccLx
fuit Anno mccccLxvi. Sextus Vaticanus mmccc
tus fuit seculo xv. Videtur autem ex Mediceo
scriptus post Palavicini emendationem. Septim
mmcccLxxiv. Scriptus hic quoque fuit seculo xv.

LIBRI EDITI, A LEONARDO TARGA

Editio Nicolai, sive princeps Florentina, Anno
Hanc procuravit Bartholomaeus Fontius, isque C
ceum iv. ut illum interpolavit emendator, secutus
annot. ad lib. I. cap. i. pag. 19. l. 25. ad cap. ii. eju
22. l. 7. annot. ad lib. II. cap. vii. pag. 61. l. 24;
pag. 85. l. 12. annot. ad lib. V. cap. xxviii. sect. 3.

Editiones quatuor Venetiis habitae: prima apud
beum, An. mccccxciii. secunda apud Philippum P
mccccxcvii. tertia apud Lucam Antonium Ju
mdxxiv. quarta in aedibus Aldi et Andreae Asula
no mdxxviii. ex emendatione Joannis Baptistae E
res tres nihil fere discrepant a principe Florentina
tur descriptae. In Aldina loca quaedam, quae in
fuerant, ex Codice MS. restituta sunt; sed alia i
recte habebant, corrupta. Nimirum Codici illi ni
Egnatius: sibique etiam fortasse plus aequo induls

Editio Joannis Caesarii. Hagenoae apud Joann
Anno mdxxviii. In hac editione quaedam ita pro
leguntur, ut in Aldina. Mira sane consensio, nisi
factum est; cum utraque editio eodem anno, eod
absoluta sit, ut altera ad alterius exemplum exigi
Ceterum Caesarius alia insuper emendavit, eaque
sed ex conjectura, ut ex ejus Praefatione suspicari
que scholia quaedam, et nonnullas variantes lectiôn

Eadem Saligniaci recusa apud Joannem Sote
mdxxxviii. sed mendis pluribus deformata.

Editio Joannis Ruellii. Parisiis apud Christiani

um, Anno MDXXIX. Ruellius in plerisque Caesarium est secutus. Quae ipse mutavit, pauca sunt eaque ex MSS. fere sumta.

Edito Lugdunensis, Anno MDXLII. apud Sebastianum Gryphium. Qui hanc editionem adornavit, Aldina et Caesariana, An. MDXXXVIII. maxime usus videtur; atque ubi alterutra variat, quandoque adnotavit. Pleraque Caesarii scholia, suaque etiam nonnulla adjecit.

Editio Guilielmi Pantini. Basileae apud Joannem Oporinum, An. MDLII. Duas tantum editiones consuluit Pantinus Aldinam scilicet et Caesarianam, An. MDXXXVIII. ex quibus tertiam confecit, quae cum Gryphiana fere convenit. In enarrationibus conjecturas attulit, quibus loca quaedam, quae ipsi corrupta videbantur, restitui possent.

Editio Roberti Constantini. Lugduni apud Guilielmum Rovillium, Anno MDLXVI. Haec editio a Gryphiana vel Pantiniana vix differt; nisi quod pauca quaedam habet ex Ruelliana. Verum plurimis annotationibus referta est, quibus emendatur Celsus, illustraturque. Earum, quae ad emendationem pertinent, duo genera sunt: alterum ex antiquis Codicibus manuscriptis, editisve: alterum ex conjectura ortum, quod quaedam etiam comprehendit prius a Pantino animadversa.

Editio Henrici Stephani, id est, Medici Principes, etc. Parisiis, Anno MDLXVII. Stephanus Aldinam editionem in plerisque expressit; in aliis Ruellianam, quibusdam de suo passim adspersis.

Editio Balduini Ronssei. Lugduni Batavorum apud Franciscum Raphelengium, Anno MDXCII. Nihil Ronsseus in textum intulit, quod non in aliqua priorum editionum inveniretur. Quin ea ipsa, quae margini adscripsit, nova non sunt, sed ab aliis sumta; imprimis a Constantino, cujus fere omnes annotationes exscripsit. Enarrationes quidem addidit in septem posteriores libros (nam in priore iis usus est, quas Hieremias Thriverius Brachelius antea vulgaverat) ubi emendationes quasdam ex conjectura proposuit.

Editio Joannis Antonidae Lindenii. Lugduni Batavorum apud Joannem Elsevirium, Anno MDCLVII. Usus est Lindenius tum Codicibus manuscriptis, tum plurimis editionibus, tum, praeter suas, Nancelii, Scaligeri, Foësii, aliorumque conjecturis; quibus multa, quae antea corrupta erant, restituit. De hac tamen editione vide epistolam ad Lectorem.

Editio Theodori Jans. Almeloveenii. Amstela Joannem Woltersium, Anno MDCCXIII. Eadem Lindeniana, sed annotationibus, locis, ut vocant scholiisque tum aliorum, tum etiam suis ab A ornata.

Eadem recusa Patavii apud Josephum Comi MDCCXXII. adjectis tribus Jo. Bapt. Morgagni in (tolis. Item Ludg. Batav. apud Jo. Arnoldum L Anno MDCCXXX. una cum quibusdam Morgagni capitibus, ac trium veterum editionum collatione. sileae apud Jo. Rudolphum Thurneisenium, An. : cum eadem collatione, ac notis integris Joannis C berti Constantini, Josephi Scaligeri, Isaaci Casaub Baptistae Morgagni. Denique Patavii iterum apu Cominum, Anno MDCCL. in qua editione ad cetera in priore Cominiana, epistolae sex accedunt Jo. Ba nunquam antea vulgatae.

INDEX CAPITUM

CELSI MEDICINAE.

LIBER I.

...iae Historia, Sanorum Regimen.

LIBER II.

...gnostica; Materia Diaetetica.

LIBER III.

Curatio Morborum Diaetetica.

DE MENSURIS PONDERI[illegible]

ANTIQUORUM;

ET QUOMODO AD NOSTRA REL[illegible]

VANUM esset, in libro hujusmodi satis modico ribus mensurisque aetatis scriptorumque ipsiu rere. Sed cum in toto fere supplemento nostro perpetuum, uti ex ipso veritatem omnium illust comprobare sibi liceret, quantitates rerum abs tiones ad modulos Britannicos, qui fixissima ite PENDULUM nostrae latitudinis, ideoque ad axem aquamque stillatitiam his mensuratam se habent, erant.

Atque in hac re difficultates longe tenuiore vulgo critico repraesentare placuit. Inter enim tei, quod vocant, seculi scriptores, omnino de hi venit; et si postea, declinante jam imperio, on apud nos in Britannia, nec nisi novo senatus c IV. cap. 75.) reparanda, vidimus, incuria et pejus immutata sint, id ad rem nostram nih quoque lector referre debet, siquando bonos a nostris numeris aliquantum deflectere videat; auctoribus deterioris aevi seducti sunt, ut OCTO tribuerint, aut jejunis aliorum computationibus i denique, ipsi grana Trojana cum chalcis et silic Italica cum Britannicis imperite confuderunt. H PETRUS MATTHIOLUS, CAROLUS ARBUTHNOTUS GAUBIUS, mille minorum: nec nos valde cens remus si qua numerorum signa calamus male manum enim errare est, et insuper effecimus, u simum quemque tironem esset, singulorum ver pendere.

MENSURAE ROMANAE EX MONUMENTIS CONFIRMATAE.

Ad ipsam demonstrationem nunc properandum, ubi ostendimus,

1. Denarium Romanum grana Trojana Britannica 62$\frac{1}{7}$ + pependisse.

2. Pedem Romanum pollicum Britannicorum 11.604 eorundem valuisse.

3. Ceteras omnes mensuras ponderaque inde certissime deduci posse.

Ab his sequitur, pedem Romanum, ad pendulum latitudinis LONDINII per spatium inane, ad 62° FAHRENHEITI thermometri calefactum, oscillans, rationem habere quam 11·604 ad 39.1393. Porro congium Romanum ad congium (Gallon) Britannicum IMPERIALEM, ut 189·64 ad 274, esse.

Tabulam F composuimus, ut mos computandi pure Romanus semperque nostratibus durus, melius innotesceret: gens enim Romulea, ad rapinas et spolia nata, rationem eam partiendi militarem quidem, sed nec medicis nec legatoribus incommodam, per numeros relationis, sermoni suo addidit.

Quae autem infra de mensuris Celsi fusius tradenda sunt, lectoribus magis distincta fient, si partium argumenti naturaliter inter se connexarum brevis quasi adumbratio hic prius exhibeatur. Sciant, igitur, fontes unde vera pondera mensuraeque illius aevi, uteunque remoti, hauriuntur.

I. Denarius Romanus, pondus aeque ac moneta, hodieque in cimeliis publicis abundans, scrupulosissime contra grana Trojana Britanniae nostrae perpensus est.

II. Pedis Romani longitudo sex modis saltem diversis aestimatus est.

1. Ponderedenarii invento, numeroque denariorum in LXXX libris amphoram constituentibus, pondus amphorae mensurae cubicae, cui latus erat pes Romanus, facile patebit; hujusque radix cubica (= 11·845 si aquam, et 11.64 si vinum salsum, ut Aminaeum, inesse putemus,) longitudinem pedis Romani indicabit. At procul dubio mensura vinaria fuit amphora.

2. Simili ratione ex congio VESPASIANI, vase adhuc exstante, pes eruitur = 11.49 pollicum nostrum.

3. Multa monumenta, etiamque mensurae adhuc exstantes, pedem Romanum 11·604 pollices Anglicos habuisse docent.

4. Exstant et mensurae Graecae quas veteres $\frac{1}{24}$ Romanis longiores fuisse tradunt. Hinc pes fit = 11.64.

5. CASSINUS mensuras quas veteres dederant scriptores itin-

erum per viam Emilianam aliasque adhuc integra
pedem Romanum 11.7 pollices Anglicos non exced
(Mem. Acad. Sc. t. i. p. 375.)

6. Templorum aediumque grandiorum mensuras
pedum rotundis exacte designatas fuisse eleganter, n
specie, proponit DE LA HIRE; pedem itaque non supı
lices Anglicos statuit (ibid. p. 74.)

III. Tabulae ex CELSO et PLINIO, locaque ex D
GALENO, aliisque scriptoribus Graecis, Romana C
invicem et ad Britannica pondera nos referre sinunt.
cum massula aquae aeque gravi comparata certas nun
pedis penduli Londinensis rationes habere, senatı
cautum est. Sic cum denarius 62¼ grana Trojana,
aquae cubici, Anglorum comprehendat, simplice red
Romanus evadit 11·604, tabula CELSI valorem uncia
oboli, sextantisque figit. Tabula vero Plinii chalcum,
Atticam, cyathum, acetabulum, heminam, mnam adji
que praeter loca Graeca jam citanda, Latina illa qua
mus per se satis demonstrant pondus assis et libr
idem fuisse, utrumque demum uncias duodecim conti

"As erat librae pondus.—Reliqua obscuriora qu
nutione: et ea quae diminuuntur ita sunt ut extrem
habeant; ut a duodecim una dempta uncia, *deunx*, &c
L. L. V. 35.

"Numerus xxiiii. scrupulorum duodecies comput
efficit, quae duodecim unciis perficitur." ISID. Orig
cap. xxiiii.

"Graeci medici pondera medicamentorum ad dracl
gunt; quae quia ad denarium conveniunt, (octog
quatuor in libram incurrunt) pro nota Graecae drach
denarii posui, et ad ejus pondus drachmas redegi." (
NATALEM apud Marcell. Emp.

"Erit nota denarii unius pro Graeca drachma: ac
in libra denarii LXXXIV. apud nos, quot drachmae apu
incurrunt." SCRIBONIUS LARGUS AD CALLISTUM.

> At cotyle cyathos bis ternos una receptat.
> Sed de abaco nobis id pondus saepe notatur:
> Bis quinae hunc faciunt drachmae: si appendere velles
> Oxybaphum fiet, si quinque addantur ad istas.
>
> RHEM. FA

Testimonia ex scriptoribus Graecis. Πρόδηλον, ὃ
λέγομεν νῦν ἐν τοῖς τοιούτοις ἅπασιν ὅσπερ Ῥωμαῖοι δυνάριον
GAL. lib. 8. κατὰ τόπους, cap. 3.

Dioscorides apud Galenum, l. c. Ἡ δὲ δραχμὴ, ἡ καὶ
μένη, ἄγγραμματα τρία, τοῦτ᾽ ἔστιν ὀβόλους ϛʹ.

Cleopatra, l. c. Ὁ κύαθος ἔχει δραχμὰς ιʹ.

Ὡς ξʹ δραχμὰς ἑλκούσης τῆς κοτυλῆς· καὶ γὰρ λ̈ εἶχε ἔγε Ἀτ

C. TABULA, PONDERA TROJANA, TAM MEN[illegible] CITATIS, TAM GRAVITATIS, ROMANORU[illegible]

	Urna.	Libra.	Uncia.	Denarius.	Scrupulus.	Sextans.	(
Amphora	= 2	= 80	= 960	= 6720	= 20160	= 40320	=
Urna*	1	= 40	= 480	= 3360	= 10080	= 26160	=
Congius*	¼	= 10	= 120	= 840	= 2540	= 5040	=
Sextarius		1⅔	= 20	= 140	= 420	= 840	=
Libra		1	= 12	= 84	= 252	= 504	=
Hemina			8 4/7	= 60	= 180	= 360	=
Acetabulum			2 1/7	= 15	= 45	= 90	=
Sesqui-cyathus			2 1/7	= 15	= 45	= 90	=
Cyathus			1 3/7	= 10	= 30	= 60	=
Sescuncia			1½	= 10½	= 31½	= 63	=
Uncia			1	= 7	= 21	= 42	=
Cochleare				2½	= 7½	= 15	=
Drachma				1	= 3	= 6	=
Denarius[a]				1	= 3	= 6	=
Scrupulus					1	= 2	=
Scrupulus dimidiatus					½	= 1	=
Obolus						1	=
Sextans						1	=
Chalcus*							

[a] *Denario infra hanc lineam* 62 *grana, compendii numer[illegible] gratia tribuimus. Qui accuratiora volunt,* $\frac{4}{7}$ *illud* Gr[illegible] *lorem per denariorum columnam ducant, et nostris su[illegible]*

Sed post tot annorum lapsum, quomodo ista nostra Trojana referamus? Diligentia antiqua perfacile effecit. Inclytus enim J. Greavesius,[a] cus, pondus denarii, per plurima exemplarium Italicis aliisque cimeliis conservata, ipsa statera t pondus omnium meliorum denariorum, ad grana librare reperit. Sed cognito denarii, qui veteribu nummus fuit, sed ponderis rerum arbiter, ponder denominationum valorem calculo simplicissimo, in janis habebis. Vide, hac de re, ipsum Greavesii suo classico, de denario Romano; necnon de origin p. 36; Arbuthnotum in tabulis, p. 15; Smith maria, p. 167: quae opera omnia Anglice scripta.

Praeterea, idem Greavesius ex multis Atti quadruplis, vel tetradrachmis, non eandem, ut di affini, genti convenit, sed valde proximam grav nit; quae singulis quidem denariis grana 67 tribu enim hominum tantulam in pondere differentiam vi disset.

Postremo, in Vaticano Romae extat adhuc, si moc querint, mensura congii, quam optimus princeps V

[a] Ipse, in Sarcophagaeo pyramidis Aegyptiae, aliasque, Latini Joannes Gravius. Wood, Ath. ii. col. 157.

5

nici constituitur. Constat enim, ex RHEMNII FANNII (*ribus et mensuris versiculis*,[a] aliisque auctoribus, cubun pede amphoram continere. Nunc, ARB. p. 82, congius =! unciarum Italicarum solidarum, $\times$ 8, = 1656·5408 ı amphora; et $\sqrt[3]{1656{\cdot}5408}$, = 11·83, vel prope modum l lineares Italiae hodiernae = 11·45 unciae Anglicae, (G p. 233,) quae sic latus amphorae cubicae, vel pedem a metiuntur.

Sed difficile est accurate satis vasis cujusvis capacit aestimare. PHILANDER in librum iii. cap. 3. 117, V mensuram semipedis ex antiquo lapide in hortis ANGELI Romae hanc sculptam habente ad unguem descripsit. cum STATILII VOL. APRI mensoris aedificiorum mensura epitaphio marmoreo inscripta, commensus est, auxiliant ficis PAULI III. architecto JACOBO MELEGHINO; sed noı ram hanc Statilianam in margine apposuit, ut cl. GR (p. 208.) excidit. Hic ad uncias Britannicas relatus unci ideoque PEDEM ROMANUM 5·800 $\times$ 2, = 11·60 UNCIAS, :

Eo tempore, A. D. 1522, extabant Romae duae columı rum altera ΠΟΔ. Θ, altera ΠΟΔ. ΙΒ, insignitae, mens dum ix. et xii. Graecum exhibebant; et cum notur

HERODOTO ii. PLINIO, COLUMELLA R. R. v. easdem pe

tem, Romanis longiores esse, hunc excessum PHILANDı monumentis congruum reperit.

Adhuc ibidem extant duo monumenta marmorea sepı T. STATILII VOL. APRI, quod $\frac{1944}{2060}$, = ·972; et COSSUT $\frac{1934}{2000}$, = ·967 pedis Anglici, secundum illustrem GREA pedi Romano tribuunt. Posteriori autem mensurae, utpo ratissimae, vir doctissimus maxime adhaerescit: COSSUTII aut sculptorem, aut agri mensorem, aut lapicidam fuisse, et circinus, et norma, aliaque ejusmodi artis instrumenta ii taphio satis demonstrant: neque minus elegans et sumı gentia qua haec mensura ex marmoris superficie elev (p. 223.) Sed pes hujus 11·604 uncias Anglici pedis fa numerus ab aliis multis aeneis, ferreis, marmoreisque aı dera Romae deprehensis mensuris, mediocri tantum dis differt. Ex toto, 11·604 unciae Anglicae certissima, 11·45 tior pedis Romani mensura. Vide GREAVESIUM de Pede R p. 222-3, et passim: de Denario Romano, 277, et passiı CAM PAETUM de Antiq. Rom. et Graec. mensur. VILLALP. Appar. urb. et temp. ii. 3. c. 25. SEXT. POMP. de Verb. si

Pes longo spatio latoque notetur in anglo,
Angulus ut par sit, quem claudit linea triplex;
Quatuor ex quadris medium cingatur inane.
Amphora fit cubus; quam, ne violare liceret,
Sacravere Jovi Tarpeio in monte Quirites.

D. TABULA MENSURARUM CAPACITATIS.

E Tabulis Medici ARBUTHNOTI *de veterum monetis, ponderibus, et mensuris.*

										Angl. Gall.	Pints.	Inches.
Ligula										0	$\frac{1}{48}$	0·117
4	Cyathus									0	$\frac{1}{12}$	0·469
6	1½	Acetabulum								0	$\frac{1}{8}$	0·704
12	3	2	Quartarius*							0	$\frac{1}{4}$	1·409
24	6	4	2	Hemina						0	$\frac{1}{2}$	2·818
48	12	8	4	2	Sextarius					0	1	5·636
288	72	48	24	12	6	Congius*				0	7	4·942
1152	288	192	96	48	24	4	Urna*			3	4½	5·33
2304	576	384	192	96	48	8	2	Amphora		7	1	10·66
46080	11520	7680	3840	1920	960	160	40	20	Culeus*	143	3	11·095

E. TABULA MENSURARUM LONGITUDINIS.

EX EODEM.

										Angl. Paces.	Feet.	Inches.
Digitus transversus										0	0	0·725¼
1⅓	Uncia vel Pollex[a]									0	0	0·967
4	3	Palmus Minor*								0	0	2·901
16	12	4	Pes							0	0	11·604
20	15	5	1¼	Palmipes*						0	1	2·505
24	18	6	1½	1⅕	Cubitus					0	1	5·406
40	30	10	2½	2	1⅔	Gradus				0	2	5·01
80	60	20	5	4	3⅓	2	Passus*			0	4	10·20
10000	7500	2500	625	500	416⅔	250	125	Stadium*		120	4	4·5
80000	60000	20000	5000	4000	3333⅓	2000	1000	8	Milliare*	967	0	0

[a] "Eas uncias nostri cum viderent pollicibus aequari, non amplius uncias, sed POLLICES nominarunt." PHIL. ad VITRUV. iii. 3. p. 117.

F. TABULA PONDERUM AC MENSURARU LATIONIS, QUAS PASSIM CELSUS USURP

Unc.		Uncia	Sextans.	Quadrans.	Triens.	Quincunx.	Semis.	Septunx.	Bes.	Dodrans.	Dextans.	Deunx.
1	Uncia	1	= $\frac{1}{2}$	= $\frac{1}{3}$	= $\frac{1}{4}$	= $\frac{1}{5}$	= $\frac{1}{6}$	= $\frac{1}{7}$	= $\frac{1}{8}$	= $\frac{1}{9}$	= $\frac{1}{10}$	= $\frac{1}{11}$
2	Sextans		1	= $\frac{2}{3}$	= $\frac{1}{2}$	= $\frac{2}{5}$	= $\frac{1}{3}$	= $\frac{2}{7}$	= $\frac{1}{4}$	= $\frac{2}{9}$	= $\frac{1}{5}$	= $\frac{2}{11}$
3	Quadrans			1	= $\frac{3}{4}$	= $\frac{3}{5}$	= $\frac{1}{2}$	= $\frac{3}{7}$	= $\frac{3}{8}$	= $\frac{1}{3}$	= $\frac{3}{10}$	= $\frac{3}{11}$
4	Triens				1	= $\frac{4}{5}$	= $\frac{2}{3}$	= $\frac{4}{7}$	= $\frac{1}{2}$	= $\frac{4}{9}$	= $\frac{2}{5}$	= $\frac{4}{11}$
5	Quincunx					1	= $\frac{5}{6}$	= $\frac{5}{7}$	= $\frac{5}{8}$	= $\frac{5}{9}$	= $\frac{1}{2}$	= $\frac{5}{11}$
6	Semis						1	= $\frac{6}{7}$	= $\frac{3}{4}$	= $\frac{2}{3}$	= $\frac{3}{5}$	= $\frac{6}{11}$
7	Septunx							1	= $\frac{7}{8}$	= $\frac{7}{9}$	= $\frac{7}{10}$	= $\frac{7}{11}$
8	Bes								1	= $\frac{8}{9}$	= $\frac{4}{5}$	= $\frac{8}{11}$
8	Octunx								1	= $\frac{8}{9}$	= $\frac{4}{5}$	= $\frac{8}{11}$
9	Dodrans									1	= $\frac{9}{10}$	= $\frac{9}{11}$
10	Dextans										1	= $\frac{10}{11}$
11	Deunx											1

His cujusvis unitatis, librae, unciae, denarii, congii, partes duodec est, UNCIAE, *distributae erant.*

G. CHARACTERUM IN CELSO OBVENIEN TABULA.

P. . . . = Pondo: cum aliis notis junctum qua p Anglice, *by weight*, significat.
P., per se . = 1 libra.
Ӿ. . . . = 1 denarius.
= non per se = 1 sextantem denominationis antecedentis
= per se = fere unius drachmae sextantem.
= = . = 2 sextantes.
⊤ . . . = 1 sextantem.
— . . . = $\frac{1}{2}$ sextantis.
Z. . . . = 1 sextantem.
Ƨ. . . . = 1 sextantem.

Porro P. =, P.⊤, P.Z, P.Ƨ, characteres compositi sui omnino secundum tabulam superiorem, librae sextantem significant. Pari quoque ratione, P. Ӿ. =, P. Ӿ. ⊤, P. P. Ӿ. Ƨ., denarii sextantem, vel unciae quadragesimam dam partem, designant. Lege, de nota P., ARBUTHN p. 24; nos p. 159. ‘Varios Auct. de Notis’ apud Ling. Auct.

I. COMPARATIO DOSIUM VETERU HODIERNIS.

ALOË, ad haemoptoën cochl. ii=310. gr. ad ict. ob. iii=31 ; purgationem liberam ʒiii.
i.e. 310*gr.* ʒi. . 62 . 186 media 62 med. hodiern. 15 ;
SULP. CUPR. ad lumbricos ʒi
i.e. 62 . 0 . 0 . 0 ——20 —————— 5
CASTOREUM, ad menstrua provocanda ʒii.
i.e. 124 . 0 . 0 . 0 ——62 ——————15 .
ELATERIUM, vulgo ob. i. minima dosis ½ob. infantulis chalc
i.e. 10⅓ . 5½ . 2 . 0 ——10½—————— 3
OXYD. CUPR. ad crassa extenuanda ob. iii.
i.e. 31 . 0 . 0 . 0 ——20 —————— 5
SCAMMONIA, ad alvum purgandam ʒi. vel ob. iiii. ad alvum s
i.e. 62 . 41⅓ . 20⅔ . 0 ——30 —————— 8 .
SCILLA, ad biliosa expurganda ob. iii.
i.e. 31 . 0 . 0 . 0 ——10 —————— 2 .
HELLEBORUS NIGER, ad bilem et pituitam expurgandas ʒi.
i.e. 62 . 31 . 0 . 0 ——12 ——————15

Hinc duci potest, doses antiquas fere quadruplo ampliores e

Porro, FABAM Latinam quae CELSI familiaris est i gog. SORANI Eph. cap. 24, docet scrupulum dimidiun continere; sed MERCURIALIS, ut refellat, conatur. R dit FABAE SOLIDAE magnitudinem ℈ii. vel ʒi. ad sun nere. Ad SCRIBON. 13. Idem, ad Comp. Larg. 95, fa tiam ponderi VICTORIATI, sive binis scrupulis, aequale DIOSCORIDES, de faba Aegyptia, hanc communi Graec esse, docet. Quum vero his distinctis mensuris saepen CELSUS in bolis exhibendis, verisimile est, duplicen nem, minutiores enim differentias negligunt medi Ponatur igitur faba Italica ad scrupulum, faba . scrupulos duos, vel, ad summum, ad drachman; a utpote maxime conjecturas, doses CELSI scrutamur.

1. Antidotum Mithridatis ex rebus 35 variis, fer amarisque cum opio. sic ut gr. 10743 habeat 258⅛ o Hoc medicamentum praebuit CELSUS ad fabae Aegy tudinem, ut anodynum; atque $\frac{62}{41}$= 1½ gr. modica qui sis est. Pag. 225.

2. Ad tussim Athenionis, myrrham, piper, castoreu copulata, 248 ad 62 vel $\frac{1}{4}$. Praebita erant tamen d ad magnitudinem fabae nostrae; igitur = 40 $\frac{40}{4}$ = 10 gr. opii pro dose, quae quidem nimia est. I

3. *Ad tussim*, compositio ex aromaticis et antispasmodicis, *cum opio, constat*: sic ut 238 partes opii 62 contineant, vel $\frac{1}{4}$. *Datur et haec* ad fabae Italicae, vel communis, molem duplicem,

$= 20 \times 2 = 40.$ Sed $\frac{40}{4} = 10$ gr. pro dose opii. P. 228.

4. Adversus ischuriam. Aromatica cum opio 4298 ad 434: fere 9·9, aut 10. Sed $\frac{62}{10} = 6\frac{1}{5}$, nimia quoque opii copia.

Sed ut antidotum, ad Graecae nucis magnitudinem dedit, quadruplo fere majorem; quod nimium est.

Pericula quaedam, a nobis facta, ostendunt fabam communem nigram ad grana xii. pendere, amygdalam non decorticatam ℨss. hordeum autem grana xx.

1. DOSES OPII A CELSO IN MEDICAMENTIS DATAE IGITUR SUNT,

1. Mithridatis	gr. 6;	nunc $\frac{6}{4} = 1\frac{1}{2}$
2. Ad tussim Athenionis	10	$\frac{10}{4} = 2\frac{1}{2}$
3. Ad tussim vigilacem	10	$\frac{10}{4} = 2\frac{1}{2}$
4. Ad ischuriam	$6\frac{1}{5}$	$\frac{6\frac{1}{5}}{4} = 1\frac{1}{2}$

Si pondera antiquorum clinicorum medica quadruplo nostris leviora fuerunt, haec, ut supra videtur, facile, at vix quidem aliter, explicari possunt.

CARMEN MNEMONICUM,

Analogias ponderum Romanorum et Britanniae hodie Imperialium, Anglicé demonstrans.

To the congius and gallon, each, ten pounds allow,
On the bushel and amphora eighty bestow;
Rome's pound, as in Troy weight, twelve ounces obtains,
But her ounce is Avoirdupois, strictly, in grains:
Denarii drams, scruples scrupli define,
Sextarius answers to our bottle of wine,
And the mina's a short pint—fourteen ounces in fine.

SYNOPSIS

RERUM INSTRUMENTORUMQUE FERE AD MEDICAM CELSIANAM ATTINENTIUM, Q TATIONIBUS, TITULISQUE MARGINALII TRATAS REPERIET LECTOR. ADDUNTUR ANGLICANA.

Liber enim in molem incommodam ne excresceret, ponere, aut res (hic literis, quas vocant Italicis inse communibus satis declaratas, et vix aut parum a synon suis alienas, repetere noluit editor. Id porro monitum tertiam, nomina quidem Anglica rerum praebere; se quae nostrae incuria in rebus botanicis, physicisque, ut horum synonymorum usum, nimis acriter admoneri n enim describunt, variant praeterea multum in diversis nici provinciis, nec raro, nisi singulis ex eodem gener etiam varietatibus, recte accommodari non possunt. generosae, vel Mancum potius quam nullum ducem ex ultra noluimus.

A.

Pag.	Nomina Celsiana.	Recentia Synonyma.	Nom
199	Abrotonum	Abrotonum vulgare	Souther
194	Acanthinum	Gummi Arabicum	Gum A
205	Acetabulum	Quid?	Measur
238	Acia	Quid?	A ligat
194	Acacia	Acacia vera, Arabica, aliaeque.	Gum A
309	Aculeus trigonis	Quid?	Skate t
198	Aeris flos	Oxydum aeris	Copper
195	Aerugo	Subacetas cupri	Verdeg
197	Aes combustum	Sulphuretum cupri	Copper
197	Alcyonium	Spongia quaedam	Pipe Sp
79	Alica	Zea pinsa*	Round

Pag.	Nomina Celsiana.	Recentia Synonyma.	Nomi
197	*Auripigmentum*		*Orpimen*
357	*Aurum*		*Gold*
		B	
204	Balanon	Guilandina Moringa*	Myrobal
195	Balsamum	Amyris Gileadensis	Balm of
196	Bdellium	Amyris Kataf?	Bdelliu
245	Beta	Beta vulgaris	Beet
144	Bitumen	Pix terrena	Mineral
82	Bulbi	Ignorati	Bulbous
215	*Bacca**		*Berry*
443	*Baculum*		*Rod, sti*
74	*Balneum**		*Bath*
213	*Basilicon*		*Royal oi*
216	*Bessis*		*Two-thi*
78	*Beta**		*Beet*
78	*Brassica*		*Cabbage*
78	*Bubulus*		*Beef*
201	*Butyrum*		*Butter*
		C.	
205	Cachrys	Roris marini excrementum*	Excresce
198	Cadmia	Carbonas zinci	Calamin
255	Canina lingua	Cynoglossum officinale	Hound's
253	Cantabrica	Convolvulus Cantabrica	Cantabri
209	Capparis	Capparis spinosa*	Capers
76	Caprea	Antilope (Capra) Rupicapra	Chamois
198	Caprificus	Ficus Carica ♂	Wild fig
206	Cardamomum	Amomum Cardamomum*	Cardamo
200	Cassia	Laurus Cassia	Cassia
224	Cassia nigra	Rosmarinus officinalis, cassia nigra	Rosema
130	Catapotia	Quid?	Pills
220	Caunei	Ficus quidam	Caunean
200	Cedrus	Juniperus Phoenicea	Cedar
253	Centaurion	Gentiana Centaurium	Centaury
253	Cerastes	Coluber Cerastes	Horned
204	Ceratum elotum	Ex cera dealbata	Purified
205	Ceratum liquidum	Duplice oleo	Liquid ce
112	Cerussa	Carbonas plumbi	White le
223	Cerussa combusta	Quid?	Fired cer
194	Chalcitis	Aeris vena	Copper o
212	Chamaeleon	Carlina acaulis	Carline t
314	Chelidonia	Chelidonium majus	Celandin
253	Chersydrus	Coluber Lutrix, chersea	Water sn
197	Chrysocolla	Carbonas cupri*	Soldering
218	Cicini oleum	Ricinus communis*	Castor oi
197	Cicuta	Conium maculatum	Hemlock
197	Cinis	Oxydum zinci*	Flowers o
198	Cinis Cyprius	Idem ex Cypro	Tutty, ox
328	Cineres sarmentorum	Carbonas potassae	Ashes of
196	Coagulum	Lactis leporini	Curd of h
199	Coccum Gnidium	Daphne Gnidium*	Gnidian g
81	Cochlea (*Terr.*)	Limax ater, laevis, albus	Snail
257	Colubra	Coluber	Snake

SYNOPSIS.

…a Celsiana.	Recentia Synonyma.	Nomina Anglicana.
…ba	Columba Œnas, domestica	Dove
…fia	Murices, purpurae, buccinae, minutae	Small shell-fish
	Trigla Hirundo	Crow
	Costus Arabicus	Spikenard
…n malum	Pyrus Cydonia*	Quince
…nolia	Argilla quaedam	Cimolian earth
…daucus	Athamanta Cretensis*	Cretan spignel
…dictamnus	Origanum Dictamnus*	Cretan dittany
	Ex croco*	Crocus ointment
…ma	Quid?*	Crocus cake
…grestis	Momordica Elaterium	Squirting cucumber
	Cupressus sempervivens	Cypress
	Cyperus longus*	Bullrush
	E cypri floribus	Cyprus oil
	Genista Canariensis, Lawsonia inermis	Cyprus
	Cytisus hirsutus et nigricans	Cytisus
…mus		*Caesarian composition*
		Sweet flag
…s		*Hot bath*
		Lime
		Bell-flower
		Spanish fly
		Vine tendrils
…ndinis		*Swallow ashes*
		Flesh
…s		*Castor*
		Cataplasm
		Stems
		Onion
		Cephalic
		Wax
		Cherry
		White lead
…ys		*Ground pine*
		Paper
…um		*Cinnamon*
		Portable stove
		Injection pipe
		Spoon
		Colic
		Tent
		Colophony
		Coral
		Horn
…i		*Hart's horn*
…bustum		*Burnt horn*
		Saffron
		Cucumber
		Gourd
…s		*Cupping glass*
		Cumin
		A cup holding ten drachms

Pag.	Nomina Celsiana.	Recentia Synonyma.	No
336	*Cyathiscus*		Smal
182	*Cyma*		Cym
		D.	
225	Daucus Creticus	Athamanta Cretensis*	Creti
80	Defrutum	Vinum incoctum	Boil
229	Dictamnus Creticus	Origanum Dictamnus*	Ditt
198	Diphryges	Pyrites tostus	Roas
253	Dipsas	Coluber Dipsas	Thir
220	Dulcis radix	Glycyrrhiza glabra	Liqu
202	*Denarius*		*Den*
296	*Dia croci*		*Croc*
215	— *daphnidon*		*Law*
291	— *keratos*		*Hart*
290	— *libani*		*Oint*
173	*Ductio alvi*		*Glys*
		E.	
85	Echinus	Echinus esculentus	Sea
300	Elaterium	Succi faecula*	Spu
199	Eruca	Larva papilionis brassicae, rapae, napi, sinapis	Cabl
82	Eruca	Brassica Eruca	Basi
197	Ervum	Ervum Lens	Vet
210	Erysimum	Erysimum officinale	Hed
196	*Eboris scobs*		*Ivor*
217	*Elephantina*		*Ivor*
212	*Emplastrum*		*Plas*
226	*Enchrista*		*Lini*
214	*Enneapharmacum*		*Nine*
217	*Ephesium*		*Eph*
215	*Epispastica*		*Epis*
		F.	
225	Faba Aegyptia	Arum Colocasia—it. 300, 301.	Egy
199	Faex combusta	Carbonas potassae	Bur
88	Far	Triticum barbatulum ?	Spel
303	Fel taurinum	Paratum	Ox
82	Feniculum	Anethum Foeniculum	Fen
237	Fibula	Qualis ?	Clas
78	Ficedula	Motacilla Ficedula	Epic
66	Filicula	Aspidium Filix mas, polypodium fontanum, p. Dryopteris, p. Filix mas, p. aculeatum	Male
209	*Faba fressa*		*Frie*
228	—— *nostra*		*Italia*
199	*Faex**		*Tart*
88	*Felina adeps*		*Cat's*
87	*Feniculum*		*Fenn*
263	*Fermentum*		*Barn*
197	*Ferrum*		*Iron*
173	*Ferula*		*Asaf*
308	*Ficus*		*Fig*
198	*Flos aeris*		*Bras*
220	*Foenum Graecum*		*Fenig*
75	*Fomenta*		*Fome*
80	*Fontana aqua*		*Sprin*

Pag.	Nomina Celsiana.	Recentia Synonyma.	Nomin
		L	
199	Lacertus	Lacerta vulgaris	Lizard
73	Laconicum	Balneum vaporeum	Steam l
203	Lacrymae cicutae	Quid?	Hemloc
178	Lacrymae papaveris	Opium	Opium
67	Lactuca marina	Euphorbia Paralias, exigua	Sea Let
81	Lactuca verna	Lactuca sativa, *crispa*, L.	Spring l
130	Ladanum	Cistus Creticus*	Ladanu
82	Laganum	Placenta porosa	Sponge
86	Lana succida	Lana impura*	Juicy w
82	Lapathum	Rumex Patientia, sanguineus, crispus, acutus, aquaticus, scutatus, Acetosa	Burdock
191	Lapis Asius	Ignotus?	Asian st
199	Lapis Phrygius	Ignotus	Phrygian
199	Lapis scissilis	Schistus croceus	Slate
118	Laser	Assaefetidae similis	Assafaet
226	Laurus	Laurus nobilis*	Laurel
196	Lenticula	Ervum Lens majus	Lentil
88	Lentiscus	Pistacia Lentiscus*	Pistacia
88	Ligustrum	Ligustrum vulgare	Privet
255	Lingua canina	Cynoglossum officinale	Hound's
247	Lipara	Quid?	Fatty co
85	Locusta	Cancer Gammarus	Lobster
85	Lolligo	Sepia Loligo	Cuttle Fi
78	Lupus	Perca punctata	Dottled
160	Lycium	Acacia Catechu	Catechu
309	*Lanula*		*Wool, Fla*
392	*Lemniscus*		*Lemniscus*
217	*Leuca*		*White Me*
200	*Lilium*		*Lily*
200	*Linum*		*Flax plant*
222	*Lolium*		*Darnel*
228	*Lupinum*		*Lupines*
		M	
224	Malabathrum	Quid?	Malabathr
129	Malagmata	Emplastri genus	Plastic co
88	Malicorium	Punicae Granati corium	Pomegran
122	Mandragora	Atropa Mandragora*	Mandrake
199	Marrubium	Lycopus Europaeus, Stachys hirta, Marrubia varia	Horehoun
88	Melinum	Ex malo cotoneo	Quince oi
194	Melinum alumen	Ex Melo insula	Meline Al
253	Mentastrum	Mentha silvestris, rotundifolia	Wild Min
86	Merula	Turdus Merula	Thrush
77	Milium	Panicum miliaceum*	Millet
196	Minium	Oxydum plumbi rubrum	Red lead
194	Misy	Chalcitidis species	Copper ore
122	Morosycos	Ficus Sycamorus	Sycamore
78	Mullus	Mullus barbatus	Mullet
80	Mulsum	Vinum ex melle*	Honeyed w

Pag.	Nomina Celsiana.	Recentia Synonyma.	Nom
202	Panaces	Heracleum Panaces	All he
79	Panificia elota	Frumenta aqua imbuta	Best b
77	Panis cibarius	Panis furfuraceus	House
227	Papaver silvestre	Papaver Rhoeas, α, β', γ'.	Wild
178	Papaveris lacrimae	Opium*	Opium
268	Papyrus	Cyperus Papyrus	Papyri
88	Parthenium	Matricaria Parthenium	Feverf
88	Passum	Vinum ex uvis siccis	Raisin
78	Pastinaca	Pastinaca sativa	Parsni
83	Pecten	Anomia Ephippium	Comb
85	Pelorides	Chama Cor	Gapin
88	Perdicion	Matricaria Parthenium	Feverf
254	Personina	Arctium Lappa	Burdo
211	Peucedanum	Peucedanum officinale*	Hogs
253	Phalangium	Aranea Tarantula	Idrant
77	Phoenicopterus	Phoenicopterus ruber	Flamii
83	Pinei nuclei	Pinus sylvestris	Pine
185	Piper longum	Piper longum*	Long
185	Piper rotundum	Piper nigrum*	Black
185	Piperatum	Acetum ex pipere	Peppe
111	Pittacium	Linum piceatum	Pitch
196	Pix cruda	Ut nostra	Crude
194	Plumbum combustum	Quid ?	Calcin
211	Plumbum elotum	Quid ?*	Washe
202	Plumbi recrementum	Quid ?	Lead
248	Plumbum album	Stannum	Tin
77	Pollen	Triticum pulveratum	Flour
88	Polygonon	Polygonum aviculare	Bistor
127	Polenta	Farina hordeacea	Barley
225	Polium	Teucrium Polium*	Poly
159	Ponderum notae	Quae ?	Chara
225	Pontica radix	Centaurea Rhapontica	Pontic
197	Porrum	Allium Porrum	Leek
86	Posca	Vinum cum aceto	Dilute
296	Psoricum	Quid ?	Itch oi
194	Psyllium	Plantago Psyllium	Psylliu
68	Ptisana	Decoctum hordei	Ptisan
79	Pullus cohortalis	Pullus gallinaceus	Coop
195	Pulegium	Mentha Pulegium	Penny
79	Pulticula	Tenuius zeae pollen	Pottag
210	Pumex	Ut noster	Pumic
83	Purpura	Murex ramosus, scorpio saxatilis	Brancl
206	Pyrethrum	Anthemis Pyrethrum	Pellito
88	*Panicum*		*Panic*
213	*Paracolleticum emp.*		*Aggluti*
218	*Pastillus*		*Pastils*
309	*Pastinaca piscis*		*Skate*
419	*Pellicula*		*Membr*
220	*Pessi*		*Pessar*
225	*Petroselinum*		*Parsley*
292	*Phynon*		*Incarn*
285	*Pirum*		*Pear*
309	*Planus piscis*		*Ray-Fi*

Pag.	Nomina Celsiana.	Recentia Synonyma.	Nomina A
207	Sinapis	Sinapis alba*	Mustard
83	Siser	Daucus Carota, β'.	Parsnip
79	Sorbitio	Ptisanae succus	Slops, gruel
308	Sory	Chalcitidis genus	Copper ore
78	Sparus	Sparus annularis	Spar fish
111	Spuma argenti	Lithargyrus*	Litharge
294	Specillum asperatum	Blepharoxyston	Rasp-probe
197	Spodium (cinis) v. 198.	Oxydum Zinci impurum	Tutty
66	Squama aeris	Peroxydum cupri*	Bronze Scale
194	Squama aeris rubri	Cupri oxydum*	Copper Scale
224	Stacte	Myrrha ex oleo	Oil of myrrh
208	Stercus	Quae medicinalia?	Faeces
201	Stibi	Antimonii sulphuretum	Antimony
289	Stibi coctum	Oxydum antimonii	Calcined anti
222	Strigmenta	Olei sordes	Remains of o
204	Struthium	Reseda Luteola	Bastard rocke
87	Strychnos	Solanum nigrum	Nightshade
200	Styrax	Styrax officinale*	Storax
208	Sulphur apyron	Quid?	Native sulphu
220	Susinum unguentum	Quid?	Compound L
122	Sycaminum	Ficus Sycamorus	Sycamore fig
206	Sycamini lacrymae	Quid?	Sycamore juic
156	Syriacum oleum	Eleomeli	Syrian oil
197	*Scammonia*		*Scammony*
218	*Scoria*		*Scoria, refuse*
195	*Sevum*		*Suet*
215	*Sextarius*	Sexta pars congii	20 *Ounces*
252	*Solaris*		*Sunflower*
78	*Surculus*		*Twig*
		T.	
88	Tamarix	Tamarix Gallica	Tamarisk
201	Terra Eretria	Ochra	Eretrian earth
289	Terra Samia	Bolus terreus medicinalis	Samian earth
210	Thapsia	Thapsia villosa, fetida	Deadly carrot
225	Thlaspi	Thlaspi Bursa Pastoris*	Shepherd's pu
194	Thus	Juniperus Lycia	Frankincense
206	Thymiama Ammoniaci	Quid?	Ammoniacal in
82	Thymum	Thymus vulgaris	Thyme
198	Tithymallos	Euphorbia Paralias	Sea spurge
200	Tragoriganus	Thymus Cephalotos?	Tragoriganum,
81	Tragum	Triticum peregrinum?	Foreign wheat
224	Trifolium	Psoralea bituminosa*	Psoralea
309	Trigonis aculeus	Calx	Spike of Ray
77	Triticum	Triticum hybernum	Wheat
168	Trixago	{ Teucrium Chamaedrys, ά, β'; Rhinanthus Trixago	Elephant's hea
307	*Teda*		Torch of pitch
225	*Terebinthus*		Turpentine tre
214	*Tetrapharmacon**		Fourfold mixtu
215	*Thuris fuligo*		Soot of incense
200	*Tragacantha*		Tragacanth
		U.	
208	Urtica	Urtica dioica, urens	Nettle
196	Uva taminia	Delphinium Staphisagria*	Stavesacre

12. *Rapa.* - -	Haec, tibi, brumali gaudentia frigore rap Quae damus, in coelo Romulus esse s
13. *Coliculi.* - -	Ne tibi pallentes moveant fastidia caules Nitrata viridis brassica fiat aqua.
14. *Porri sectivi.* -	Fila Tarentini graviter redolentia porri Edisti quoties, oscula clausa dato.
15. *Porri capitati.* -	Mittit praecipuos nemoralis Aricia porr In niveo virides stipite cerne comas.
16. *Napi.* - -	Nos Amiternus ager felicibus educat ho Nursinas poteris parcius esse pilas.
17. *Asparagi.* - -	Mollis in aequorea quae crevit spina Ra Non erit incultis gratior asparagis.
18. *Uva duracina.* -	Non habilis cyathis, et inutilis uva Lyae Sed, non potanti me, tibi nectar ero.
19. *Chia Ficus.* -	Chia, seni similis Baccho, quem Setia m Ipsa merum secum portat, et ipsa sal
20. *Cydonia.* - -	Si tibi Cecropio saturata cydonia melle Ponentur, dicas haec melimela, licet.
21. *Nuces pineae.* -	Poma sumus Cybeles: procul hinc disce Ne cadat in miserum nostra ruina cap
22. *Sorba.* - -	Sorba sumus, molles nimium durantia ve Aptius haec puero, quam tibi, poma d
23. *Caseus Lunensis.*	Caseus, Etruscae signatus imagine Lun Praestabit pueris prandia mille tuis.
24. *Casei Trebulani.*	Trebula nos genuit; commendat gratia Sive levi flamma, sive domamur aqua.
25. *Bulbi.* - -	Cum sit anus conjux, et sint tibi mortua Nil aliud bulbis quam satur esse potes
26. *Olivae.* - -	Haec, quae Picenis venit subducta trape Inchoat, atque eadem finit, oliva dape
27. *Porcellus lactens.*	Lacte mero pastum pigrae mihi matris a Ponat, et Aetolo de sue dives edat.
28. *Pulli gallinacei.*	Si Libycae nobis volucres et Phasides e Acciperes: at nunc accipe cortis aves
29. *Boleti.* - -	Argentum atque aurum facile est, laen Mittere: boletos mittere difficile est.
30. *Tubera.* - -	Rumpimus altricem tenero quae vertice Tubera, boletis poma secunda sumus.
31. *Turdorum Corona.*	Texta rosis fortasse tibi, vel divite nardo, At mihi de turdis facta corona placet.
32. *Anas.* - -	Tota quidem ponatur anas: sed pectore Et cervice sapit: caetera redde coquo.
33. *Vulva.* - -	Te fortasse magis capiet de virgine porc Me materna gravi de sue vulva capit.
34. *Colocasia.* -	Niliacum ridebis olus, lanasque sequaces, Improba cum morsu fila manuque trah
35. *Jecur Anseris.* -	Adspice, quam tumeat magno jecur ans Miratus dices, Hoc, rogo, crevit ubi?
36. *Gallina altilis.* -	Pascitur et dulci facilis gallina farina, Pascitur et tenebris: ingeniosa gula e
37. *Columbini.* -	Ne violes teneras perjuro dente columba Tradita si Cnidiae sunt tibi sacra Dea
38. *Palumbus torquatus.*	Inguina torquati tardant hebetantque pal Non edat hanc volucrem, qui cupit ess
39. *Pavo.* - -	Miraris, quoties gemmantes explicat alas; Et potes hunc saevo tradere, dure, coq
40. *Phoenicopterus.* -	Dat mihi penna rubens nomen: sed lingu Nostra sapit. Quid si garrula lingua f

FIGURARUM INSTRUMENTI CELSI EXPOSITIO.

A, Ordo aedificii balneorum; ex Gulielmi du Cho *Graecorum et Romanorum antiquis numismatibus et la monstratis*, p. 94, delineatus.

a, Hypocaustum.

á, Praefurnium; (Cato R.R. 38. Vitruvius v. 10. p. erat quo ligna carbonesque ad ignem alendum injicieba lem " hearth" vernacule dicimus.

b, Calidarium, seu ahenum aquam calidam, ad balneum, dictum, mittendam continens. Bacchius de Thermis, vii Celsus i. 4. p. 27.

c, Tepidarium; ahenum aquam tepidam, ad balneum, tepidar emittens. Ibid. Celsus i. 3. p. 20. i. 4. p. 27.

d, Frigidarium; ahenum aquam frigidam, ad balneum, dictum, emittens. Bacchius et Du Choul, locis citatis. mus Mercurialis de Gymnasiis, p. 56. Celsus i. 3. p. 2

e e e, Emissarii canales, epistomiis instructi, per quos, obi aqua ad balnea idonea meabat. Praeter autem istos, aquam de frigidario in tepidarium, de tepidario in calida centes. Nimirum nares in haec receptacula, uti prioru in solium, patescebant. Vitr. v. 10. p. 210.

f, Balnea muliebria; *g*, balnea virilia; secundum Vitruv citato. Scilicet ad thermas utriusque sexus per interco partis, ad feminarum per *f*, ad marium per *g*, iebatur.

h h h, Laquearium concameratio. Vitruv. *l. c. infra desc*

B, Laconicum Caracallae Romae extans; ex Philandr vium v. 10. p. 207. delineatum. Cels. p. 73.

a a a a, Canales vaporiferi, modo aërem calefactum, mo sursum promittentes.

b, Curvatura laconici, intra quam clypeus rotundus, aene catenis suspensus, vaporem sublatione et depressione n

c, Pavimentum laconici; quod balnei angulum, ut raro, usurpatum, occupabat.

C, Solium, seu labrum, in quo, in balneis veterum, lav Amano in Cael. Aur. p. 650. " quod Balneum Roma incrustatum, monstrat."

a a a a a, Gradus quibus " in balneum, vel solium, desce

b^1, margo congii; b^2, b^3, b^4, b^5, b^6, b^7, annuli quos VILLAI ut mihi, perperam ut GRAEVESIO videtur, latus cubicu CONGII, SEXTARII, HEMINAE, indicare existimat. GRAEVI ornamenta: sed quaestio haud difficilis est, quam ex datis resolvat lector; figuram enim congii summa acc nuit chalcographus.

ALTITUDO STEREOMETRICA eb^1	=	11·50 unciae
eb^2	=	10·30
eb^3	=	9·85
eb^4	=	7·80
eb^5	=	7·21
eb^6	=	5·48
eb^7	=	4·90
Linea transversa *cd*	=	7·00
Chorda curvaturae *cf* subtenta	=	6·50
Versus sinus curvaturae *cf*	=	0·40

cd, Maxima linea transversa.

e, Fundus congii.

f, Curvaminis lateris summitas.

Hic quidem congius, cum scala insequente semipedis R simum in mensuris antiquis nostris aequiparandis co lum.

K, MODULUS SEMIPEDIS ILLIUS ROMANI, quem in marginei 3. p. 117, ex monumento CALOTIANO, PHILANDER tra quem cum PEDE STATILIANO etiam convenire reperisse industria patientis chalcographi multum usi, accurate bulam nostram, incidendum curavimus. Quanquam en natus irritos reddidit contractio chartae, ad sexagesima exsiccatae tamen ratione hujus inter scalpendum habi mipedem PLINII et VITRUVII in tabula tandem hab punctata hanc mensuram infra, linea K supra, finit. linea infra, congio contigua, limes pedis COSSUTIANI, GREAVESIUS praetulit, inferior est. Horum semipedum Romanum pedem 11·5; longior vero, 11·604, uncias pe

a a a, UNCIAE verae, ideoque pollices veri, Romani; qu dem absolvunt.

b b b, DIGITI quadrati, rotundi, lineares; ex quibus ultin nearis habuit. De digitis rotundis et quadratis legat de Aquaeductibus, lib. i.

L, GUTTUS; unde lavantes ungebantur.

Quanta longitudo fuerit, tertia dempta latitudo sit, pr
labri, et alvei. Labrum utique sub lumine faciendum vide
circum, suis umbris obscurent lucem. Scholas autem
fieri oportet spatiosas, ut cum priores occupaverint loca
tantes reliqui recte stare possint. Alvei autem latitudo i
et pluteum, ne minus sit pedes senos, ut gradus inferior i
pulvinus duos pedes. Laconicum, sudationesque sunt
tepidario, eaeque quam latae fuerint, tantam altitudine
imam curvaturam hemisphaerii: mediumque lumen in
relinquatur, ex eoque clypeum aeneum catenis pendeat:
ductiones et demissiones perficietur sudationis temperatu
ad circinum fieri oportere videtur, ut aequaliter a medio
porisque vis per curvaturae rotundationes pervagetur.

attulerunt. Quos tamen Homerus, no
lentia, neque in variis generibus morbor
attulisse auxilii, sed vulneribus tantum
et medicamentis mederi solitos esse, pro
quo apparet, has partes medicinae solas
tentatas, easque esse vetustissimas. Eod
tore disci potest, morbos tum ad iram I
mortalium relatos esse, et ab iisdem ope
litam. Verique simile est, inter nulla
versae valetudinis, plerumque tamen e
contigisse, ob bonos mores, quos neque
que luxuria vitiarant. Siquidem haec d
prius in Graecia, deinde apud nos, afflixer
que multiplex ista medicina, neque o
apud alias gentes necessaria, vix aliquos
senectutis principia perducit. Ergo etia
de quibus retuli, nulli clari viri medicina
runt; donec majore studio literarum dis
tari coepit, quae, ut animo praecipue omn
saria, sic corpori inimica est. Primoqu
scientia sapientiae pars habebatur; ut et
curatio, et rerum naturae contemplatio
auctoribus nata sit: scilicet iis hanc ma
rentibus, qui corporum suorum robora c
tatione, nocturnaque vigilia minuerant.
multos ex sapientiae professoribus peritos
accepimus; clarissimos vero ex iis Pyth
Empedoclem, et Democritum. Hujus
quidam crediderunt, discipulus Hippocr
primus quidem ex omnibus memoria dig
dio sapientiae disciplinam hanc separavit,
et facundia insignis. Post quem Diocles
deinde Praxagoras et Chrysippus, tum I
et Erasistratus sic artem hanc exercuerun
in diversas curandi vias processerint.

Literarum cultus medicinam auget.

Hippocrates a philosophia separat.

et morbos continentium causarum[a] notiti
evidentium, post haec etiam naturalium
novissime partium interiorum. Abditas
cant, in quibus requiritur, ex quibus pri
tra corpora sint, quid secundam, quic
valetudinem faciat. Neque enim crec
eum scire, quomodo morbos curare con
unde hi sint, ignoret. Neque esse dul
alia curatione opus sit, si, ex quatuor pri
superans aliquod, vel deficiens, adversa
nem creat; ut quidam ex sapientiae pı
dixerunt: alia, si in humidis omne viti
Herophilo visum est: alia, si in spirit
pocrati: alia, si sanguis in eas venas, qı
accommodatae sunt, transfunditur,[b] et ir
nem, quam Graeci φλεγμονὴν nominant, ex
inflammatio talem motum efficit, qualis i
ut Erasistrato placuit: alia, si manantia
per invisibilia foramina subsistendo, iter
ut Asclepiades contendit. Eum vero re
rum, quem prima origo causae non fefel
que vero inficiantur, experimenta quoq
cessaria; sed ne ad haec quidem aditum
isse, nisi ab aliqua ratione, contendunt.
quidlibet antiquiores viros aegris incul
cogitasse, quid maxime conveniret; et
plorasse, quo ante conjectura aliqua duxi

[a] Notitiam seriei, scilicet, vel ordinis, saepe longi,
inter causam evidentem (excitantem) et signa manifesta
morbum *continent*, seu sustinent. Recte omnino: et ab
tinentibus male intellectis turpis medicorum recentiorum n
NULLAM CAUSAM MORBIS PROXIMAM DARI, nimirum quasi
ejusmodi oriri possent. Neque inficiandum puto, res e
vulgo venditas, effectus, quam causas morbi proximas, pe
esse: raro enim causa continens simplex et una.

[b] *Error loci* medicorum recentium.

vet: at nihil ex his esse quaerendum, coquitur; ea vero sumenda, quae maxi qualia assumta sunt. Eademque ratior ritus gravis est, cum somnus aut vigilia mederi posse arbitrantur, qui prius illa i eveniant, perceperit. Praeter haec, cu ribus partibus et dolores et morborum nascantur, neminem putant his adhibere dia, qui ipsas ignoret. Necessarium er dere corpora mortuorum, eorumque v intestina scrutari; longeque optime feci lum et Erasistratum, qui nocentes hom bus ex carcere acceptos, vivos inciderin rintque, etiamnum spiritu remanente, tura ante clausisset, eorumque positu figuram, magnitudinem, ordinem, duri tiem, laevorem, contactum; processus d lorum et recessus, et sive quid inseritu quid partem alterius in se recipit. Nequ dolor intus incidit, scire quid doleat, eu parte quodque viscus intestinumve sit, verit: neque curari id, quod aegrum e eo, qui, quid sit, ignoret. Et cum per v jus viscera patefacta sunt, eum, qui san colorem partis ignoret, nescire quid int corruptum sit; ita ne succurrere quide ruptis. Aptiusque extrinsecus impo compertis interiorum et sedibus et figur que eorum magnitudine: similesque o posita sunt,[a] rationes habere. Neque e sicut plerique proponunt, hominum no horum quoque paucorum suppliciis, rem innocentibus seculorum omnium quaeri.

Cadaverum secandorum utilitas.

[a] Scilicet, Colorem, figuram, magnitudinem, ordinem, recensita, l. 14; "ea" nimirum "quae natura ante clau

a naturalibus actionibus, quae apud eo
erant, sed ab experimentis, prout cuique
rant, medendi vias traxerint. Ne inter
dem ab istis quaestionibus deductam es
nam, sed ab experimentis. Aegrorum en
medicis erant, alios propter aviditatem
bus protinus cibum assumsisse, alios propte
abstinuisse; levatumque magis eorum mo
qui abstinuerant. Itemque alios in ipsa
quid edisse, alios paulo ante eam, alios po
nem ejus: optime deinde iis cessisse, qui
febris id fecerant. Eademque ratione
principia protinus usos esse cibo pleniore
iguo; gravioresque eos factos, qui se
Haec similiaque cum quotidie inciderent,
homines notasse, quae plerumque melius
rent: deinde aegrotantibus ea praecipere
Sic medicinam ortam, subinde aliorum sa
rum interitu, perniciosa discernentem a sa
Repertis deinde jam remediis, homines de
eorum disserere coepisse; nec post ratio
dicinam esse inventam; sed post inventa
nam, rationem esse quaesitam. Requirere
tio idem doceat quod experientia, an aliud
supervacuam esse: si aliud, etiam contraria
tamen remedia exploranda summa cura fu
vero jam explorata esse; neque aut no
morborum reperiri, aut novam desiderari m
Quod si jam incidat mali genus aliquod igno
ideo tamen fore medico de rebus cogitar
scuris: sed eum protinus visurum, cui
proximum sit; tentaturumque remedia sin
quae vicino malo saepe succurrerint, et pe
militudinem opem reperturum. Neque e
cere, consilio medicum non egere, et i

duci: simulatque vero ferrum ad praeco
sit, et discissum transversum septum est,
brana quadam superiores partes ab infe
ducit (διάφραγμα Graeci vocant) homine
animam amittere; ita mortui demum
et viscus omne in conspectum latrocina
dari necesse est tale, quale mortui sit,
vivi fuit. Itaque consequi medicum ut
crudeliter jugulet; non ut sciat, qualia
habeamus. Si quid tamen sit, quod adh
homine conspectui subjiciatur, id saepe
ferre curantibus. Interdum enim gladi
arena, vel militem in acie, vel viatorem a
exceptum sic vulnerari, ut ejus interior
aperiatur, et in alio alia: ita sedem, posi
nem, figuram, similiaque alia cognoscere
medicum, non caedem, sed sanitatem m
idque per misericordiam discere, quod ali
delitate cognoverint. Ob haec, ne mortu
dem lacerationem necessariam esse: qua
crudelis, tamen foeda sit; cum aliter p
mortuis se habeant: quantum vero in vivi
potest, ipsa curatio ostendat.

Celsi et Methodicorum sententia inter Dogmaticos et Empiricos media.

Cum haec per multa volumina, perqu
contentionis disputationes, a medicis saep
sint atque tractentur; subjiciendum est,
xima vero videri possint. Ea neque addict
opinioni sunt, neque ab utraque nimium
tia; media quodammodo inter diversas s
quod in plurimis contentionibus deprehen
sine ambitione verum scrutantibus; ut in
re. Nam quae demum causae, vel secun
tudinem praestent, vel morbos excitent;
spiritus, aut cibus, vel trahatur, vel dige
sapientiae quidem professores scientia co

utendum. Cum igitur talis res incidit, aliquid oportet inveniat, quod non ubiqu sed saepius tamen etiam respondeat. Pe novum quoque consilium, non ab rebus l istae enim dubiae et incertae sunt, sed al explorari possunt, id est, evidentibus causi est enim, fatigatio morbum, an sitis, an calor, an vigilia, an fames fecerit, an cil abundantia, an intemperantia libidinis. norare hunc oportet, quae sit aegri natu dum magis, an siccum corpus ejus sit; va an infirmi; frequens adversa valetudo, eaque, cum est, vehemens esse soleat, an l vis, an longa: quod is vitae genus sit sec riosum, an quietum; cum luxu, an cum f Ex his enim, similibusque, saepe curandi ducenda est.

Sed et causae evidentes nonnihil dubii habent; nec ideo incaute recipiendae.

Quamvis ne haec quidem sic praeteri quasi nullam controversiam recipiant. Erasistratus non ex his fieri morbos dixit; et alii, et iidem alias post ista non febricit quidam medici seculi nostri, sub auctor videri volunt, Themisone, contendunt, nu sae notitiam quidquam ad curationes p satisque esse, quaedam communia morbor ri.

Stricti et Laxi opinio.

Siquidem horum tria genera esse, u strictum, alterum fluens, tertium mixtu modo parum excernere aegros, modo nimi do alia parte parum, alia nimium. Hae genera morborum, modo acuta esse, mod et modo increscere, modo consistere, mo Cognito igitur eo, quod ex his est, si corpu tum est, digerendum esse; si profluvio continendum; si mixtum vitium habet, dum subinde vehementiori malo. Et alit

paret. Ex quo disci potest, ut vera sit il
sio, tamen illam non per se, cum plenı
est, fieri, sed cum horum aliquid accesse
misonis vero aemuli, si perpetua, quae p
habent, magis etiam, quam ulli, ratior
Neque enim, si quis non omnia tenet, qu
lis alius probat, protinus alio novo nomi
diget; si modo, quod primum est, non
soli, sed rationi quoque insistit. Sin,
propius est, vix ulla perpetua praecepta i
ars recipit, idem sunt, quod ii, quos experi
sustinent: eo magis, quoniam, compresse
morbus, an fuderit, quilibet etiam imp
videt: quid autem compressum corpu
quid solutum teneat, si a ratione tractum
nalis est medicus; si, ut ei, qui se rationa
confiteri necesse est, ab experientia, empi
apud eum morbi cognitio extra artem, m
tra usum est. Neque adjectum quidqua
eorum professioni, sed demtum est; qı
multa circumspiciunt, hi tantum facillin
plus, quam vulgaria. Nam et ii, qui pe
jumentis medentur, cum propria cujusqu
animalibus nosse non possint, communib
modo insistunt: et exterae gentes, cun
medicinae rationem non noverint, comr
tum vident: et qui ampla valetudinaria
quia singulis summa cura consulere non
ad communia ista confugiunt. Neque,
istud antiqui medici nescierunt, sed hi
non fuerunt. Ergo etiam vetustissimı
Hippocrates dixit, mederi oportere, et c
et propria intuentem. Ac ne isti quidem
suam professionem consistere ullo modo
siquidem et compressorum et fluentium

Vix ulla medicinae praecepta perpetua.

Ars veterinaria.

Valetudinaria.

vera quidem sunt; a communibus tame
dam propria descendunt. Nisi persuà
volunt, sanis quidem considerandum
coelum, quod tempus ànni sit; aegris ve
quibus tanto magis omnis observatio ne
quanto magis obnoxia offensis infirmitas
etiam morborum in iisdem hominibus alia
proprietates sunt; et qui secundis aliqua
curatus est, contrariis saepe restituitur.
que in dando cibo discrimina reperiunt
bus contentus uno ero. Nam famem f
lescens, quam puer; facilius in denso c
in tenui; facilius hieme, quam aestate;
cibo, quam prandio quoque assuetus;
exercitatus, quam exercitatus homo sustin
autem in eo magis necessaria cibi festina
minus inediam tolerat. Ob quae conjici
propria non novit, communia tantum intu
eumque, qui nosse propria potest, illa q
oportere negligere, sed his quoque insist
que, cum par scientia sit, utiliorem tame
esse amicum, quam extraneum. Igitur,
positum meum redeam, rationalem qu
medicinam esse debere: instrui vero a
bus causis; obscuris omnibus, non a
artificis, sed ab ipsa arte rejectis. Incid
vivorum corpora, et crudele, et superva
mortuorum, discentibus necessarium.
tum et ordinem nosse debent: quae ca
lius, quam vivus et vulneratus homo, rep
Sed et cetera, quae modo in vivis cognos
in ipsis curationibus vulneratorum paulo t
aliquanto mitius usus ipse monstrabit.

Celsi opinio.

His propositis, primum dicam, quem
sanos agere conveniat: tum ad ea transib
morbos curationesque eorum pertinebunt.

De valetudine sanorum tuenda.

qui parum, quiescere debet, et, si mane
necessitas fuerit, redormire: qui non co
toto conquiescere, ac neque labori se, ne
tationi, neque negotiis credere. Qui cr
praecordiorum dolore ructat, is ex interv
frigidam bibere, et se nihilominus conti
bitare vero aedificio lucido, perflatum ae
bernum solem habente; cavere meridian
matutinum et vespertinum frigus; item
fluminum atque stagnorum: minimeque,
lo, soli aperienti se committere, ne modo fi
calor moveat; quae res maxime gravedi
tionesque concitat. Magis vero gravibu
servanda sunt, in quibus etiam pestilenti

Urina cruda coctaque.

Scire autem licet, integrum corpus esse,
die mane urina alba, dein rufa est: il
quere, hoc concoxisse significat. Ubi exp
aliquis, paulum intermittere: deinde, nis
fovere os multa aqua frigida debet. Lo
meridiari potius ante cibum; sin minus,
per hiemem potissimum totis noctibus co
Sin lucubrandum est, non post cibum id
post concoctionem. Quem interdiu vel
vel civilia officia tenuerunt, huic tem
servandum curationi corporis sui est. P
ejus curatio, exercitatio est, quae semper
cibum debet: in eo, qui minus laborav
concoxit, amplior; in eo, qui fatigatus e
concoxit, remissior. Commode vero exe
lectio, arma, pila, cursus, ambulatio;
non utique plana, commodior est; siqui
ascensus quoque et descensus, cum qua
te corpus moveat, nisi tamen id perquam
est. Melior autem est sub divo, quam
melior, si caput patitur, in sole, quam

Rerum novarum propria consideratio.

III. Atque haec quidem paene per
Quasdam autem observationes desidera
res, et corporum genera, et sexus, et aeta
pora anni. Nam neque ex salubri loco
neque ex gravi in salubrem transitus sat
Ex salubri in gravem, prima hieme; ex g
qui salubris est, prima aestate transire mel
que vero ex multa fame nimia satietas
nimia satietate fames idonea est. Pericl
qui semel, et qui bis die cibum incontine
consuetudinem, assumit. Item, nequ
labore subitum otium, neque ex nimio
labor, sine gravi noxa est. Ergo, cum
aliquid volet, paulatim debebit assuescer
etiam laborem facilius vel puer vel sene
suetus homo sustinet. Atque ideo qu
otiosa vita utilis non est; quia potest in
ris necessitas. Si quando tamen insuet
boravit, aut si multo plus, quam solet,
assuevit, huic jejuno dormiendum est: n
si etiam os amarum est, vel oculi caliga
ter perturbatur. Tum enim non dormi
tummodo jejuno est, sed etiam in pos
permanendum; nisi cito id quies sustuli
factum est, surgere oportet, et lente pa
bulare. At si somni necessitas non fuit
ce magis aliquis laboravit, tamen ing
eodem modo debet. Communia dein
sunt post fatigationem cibum sumturis;
ambulaverunt, si balneum non est, calido
sole, vel ad ignem ungi, atque sudare; si e
nia in tepidario sedere; deinde, ubi paul
verunt, intrare, et descendere in solium;
oleo ungi, leniterque perfricari; iterum
descendere: post haec, os aqua calida fo

balneo magis superiores partes, quam in
veat. Si quis vero exustus in sole est, b
neum protinus eundum, perfundendumq
pus et caput; deinde in solium bene calid
dendum est; tum multa aqua per caput i
prius calida, deinde frigida. At ei, qu
opus est in balneo primum involuto se
insudet; tum ungi; deinde lavari: cibun
potiones meracas assumere. Is vero, qu
et nausea pressus est, si multam bilem e
abstinere cibo debet, vel paulum aliquid
si pituitam acidam effudit, utique sum
sed assueto leviorem; si sine vomitu na
abstinere, vel post cibum vomere. Qui v
vel in vehiculo, vel in spectaculis sedit
currendum, sed lente ambulandum est:
que in balneo mora, dein coena exigua p
sueverunt. Si quis in balneo aestuat, r
ore exceptum, et in eo retentum acetum
est, eodem modo frigida aqua assumta.

Corporum genera.

Ante omnia autem norit quisque natu
poris: quoniam alii graciles, alii obesi su
lidi, alii frigidiores; alii humidi, alii sicc
stricta, alios resoluta alvus exercet; rar
non aliquam partem corporis imbecillam
nuis vero homo implere se debet, plenus
calidus refrigerare, frigidus calefacere, m
re, siccus madefacere: itemque alvum fir
fusa; solvere is, cui adstricta est: succu
semper parti maxime laboranti est.

Quae corpus impleant.

Implet autem corpus modica exercitat
tior quies, unctio, et si post prandium es
contracta alvus, modicum frigus hieme,
plenus et non nimis longus, molle cubile
curitas, assumta p

dolore et gravitate praecordiorum sunt,
protinus confugiendum est. Idem prode
pectus aestuat, et frequens saliva, vel na
aut sonant aures, aut madent oculi, aut o
est: similiterque ei, qui vel coelum, vel l
tat; iisque, quibus, si per plures dies
muerunt, dolor praecordia infestat. Neq
inter haec praecipi quietem: quae non se
tingere potest agendi necessitatem habent
in omnibus idem facit. Itaque istud luxu
fieri non oportere confiteor; interdum v
causa recte fieri, experimentis credo: c
men, ne quis, qui valere et senescere
quotidianum habeat. Qui vomere post cil
si ex facili facit, aquam tantum tepidam a
assumere; si difficilius, aquae vel salis,
paulum adjicere. At qui mane vomituru
bibere mulsum, vel hyssopum, aut esse
debet; deinde aquam tepidam, ut supra
est, bibere. Cetera, quae antiqui medi
perunt, stomachum omnia infestant. Post
si stomachus infirmus est, paulum cibi,
idonei, gustandum, et aquae frigidae cyat
bendi sunt; nisi tamen vomitus fauces ex
Qui vomuit, si mane id fecit, ambulare d
ungi, deinde coenare: si post coenam
die lavari, et in balneo sudare. Huic
cibus mediocris utilior est; isque esse d
pane hesterno, vino austero meraco, et c
cibisque omnibus quam siccissimis. Qu
bis in mense vult, melius consulet, si bi
tinuarit, quam si post quintumdecimum
muerit; nisi haec mora gravitatem pecto

Dejectio.

Dejectio autem medicamento quoque pet
ubi venter suppressus parum reddit, ex eo
tiones, caligines, capitis dolores, aliaque s

Aetates.

Quod ad aetates vero pertinet, inedia sustinent mediae aetates, minus juven pueri et senectute confecti. Quo minu quisque, eo saepius debet cibum assum meque eo eget, qui increscit. Calida pueris et senibus apta est. Vinum dilu senibus meracius, neutri aetati, quae infl vent. Juvenum minus, quae assumant, curentur, interest. Quibus juvenibus f plerumque in senectute contrahitur: qui lescentia fuit adstricta, saepe in senectu Melior est autem in juvene fusior, in se tior.

Anni tempora.

Tempus quoque anni considerare opo me plus esse convenit; minus, sed mera multo pane uti, carne potius elixa, modi semel die cibum capere, nisi si nimis ve tus est. Si prandet aliquis, utilius est e quid, et ipsum siccum sine carne, sine mere. Eo tempore anni calidis omn utendum est, vel calorem moventibus. non aeque perniciosa est. At vere p demendum, adjiciendumque potioni, s tamen bibendum est; magis carne uten oleribus; transeundum paulatim ad as Venus eo tempore anni tutissima est. A et potione et cibo saepius corpus eget: dere quoque commodum est. Eo temp ma sunt et caro et olus; potio quam dil et sitim tollat, nec corpus incendat; frig caro assa, frigidi cibi, vel qui refrigeren pius autem cibo utendum, sic exiguo autumnum vero, propter coeli varietatem maximum est. Itaque neque sine veste, calceamentis prodire oportet, praecipue

si sine balneo unctus est, neque totum cor
gerare sustinet, caput tamen aqua frigid:
dere. Sed cum ceteras partes attingi noli
tere id, ne ad cervices aqua descendat; ea
quid oculis, aliisve partibus noceat, defluei
inde manibus ad hoc regerere. Huic mo
bus necessarius est, quem facile concoqua
si jejuno caput laeditur, assumendus etia
die est; si non laeditur, semel potius. Bi
assidue vinum dilutum, lene, quam aqua
expedit; ut, cum caput gravius esse co
quo confugiat: eique ex toto neque vinur
aqua semper utilia sunt; medicamentum i
est, cum invicem assumitur. Scribere, leg
contendere, huic opus non est, utique post
post quam ne cogitatio quidem ei satis t
maxime tamen vomitus alienus est.

Aliae imbecillitates.

V. Neque vero his solis, quos capitis im
torquet, usus aquae frigidae prodest; sed i
quos assiduae lippitudines, gravedines, desti
tonsillaeque male habent. His autem n
tantum quotidie perfundendum, sed os
multa frigida aqua fovendum est; prae
omnibus, quibus hoc utile auxilium est, eo
est, ubi gravius coelum Austri reddiderunt
que omnibus inutilis sit post cibum aut c
aut agitatio animi; tum iis praecipue, qui
tis vel arteriae dolores habere consuerunt, v
libet alios oris affectus. Vitari etiam gr
destillationesque possunt, si quam minime,
opportunus est, loca aquasque mutat; si c
sole protegit, ne incendatur, neve subitu
pentino nubilo frigus id moveat; si post
tione[illegible] caput radit; si post cibun

jejunus; cibum bis die assumere, sic tam
cile concoquat; uti vino tenui et auster
cibum frigidis potionibus potius. Stomach
infirmum indicant pallor, macies, prae
dolor, nausea, et nolentium vomitus, in je
capitis. Quae in quo non sunt, is firmi
est. Neque credendum utique nostris est
in adversa valetudine vinum aut frigid
concupiverunt, deliciarum patrocinium in
nem non merentis stomachi habent. At
concoquunt, et quorum ideo praecordia
quive propter ardorem aliquem noctu siti
runt, ante quam conquiescant, duos tres
per tenuem fistulam bibant. Prodest eti
sus tardam concoctionem clare legere, d
bulare, tum vel ungi vel lavari, assidue vi
dum bibere, et post cibum, magnam potic
ut supra dixi, per siphonem: deinde omne
aqua frigida includere. Cui vero cibus
ante eum bibere aquam egelidam debet, e
at si cui ex hoc frequens dejectio incidi
alvus ei constiterit, frigida potione potissi
tur.

Articulorum.

IX. Si cui vero dolere nervi solent, qu
dagra chiragrave esse consuevit, huic, qua
potest, exercendum id est, quod affectum
ciendumque labori et frigori; nisi cum dc
vit; sub quo quies optima est. Venus s
imica est; concoctio, sicut in omnibus cc
fectibus, necessaria. Cruditas enim id
laedit, et quoties offensum corpus est, vi
maxime sentit.

De frigoris calorisque effectu.

Ut concoctio autem omnibus vitiis occ
rursus aliis frigus, aliis calor: quae sequ
pro habitu corporis sui debet. Frigus

plenius corpus est. Itemque vitandum
sudor, meridianus somnus, utique si cib
antecessit; qui tamen semel die tum (
assumitur; insuper etiam modicus, ne (
moveat. Alternis diebus invicem, modo
do vinum bibendum est. Quibus servat
qua victus consuetudine quam minimum
bet. Cum vero haec in omni pestilent
sint, tum in ea maxime, quam Austri exci
que etiam peregrinantibus eadem neces
ubi gravi tempore anni discesserunt ex su
vel ubi in graves regiones venerunt. A(
res aliqua prohibebit, utique abstinere d(
que ita a vino ad aquam, ab hac ad vinu
supra positus est, modo, transitus ei esse.

Temperies. calor; nocturnis atque matutinis, simul(vespertinis, frigus est. Corpus ergo, et a subinde meridianis caloribus relaxatum, s gore excipitur. Sed, ut eo tempore id m sic, quandocunque evenit, noxium est. U litas autem est, tamen saluberrimi sunt se meliores pluvii, quam tantum nebulosi, optimique hieme, qui omni vento vacant Venti. quibus Favonii perflant. Si genus aliud est, salubriores Septemtrionales, quam S vel Austri sunt: sic tamen haec, ut interd num sorte mutentur. Nam fere ventus mediterraneis regionibus veniens, salubris gravis est. Neque solum in bono tempest bitu certior valetudo est; sed priores morb si qui inciderunt, leviores sunt, et prompti Coelum. tur. Pessimum aegro coelum est, quod ae cit; adeo ut in id quoque genus, quod nat est, in hoc statu salubris mutatio sit.

Aetas. At aetas media tutissima est, quae nequ tae calore, neque senectutis frigore infestat gis morbis senectus, acutis adolescentia ma Corporis indoles. Corpus autem habilissimum quadratum es gracile, neque obesum. Nam longa statu juventa decora est, sic matura senectute co gracile corpus infirmum, obesum hebes est.

Noxiorum recensio. Ver. Vere tamen maxime, quaecunque humo novantur, in metu esse consuerunt. Ergo pitudines, pustulae, profusio sanguinis, a corporis, quae ἀποστήματα Graeci nominant, b quam μελαγχολίαν appellant, insania, morbus lis, angina, gravedines, destillationes oriri sol quoque morbi, qui in articulis nervisque n gent, modo quiescunt, cum† maxime et inc et repetunt. At aestas non quidem vacat p

† Tum ALM.

Aestas.

culorum dolores oriuntur. Per imbres,
bres, alvi dejectiones, angina, cancri, morl
les, resolutio nervorum; παράλυσιν Graeci

Venti in variis anni tempestatibus.

Neque solum interest, quales dies sint,
quales ante praecesserint. Si hiems sicc
trionales ventos habuit, ver autem Aust
vias exhibet, fere subeunt lippitudines, t
bres, maximeque in mollioribus corporibu
praecipue in muliebribus. Si vero Aust
que hiemem occuparunt, ver autem frigic
cum est, gravidae quidem feminae, quibus
partus, abortu periclitantur; eae vero qua
imbecillos, vixque vitales edunt: cetero
arida, et, si seniores sunt, gravedines atq
tiones male habent. At si a prima hieme
ultimum ver continuarunt, laterum dolc
sania febricitantium, quam φρένησιν appell
celerrime rapiunt. Ubi vero calor a p
orsus aestatem quoque similem exhibet, 1
multum sudorem in febribus subsequi.[a]
aestas Aquilones habuit, autumno vero i
strique sunt, tota hieme, quae proxima
destillatio, raucitas, in quibusdam etiam ta
Sin autem autumnus quoque aeque sicc
Aquilonibus perflatur, omnibus quidem r
corporibus, inter quae muliebria esse propo
da valetudo contingit: durioribus vero i
sunt et aridae lippitudines, et febres part
partim longae, et ii morbi, qui ex atra bi
tur. Quod ad aetates vero pertinet, puer
que his vere optime valent, et aestate pri
mi sunt: senes aestate et autumni prir
juvenes hieme, quique inter juventam se
que sunt. Inimicior senibus hiems, aes

[a] HIPP. Aph. vii. 6. ed. Lind. WELSH on Fever, p. 20.

Corporis indoles.

fusi mala. Praeter haec graciles tabes, d
destillationes, item viscerum et laterum d
gant. Obesi plerumque acutis morbis, et
spirandi strangulantur; subitoque saepe r
quod in corpore tenuiore vix evenit.

Adversae valetudinis futurae signa.

II. Ante adversam autem valetudinem
dixi, quaedam notae oriuntur: quarum
commune est, aliter se corpus habere, atc
vit; neque in pejus tantum, sed etiam
Ergo si plenior aliquis, et speciosior, et
factus est, suspecta habere bona sua de
quia neque in eodem habitu subsistere, r
progredi possunt, fere retro, quasi ruina q
volvuntur. Pejus tamen signum est, ubi
tra consuetudinem emacuit et colorem d
amisit: quoniam in iis quae superant, est
bus demat; in iis quae desunt, non est e
morbum ferat. Praeter haec protinus ti
si graviora membra sunt; si crebra ulcer
si corpus supra consuetudinem incaluit
somnus pressit; si tumultuosa somnia
saepius expergiscitur aliquis, quam assue
iterum soporatur; si corpus dormientis
aliquas contra consuetudinem insudat,
si circa pectus, aut cervices, aut crura,
vel coxas. Item si marcet animus; si l
veri piget; si corpus torpet; si dolor pra
est, aut totius pectoris, aut, qui in pluri
capitis; si salivae plenum est os; si oculi
vertuntur; si tempora adstricta sunt;
inhorrescunt; si spiritus gravior est; si
tem intentae venae moventur; si frequen
ones; si genua quasi fatigata sunt, totu
lassitudinem sentit. Ex quibus saepe p
quam non aliqua febrem antecedunt.

sumuntur. Pejor cita alvus est: sed ne
dem terrere protinus debet, si matutinis te
coacta magis est, aut si procedente tempore
contrahitur, et rufa est, neque foeditate od
lem alvum sani hominis excedit. Ac l
quoque aliquos sub fine morbi descendisse,
cet. Si inflatio in superioribus partibus
tumoremque fecit, bonum signum est soni
inde ad inferiores partes evolutus; magisq
si sine difficultate cum stercore excessit.

Infausta.

IV. Contra, gravis morbi periculum est,
nus aeger jacet, porrectis manibus et cruril
residere[a] vult in ipso acuti morbi impetu, p
que pulmonibus laborantibus; ubi noctur
premitur, etiamsi interdiu somnus accedit
tamen pejor est, qui inter quartam horam e
est, quam qui matutino tempore ad quarta
simum tamen est, si somnus neque noctu, i
terdiu accedit: id enim fere sine continu
esse non potest. Aeque vero signum m
etiam somno ultra debitum urgeri; pejusc
magis se sopor interdiu, noctuque continua
etiam morbi testimonium est, vehementer c
spirare; a sexto die coepisse inhorrescere;
spuere; vix exscreare; dolorem habere con
difficulter ferre morbum; jactare brachia e
sine voluntate lacrimare; habere humorem
sum dentibus inhaerentem, cutem circa un
et pubem macram, praecordia inflammata, c
dura, tumida, intenta, magisque, si haec
parte, quam sinistra, sunt; periculosissimur
est, si venae quoque ibi vehementer ag
Mali etiam morbi signum est, nimis celerit

[a] Scilicet, erectus sedere. Ex HIPPOCRATIS Coac. Prae
p. 571.

excernitur, si est exiguum, glutinosum, la
idemque subpallidum; vel si est aut li
biliosum, aut cruentum, aut pejoris odori
consuetudine. Malum est etiam, quod
febres sincerum est.

Longioris morbi signa.

V. Post haec indicia, votum[a] est, lo
bum fieri: sic enim necesse est, nisi oc
que vitae alia spes in magnis malis est, q
petum morbi trahendo aliquis effugiat,
que in id tempus, quod curationi locu
Protinus tamen signa quaedam sunt, ex
ligere possumus, morbum, etsi non inter
gius tamen tempus habiturum: ubi fri
inter febres non acutas circa caput tant
vices oritur; aut ubi, febre non quiesce
insudat; aut ubi corpus modo frigidum
lidum est, et color alius ex alio fit; aut
inter febres aliqua parte abscessit, ad sa
pervenit; aut ubi aeger pro spatio par
scit: item, si urina modo liquida et pur
habet quaedam subsidentia; si laevia at
brave sunt, quae in ea subsidunt; aut
quasi miculas repraesentat; aut si bullul

Mortis indicia manifesta.

VI. Sed inter haec quidem, proposito
tamen superest. Ad ultima vero jam v
testantur, nares acutae, collapsa tempora
cavi, frigidae languidaeque aures et im
leniter versae,[b] cutis circa frontem dura
color aut niger aut perpallidus; multoqu
ita haec sunt, ut neque vigilia praecess
ventris resolutio, neque inedia. Ex qu
interdum haec species oritur, sed uno
itaque diutius durans, mortis index est.

[a] Notum est, in Cod. Med. I. et Lind.

[b] Adversae, ibid. οἱ λοβοὶ ἀπεστραμμένοι, Hipp. Coac. i.
totus hic locus.

devorare aeque nihil possit; aut cui sin
tinua febris et ultima corporis infirmita
cui, febre non quiescente, exterior pars
terior sic calet, ut etiam sitim faciat; aut
aeque non quiescente, simul et delirio e
difficultate vexatur; aut qui, epoto verat
tus distentione nervorum est; aut qui ebr
tuit. Is enim fere nervorum distentione
tur, nisi aut febris accessit, aut eo tem
ebrietas solvi debet, loqui coepit.

Fortuita ex evacuationibus.

Mulier quoque gravida acuto morbo f
sumitur; et is, cui somnus dolorem aug
protinus, in recenti morbo, bilis atra vel
supra se ostendit; cuive alterutro modo s
cum jam longo morbo corpus ejus esset ex
et affectum. Sputum etiam biliosum, et
tum, sive separatim ista, sive mixta prove
teritus periculum ostendunt. Ac si cir
mum diem tale esse coepit, proximum
circa quartumdecimum diem decedat, nisi
meliora pejorave accesserint: quae, quo le
viorave subsecuta sunt, eo vel seriorem mo
maturiorem denuntiant. Sudor quoque fr
acuta febre pestiferus est: atque in omn
vomitus, qui varius, et multorum colorum e
cipueque, si malus in hoc odor est. Ac sa
quoque in febre vomuisse, pestiferum est.
vero rubra et tenuis in magna cruditate e
suevit; et saepe, antequam spatio maturesc
nem rapit: itaque, si talis diutius perman
culum mortis ostendit. Pessima tamen est
pueque mortifera, nigra, crassa, mali odor
que in viris quidem et mulieribus talis d
est: in pueris vero, quae tenuis et diluta e
vus quoque varia, pestifera est quae strig

acutis morbis fallaces magis notas esse et mortis.

Singulorum morborum signa.

VII. Sed cum proposuerim signa, quae adversa valetudine communia esse cons eo quoque transibo, ut, quas aliquis in sin borum generibus habere possit notas, Quaedam autem sunt, quae ante febres, quae inter eas, quid aut intus sit, aut ven ostendunt. Ante febres, si caput grave e somno oculi caligant, aut frequentia stern sunt, circa caput aliquis pituitae impetus t test. Si sanguis, aut calor abundat, proxi ut aliqua parte profluvium sanguinis fiat. causa quis emacrescit, ne in malum habitu ejus recidat, metus est. Si praecordia d inflatio gravis est, aut toto die non conco urina, cruditatem esse manifestum est. Q color sine morbo regio malus est, hi vel c loribus conflictantur, vel terram edunt. habent faciem pallidam et tumidam, aut c visceribus, aut alvo laborant. Si in contir puero venter nihil reddit, mutaturque ei c que somnus accedit, ploratque is assidue, n nervorum distentio est. Frequens autem tio in corpore tenui longoque, tabem timen testatur.

Ubi pluribus diebus non descendit alvus aut subitam dejectionem, aut febriculam Ubi pedes turgent, longae dejectiones su dolor in imo ventre et coxis est, aqua inte instat. Sed hoc morbi genus ab ilibus or Idem propositum periculum est iis, quibus desidendi est, venter nihil reddit, nisi et durum, tumor in pedibus est, idemque modo modo sinistra parte ventris, invicem oritur

ulcus reperietur. Si mulieri inguen[a] et
orta est, neque causa apparet, ulcus in '
Urina autem crassa, ex qua quod desidet, :
significat circa articulos, aut circa viscera
metumque morbi esse. Eadem viridis, :
rum dolorem, tumoremque cum aliquo per
esse, aut certe corpus integrum non esse,
At si sanguis aut pus in urina est, vel v
renes exulcerati sunt. Si haec crassa, c
quasdam exiguas quasi capillos habet, aut
et male olet, et interdum quasi arenam, .
quasi sanguinem trahit, dolent autem coxae,
inter has superque pubem sunt, et acce
quentes ructus, interdum vomitus biliosu
maeque partes frigescunt, urinae crebra c
sed magna difficultas est, et quod inde e
est, aquae simile, vel rufum, vel pallidum (
lum tamen in eo levamenti est, alvus v
multo spiritu redditur, utique in renibus vi
At si paulatim destillat, vel si sanguis per l
tur, et in eo quaedam cruenta concreta su
ipsum cum difficultate redditur, et circa pu
teriores partes dolent, in eadem vesica vit
Calculosi vero his indiciis cognoscuntur : di
urina redditur, paulatimque, interdum eti
voluntate, destillat; eadem arenosa est; 1
quam aut sanguis, aut cruentum, aut pur
aliquid cum ea excernitur; eamque quidan
tius recti, quidam resupinati, maximeque
grandes calculos habent, quidam etiam i
reddunt, colemque extendendo, dolorem
Gravitatis quoque cujusdam in ea parte sen

[a] Suppleas *intumuit.* Convertitur enim tota sententia
Praed. ii. 34. (p. 513. L.) ubi *πυρετοὶ καὶ βουβῶνες ἐπιγίνονται* dici

accessit, suppurationis eo loco periculum es
bus sine febre aliqua parte dolor, aut pruri
rubore et calore est, ibi aliquid suppurat
quoque, quae in homine sano parum liq
circa aures futuram aliquam suppuratio
denuntiat.

Signorum cum febre significatio.

Haec vero, cum sine febre quoque vel l
vel futurarum rerum notas habeant, mult
sunt, ubi febris accessit; atque etiam alio
borum tum signa nascuntur. Ergo protin
timenda est, ubi expeditior alicujus, quam
sermo est, subitaque loquacitas orta est, et
solito audacior: aut ubi raro quis et vehen
rat, venasque concitatas habet, praecordi
tumentibus. Oculorum quoque frequens
in capitis dolore offusae oculis tenebrae;
dolore substante, somnus ereptus, cont
nocte et die vigilia; vel prostratum cont
tudinem corpus in ventrem, sic ut ipsius
id non coëgerit; item, robusto adhuc c
solitus dentium stridor, insaniae signa sur
etiam abscessit, et antequam suppuraret
adhuc febre, subsedit, periculum affert p
roris, deinde interitus. Auris quoque do
cum febre continua vehementique, saep
turbat; et ex eo casu juniores interdum
mum diem moriuntur; seniores tardius
neque aeque magnas febres experiunt
aeque insaniunt: ita sustinent, dum is
pus vertatur. Suffusae quoque sangui
mammae, furorem venturum esse, testar
bus autem longae febres sunt, his aut ab
qui, aut articulorum dolores erunt. Qu
bus in febre illiditur spiritus, instat hi
distentio. Si angina subito finita est, in

rationem finitus est, vomicas aliquas interdum
aut circa vicesimum diem, aut circa tricesi
circa quadragesimum, nonnunquam etiam
agesimum. Numerabimus autem ab eo
primum febricitavit aliquis, aut inhorruit,
vitatem ejus partis sensit. Sed hae vomi
a pulmone, modo a contraria parte nascuntu
suppurat, ab ea parte, quam afficit, dolore
mationemque concitat; ipsum calidius est
partem sanam aliquis decubuit, onerare
pondere aliquo videtur. Omnis etiam su
quae nondum oculis patet, sic deprehend
si febris non dimittit, eaque interdiu l
noctu increscit; multus sudor oritur;
tussiendi est, et paene nihil in tussi ex
oculi cavi sunt; malae rubent; venae s
inalbescunt; in manibus fiunt adunci un
giti, maximeque summi, calent; in pedil
res sunt; spiritus difficilius trahitur; cibi
est; pustulae toto corpore oriuntur. Qu
tinus initio dolor et tussis fuit, et spiritu
tas, vomica vel ante vel circa vicesimum di
pet: si serius ista coeperint, necesse est q
crescant; sed quo minus cito affecerint,
solventur. Solent etiam in gravi morbo p
digitis unguibusque nigrescere: quod si
mors consecuta, et reliquum corpus invali
tamen decidunt.

Propriae cuique morbo spei vel periculi notae.

VIII. Sequitur, ut in quoque morbi ge
prias notas explicem, quae vel spem, vel p
ostendant. Ex vesica dolenti, si purule
processit, inque ea laeve et album subsedi
detrahit. In pulmonis morbo, si sputo ip
dolor, quamvis id purulentum est, tamen
cile spirat, facile exscreat, morbum ipsum

Hydrops. dit sanguis, vomica erumpit; quae quo c
eo melior est. Aqua autem inter cutem
terribilis est, quae nullo antecedente morbo
deinde, quae longo morbo supervenit: utiq
ma viscera sunt: si spiritus facilis; si nullu
si sine calore corpus est, aequaliterque in.
partibus macrum est; si venter mollis; si 1
sis; nulla sitis; si lingua, ne per somnum
inarescit; si cibi cupiditas est; si venter
mentis movetur; si per se excernit mollia
ta; si extenuatur; si urina, et vini muta
epotis aliquibus medicamentis mutatur; s
sine lassitudine est, et morbum facile sust
quidem in quo omnia haec sunt, is ex toto t
in quo plura ex his sunt, is in bona spe es
culorum vero vitia, ut podagrae chiragraeq
venes tentarunt, neque callum induxerunt, s
sunt: maximeque torminibus leniuntur, et
que modo venter fluit. Item morbus comi
te pubertatem ortus, non aegre finitur: e
ab una parte corporis venientis accession
incipit, optimum est a manibus pedibusv
fieri; deinde, a lateribus; pessimum inter
capite. Atque in his quoque ea maxime
Alvus laxa. quae per dejectiones excernuntur. Ipsa a
jectio sine ulla noxa est, quae sine febre es
leriter desinit; si contrectato ventre null
ejus sentitur; si extremam alvum spiritus
Ac ne tormina quidem periculosa sunt, si s
strigmenta descendunt, dum febris cetera
cessiones hujus morbi absint: adeo ut etia
da mulier, non solum reservari possit, s
partum reservare. Prodestque in hoc morl
aetate aliquis processit. Contra, intestino
vitas facilius a teneris aetatibus depellitur
si ferri urina, et ali cibo corpus incipit. E

si sanguis e naribus fluxit, aut venter resolu
illud malum desinit ex toto. Nihil plus a
surditatem, quam biliosa alvus potest. Q
fistula urinae minuti abscessus, quos φύματα
vocant, esse coeperunt, iis, ubi pus ea pa
fluxit, sanitas redditur. Ex quibus cum p
per se proveniant, scire licet, inter ea quoq
ars adhibet, naturam plurimum posse.

Hydrocephalus.

Contra, si caput febre continenti dolet, neq
quam reddit, malum atque mortiferum est;
que id periculum est pueris,[a] a septimo
quartumdecimum. In pulmonis morbo, si
primis diebus non fuit, deinde a septimo di
et ultra septimum mansit, periculosum est;
que magis mixtos, neque inter se diductos
habet, tanto deterius. Et tamen nihil pe
quam sincerum id edi; sive rufum est, siv
tum, sive album, sive glutinosum, sive pallid
spumans: nigrum tamen pessimum est. I
morbo periculosa sunt, tussis, destillatio
quod alias salutare habetur, sternutamentu
culosissimumque est, si haec secuta subita
est. Fere vero quae in pulmonis, eadem i
doloribus, et mitiora signa, et asperiora esse
runt. Ex jocinore si pus cruentum exit, mo
est. At ex suppurationibus eae pessimae su
intus tendunt, sic ut exteriorem quoque cu
colorent: ex iis deinde, quae in exteriorem
prorumpunt, quae maximae, quaeque pla
sunt. Quod si, ne rupta quidem vomica,
extrinsecus emisso, febris quievit, aut quam
verit, tamen repetit; item si sitis est, si cib

Pulmonis morbus.

Sputum flavum.

[a] Hydrocephalum recentiorum fortasse respicit. Vide p
proxima, l. 21.

Mira contrarietas. fiducia secundae valetudinis opprimun
jure aliquis mirabitur, quomodo quaed
affligant nostra corpora, et parte aliqu
Nam, sive aqua inter cutem quem impl
magno abscessu multum puris coiit, sin
effudisse, aeque mortiferum est, ac si q
poris vulnere factus exsanguis est. Arti
sic dolent, ut super eos ex callo quaeda
innata sint, nunquam liberantur: qua
vitia vel in senectute coeperunt, vel in
ab adolescentia pervenerunt, ut aliqu
Epilepsia. possunt, sic nunquam ex toto finiuntu
quoque comitialis post annum quintu
mum ortus aegre curatur; multoque ae
post quadragesimum annum coepit; ad
aetate aliquid in natura spei, vix quidq
dicina sit. In eodem morbo, si simul to
afficitur, neque ante in partibus aliquis ve
sensus est, sed homo ex improviso conc
cunque is aetatis est, vix sanescit: si ve
laesa est, aut nervorum facta resolutio,
locus non est. Dejectionibus quoque
cessit; si inflammatio jocinoris, aut prae
aut ventris; si immodica sitis; si longi
si alvus varia; si cum dolore est, etiam
riculum subest: maximeque, si inter h
vetera esse coeperunt. Isque morbus ma
absumit usque ad annum decimum: cete
facilius sustinent. Mulier quoque gravi
casu rapi potest; atque etiamsi ipsa con
Dysenteria. tum tamen perdit. Quin etiam tormina
orsa mortifera sunt; aut si sub his, exte
corpore, subito nigra alvus profluxit. A
rum laevitas periculosior est, si freque
est; si venter omnibus horis et cum so

sibus auxilium sit, eo tamen difficilior
quo minus saepe sub his malis illi subseq
Ischiadici dolores. coxae vero doloribus, si vehemens torp
scitque crus et coxa; alvus nisi coacta
idque quod excernitur, mucosum est; j
ejus hominis quadragesimum annum
morbus erit longissimus, minimumque a
que finiri poterit, nisi aut vere, aut autu
Hepatitis. ficilis aeque curatio est, in eadem aetate
rorum dolor vel ad manus pervenit, vel
tendit, torporemque et dolorem creat,
Paralysis. vomitu levatur. Quacunque vero pa
membrum aliquod resolutum est, si neq
et emacrescit, in pristinum habitum no
eoque minus, quo vetustius id vitium
magis in corpore senili est. Omnique
nervorum ad medicinam non idonea t
hiems et autumnus: aliquid sperari pc
aestate. Isque morbus mediocris vix sa
mens sanari non potest. Omnis etiam
medicinae patet, qui sursum procedi
gravidae si subito mammae emacuerunt,
riculum est. Quae neque peperit, ne
est, si lac habet, a menstruis defecta est.
autumnalis fere longa est; maximeque,
hieme appropinquante. Si sanguis profl
secuta est dementia cum distentione ne
riculum mortis est: itemque, si medica
gatum, et adhuc inanem, nervorum d
pressit; aut si in magno dolore, extr
Asphyxia. frigent. Neque is ad vitam redit, qui
dio, spumante ore, detractus est. Alvu
guini atro similis, repentina, sive cum
etiam sine hac est, perniciosa est.

[a] " Et quisquis dolor deorsum tendit, sanabilio
p. 55. l. 11.

senex, et gravida mulier valens, tuto cur
xime tamen in his medicus imperitus f
quia fere minus roboris illis aetatibus sul
erique praegnanti post curationem quo
opus est, non tantum ad se, sed etiam
sustinendum. Non quidquid autem i
animi et prudentiam exigit, protinus
est; cum praecipua in hoc ars sit, quae
numeret, neque conceptionem solam
vires aestimet, et ex eo colligat, possit n
esse, quod vel puerum, vel senem, vel i
ere duo corpora simul sustineat. Int
inter valens corpus, et obesum; inter te
firmum: tenuioribus magis sanguis, plei
gis caro abundat. Facilius itaque illi d
ejusmodi sustinent; celeriusque ea, si
pinguis, aliquis affligitur. Ideoque vis c
lius ex venis, quam ex ipsa specie aestin

Quibus morbis.

Neque solum haec consideranda sunt
morbi genus quod sit: utrum superans,
materia laeserit; corruptum corpus si
grum. Nam si materia vel deest, vel
istud alienum est: at si vel copia sui
vel corrupta est, nullo modo melius
Ergo vehemens febris, ubi rubet corpus
venae tument, sanguinis detractionem re
viscerum morbi, nervorumque resolutio,
distentio: quidquid denique fauces diff
ritus strangulat; quidquid subito suppri
quisquis intolerabilis dolor est; et qu
causa ruptum aliquid intus atque co
item malus corporis habitus, omnesque
bi, qui modo, ut supra dixi, non infir
onere nocent. Fieri tamen potest, ut
dem id desideret, corpus autem vix pati

Venae sectio in biduum dividenda.

Fere etiam ista medicina, ubi necessaria duum dividenda est: satius est enim, prim aegrum, deinde perpurgare, quam simul c fusa fortasse praecipitare. Quod si in pu aquaque, quae inter cutem est, ita respond magis necesse est in sanguine respondea

Unde.

vero is debet, si totius corporis causa fi chio; si partis alicujus, ex ea ipsa parte, quam proxima; quia non ubique mitti pot temporibus, in brachiis, juxta talos. Neq quosdam dicere, quam longissime sangui ubi laedit, esse mittendum: sic enim avert cursum; at illo modo in id ipsum, quod g cari. Sed id falsum est: proximum enim l mo exhaurit; ex ulterioribus autem eaten sequitur, quatenus emittitur; ubi is supp quia non trahitur, ne venit quidem. Vide usus ipse docuisse, si caput fractum est, e potius sanguinem esse mittendum; si qu mero vitium est, ex altero brachio: cred quid parum cesserit, opportuniores eae pa riae sunt, quae jam male habent. Avertit interdum sanguis, ubi alia parte prorum emittitur: desinit enim fluere qua nolui objectis quae prohibeant, alio dato itinere.

Quomodo celebranda.

Mittere autem sanguinem cum sit expedi usum habenti; tamen ignaro difficillimum e ta enim est vena arteriis, his nervi: ita, s scalpellus attingit, sequitur nervorum distem hominem crudeliter consumit. At arte neque coit, neque sanescit; interdum etia guis vehementer erumpat, efficit. Ipsiu venae, si forte praecisa est, capita comp neque sanguinem emittunt. At si timide demittitur, summam cutem lacerat, nequ

liculus quoque aut pultarius, oris compres
rei commode aptatur. Ubi inhaesit, si con
scalpello cutis est, sanguinem extrahit; si int
Usus. spiritum. Ergo ubi materia, quae intus es
illo modo; ubi inflatio, hoc imponi solet.
tem cucurbitulae praecipuus est, ubi non
corpore, sed in parte aliqua vitium est, (
hauriri ad confirmandam valetudinem satis
que ipsum testimonium est, etiam scalpell
nem, ubi membro succurritur, ab ea pc
parte, quae jam laesa est, esse mittendum:
mo cucurbitulam diversae parti imponit,
profusionem sanguinis eo avertit; sed ei i
dolet, quaeque liberanda est. Opus etiam
curbitula potest in morbis longis, quam
jam spatium aliquod accessit; sive corr
teria, sive spiritu male habente: in ac
que quibusdam, si et levari corpus del
vena sanguinem mitti vires non patiun
que auxilium ut minus vehemens, ita mag
neque unquam periculosum est, etiamsi in
bris impetu, etiamsi in cruditate adhibetu
que ubi sanguinem mitti opus est, si in
praeceps periculum est, aut si in parte corp
vitium est, huc potius confugiendum est
tamen, ut sciamus, hic ut nullum pericul
vius praesidium esse; nec posse vehem
nisi aeque vehemens auxilium succurrere

Purgatio. XII. 1. Dejectionem autem antiqui
dicamentis, crebraque alvi ductione in
paene morbis moliebantur: dabantque a
veratrum,[a] aut filiculam,[b] aut squam

[a] Helleborum nigrum, L. Vid. AUL. GELL. Noct. Att. :
[b] Aspidium Filix mas, Pharm. Edin. 1817; aliis Poly
num; aliis P. Dryopteris, aliis P. Filix mas, aliis P. acul
Pin. 357. 358.
[c] Per-oxydum cupri, vel Cyprii aeris; colore nigro

nihil dejiciens aeger ex spiritu suo sentit; ruptum est, quod excernitur; aut si pri febrem non sustulit; aut si sanguinem opus sit, vires non patiuntur, tempusve ej teriit; aut si multum ante morbum aliqu aut si is, qui saepe vel sponte, vel cas est, subito habet alvum suppressam. Ser illa sunt: ne ante diem tertium ducat cruditate substante; ne in corpore infirn in adversa valetudine exhausto; neve in tis alvus quotidie reddit, quive eam liquid neve in ipso accessionis impetu, quia, qu fusum est, alvo continetur, regestumque multo gravius periculum efficit. Pridie neri debet aeger, ut aptus tali curationi die ante aliquot horas aquam calidam bil periores ejus partes madescant. Tum i in alvum est, si levi medicina contenti s aqua; si paulo valentiori, mulsa;[a] si leni foenum Graecum, vel ptisana,[b] vel mal sit; si reprimendi causa, ex verbenis.[c] A est marina aqua, vel alia sale adjecto;

[a] Hydromeli, vel Melicraton; "fit ex melle, aqua bene diluto, ac insolato; alias autem in aqua ex font cocto." Dios. de Mulsa Aqua. Verg. ibid. J. M. (*a, um*, quasi *mellosus, a, um*, dici putat; nimirum adj additionem, substantivo intellecto, denotat. Hinc " *mulsum vinum, mulsa aqua.*"

[b] Ptisana veterum, quasi *Extractum*, quod vocant, existebat. Coquebatur enim hordeum donec tumesc siccatum, dein tusum, glumis purgatum, iterumque tus *lebatur*. Haec quasi farina (Paul. Aeg. i. de Fru aquis cocta est; exiguo oleo, et cum intumuerit, aceto turae fere finitae, addebatur sal, in pastillos denique aqua rursus diluta esset, *cremor*, vel *succus* ptisanae, s *sorbitio*, vocabatur. Plin. xxii. 25. Dios. de Hord locum. Grieve's Transl. ibid. Hor. Sat. ii. 3. 155. lumine de Vict. Rat. in Acut. olim *De Ptisana* (Plin. inscripto. Athen. lib. x. πτισσάνην, a πτίσσειν, ἀνῶque, *defacere*, ducit.

[c] Vide infra, p

Communium Auxiliorum inscripsit, ut, c
tantum faceret mentionem; hujus, et aquae
tionis; tamen maximam partem in hac co
Oportet autem neque recentiores viros ir
dare, quae vel repererunt, vel recte secut
tamen ea, quae apud antiquiores aliquos p
auctoribus suis reddere. Neque dubit
quin latius quidem, et dilucidius, ubi et
frictione utendum esset, Asclepiades pr
nihil tamen repererit, quod non a vetusti
tore Hippocrate paucis verbis compreh
qui dixit, frictione, si vehemens sit, dura
si lenis, molliri; si multa, minui; si m
pleri. Sequitur ergo, ut tum utendum si
adstringendum corpus sit, quod hebes est
liendum, quod induruit; aut digerendu
quod copia nocet; aut alendum id, quo
infirmum est. Quas tamen species si c
sius aestimet, quod jam ad medicum no
facile intelliget, omnes ex una causa pen
demit. Nam et adstringitur aliquid,
quod interpositum, ut id laxaretur, efi
mollitur, eo detracto, quod duritiem c
impletur, non ipsa frictione, sed eo cibo,
usque ad cutem, digestione quadam relax
netrat. Diversarum vero rerum in modo
Inter unctionem autem et frictionem mu
est. Ungi enim, leniterque pertracta
etiam in acutis et recentibus morbis opoi
missione tamen, et ante cibum: longa ve
uti, neque in acutis morbis, neque inc
convenit; praeterquam cum phreneticis
quaeritur. Amat autem hoc auxilium
longa, et jam a primo impetu inclinat
ignoro, quosdam dicere, omne auxilium n
esse increscentibus morbis, non cum jam

hanc curationem per totum id exigit, bre
debet et lenior; ut tantummodo summa
emolliat, quo facilius capax ex recenti c
materiae fiat. In malis jam aegrum esse,
rior pars corporis friget, interior cum siti
pra posui. Sed tunc quoque unicum in
praesidium est; quae si calorem in cutem
potest alicui medicinae locum facere.

Gestatio. XV. Gestatio quoque longis et jam
morbis aptissima est: utilisque est et iis c
quae jam ex toto febre carent, sed adhuc
per se non possunt; et iis, quibus lentae r
reliquiae remanent, neque aliter eliduntur
piades etiam in recenti vehementique, prae
ardente febre, ad discutiendam eam, gestat
utendum:[a] sed id periculose fit; meliusq
ejusmodi impetus sustinetur. Si quis tan
riri volet, sic experiatur, si lingua non e
si nullus tumor, nulla durities, nullus dol
bus, aut capiti, aut praecordiis suberit. E
nunquam gestari corpus dolens debet, sive
sive in parte est; nisi tamen solis nervis dc
neque unquam increscente febre, sed in r
ejus. Genera autem gestationis plura su
adhibenda sunt et pro viribus cujusque, et
bus; ne aut imbecillum hominem nimis
Navis. aut humili desint. Lenissima est navi, vel
vel in flumine; vehementior vel in alto
Vehiculi. ve, vel lectica; etiamnum acrior vehiculo.
haec ipsa et intendi et leniri possunt. Si
Lecti. rum est, suspendi lectus debet, et move
id quidem est, at certe uni pedi subjicien
mentum[b] est, atque ita lectus huc et ill
impellendus. Et levia quidem genera ex
nis infirmis conveniunt: valentiora vero iis

[a] Ut nuper apud nos clarissimus R. JACKSON; *On Fe*
[b] Ita Cod. Med I.

naturalium sudationum, ubi terra profusa
vapor aedificio includitur, sicut super Bais
tetis habemus. Praeter haec, sole quoque
citatione movetur. Utiliaque haec gen
quoties humor intus nocet, isque digere
Ac nervorum quoque quaedam vitia sic o
rantur. Sed cetera infirmis possunt conve
et exercitatio tantum robustioribus; qui
ne febre, vel inter initia morborum, vel e
vibus morbis tenentur. Cavendum autem
quid horum vel in febre, vel in cruditate

Balnei usus.

At balnei duplex usus est. Nam modo
febribus, initium cibi plenioris, vinique
valetudini facit; modo febrem ipsam toll
que adhibetur, ubi summam cutem relax
rique corruptum humorem, et habitum
mutari expedit. Antiqui timidius eo u
Asclepiades audacius. Neque terrere
res, si tempestiva est, debet; ante temp
Quisquis febre liberatus est, simulatque
die non accessit, eo qui proximus est, po
accessionis, tuto lavari potest. At si
habere ea febris solita est, sic ut tertio,
die revertatur, quandocunque non accessit
tutum est. Manentibus vero adhuc fe
hae sunt lentae, lenesque jamdiu male hal
medicina ista tentatur: cum eo tamen,
cordia dura sint, neve ea tumeant, neve
pera sit, neve aut in medio corpore, aut
dolor ullus sit, neve tum febris increscat.

Ante et post accessionem.

quidem febribus, quae certum circuitum h
balnei tempora sunt; alterum, ante horro
rum, febre finita: in iis vero, qui lentis feb
detinentur, cum aut ex toto recessit acce
si id non solet, certe lenita est, jamque c
integrum est, quam maxime esse in eo ge

frigere coepit, ad ignem refertur, et idem fit; deinde invicem in utroque: inter qua dit salsus et calidus succus, qui contrac morbo nervis opitulatur. His omnibus est, digerere id, quod vel praecordia o fauces strangulat, vel in aliquo memb Quando autem quoque utendum sit, in ip rum generibus dicetur.

Alentia, seu cibus potusque.

XVIII. Cum de iis dictum sit, quae d juvant; ad ea veniendum est, quae alu cibum et potionem. Haec autem non om tum morborum, sed etiam secundae valetu munia praesidia sunt: pertinetque ad rem proprietates nosse; primum, ut sani scian do his utantur; deinde, ut exsequenti morborum curationes, liceat species reru sumendae erunt, subjicere, neque neces inde singulas eas nominare. Scire igitu omnia legumina, quaeque ex frumentis sunt, generis valentissimi esse: (valentissin in quo plurimum alimenti est:) item om quadrupes domi natum; omnem grande quales sunt caprea,[a] cervus, aper,[b] onag nem grandem avem, quales sunt anser, e grus; omnes belluas marinas, ex quibus quaeque his pares sunt: item mel, et case minus mirum est, opus pistorium[d] vale esse, quod ex frumento, adipe, melle, case

[a] Capra Rupicapra, vel Cervus Capreolus, L.

[b] Suis Scrofae varietas. " Aper vix differt a sue do quod nigro-canescens lanam inter setas non habeat, quod sint subrotundae." L. Syst. Nat. Mamm. Gen. 35.

[c] Equi Asini varietas quaedam sylvestris. IDEM, Syst.

[d] Panis quidam delicatior *(pastry)* frumentis pinsendis dis, factus. Qui praeparabat, " Pistor dulciarius," MA 220, dicitur. Vide PLAUT. AUL.; PLIN. xviii. 11; CELSUM Variae cupediae inde, pro dulcedine adjecta, paratae.

In media vero materia numerari ex oleribus debere ea, quorum radices, vel bulbos assumimus; ex quadrupedibus, leporem; aves omnes a minimis ad phoenicopterum;[a] item pisces omnes, qui salem non patiuntur, solidive saliuntur. Imbecillissimam vero materiam esse, omnem caulem oleris, et quidquid in caule nascitur, qualis est cucurbita, et cucumis, et capparis; omnia poma, oleas, cochleas, itemque conchylia.[b] Sed quamvis haec ita discreta sint, tamen etiam, quae sub eadem specie sunt, magna discrimina recipiunt; aliaque res alia vel valentior est, vel infirmior. Siquidem plus alimenti est in pane, quam in ullo alio: firmius est triticum,[c] quam milium;[d] id ipsum, quam hordeum; et ex tritico firmissima siligo,[e] deinde simila,[f] deinde cui nihil ademtum est, quod *αὐτόπυρον*[g] Graeci vocant: infirmior est, ex polline;[h] infirmissimus, cibarius[i] pa-

[a] Phoenicopterum rubrum L. esse, ipse nihil dubitat. Syst. Nat. i.230. Vide MART. Xenia, 68. Pl. x. 48. CONSTANTINUS "*Flamant*" Gallorum esse conjicit, Vide HARD. ad PLIN. Nostris *Flamingo.*

[b] Conchylia erant conchae quaevis univalvae, sed minimae; ut murex, purpura, buccinum; quales littorales pumilae istae, algis quae adhaerescere videntur. Vide PLIN. ix. 25. 26; RONDELET, de Piscibus. in verbum; C. GESNER, ibid. lib. de Piscibus; nos, p. 85. infra.

[c] *Triticum* hybernum, L.

[d] Panicum miliaceum, L.

[e] "Siligo secundae conditionis triticum est." MARC. VERG. ad DIOSCOR. de Olyra. PLIN. xviii. 8—10. COL. de Re Rustica. Anglice, *winter wheat.*

[f] *Simila,* et *similago.* "Suspensa mola frangitur potius quam teritur *triticum;* cribro deinde tenuissimus ille *pollen* et crassiores excernuntur *furfures;* quae vero relinquitur media substantia candida, non in farinam trita, sed crassior et quasi grumosa, cui nihil ex tritico inutile admixtum sit, similago vel simila dicta est: ex qua, candidissimus et regius panis olim fiebat." MAR. VERG. ad DIOSCOR. de Tritico.

[g] "Ex omnibus tritici partibus, nulla detractione, constat." Ibid.

[h] "Pollen tenuissimus pulvis magis quam farina est; qualis circa molas, et pistrinas, parietibus haerens invenitur." Ibid.

[i] "Credimus eum esse quem Graeci *πιτυρίαν*, i. e. *furfuraceum*, appellant." Ibid.

nis. Ex leguminibus vero valentior faba
cula, quam pisum. Ex oleribus valentior
pique,[b] et omnes bulbi, (in quibus cepam
allium numero) quam pastinaca,[c] vel qua
ter radicula[d] appellatur: item firmior b
beta, et porrum, quam lactuca, vel cuc
asparagus. At ex fructibus surculorum
uvae, ficus, nuces, palmulae, quam quae
prie nominantur: atque ex his ipsis firm
succosa, quam quae fragilia sunt. Item
bus, quae in media specie sunt, valentiore
pedibus, quam quae volatu magis nitunt
iis, quae volatu fidunt, firmiores quae
aves, quam quae minutae sunt; ut ficedul
dus.[f] Atque eae quoque, quae in aqua d
viorem cibum praestant, quam quae nata
tiam non habent. Inter domesticas vero
des, levissima suilla est; gravissima, bubu
que ex feris, quo majus quodque animal,
tior ex eo cibus est. Pisciumque eorum, qui
materia sunt, quibus maxime utimur, tame
mi sunt ex quibus salsamenta[g] quoque fier
qualis lacertus est; deinde qui, quamvis t
tamen duri sunt, ut aurata,[h] corvus,[i] spar
ta;[l] tum plani; post quos etiamnum levio
mullique,[n] et post hos, omnes saxatiles. N
in generibus rerum tantummodo discrimer
etiam in ipsis: quod et aetate fit, et membr
et coelo, et habitu. Nam quadrupes omne

[a] Brassica Rapa, L.
[b] Brassica Napus, L.
[c] Pastinaca sativa, β. L.
[d] Raphanus sativus, L. Cochlearia Armoraci
[e] Motacilla Ficedula, L.
[f] Turdus musicus, L.
[g] Pisces sale durati.
[h] Sparus Aurata, L.
[i] Trigla Hirundo, L. qu
[k] Sparus annularis, L.
[l] Sparus Melanurus, L.
[m] Perca punctata, L.
[n] Mullus barbatus, L.

lactens est, minus alimenti praestat; itemque quo tenerior pullus cohortalis[a] est: in piscibus quoque media aetas, quae nondum summam magnitudinem implevit. Deinde ex eodem sue, ungulae, rostrum, aures, cerebellum; ex agno, hoedove, cum petiolis totum caput aliquanto, quam cetera membra, leviora sunt: adeo ut in media materia poni possint. Ex avibus, colla, alaeve recte infirmissimis adnumerantur. Quod ad solum vero pertinet, frumentum quoque valentius est collinum, quam campestre: levior piscis inter saxa editus, quam in arena; levior in arena, quam in limo: quo fit, ut ex stagno, vel lacu, vel flumine eadem genera graviora sint: leviorque, qui in alto, quam qui in vado vixit. Omne etiam ferum animal domestico levius; et quodcunque humido coelo, quam quod sicco natum est. Deinde eadem omnia pinguia, quam macra; recentia quam salsa; nova, quam vetusta, plus alimenti habent. Tum res eadem magis alit jurulenta, quam assa; magis assa, quam elixa. Ovum durum valentissimae materiae est; molle, vel sorbile, imbecillissimae. Cumque panificia omnia firmissima sint, elota[b] tamen quaedam genera frumenti, ut alica,[c] oryza,[d] ptisana,[e] vel ex iisdem facta sorbitio,[e] vel pulticula,[f] et aqua quoque madens panis, imbecillissimis adnumerari potest.

Ex potionibus vero, quaecunque ex frumento fac- Potiones.

[a] Pullus gallinaceus; sic OVIDIUS, *de vulpe* canens, Fast. iv. 704.
"Abstulerat multas illa cohortis aves." COL. Prooem lib. i.

[b] Scilicet, frumenta aqua, inter purgandum ad sorbitiones, imbuta. DIOS. et VERG. de Hord. PLIN. xviii. 7.

[c] Zea pinsa, dein aqua calida, sale, cretaque, vel alumine, commixta. PLIN. xviii. 7. 11. VERG. ad DIOS. de Alica: quam ptisanae locum fere suis temporibus usurpasse, PLIN. xxii. 25. auctor est.

[d] Oryza sativa, L. [e] Vide supra, p. 68.

[f] *Puls* crassior, *pulticula* tenuior Zeae pollen, in sorbitiones, perinde ac ptisana, macerari solebant. DIOS. de Pulticula.

ta est, itemque lac, mulsum,[a] defrutum,
vinum aut dulce, aut vehemens, aut m
magnae vetustatis, valentissimi generis
acetum, et id vinum quod paucorum ar
austerum, vel pingue est, in media m
ideoque infirmis nunquam generis alter
bet. Aqua omnium imbecillissima est
que ex frumento potio est, quo firmius
frumentum: firmior ex eo vino, quod
quam quod tenui; quodque temperato c
quod aut nimis humido, aut nimis sicc
que aut frigido, aut calido natum est.
quo plus mellis habet; defrutum, quo m
tum; passum, quo ex sicciore uva est, eo v
Aqua levissima pluvialis est; deinde fo
ex flumine; tum ex puteo; post haec e
glacie; gravior his, ex lacu; gravissima,
Facilis etiam, et necessaria cognitio e
ejus requirentibus. Nam levis, ponder
et ex iis, quae pondere pares sunt, eo m
que est, quo celerius et calefit et frigesc
celerius ex ea legumina percoquuntur.
sequitur, ut, quo valentior quaeque mat
minus facile concoquatur; sed si concoc
alat. Itaque utendum est materiae gen
ribus; modusque omnium pro genere
Ergo imbecillis hominibus, rebus infirmi
est; mediocriter firmos, media materia c
tinet; et robustis apta validissima est. I

Aquarum genera.

[a] "Conficitur mulsum duobus vini cadis, uno mellis p
to. Quidam mel cum vino, ad celeritatem, decoquunt
causa, musti ii. sextarios, mellis i. miscent, id quod post
dulce perseverat." Dios. de Mulso. Plin. xxii. 24. P

[b] Vinum novum, seu mustum, ad dimidium incoctum.

[c] Vinum ex uvis, sole, vel oleo siccatis, dein tusis, expr
ibid. Col. xii. 39.

aliquis assumere ex levioribus potest: magis in iis, quae valentissima sunt, temperare sibi debet.

XIX. Neque haec sola discrimina sunt; sed etiam aliae res boni succi, aliae mali sunt; quas εὐχύλους vel κακοχύλους Graeci vocant; aliae lenes, aliae acres; aliae crassiorem pituitam in nobis faciunt, aliae tenuiorem; aliae idoneae sunt stomacho, aliae alienae sunt: itemque aliae inflant, aliae ab hoc absunt; aliae calefaciunt, aliae refrigerant; aliae facile in stomacho acescunt, aliae non facile intus corrumpuntur; aliae movent alvum, aliae supprimunt; aliae citant urinam, aliae tardant; quaedam somnum movent, quaedam sensus excitant. Quae omnia ideo noscenda sunt, quoniam aliud alii, vel corpori, vel valetudini, convenit.

Ciborum indoles varia.

XX. Boni succi sunt, triticum, siligo, alica, oryza, amylum,[a] tragum,[b] ptisana, lac, caseus mollis, omnis venatio, omnes aves, quae ex media materia sunt; ex majoribus quoque eae, quas supra nominavi: medii inter teneros durosque pisces, ut mullus et lupus: verna lactuca,[c] urtica, malva, cucumis, cucurbita, ovum sorbile, portulaca, cochleae,[d] palmulae: ex pomis quodcunque neque acerbum, neque acidum est: vinum dulce, vel lene, passum, defrutum, oleae, quae ex his duobus in alterutro servatae sunt: vulvae, rostra, trunculique suum, omnis pinguis caro, omnis glutinosa, omne jecur.

Boni succi cibi.

[a] "Quod sine mola conficiatur sic dictum." Dios. Fit ut nostrum.

[b] Peregrinum tritici genus, ab oriente invectum, Plin. xvii. 10; in quoddam ptisanae imitamentum elaborari solebat. Dod. Triticum *Monococcum*, L. Bauhinus autem *T. Siligineum*, cui nihil Linnaei synonymum. T. Monococcum hordeo simile est disticho; atque Hipp. de Diaet. ii. 16. 219. tragum alvum aperire luculenter docet. Dios. de Trago.

[c] Lactuca sativa *crispa* Lin. et Pers. Plin. xix. 8. rubens, Aprili sata, unde nomen.

[d] Limax ater, laevis, et albus L.; vide Hor. Sat. ii. 4. 58; Dios. ii. 9; ubi limaces Afros ventriculo optimos legimus.

Mali succi.

XXI. Mali vero succi sunt, milium,
hordeum, legumina, caro domestica perma
nisque caro salsa, omne salsamentum, garu
caseus, siser, radicula, rapa, napi, bulbi,[a]
magisque etiam cyma ejus, asparagus, be
mis, porrum, eruca,[b] nasturtium, thymum,[c]
satureia,[e] hyssopum, ruta, anethum,[f] fe
cuminum, anisum, lapathum,[h] sinapi, alliu
lienes, renes, intestina, pomum quodcunqu
vel acerbum est, acetum, omnia acria, acid
oleum, pisces quoque saxatiles, omnesqu
tenerrimo genere sunt, aut qui rursus nim
virosique sunt, ut fere quos stagna, lacus,
rivi ferunt, quique in nimiam magnitudin
serunt.

Lenes cibi.

XXII. Lenes autem sunt, sorbitio, pul
ganum,[i] amylum, ptisana, pinguis caro, et
que glutinosa est: quod fere quidem in
mestica fit, praecipue tamen in ungulis, tru
suum, in petiolis capitulisque hoedorum
rum et agnorum, omnibusque cerebellis:
proprie bulbi nominantur, lac, defrutum
nuclei pinei. Acria sunt, omnia nimis au
nia acida, omnia salsa, et mel quidem, q
est, eo magis: item allium, cepa, eruca,
sturtium, cucumis, beta, brassica, asparag
radicula, intubus,[k] ocimum,[l] lactuca, m
olerum pars.

Pituitam incrassantes.

XXIII. Crassiorem autem pituitam fa

[a] Plerique eos Allii Cepae, L. v. p. 78; sed MATTHIOLUS i
[b] Brassica Eruca, L. [c] T. vulgaris, L. [d] Nepeta
[e] Satureia Thymbra, et montana, L. [f] Anethum gra
[g] Anethum Foeniculum, L. [h] Rumex Patientia
crispus, acutus, aquaticus, scutatus, Acetosa, L.
[i] Placenta admodum levis et porosa. HERM. B. Cor. 2
pancake. [k] Cichoreum En
[l] Ocymum Basilicum et minimum, L.

sorbilia, alica, oryza, amylum, ptisana, lac, bulbi, omniaque fere glutinosa. Extenuant eandem, omnia salsa, atque acria, atque acida.

XXIV. Stomacho autem aptissima sunt, quaecunque austera sunt, etiam quae acida sunt, quaeque contacta sale modice sunt: item panis sine fermento, et elota alica, vel oryza, vel ptisana; omnis avis, omnis venatio, atque utraque vel assa, vel elixa: ex domesticis animalibus bubula: si quid ex ceteris sumitur, macrum potius, quam pingue: ex sue, ungulae, rostra, aures, vulvaeque steriles: ex oleribus, intubus, lactuca, pastinaca, cucurbita elixa, siser: [a] ex pomis, cerasum, morum, sorbum, pirum fragile, quale Crustuminum vel Naevianum est: item pira, quae reponuntur, Tarentina atque Signina; malum orbiculatum, aut Scandianum, vel Amerinum, vel Cotoneum, vel Punicum, uvae ex olla, molle ovum, palmulae, nuclei pinei, [b] oleae albae ex dura muria, eaedem aceto intinctae, vel nigrae, quae in arbore bene permaturuerunt, vel quae in passo, defrutove servatae sunt: vinum austerum, licet etiam asperum sit, item resinatum: duri ex media materia pisces, ostrea, [c] pectines, [d] murices, [e] purpurae, [f] cochleae: [g] cibi, potionesque frigidae, vel ferventes: absinthium.

Stomacho aptissimi.

Pyri Cydoniae et Punicae Granati fructus.

XXV. Aliena vero stomacho sunt, omnia tepida, omnia salsa, omnia jurulenta, omnia praedulcia, omnia pinguia, sorbitio, panis fermentatus, idemque vel ex milio, vel ex hordeo, oleum, radices olerum, et quodcunque olus ex oleo garove estur, mel, mulsum, defrutum, passum, lac, omnis caseus, uva

Stomacho alieni.

[a] Daucus Carota, β. L ?

[b] Pini Sylvestris, Pineae, Cembrae, Abietis, L. nuclei: quatuor eorum genera esse, PLIN. xv. 10. scribit.

[c] Ostrea edulis. [d] Anomia Ephippium; pectinata L.? PLIN. ix. 33.

[e] Murex Haustellum, Tribulus, Brandaris, L.

[f] Murex ramosus, Scorpio, saxatilis, L. [g] Cardium edule, L

recens, ficus et viridis et arida, legumir
quaeque inflare consueverunt: item thyı
peta, satureia, hyssopum, nasturtium, lapa
sana, juglandes. Ex his autem intelligi pc
quidquid boni succi est, protinus stomacl
nire; neque quidquid stomacho convenit
boni succi esse.

Inflantes.

XXVI. Inflant autem, omnia fere legu
nia pinguia, omnia dulcia, omnia jurulenta
atque etiam id vinum, cui nihil adhuc aet
sit: ex oleribus, allium, cepa, brassica,
radices, excepto sisere et pastinaca, bulbi,
aridae, sed magis virides, uvae recentes,
nes, exceptis nucleis pineis, lac, omnisq
quidquid deinde subcrudum aliquis assu
nima inflatio fit ex venatione, aucupio, pi
mis, oleis, conchiliis,[a] ovis vel mollibus
bus, vino vetere. Feniculum vero, et an
flationes etiam levant.

Calefacientes.

XXVII. At calefaciunt, piper, sal,
jurulenta, allium, cepa, ficus arida, sal
vinum, et quo meracius est, eo magis. I
olera, quorum crudi caules assumuntur,
et lactuca; item coriandrum, cucumis, e
bita, beta, mora, cerasa, mala austera, pi
caro elixa, praecipueque acetum, sive ci
sive potio assumitur.

Refrigerantes.

Intus corrupti.

XXVIII. Facile autem intus corrump
nis fermentatus, et quisquis alius quam
est, lac, mel; ideoque etiam lactentia a
pistorium opus; teneri pisces, ostrea, ol
et recens et vetus, crassa vel tenera c
dulce, mulsum, defrutum, passum; quid
vel jurulentum est, vel nimis dulce, vel n
At minime intus vitiantur, panis sine ferm

[a] Idem quod *conchyliis*, vel *conchulis* in pagina proxim

et eae potius duriores, duri pisces; neque solum aurata, pata, aut scarus,[a] sed etiam lolligo,[b] locusta,[c] polypus:[d] item bubula, omnisque dura caro; eademque aptior est, si macra, si salsa est; omniaque salsamenta; cochleae,[e] murices, purpurae; vinum austerum, vel resinatum.

XXIX. At alvum movent, panis fermentatus, magisque si cibarius vel hordeaceus est; brassica, si subcruda est, lactuca, anethum, nasturtium, ocimum, urtica, portulaca, radicula, capparis, allium, cepa, malva, lapathum, beta, asparagus, cucurbita, cerasa, mora, poma omnia mitia, ficus etiam arida, sed magis viridis, uvae recentes, pingues minutae aves, cochleae, garum, salsamentum, ostrea, pelorides,[f] echini,[g] musculi,[h] et omnes fere conchulae,[i] maximeque jus earum; saxatiles,[k] et omnes teneri pisces, sepiarum[l] atramentum; si qua caro assumitur pinguis, eadem vel jurulenta, vel elixa; aves, quae natant; mel crudum, lac, lactentia omnia, mulsum, vinum dulce vel salsum, aqua, tenera omnia, tepida, dulcia, pinguia, elixa, jurulenta, salsa, diluta.

Alvum moventes.

XXX. Contra adstringunt, panis ex siligine, vel

Adstringentes.

[a] *Labrus Scarus* Artedi et Linnaei; sed Targa *sparus* non *scarus* hic legendum putat.

[b] Sepia Loligo, L.

[c] Cancer Gammarus, L.

[d] Sepia octopus, L.

[e] Cardium edule, L.

[f] Chama Cor, L.

[g] Echinus esculentus, L.

[h] Mytilus edulis, L.

[i] Vox *Conchulae* pluraliter Chamas Diosc. ii. 7; musculos Catoni, R. R. cap. 158; cochleas Rondeletio, Test. 91; quaslibet conchas exiles, in littore legendas, vulgo comprehendit: sed conchula, numero singulari, saepe non unam aliquam istius modi concham, sed muricem quendam: Purpuram, album, fortasse saxatilem Linnaei. Hic autem priori sensu intelligit auctor conchulas plurimas quas Cato, Dioscoridem, Plinius olim physicus alvum ciere docuissent, et ante omnia Hippocrates de Diaeta ii. 19. p. 221. Memorabili illo loco, conchylia ex pinnis, purpuris, patellis, buccinis, ostreis constare docet. Vide notam infra, p. 105.

[k] Vide Synops. LX.

[l] Sepiae officinalis, L. Vide Turton, System. Natur. Lin. iv. 17.

ex simila; magis, si sine fermento est; ma
Panis bis coctus. si ustus est; intenditurque vis ejus etiam,
quitur: pulticula vel ex alica, vel ex panic
milio; itemque ex iisdem sorbitio; et
haec antea fricta sunt: lenticula, cui vel
intubus, vel ambubeia, vel plantago adj
magisque etiam, si illa ante fricta est: pe
intubus, vel ex plantagine, vel ambubei
minuta olera, brassica bis decocta: dura ov
que si assa sunt: minutae aves, merula,[b]
magisque si in posca[c] decoctus est; gr
aves, quae magis currunt, quam volant;
prea; jecur ex iis, quae sevum habent, m
bubulum, ac sevum ipsum: caseus, qui ve
vetustate fit, vel ea mutatione, quam in e
rino videmus; aut si recens est, ex melle
decoctus: item mel coctum, pira immatu
magisque ea, quae torminalia vocantur, n
nea, et Punica,[d] oleae vel albae vel pe
myrta, palmulae, purpurae, murices, vin
tum vel asperum, item meracum, acetum
quod inferbuit, item defrutum, passum, a
pida vel praefrigida, dura, id est ea, quae
trescit, ideoque pluvia potissimum: om
macra, austera, aspera, tosta, et in ead
assa potius, quam elixa.

Urinam moventes. XXXI. Urinam autem movent, quae
horto nascentia boni odoris sunt, ut ap
anethum, ocimum, mentha, hyssopum, an
andrum, nasturtium, eruca, feniculum: pr
asparagus, capparis, nepeta, thymum, sat
sana, pastinaca, magisque agrestis, radic

[a] Cichorium Intybus, L. si Plinio et Dodonaeo; Leon
cum, si J. A. Gesnero credas. [b] Turdus Me
[c] Aqua cum incerto aceti pondere mixta. [d] Fructus Punic

cepa; ex venatione, maxime lepus; vinum tenue, piper et rotundum et longum, sinapi, absinthium, nuclei pinei.

XXXII. Somno vero aptum est papaver, lactuca, maximeque aestiva, cujus cauliculus jam lacte repletus est, morum, porrum. Sensus excitant, nepeta, thymum, satureia, hyssopum, praecipueque pulegium, ruta, et cepa.

Somnum conciliantes.

XXXIII. Evocare vero materiam multa admodum possunt: sed ea, cum ex peregrinis medicamentis maxime constent, aliisque magis, quam quibus ratione victus succurritur, opitulentur, in praesentia differam: ponam vero ea, quae promta, et iis morbis, de quibus protinus dicturus sum, apta, corpus erodunt, et sic eo, quod mali est, extrahunt. Habent autem hanc facultatem, semina erucae, nasturtii, radiculae; praecipue tamen omnium, sinapi. Salis quoque et fici eadem vis est.

Leniter vero simul et reprimunt et molliunt, lana succida[a] ex aceto vel vino, cui oleum adjectum est; contritae palmulae, furfures in salsa aqua vel aceto decocti. At simul reprimunt et refrigerant, herba muralis, παρθένιον[b] vel περδίκιον appellant, serpyllum, pulegium, ocimum, herba sanguinalis, quam Graeci πολύγονον[c] vocant, portulaca, papaveris folia, capreolique vitium, coriandri folia, hyoscyamum, muscus,[d] siser, apium, solanum, quam στρύχνον[e] Graeci vocant, brassicae folia, intubus, plantago, feniculi semen, contrita pira vel mala, praecipueque cotonea, lenticula, aqua frigida, maximeque pluvialis, vinum, acetum, et horum aliquo madens

Quae simul reprimunt et molliunt.

[a] Quid sit haec docet Varro, De Re Rust. lib. ii. cap. ult. "Tonsurae tempus inter aequinoctium vernum et solstitium, cum sudare inceperint oves; a quo sudore, *lana recens tonsa*, succida est appellata."

[b] Matricaria Parthenion, L.

[c] Polygonum aviculare, α, β, γ, L.

[d] Hypnum complanatum, L. Morison, iii. 265.

[e] Solanum nigrum, L.

vel panis, vel farina, vel spongia, vel cinis,
succida, vel etiam linteolum, creta Cimol
sum,[b] melinum,[c] myrteum,[d] rosa,[e] acerbu
verbenarum[f] contusa cum teneris caulib
cujus generis sunt olea, cupressus, myrtus, l
tamarix,[h] ligustrum,[i] rosa, rubus, laurus, he
nicum malum. Sine frigore autem reprimu
mala cotonea, malicorium,[k] aqua calida,
verbenae coctae sunt, quas supra posui,
ex faece vini, vel ex myrti foliis, amar
Calefacit vero, ex qualibet farina cataplasm
tritici, sive ex farris,[l] sive hordei, sive ervi
vel milii, vel panici, vel lenticulae, vel f
lupini, vel lini, vel foeni Graeci, ubi ea
calidaque imposita est. Valentior tame
omnis farina est ex mulso, quam ex aq
Praeterea cyprinum,[m] irinum,[n] medulla, ade

[a] Argilla quaedam. Jameson's Mineralogy, i. 128.

[b] Sulphas calcis, aliquando torrefactus, aliquando calx
Jameson, Min. ii. 130. de hoc erudite disserentem.

[c] Unguentum ex malo cotoneo cum aromaticis confect
46. Etiam alumen ex Melo optimum. Plin. xxxv. 15.

[d] Unguentum myrteum ita praeparatur. " Myrti nigrae
dito et exprime : succo expresso parem rationem olei ac
lente coquatur simul, et oleum supernatans despumatum m
Dios. i. 39.

[e] Oleum oleae Europaeae, junci rotundi primum, d
aromate imbutum, sedimento demum purgatum. Dios. i. 4

[f] Verbenam officinalem, L. quam vulgo per verbenan
antiqui, non hic vult noster, sed plantas insequentes:
quaevis frondes, herbaeve sacratae, praesertim adstringen
folia cum caulibus adhibita sunt: veluti Rosmarinus, La
Myrtus, etc. Matth. Ind. Cels. Donatus ad Ter. An
Servius ad Aeneid. xii. 120.

[g] Pistacia Lentiscus, L. [h] Tamarix Gallica, et G

[i] Ligustrum vulgare, L.

[k] Scilicet mali *punici* corium, modo recens, modo siccat

[l] Triticum barbatulum? Plin. xviii. 7. 8. Col. ii. 6.

[m] Ex oleo e floribus, arboris Aegyptiacae, Cypri, expresso.

[n] Oleum coquendo palmarum spathis imbuitur; deniqu
tum; cum xylobalsamo et calamo aromatico maceratur,
quo, Irinum est. Dios. i. 57.

oleum, magisque si vetus est, junctaque oleo sal, nitrum,[a] gith,[b] piper, quinquefolium.[c] Fereque, quae vehementer et reprimunt et refrigerant, durant; quae calefaciunt, digerunt et emolliunt: praecipueque ad emolliendum potest cataplasma ex lini vel foeni Graeci semine. His autem omnibus, et simplicibus, et permixtis, varie medici utuntur; ut magis, quid quisque persuaserit sibi, appareat, quam quid evidenter compererit.

[a] Carbonas sodae nativus; quod vere per actionem ejus chemicam in silicam, qualiter descripsit PLINIUS, haud ambigue demonstratur xxxi. 10. xxxvi. 26.

[b] Plantae vulgo Nigellae sativae, vel melanthii, semina acriora. Dios. iii. 84. BAUH. ibid.

[c] Potentilla aurea, caulescens, alba; reptans, verna, opaca, L.

*** De omnibus frumentorum, panificiorumque formis, quae notis ad hunc librum ii. exposita sunt, illud notari oportet, veteres sub eodem cujusvis frumenti nomine, saepe diversas ejus formas; et sub eodem formae nomine, hanc ex diversissimis frumentis comparatam, intellexisse. Sic far, modo frumentum quoddam, modo farinam hujus significabat: et sorbitio, ptisana, alica, siligo, simila, plerumque ab iis quidem quas nos in loco suo docuimus materiis, haud raro tamen, a ceteris frumentis, ceu tritico, hordeo, secali, zea, trago, farre, oryza, olyra, ipsa faba, pisove, elaborari solebant. Conficiendi tamen ratio paene semper eadem erat, et diligentiores nonnulli scriptores, nomine etiam diversas istas origines distinguere conati sunt. Sic HORATIUS, Sat. ii. 3. 155:

Quid cessas? Agedum sume hoc *ptisanarium oryzae.*

Scilicet ne *Ptisanam, ex hordeo* vulgo praeparatam, significare videretur. De his multa, nec injucunda, in Xeniis illis Martialis quae Celsum illustrant, quaeque calci hujus operis subjicere decrevimus, lectores adeant benigni.

Pari quoque ratione, plantas complures bestiasque consimiles, sub uno eodemque nomine, sive species et varietates hujus, sive affinis tantum generis generumve fuerint, haud alia quam vulgi nostri verborum penuria, comprehendunt. Ita verbi causa, Quinquefolium supra plures Potentillae, Comari, atque Cleomes species includit. Sed cum haec varietas ab inscitia discriminum, rationisque ordinandi per genera et species, sola sit nata, principe, et quasi primaria stirpe contenti fuimus; ceteris manu parciore subnexis.

LIBER TERTIUS.

MORBORUM GENERALIUM CURATIO DIAE'

Morbi in acutos et longos divisi.

I. Provisis omnibus, quae pertinent ad un
nera morborum, ad singulorum curatione
Hos autem in duas species Graeci diviseru
que ex his acutos, alios longos esse dixeru
que, quoniam non semper eodem modo
bant, eosdem alii inter acutos, alii inter lo
lerunt. Ex quo, plura eorum genera es
festum est. Quidam enim breves acutique
cito vel tollunt hominem, vel ipsi cito :
quidam longi, sub quibus neque sanitas
quo, neque exitium est; tertiumque ger
est, qui modo acuti, modo longi sunt; idq
febribus tantummodo, in quibus freque
est, sed in aliis quoque fit. Atque etian
hos, quartum est, quod neque acutum di
quia non perimit; neque utique longum
occurritur, facile sanatur. Ego, cum d
dicam, cujus quisque generis sit, indicab
dam autem omnes in eos, qui in totis c
consistere videntur, et eos, qui oriuntur in
Incipiam a prioribus, pauca de omnibus
In nullo quidem morbo minus fortuna s
care, quam ars, potest; utpote cum, re
natura, nihil medicina proficiat. Magis

In totius corporis, vel partium.

noscendum medico est parum proficienti in acutis morbis, quam in longis. Hic enim breve spatium est, intra quod, si auxilium non profuit, aeger extinguitur: ibi et deliberationi, et mutationi remediorum tempus patet; adeo ut raro, si inter initia medicus accessit, obsequens aeger sine illius vitio pereat. Longus tamen morbus cum penitus insedit, quod ad difficultatem pertinet, acuto par est. Et acutus quidem, quo vetustior est; longus autem, quo recentior, eo facilius curatur. Alterum illud ignorari non oportet, quod non omnibus aegris eadem auxilia conveniunt. Ex quo incidit, ut alia atque alia summi auctores, quasi sola, vindicaverint, prout cuique cesserant. Oportet itaque, ubi aliquid non respondet, non tanti putare auctorem, quanti aegrum, et experiri aliud atque aliud: sic tamen, ut in acutis morbis cito mutetur, quod nihil prodest; in longis, quos tempus, ut facit, sic etiam solvit, non statim condemnetur, si quid non statim profuit; minus vero removeatur, si quid paulum saltem juvat; quia profectus tempore expletur.

Inter acutos et longos, increscentes et decrescentes, internoscere.

II. Protinus autem inter initia scire facile est, quis acutus morbus, quis longus sit: non in iis solum, in quibus semper ita se habet; sed in iis quoque, in quibus variat. Nam ubi sine intermissionibus accessiones et dolores graves urgent, acutus morbus est: ubi lenti dolores, lentaeve febres sunt, et spatia inter accessiones porriguntur, acceduntque ea signa, quae in priore volumine exposita sunt, longum hunc futurum esse, manifestum est. Videndum etiam est, morbus an increscat, an consistat, an minuatur: quia quaedam remedia increscentibus morbis, plura inclinatis conveniunt; eaque, quae crescentibus apta sunt, ubi acutus increscens urget, in remissionibus potius experienda sunt. In-

crescit autem morbus, dum graviores dol(sionesque veniunt; haeque et ante, quam revertuntur, et postea desinunt. Atque quoque morbis, etiam tales notas non l scire licet, increscere, si somnus incertus terior concoctio, si foediores dejectiones, sensus, si pigrior mens, si percurrit coı aut calor, si id magis pallet. Ea vero, traria his sunt, decedentis ejus notae sun haec in acutis morbis serius aeger alendı nisi jam inclinatis; ut primo demta ma tum frangat: in longis maturius, ut sus tium affecturi mali possit. Ac si quand(toto corpore, sed in parte est; magis tan pertinet, vim totius corporis moliri, qua partes aegrae sanentur. Multum etiam i initio quis recte curatus sit, an perperam ratio minus iis prodest, in quibus assid fuit. Si quis temere habitus, adhuc inte(vivit, admota curatione momento restitui(

Aggredientem morbum praecidere.

Sed cum ab iis coeperim, quae notas q turae adversae valetudinis exhibent, c quoque principium ab animadversione eju poris faciam. Igitur, si quid ex iis, qua(sunt, incidit, omnium optima sunt, quie nentia; si quid bibendum, aqua; idque uno die fieri satis est; interdum, si ter nent, biduo: proximeque abstinentiam est cibus exiguus, bibenda aqua; postero vinum; deinde invicem alternis diebus, n modo vinum, donec omnis causae metu: Per haec enim saepe instans gravis morbı tur. Plurimique falluntur, dum se primo

[a] Sic MSS. omnes. Lindenius et Caesar legunt *omnis* Vide et capitis proximi initium, etiam cap. v. hujus libri.

nam sublaturos languorem, aut exercitatione, aut balneo, aut coacta dejectione, aut vomitu, aut sudationibus, aut vino sperant. Non quod non interdum id incidat, aut non decipiat; sed quod saepius fallat, solaque abstinentia sine ullo periculo medeatur: cum praesertim etiam pro modo terroris moderari liceat; et si leviora indicia fuerint, satis sit a vino tantum abstinere, quod subtractum plus, quam si cibo quid dematur, adjuvat; si paulo graviora, facile sit non aquam tantum bibere, sed etiam cibo carnem subtrahere; interdum panis quoque minus, quam pro consuetudine assumere, humidoque cibo esse contentum, et olere potissimum: satisque sit, tum ex toto a cibo, a vino, ab omni motu corporis abstinere, cum vehementes notae terruerunt. Neque dubium est, quin vix quisquam, qui non dissimulavit, sed per haec mature morbo occurrit, aegrotet.

III. Atque haec quidem sanis facienda sunt, tantum causam metuentibus. Sequitur vero curatio febrium, quod et in toto corpore, et vulgare maxime morbi genus est. Ex his una quotidiana, altera tertiana, altera quartana est: interdum etiam longiore circuitu quaedam redeunt; sed id raro fit. In prioribus, et morbi sunt, et medicina.[a] Et quartanae quidem simpliciores sunt. Incipiunt fere ab horrore; deinde calor erumpit; finitaque febre biduum integrum est: ita quarto die revertitur. Tertianarum vero duo genera sunt. Alterum eodem modo, quo quartana, et incipiens, et desinens; illo tantum interposito discrimine, quod unum diem praestat in-

Febrium diversitas.

Quartanae.

Tertianae.

[a] Nimirum in febribus intermittentibus, alternatim febris, et morbi suppressio, aut intermissio; hoc est, et morbus, et medicina ejus, accedunt. Ideoque Celsus prosequitur, "Et quartanae quidem simpliciores sunt," nimirum hujus alternationis simplicissima exempla; utpote quae intermissiones longiores praestent.

tegrum, tertio redit. Alterum longe pe
quod tertio quidem die revertitur, ex oct
quadraginta horis fere sex et triginta pe
nem occupat, interdum etiam vel minus,
neque ex toto in remissione desistit, s
levius est. Id genus plerique medici ἡμ
Quotidianae. pellant. Quotidianae vero variae sunt, e
ces. Aliae enim protinus a calore incij
a frigore, aliae ab horrore. Frigus voco
mae partes membrorum inalgescunt: ho
totum corpus intremit. Rursus aliae si
ut ex toto sequatur integritas: aliae sic,
tum quidem minuatur ex febre, nihilomi
quaedam reliquiae remaneant, donec alte
accedat: ac saepe aliae vix quidquam at
mittant, sed ita ut continuent. Deinde
vorem ingentem habent, aliae tolerabi
quotidie pares sunt, aliae impares; atq
altero die leniores, altero vehementiores:
pore eodem postridie revertuntur, aliae
vel celerius: aliae diem noctemque ac
decessione implent, aliae minus, aliae p
cum decedunt, sudorem movent, aliae ne
atque alias per sudorem ad integritate
alias corpus tantum imbecillius redditur.
nes etiam, modo singulae singulis diebus
binae pluresve concurrunt: ex quo saep
quotidie plures accessiones remissionesqu
tamen, ut unaquaeque alicui priori respo
terdum vero accessiones quoque confun
ut notari neque tempora earum, neque
Febres ab inflammatione non semper oriuntur. sint. Neque verum est, quod dicitur a e
nullam febrem inordinatam esse, nisi aut
aut ex inflammatione, aut ex ulcere: fa
semper curatio foret, si hoc verum esset.

entes causae faciunt, facere etiam abditae pos-
t. Neque de re, sed de verbo controversiam
rent, qui, cum aliter aliterque in eodem morbo
res accedunt, non easdem inordinate redire, sed
s aliasque subinde oriri dicunt. Quod tamen ad
ndi rationem nihil pertineret, etiamsi vere dice-
ur. Tempora quoque remissionum modo libera-
modo vix ulla sunt.

V. Et febrium quidem ratio maxime talis est. Febrium curationes diversae.
ationum vero diversa genera sunt, prout auctores
uos habent. Asclepiades officium esse medici
t, ut tuto, ut celeriter, ut jucunde curet. Id
um est: sed fere periculosa esse nimia et festina-
et voluptas solet. Qua vero moderatione uten-
m sit, ut, quantum fieri potest, omnia ista contin-
t, prima semper habita salute, in ipsis partibus
ationum considerandum erit. Et ante omnia
eritur, primis diebus aeger qua ratione conti-
ndus sit. Antiqui, medicamentis quibusdam datis,
concoctionem moliebantur; eo quod cruditatem
xime horrebant: deinde eam materiam, quae
dere videbatur, ducendo saepius alvum subtrahe-
nt. Asclepiades medicamenta sustulit: alvum Asclepiades.
n toties, sed fere tamen in omni morbo, subdux-
; febre vero ipsa praecipue se ad remedium uti
ofessus est. Convellendas enim vires aegri puta-
, luce, vigilia, siti ingenti, sic, ut ne os quidem
imis diebus elui sineret. Quo magis falluntur,
i per omnia jucundam ejus disciplinam esse con-
piunt. Is enim ulterioribus quidem diebus cu-
ntis etiam luxuriae subscripsit; primis vero tor-
ris vicem exhibuit. Ego autem, medicamentorum
ri potiones, et alvum duci non nisi raro debere,
ncedo: et id non ideo tamen agendum, ut aegri
es convellantur, existimo; quoniam ex imbecilli-

tate summum periculum est. Minui ei
materiam superantem oportet, quae nat
geritur, ubi nihil novi accedit. Itaque a
a cibo primis diebus est, in luce habei
nisi infirmus, interdiu est, quoniam corp
que digerit; isque cubare quam maxin
debet. Quod ad sitim vero somnumqu
moderandum est, ut interdiu vigilet; n
potest, conquiescat: ac neque potet, ne
siti crucietur. Os etiam ejus elui po
siccum est, et ipsi foetet; quamvis id te
potioni non est. Commodeque Erasist
saepe, interiore parte humorem non re
et fauces requirere; neque ad rem, mal
grum, pertinere.

Ut cibus dandus.

Ac primo quidem sic tenendus est.
vero medicamentum est, opportune ci
qui quando primum dari debeat, quaeri
que ex antiquis tarde dabant, saepe
saepe sexto: et id fortasse vel in Asia,
gypto, coeli ratio patitur. Asclepiades,
triduo per omnia fatigaverat, quarto di
nabat. At Themison nuper, non quan
febris, sed quando desisset, aut certe l
considerabat: et ab illo tempore exspec
tio, si non accesserat febris, statim; si
ubi ea vel desierat, vel, si assidue inhae
si se inclinaverat, cibum dabat. Nihil
rum utique perpetuum est. Nam potes
primus cibus dandus esse, potest secu
tertio, potest non nisi quarto, aut qui
post unam accessionem, potest post d
post plures. Refert enim, qualis morbu
corpus, quale coelum, quae aetas, quod
ni: minimeque, in rebus multum inter s

ɔstate, quam hieme, dari debet. Unum
quod semper, quod ubique servandum est,
es subinde assidens medicus inspiciat, et
upererunt, abstinentia pugnet; si imbecil-
reri coeperit, cibo subveniat. Id enim
m est, ut aegrum neque supervacua ma-
et, neque imbecillitatem fame prodat.[a]
ud Erasistratum quoque invenio: qui,
arum docuit, quando venter, quando cor-
exinaniretur, dicendo tamen, haec esse
t tum cibum dandum, cum corpori debe-
s ostendit, dum vires superessent, dari
ere; ne deficerent, consulendum esse.
em intelligi potest, ab uno medico multos
curari: eumque, si artifex est, idoneum
ion multum ab aegro recedit. Sed qui
erviunt, quoniam is major ex populo[b] est,
nplectuntur ea praecepta, quae sedulita-
exigunt; ut in hac ipsa re. Facile est
vel accessiones numerare iis quoque, qui
ro vident: ille assideat necesse est, qui,
n opus est, visurus est, quando nimis im-
turus sit, nisi cibum acceperit. In pluri-
ad initium cibi dies quartus aptissimus

nominabant. Hi erant dies tertius, quin
mus, nonus, undecimus, quartusdecimu
vicesimus; ita ut summa potentia septi
quartodecimo, deinde uni et vicesimo dar
tur sic aegros nutriebant, ut dierum im
cessiones exspectarent: deinde postea ci
levioribus accessionibus instantibus, dar
ut Hippocrates, si alio die febris desisset,
timere sit solitus. Id Asclepiades jure
repudiavit; neque in ullo die, quia par i
set, iis vel majus vel minus periculum
Interdum enim pejores dies pares fiunt;
tunius post eorum accessiones cibus da
nunquam etiam in ipso morbo dierum
tur; fitque gravior, qui remissior esse c
Atque ipse quartusdecimus par est, i
magnam vim antiqui fatebantur. Qui
vum primi naturam habere contenderent
secundus septenarius inciperet, ipsi sibi re
non octavum, neque decimum, neque d
diem sumendo, quasi potentiorem: pl
buebant nono, et undecimo. Quod cu
sine ulla probabili ratione, ab undecin
tertiumdecimum, sed ad quartumdecin
bant. Et etiam apud Hippocratem, ei,
mus dies liberaturus sit, quartum esse g
Ita, illo quoque auctore, in die pari et
bris esse potest, et certa futuri nota.
alio loco quartum quemque diem, ut in
efficacissimum apprehendit; id est, qua
mum, undecimum, quartumdecimum, d
timum. In quo et ab imparis ad par
transit, et ne hoc quidem propositum c
cum a septimo die undecimus, non q
quintus sit. Adeo apparet, quacunque

Recidiva.

Crisis Hippocratica.

numerum respexerimus, nihil rationis, sub illo quidem auctore, reperiri.

Numeri Pythagorici.

Verum in his quidem antiquos tunc celebres admodum Pythagorici numeri fefellerunt: cum hic quoque medicus non numerare dies debeat, sed ipsas accessiones intueri; et ex his conjectare, quando dandus cibus sit. Illud autem magis ad rem pertinet, scire, tum oporteat dari, cum jam bene venae conquieverunt, an etiamnum manentibus reliquiis febris. Antiqui enim quam integerrimis corporibus alimentum offerebant: Asclepiades, inclinata quidem febre, sed adhuc tamen inhaerente. In quo vanam rationem secutus est: non quod non sit interdum maturius cibus dandus, si mature timetur altera accessio; sed quod scilicet quam sanissimo dari debeat: minus enim corrumpitur, quod integro corpori infertur. Neque tamen verum est, quod Themisoni videbatur, si duabus horis integer futurus esset aeger, satius esse tum dare; ut ab integro corpore potissimum diduceretur. Nam si diduci tam celeriter posset, id esset optimum: sed cum hoc breve tempus non praestet, satius est, principia cibi a decedente febre, quam reliquias ab incipiente excipi. Ita, si longius tempus secundum est, quam integerrimo dandus est; si breve, etiam antequam ex toto integer fiat. Quo loco vero integritas est, eodem est remissio, quae maxima in febre continua potest esse. Atque hoc quoque quaeritur, utrum tot horae exspectandae sint, quot febrem habuerunt; an satis sit, primam partem earum praeteriri, ut aegris jucundius insidat, quibus interdum non vacat. Tutissimum est autem, ante totius accessionis tempus praeterire; quamvis, ubi longa febris fuit, potest indulgeri aegro maturius, dum tamen ante minimum pars dimidia praetereatur. Idque non in ea sola

febre, de qua proxime dictum est, sed in
ita servandum est.

Ad singulas febrium species curandas.

V. Haec magis per omnia genera febı
petua sunt: nunc ad singulas earum specie
dam. Igitur si semel tantum accessit, dein
eaque vel ex inguine, vel ex lassitudine, v
stu, aliave simili re fuit, sic, ut interior nı
metum fecerit, postero die, cum tempus

Quando cibus dandus sit.

nis ita transiit, ut nihil moverit, cibus da
At si ex alto calor venit, et gravitas vel c
praecordiorum secuta est, neque apparet,
pus confuderit; quamvis unam accessiono
integritas est; tamen, quia tertiana time
exspectandus est dies tertius: et ubi a
tempus praeteriit, cibus dandus est, sed
quia quartana quoque timeri potest: et d
demum, si corpus integrum est, eo cuı
utendum. Si vero postero, tertiove, aut q
secuta febris est; scire licet, morbum e
tertianarum, quartanarumque, quarum et ı
cuitus est, et finis integer, et liberaliter qı
pora sunt, expeditior ratio est: de quibus
dicam. Nunc vero eas explicabo, quae
urgent. Igitur tertio quoque die cibus aı
modissime datur: ut alter febrem minuat,
bus subveniat. Sed is dari debet, si quot
bris est, quae ex toto desinat, simulatque ı
tegrum factum est: si quamvis non ac
febres tamen junguntur, et quotidie quidı
scunt, sed sine integritate tamen remittı
corpus ita se habet, ut major remissio no
tetur: si altero die gravior, altero levioı
est, post graviorem. Fere vero graviorem
nem levior nox sequitur: quo fit, ut grav
cessionem nox quoque tristior anteceda

continuatur febris, neque levior unquam fit, et dari cibum necesse est, quando dari debeat, magna dissensio est. Quidam, quia fere remissius matutinum tempus aegris est, tunc putant dandum. Quod si respondet, non quia mane est, sed quia remissio est aegris, dari debet. Si vero ne tunc quidem ulla requies aegris est, hoc ipso pejus id tempus est, quod cum sua natura melius esse debeat, morbi vitio non est: simulque insequitur tempus meridianum, a quo cum omnis aeger fere pejor fiat, timeri potest, ne ille magis etiam, quam ex consuetudine, urgeatur. Igitur alii vespere tali aegro cibum dant. Sed cum eo tempore fere pessimi sint, qui aegrotant, verendum est, ne, si quid tunc moverimus, fiat aliquid asperius. Ob haec ad mediam noctem decurro; id est, finito jam gravissimo tempore, eodemque longissime distante: secuturis vero antelucanis horis, quibus omnes fere maxime dormiunt; deinde matutino tempore, quod natura sua levissimum est. Si vero febres vagae sunt, quia verendum est, ne cibum statim subsequantur, quandocunque quis ex accessione levatus est, tunc debet assumere. At si plures accessiones eodem die veniunt, considerare oportet, paresne per omnia sint, quod vix fieri potest, an impares. Si per omnia pares sunt, post eam potius accessionem cibus dari debet, quae non inter meridiem et vesperem desinit: si impares sunt, considerandum est, quo distent. Nam si altera gravior, altera levior est, post graviorem dari debet: si altera longior, altera brevior, post longiorem: si altera gravior, altera longior est, considerandum est, utra magis affligat, illa vi, an haec tempore, et post eam dandus est.

Quo diei tempore.

Celsi judicium.

Sed plane plurimum interest, quantae qualesque inter eas remissiones sint. Nam si post alteram fe-

Quali remissione.

brem motio manet, post alteram integrui
est; integro corpore, cibo tempus aptiu
semper febricula manet, sed alterum tamei
tempus remissionis est, id potius eligend
adeo ut, ubi accessiones continuantur, prc
clinata priore, dandus cibus sit. Etenim p
est, ad quod omne consilium dirigi potes
quam maxime semper ab accessione futi
cere; et, hoc salvo, dare quam integerr
pore. Quod non inter duas tantum, sed
ter plures accessiones servabitur. Sed cu
tissimum, tertio quoque die cibum dare;
corpus infirmum est, quotidie dandus est
que magis, si continentes febres sine r
sunt, quanto magis corpus affligunt; au
pluresve accessiones eodem die veniunt.
efficit, ut et a primo die protinus cibus c
die debeat, si protinus venae conciderun
pius eodem die, si inter plures accessione
vis corpori deest. Illud tamen in his s
est, ut post eas febres minus cibi detur, j
si per corpus liceret, omnino non daretur.

Observationes quaedam.

Cum vero febris instet, incipiat, auge
sistat, decedat, deinde in decessione con
finiatur; scire licet, optimum cibo tempu
bre finita; deinde, cum decessio ejus cons
tium, si necesse est, quandocunque deced
omnia periculosa esse. Si tamen propter
tem necessitas urget, satius esse, consister
cremento febris, aliquid offerre, quam inc
satius esse, instante, quam incipiente: ci
men, ut nullo tempore is, qui deficit, non
nendus.

Neque hercule satis est, ipsas tantum fe
dicum intueri, sed etiam totius corporis ha

ad eum dirigere curationem; seu supersunt vires, seu desunt, seu quidam alii affectus interveniunt. Cum vero semper aegros securos agere conveniat, ut corpore tantum, non etiam animo laborent: tum praecipue ubi cibum sumserunt. Itaque, si qua sunt, quae exasperatura eorum animos sunt, optimum est, ea, dum aegrotant, eorum notitiae subtrahere: si id fieri non potest, sustinere tamen post cibum usque somni tempus, et cum experrecti sunt, tum exponere.

De febrientium potione.

VI. Sed de cibo quidem facilior cum aegris ratio est; quorum saepe stomachus hunc respuit, etiamsi mens concupiscit: de potione vero ingens pugna est; eoque magis, quo major febris est. Haec enim sitim accendit, et tum maxime aquam exigit, cum illa periculosissima est. Sed docendus aeger est, ubi febris quieverit, protinus sitim quoque quieturam; longioremque accessionem fore, si quod ei datum fuerit alimentum: ita celerius eum desinere sitire, qui non bibit. Necesse est tamen, quanto facilius etiam sani famem, quam sitim sustinent, tanto magis aegris in potione, quam in cibo indulgere. Sed primo quidem die nullus humor dari debet; nisi subito sic venae conciderunt, ut cibus quoque dari debeat: secundo vero, ceterisque etiam, quibus cibus non dabitur, tamen, si magna sitis urgebit, potio dari potest. Ac ne illud quidem, ab Heraclide Tarentino dictum, ratione caret: ubi aut bilis aegrum, aut cruditas male habet, expedire quoque per modicas potiones misceri novam materiam corruptae. Illud videndum est, ut qualia tempora cibo leguntur, talia potioni quoque, ubi sine illo datur, deligantur; aut cum aegrum dormire cupiemus; quod fere sitis prohibet. Satis autem convenit, cum omnibus febricitantibus nimius humor alienus sit, tum

Febris puerperarum.

praecipue esse feminis, quae ex partu in feb
derunt.

Aegri conditio cognoscenda.

Sed eum tempora cibo potionique febris
sionis ratio det, non est expeditissimum sci
do aeger febricitet, quando melior sit, qu
ficiat: sine quibus dispensari illa non possu

Pulsus.

nis enim maxime credimus, fallacissimae r
saepe istae leniores celerioresve sunt, et a
sexu, et corporum natura: et plerumque s
corpore, si stomachus infirmus est, noni
etiam incipiente febre, subeunt et quiescunt
becillus is videri possit, cui facile laturo g
stat accessio. Contra saepe eas concitat e
sol, et balneum, et exercitatio, et metus,
quilibet alius animi affectus: adeo ut, cum
medicus venit, sollicitudo aegri dubitantis, q

Quomodo explorandus.

illi se habere videatur, eas moveat. Ob qu
sam, periti medici est, non protinus ut veni
hendere manu brachium: sed primum res
lari vultu, percontarique, quemadmodum se
et si quis ejus metus est, eum probabili
lenire: tum deinde ejus corpori manum ac
Quas venas autem conspectus medici movi

Calor.

facile mille res turbant! Altera res est, c
mus, calor, aeque fallax: nam hic quoque
tur aestu, labore, somno, metu, sollicitudine
intueri quidem etiam ista oportet; sed his :
nia credere. Ac protinus quidem scire, n
citare eum, cujus venae naturaliter ordinat

Sanorum tepor.

teporque talis est, qualis esse sanis solet: r
tinus autem sub calore motuque febrem es
pere; sed ita, si summa quoque arida inae
cutis est; si calor et in fronte est, et ex im
cordiis oritur; si spiritus ex naribus cum
prorumpit; si color, aut rubore, aut pallo

mutatus est; si oculi graves, et aut persicci, aut subhumidi sunt; si sudor, cum fit, inaequalis est; si venae non aequis intervallis moventur. Ob quam causam medicus neque in tenebris, neque a capite aegri debet residere; sed illustri loco adversus eum, ut omnes notas, ex vultu quoque cubantis perspiciat.[a] Ubi vero febris fuit, atque decrevit, exspectare oportet, num tempora, partesve corporis aliae paulum madescant, quae sudorem venturum esse testentur: ac si qua nota est, tunc demum dare potui calidam aquam; cujus salubris effectus est, si sudorem per omnia membra diffundit. Hujus autem rei causa, continere aeger sub veste satis multa manus debet; eademque crura pedesque contegere: qua mole plerique aegros in ipso febris impetu, potissimeque ubi ardens ea est, male habent. Si sudare corpus coepit, linteum tepefacere oportet, paulatimque singula membra detergere. At ubi sudor omnis finitus est, aut si is non venit, ubi quam maxime potuit, idoneus esse cibo aeger videtur, sub veste leniter ungendus est, tum detergendus, deinde ei cibus dandus. Is autem febricitantibus humidus est aptissimus, aut humori certe quam proximus: utique ex materia quam levissima, maximeque sorbitio; eaque, si magnae febres fuerint, quam tenuissima esse debet. Mel quoque despumatum huic recte adjicitur, quo corpus magis nutriatur: sed id, si stomachum offendit, supervacuum est; sicut ipsa quoque sorbitio. Dari vero in vicem ejus potest, vel intrita[b] ex aqua calida, vel alica elota; si firmus

Sudor.

Qualis febrientibus cibus.

[a] *Percipiat.* Cod. Med. I.

[b] Ut *mulsus, a, um*, pagina 68. sic *intritus, a, um*, absolute de variis cibis in variis potulentis vulgaribus comminutis et maceratis, hoc est, *intritis*, antiqui dixerunt. Hoc loco *esca* subaudiri videtur, quae cibum *paratum*, qualis panis fere erat, priscis mortalibus indicabat. Panem ergo, aqua calida intritum, hic, sed capite xix. hujus libri, ex vino,

est stomachus, et compressa alvus, ex aq
si vel ille languet, vel haec profluit, ex p
primo quidem cibo id satis est. Secundo
quid adjici potest, ex eodem tamen genere
vel olus, vel conchylium,[a] vel pomum. I
bres quidem increscunt, hic solus idoneus
Ubi vero aut desinunt, aut levantur, semp
incipiendum est ab aliquo ex materia levi
jiciendum vero aliquid ex media, ratione h
inde et virium hominis, et morbi. Ponen
gro varii cibi, sicut Asclepiades praecepit
mum sunt, ubi fastidio urgetur, neque sati
ficiunt; ut paulum ex singulis degustanc
vitet. At si neque vis, neque cupiditas d
varietate sollicitandus aeger est; ne plu
quam concoquat. Neque verum est, q
dicitur, facilius concoqui cibos varios.
enim facilius: ad concoctionem autem
genus et modus pertinent. Neque inte
dolores, neque increscente morbo, tutu
grum cibo impleri; sed ubi inclinata jam
valetudo est.

Corporis sub febre varietates. Adstrictum.

Sunt aliae quoque observationes in fe
cessariae. Atque id quoque videndum
quidam solum praecipiunt, adstrictum cor
profluat; quorum alterum strangulat, al
gerit. Nam is adstrictum est, ducenda
movenda urina, eliciendus omni modo sud

Celsus dari praecipit. Hinc APULEIO, Met. ii. " *intritum*
tum" idem est quod VARRONI, R. R. ii, 9. " Panis in l
ad canes optime alendos, significat. " Tute hoc intristi,
exedendum." TER. Phorm. DONAT. ad loc. BEROALD. in

[a] Conchylia, ut vidimus, erant conchulae quaevis fere
Buccinum, Murex, Purpura, sed minimae. Vide PLINII
CON. GESNERUM de Aquatilibus, 309; HIPPOCRATIS locum,
29. supra citatum.

genere morborum sanguinem etiam misisse, concussisse vehementibus gestationibus corpus, in lumine habuisse, imperasse famem, sitim, vigiliam prodest. Utile est etiam ducere in balneum, prius demittere in solium, tum ungere, iterum ad solium redire, multaque aqua fovere inguina; interdum etiam oleum in solio cum aqua calida miscere; uti cibo serius et rarius, tenui, simplici, molli, calido, exiguo; maximeque oleribus, qualia sunt, lapathum, urtica, malva; vel jure etiam concharum, musculorumve, aut locustarum: neque danda caro, nisi elixa, est. At potio esse debet magis liberalis, et ante cibum, et post hunc, et cum hoc, ultra quam sitis coget: poteritque a balneo etiam pinguius, aut dulcius dari vinum; poterit semel, aut bis interponi Graecum salsum.[a] Contra vero, si corpus profluet, sudor coërcendus, quies adhibenda erit; tenebris, somnoque, quandocunque volet, utendum; non nisi leni gestatione corpus agitandum, et pro genere mali subveniendum. Nam si venter fluit, aut si stomachus non continet, ubi febris decrevit, liberaliter oportet aquam tepidam potui dare, et vomere cogere; nisi aut fauces, aut praecordia, aut latus dolet, aut vetus morbus est. Si vero sudor exercet, duranda cutis est nitro, vel sale, quae cum oleo miscentur: ac si levius id vitium est, oleo corpus ungendum; si vehementius, rosa, vel melino, vel myrteo, cui vinum austerum sit adjectum. Quisquis autem fluore aeger est, cum venit in balneum, prius ungendus, deinde in solium demittendus est. Si in cute vitium est, frigida quoque, quam calida aqua melius utetur. Ubi ad cibum ventum est, dari debet is valens, frigidus, siccus, simplex, qui quam

Profluens.

Fluor.

[a] Aminaeum aut Chium, nimirum, vel quodvis ex Graecis vinis salsis. Plin. xiv. 8. 14. 19. Diosc. de Vinis Salsis. Supra, i. 6.

minime corrumpi possit, panis tostus, vinum austerum, vel certe subausterum; profluit, calidum; si sudores nocent, sunt, frigidum.

Pestilentiae consideratio.

VII. 1. Desiderat etiam propriam ani nem in febribus pestilentiae casus. In h utile est, aut fame, aut medicamentis uti, alvum. Si vires sinunt, sanguinem mi mum est; praecipueque, si cum dolore si id parum tutum est, ubi febris levata e pectus purgare. Sed in hoc maturius, qu morbis, ducere in balneum opus est; v dum, et meracius dare, et omnia glutin quae carnem quoque generis ejusdem. celerius ejusmodi tempestates corripiunt, rius auxilia, etiam cum quadam temeritate sunt. Quod si puer est, qui laborat, neq robur ejus est, ut sanguis mitti possit, c ei utendum est; ducenda alvus vel aqua, nae cremore; tum demum levibus cibis r Et ex toto non sic pueri, ut viri, curari d go, ut in alio quoque genere morborum, his agendum est; non facile sanguinei non facile ducere alvum, non cruciare meve, aut nimia siti, non vino curare. post febrem eliciendus est: deinde dandu levissimis; tum is dormiat; posteroque bris manet, abstineatur; tertio, ad simil redeat. Dandaque opera est, quantum fi ut inter opportunam abstinentiam cibosq tunos, omissis ceteris, nutriatur.

Febris ardens.

2. Si vero ardens febris extorret, null menti danda potio est; sed in ipsis acc oleo et aqua refrigerandus est, quae misce sunt, donec albescant; eo conclavi tenei

m et purum aërem trahere possit; neque mul-
stimentis strangulandus, sed admodum levibus
n velandus est. Possunt etiam super stoma-
imponi folia vitis in aqua frigida tincta. Ac
quidem nimia vexandus est. Alendus ma-
st, id est, a die tertio; et ante cibum iisdem
endus. Si pituita in stomacho coiit, inclina-
accessione, vomere cogendus est; tum dan-
gidum olus, aut pomum, ex iis, quae stoma-
iveniunt. Si siccus manet stomachus, pro-
el ptisanae, vel alicae, vel oryzae cremor,*
est, cum quo recens adeps cocta sit. Cum
summo incremento morbus est, utique non
iartum diem, magna siti antecedente, frigida
piose praestanda est, ut bibat etiam ultra
m; et cum jam venter et praecordia ultra
repleta, satisque refrigerata sunt, vomere
Quidam ne vomitum quidem exigunt; sed
ua frigida tantum, ad satietatem data, pro
nento utuntur. Ubi utrumlibet factum est,
este operiendus est, et collocandus, ut dor-
Fereque post longam sitim et vigiliam, post
satietatem, post infractum calorem, plenus
venit, per quem ingens sudor effunditur;
raesentissimum auxilium est: sed in iis ta-
quibus praeter ardorem, nulli dolores, nul-
cordiorum tumor; nihil prohibens, vel in
vel in pulmone, vel in faucibus; non ulcus,
ctio, non profluvium alvi fuit. Si quis au-
ujusmodi febre leviter tussit, is neque vehe-
ti conflictatur, neque bibere aquam frigidam
sed eo modo curandus est, quo in ceteris
praecipitur.

* ad lib. ii. 12. 2. respiciat lector. Omnium enim cremor
citur ratione.

Semitertiana Cleghornii, p. 143.

VIII. Aut ubi id genus tertianae es
τριταῖον medici appellant, magna cura oı
fallat. Habet enim plerumque frequent
siones decessionesque, ut aliud morbi g
possit: porrigiturque febris inter horas
tuor, et triginta sex; ut, quod idem es
esse videatur. Et magnopere necessariuı
dari cibum, nisi in ea remissione, quae
ubi ea venit, protinus dari: plurimiqu
utro curantis errore subito moriuntur
magnopere aliqua res prohibet, inter in
mitti debet; tum dari cibus, qui nequ
brem, et tamen longum ejus spatium su

Lentae febres.

IX. Nonnunquam etiam lentae febı
remissione corpus tenent; ac neque
ulli remedio locus est. In hoc casu ı
esse debet, ut morbum mutet: fortasse
tioni opportunior fiet. Saepe igitur ex a
cui oleum sit adjectum, corpus ejus peı
est, quoniam interdum sic evenit, ut ho
et fiat initium quoddam novi motus; exc
magis corpus incaluit, sequatur etiam re
his frictio quoque ex oleo et sale salub
At si diu frigus est, et torpor, et jactat
non alienum est, in ipsa febre dare mu
quatuor cyathos, vel cum cibo vinum be
Intenditur enim saepe ex eo febris; et
calor simul et priora mala tollit, et spem
inque ea curationis ostendit. Neque, h
curatio nova est, qua nunc quidam trad
gros, qui sub cautioribus medicis trahe
terdum contrariis remediis sanant. Siqu
antiquos quoque ante Herophilum et Er
maximeque post Hippocratem fuit Pet
qui febricitantem hominem ubi accepeı

ı vomere cogebat. Si alterutro modo febre
erat, protinus suillam assam, et vinum homi-
at: si non liberaverat decoquebat aquam
jecto, eamque bibere cogebat, ut movendo
n purgaret. Et intra haec omnis ejus medi-
at: eáque non minus grata fuit iis, quos Hip-
is successores non refecerant, quam nunc
, quos Herophili vel Erasistrati aemuli diu
s non expedierunt. Neque ideo tamen non
neraria ista medicina; quia plures, si protinus
cipiis excepit, interimit. Sed cum eadem om-
convenire non possint, fere, quos ratio non
it, temeritas adjuvat. Ideoque ejusmodi me-
nelius alienos aegros, quam suos, nutriunt.
st circumspecti quoque hominis, et novare in-
n, et augere morbum, et febres accendere;
curationem, ubi id, quod est, non recipit,
t recipere id, quod futurum est.

Mala insuper febri accedentia.

Considerandum est etiam, febresne solae sint,
a quoque his mala accedant; id est, num caput
, num lingua aspera, num praecordia intenta
Si capitis dolores sunt, rosam cum aceto mis-
portet, et in id ingerere: deinde habere duo
ia,[a] quae frontis latitudinem, longitudinemque

rosa utendum est; si rosa ipsa laedit, ol
Si ista parum juvant, teri potest vel iris
nuces amarae, vel quaelibet herba ex r
bus: quorum quidlibet ex aceto imposi
rem minuit; sed magis aliud in alio. J
panis cum papavere injectus; vel cum ros
spumave argenti.[b] Olfacere quoque
lum, vel anethum, non alienum est. At si
diis inflammatio et dolor est, primo super
sunt cataplasmata reprimentia; ne, si ca
rint, plus eo materiae concurrat; deinde,
inflammatio se remisit, tunc demum ad c
mida veniendum est; ut ea, quae reman
cutiant. Notae vero inflammationis sun
rubor, et tumor, cum calore, et dolore.
erravit Erasistratus, qui febrem nullam si
dixit. Ergo si sine inflammatione dolor
imponendum est: hunc enim statim ipsa

Inflammationis notae.

[a] Cerussae, propter antiquorum inscitiam, non una e
Saepius quidem ut nostra, carbonas plumbi sincerus fuit
et vaporis acidi acetici, in ramenta vel laminas plumbi
Calore autem solis aestate, furnorum hyeme illi, testan
ad vaporem excitandum utebantur. Sed quando in pastill
medicamentorum antiquis gratissima, cerussam fingere
aceto prius solutam ad hanc formam in solo indurabant.
partim ex carbonate, partim ex acetate plumbi const
xxxiv. 18. VITRUV. vii. 12. DIOSC. v. 57.

[b] Lithargyrus est. Vel hodie de hujus medicamenti
rum inter chemicos convenit. Antiqui de crudo arge
metallo, seu vena, fere ut hodierni, torrendo faciebant.
caloris aërisque gradu adhibito diversum admodum rei c
dem plumbo, et sub eodem nomine spumae argenti,
Crebriore versura et ventilatione Chrysitin: Argyritin e
per leniorem aëris accessum et motum. Nostri quoque
lores varii; modo flaviores modo fusciores sunt: compo
secundum optimum auctorem, THOMSON, Chem. i. 427
plumbi, *massicot* dictum, cum acidi carbonici IV ad C p
Vide PLIN. xxxiii. 6; DIOSC. v. 56. Alii protoxydum
putant.

vet. At si neque inflammatio, neque febris, sed tantum praecordiorum dolor est, protinus calidis et siccis fomentis uti licet. Si vero lingua sicca et scabra est, detergenda primum penicillo est ex aqua calida: deinde ungenda mixtis inter se rosa et melle. Mel purgat, rosa reprimit simulque siccescere non sinit. At si scabra non est, sed arida, ubi penicillo detersa est, ungi rosa debet, cui cerae paulum sit adjectum.

Ante febrem quid agendum.

XI. Solet etiam ante febres esse frigus; idque vel molestissimum morbi genus est. Ubi id exspectatur, omni potione prohibendus aeger est: haec enim paulo ante data, multum malo adjicit. Item maturius veste multa tegendus est: admovenda partibus iis, pro quibus metuimus, sicca et calida fomenta, sic, ne statim vehementissimi calores incipiant, sed paulatim increscant; perfricandae quoque eae partes manibus unctis ex vetere oleo sunt, eique adjiciendum aliquid ex calefacientibus; contentique medici quidam una frictione, etiam ex quolibet oleo, sunt. In harum febrium remissionibus nonnulli, tres aut quatuor sorbitionis cyathos, etiamnum manente febre, dant; deinde, ea bene finita, reficiunt stomachum cibo frigido et levi. Ego tum hoc puto tentandum, cum parum cibus, semel et post febrem datus, prodest. Sed curiose prospiciendum est, ne tempus remissionis decipiat: saepe enim in hoc quoque genere valetudinis jam minui febris videtur, et rursus intenditur. Itaque ei remissioni credendum est, quae etiam immoratur, et jactationem, foetoremque quendam oris, quem ὄζην Graeci vocant, minuit. Illud satis convenit, si quotidie pares accessiones sunt, quotidie parvum cibum dandum: si impares, post graviorem, cibum; post leviorem, aquam mulsam.

Horrores febrium certarum.

XII. Horror autem eas fere febres antec
certum habent circuitum, et ex toto ren
ideoque tutissimae sunt, maximeque cura
mittunt. Nam ubi incerta tempora sunt, 1
ductio, neque balneum, neque vinum, ne
camentum aliud recte datur. Incertum
quando febris ventura sit: ita fieri potest,
ito venerit, summa in eo pernicies sit, qu
causa sit inventum. Nihilque aliud fieri po
ut primis diebus bene abstineatur aeger; c
decessu febris ejus, quae gravissima est,
mat. At ubi certus circuitus est, facilius
tentantur; quia magis proponere nobis e
num et decessionum vices possumus. In
cum inveteraverunt, utilis fames non est:
tummodo diebus ea pugnandum est; dein
da curatio est, et ante horror, tum febris c
Igitur cum primum aliquis inhorruit, et ex
caluit, dare ei oportet potui tepidam aqu
sam, et vomere eum cogere: nam fere tal
iis oritur, quae biliosa in stomacho resede
faciendum est, si proximo quoque circ
accessit: saepe enim sic discutitur. Jai
genus febris sit, scire licet. Itaque sub ex
cessionis, quae instare tertia
balneum est; dandaque op
oris in solio sit. Si ibi qu
inus idem sub exspectatione
sciat: siquidem eo quoque m
utitur. Si ne balneum quidem prof
cessionem allium edat, aut bibat calidam
pipere; siquidem ea quoque assumta c
vent, qui horrorem non admittit. De
modo, quo in frigore praeceptum est, a
horrescere possit, operiatur: fomentisq

tinus validioribus, totum corpus circumdare convenit, maximeque involutis exstinctis testis et titionibus. Si nihilominus horror perruperit, multo oleo calefacto inter ipsa vestimenta perfundatur, cui aeque ex calefacientibus aliquid sit adjectum; adhibeaturque frictio, quantam is sustinere poterit, maximeque in manibus et pedibus; et spiritum ipse contineat. Neque desistendum est, etiamsi horror est: saepe enim pertinacia juvantis malum corporis vincit. Si quid evomuit, danda aqua tepida, iterumque vomere cogendus est; utendumque eisdem est, donec horror finiatur. Sed praeter haec ducenda alvus est, si tardius horror quiescet: siquidem id quoque exonerato corpore prodest. Ultimaque post haec auxilia sunt, gestatio et frictio. Cibus autem in ejusmodi morbis maxime dandus est, qui mollem alvum praestet; caro glutinosa; vinum, cum dabitur, austerum.

XIII. Haec ad omnes circuitus febrium pertinent: discernendae tamen singulae sunt, sicut rationem habent dissimilem. Si quotidiana est, triduo primo magnopere abstinere oportet; tum cibis altero quoque die uti. Si res inveteraverit, post febrem experiri balneum et vinum; magisque si, horrore sublato, haec superest.

Singularum discrimina.

XIV. Si vero tertiana, quae ex toto intermittit, aut quartana est; mediis diebus,[a] et ambulationibus uti oportet, aliisque exercitationibus, et unctionibus. Quidam ex antiquioribus medicis Cleophantus, in hoc genere morborum, multo ante accessionem, per caput aegrum multa calida aqua perfundebat, deinde vinum dabat. Quod, quamvis pleraque ejus viri praecepta secutus est Asclepiades, recte tamen praeteriit: est enim anceps. Ipse, si tertiana

Tertianae initia.

[a] Diebus interjectis seu integris. MATTHIAS.

febris est, tertio die post accessionem di
duci oportere; quinto, post horrorem vom
cere; deinde post febrem, sicut illi mos er
calidis dare cibum et vinum; sexto die, i
detineri; sic enim fore, ne septimo die fe
dat. Id saepe fieri posse, verisimile est
tamen est, ut hoc ipso ordine utamur, tria
vomitus, alvi ductionis, vini, per triduu
die tertio, et quinto, et septimo tentare: n
nisi post accessionem, die septimo bibat.
primis diebus discussus morbus non est,
in vetustatem, quo die febris exspectabit
tulo se contineat; post febrem perfrice
cibo assumto, bibat aquam; postero die,
ab exercitatione unctioneque, aqua tantu
tus, conquiescat. Et id quidem optimu
vero imbecillitas urgebit, et post febrem
medio die paulum cibi debebit assumere.

Quartana pertinacior.

XV. Eadem in quartana facienda
cum haec tarde admodum finiatur, nisi
bus discussa est, diligentius ab initio prae
est, quid in ea fieri debeat. Igitur si cu
rore febris accessit, eaque desiit, eodem
ero tertioque continere se debet, et aqua
modo calidam primo die post febrem sum
proximo, quantum fieri potest, ne ha
Si quarto die cum horrore febris revertit
sicut ante praeceptum est; deinde post f
dicum cibum sumere, vini quadranter
tertioque die abstinere, aqua tantummod
sitis est, assumta. Septimo die balneo f
venire; si febris redierit, ducere alvum;
corpus conquieverit, in unctione vehe
fricari; eodem modo sumere cibum et
duo proximo se abstinere, frictione serv

Quiete ac abstinentia;

mo tertio die rursus balneum experiri; et, si postea febris accessit, aeque perfricari, vinum copiosius bibere. Ac sic proximum est, ut quies tot dierum, et abstinentia cum ceteris, quae praecipiuntur, febrem tollant. Si vero nihilominus remanet, aliud ex toto sequendum est curationis genus; idque agendum, ut, quod diu sustinendum est, corpus facile sustineat. Quo minus etiam curatio probari Heraclidis Tarentini debet, qui primis diebus ducendam alvum, deinde abstinendum in septimum diem dixit. Quod, ut sustinere aliquis possit, tamen, etiam febre liberatus, vix refectioni valebit: adeo, si febris saepius accesserit, concidet. Igitur si tertio decimo die morbus manebit, balneum neque ante febrem, neque post eam tentandum erit; nisi interdum jam horrore discusso: horror ipse per ea, quae supra scripta sunt, expugnandus. Deinde post febrem oportebit ungi, et vehementer perfricari; cibum et validum, et fortiter assumere; vino uti quantum libebit: postero die, cum satis quieverit, ambulare, exerceri, ungi, perfricari fortiter, cibum capere sine vino: tertio die abstinere. Quo die vero febrem exspectabit, ante surgere, et exerceri, dareque operam, ut in ipsam exercitationem febris tempus incurrat: sic enim saepe illa discutitur. At si in opere occupavit, tum demum se recipere. In ejusmodi valetudine medicamenta sunt, oleum, frictio, exercitatio, cibus, vinum. Si venter adstrictus est, solvendus est. Sed haec facile validiores faciunt: si imbecillitas occupavit, pro exercitatione gestatio est: si ne hanc quidem sustinet, adhibenda tamen frictio est: si haec quoque vehemens onerat, intra quietem et unctionem et cibum sistendum est; dandaque opera est, ne qua cruditas in quotidianam id malum vertat. Nam quartana

vel alio curandi genere tollenda.

Ad refectionem prospiciendum.

neminem jugulat: sed si ex ea facta quotidi
in malis aeger est: quod tamen, nisi culpa v
vel curantis, nunquam fit.

Quartanae duplicis curatio.

XVI. At si duae quartanae sunt, neque e
proposui, exercitationes adhiberi possunt;
toto quiescere opus est, aut, si id difficile est,
ambulare; considere diligenter involutis pe
capite; quoties febris accessit et desiit, cib
dicum sumere, et vinum; reliquo tempo
imbecillitas urget, abstinere. At si duae
paene junguntur, post utramque cibum
deinde vacuo tempore, et moveri aliquid,
unctionem cibo uti. Cum vero vetus quarta
nisi vere, solvatur; utique eo tempore atten
est, ne quid fiat, quod valetudinem impediat
destque in vetere quartana, mutare subinde
genus; a vino ad aquam, ab aqua ad vinum
bus cibis ad acres, ab acribus ad lenes transi
radicem, deinde vomere; jureve pulli g
ventrem resolvere; oleo ad frictiones adjice
facientia; ante accessionem sorbere, vel a
thos duos, vel unum sinapis cum tribus Gr
salsi, vel mixta paribus portionibus, et in a
ta, piper, castoreum, laser,[a] myrrham. P
enim similiaque corpus agitandum est, ut n
ex eo statu, quo detinetur. Si febris qui
meminisse ejus diei convenit; eoque vitar
calorem, cruditatem, lassitudinem. Facile
vertitur, nisi a sano quoque aliquamdiu tim

Cochleariae Armoraciae vomitus; juris pulli gallinacei purgatio.

Formae mutatio.

XVII. At si ex quartana, quotidiana fa

[a] Silphium, laserpitium: Lac Cyrenaicum, Opos Cyrena naicum: Maspetum, Magydaris quoque appellatum, prout t succus ejus concretus, folia, vel radix, usurpentur. Ferula assaefoetidae vel galbano subsimilis, Syria, Cyrene, Parthi hodie incerta. Diosc. iii. 85. Theophrastus, Hist. Pl Plin. xvi. 33. et xxii. 23. alibique. Col. vi. 17. xii. 57.

cum id vitio inciderit, per biduum abstinere oportet, et frictione uti; aquam tantummodo vespere potui dare. Tertio die saepe fit, ne febris accedat: sed sive fuit, sive non fuit, cibus post accessionis tempus est dandus; et si manet, per biduum abstinentia, quanta maxima imperari corpori potest, et frictione quotidie utendum est.

Alii morbi.

XVIII. Et febrium quidem curatio exposita est. Supersunt vero alii corporis affectus, qui huic superveniunt: ex quibus eos, qui certis partibus assignari non possunt, protinus jungam. Incipiam ab insania, primamque hujus ipsius partem aggrediar, quae et acuta, et in febre est: φρένησιν Graeci appellant. Illud ante omnia scire oportet, interdum in accessione aegros desipere, et loqui aliena. Quod non quidem leve est; neque incidere potest, nisi in febre vehementi: non tamen aeque pestiferum est; nam plerumque breve esse consuevit, levatoque accessionis impetu, protinus mens redit. Neque id genus morbi remedium aliud desiderat, quam quod in curanda febre praeceptum est. Phrenesis vero tum demum est, cum continua dementia esse incipit; aut cum aeger, quamvis adhuc sapiat, tamen quasdem vanas imagines accipit: perfecta est, ubi mens illis imaginibus addicta est. Ejus autem plura genera sunt: siquidem ex phreneticis alii hilares, alii tristes sunt; alii facilius continentur, et intra verba desipiunt, alii consurgunt, et violenter quaedam manu faciunt; atque ex his ipsis, alii nihil nisi impetu peccant, alii etiam artes adhibent, summamque speciem sanitatis in captandis malorum operum occasionibus praebent; sed exitu deprehenduntur. Ex his autem eos, qui intra verba desipiunt, aut leviter etiam manu peccant, onerare asperioribus coërcitionibus super-

Mania.

Delirium.

Delirium tremens?

Varia genera.

Coërcitio quando supervacua.

vacuum est: eos vero, qui violentius se
vincire convenit, ne vel sibi vel alteri n
Neque credendum est, si vinctus aliquis,
vari vinculis cupit, quamvis prudenter et
biliter loquitur; quoniam is dolus insanie
Fere vero antiqui tales aegros in tenebri
bant; eo quod illis contrarium esset, exte
ad quietem animi tenebras ipsas conferre
judicabant. At Asclepiades, tanquam ten
sis terrentibus, in lumine habendos eos dixit.
trum autem perpetuum est: alium enim lu
tenebrae magis turbant; reperiunturque, in
nullum discrimen deprehendi, vel hoc, vel ill
possit. Optimum itaque est, utrumque e
et habere eum, qui tenebras horret, in luce
qui lucem, in tenebris. At ubi nullum tal
men est, aeger, si vires habet, loco lucido;
habet, obscuro continendus est. Remed
adhibere, ubi maxime furor urget, supervacu
simul enim febris quoque increscit. Itaq
nihil nisi continendus aeger est: ubi vero
tur, festinanter subveniendum est. Asc
perinde esse dixit, his sanguinem mitti, ac
dentur; rationem hanc secutus, quod neque
esset, nisi febre intenta; neque sanguis, ni
missione ejus, recte mitteretur. Sed ipse in
num multa frictione quaesivit; cum et int
bris somnum impediat, et frictio non nisi i
sione ejus utilis sit. Itaque hoc quoque a
debuit praeterire. Quid igitur est? M
praecipiti periculo recte fiunt, alias omitten
continua quoque febris habet tempora, quib
non remittit, non tamen crescit; estque hoc,
optimum, sic tamen secundum remediis
Quod si vires aegri patiuntur, sanguis quoq

Asclepiadis curandi ratio.

debet. Minus deliberari potest, an alvus ducenda sit. Tum, interposito die, convenit caput ad cutem tondere; deinde aqua fovere, in qua verbenae aliquae decoctae sint ex reprimentibus; aut prius fovere, deinde tondere, et iterum fovere; ac novissime rosa caput naresque implere; offerre etiam naribus rutam, ex aceto contritam; movere sternutamenta medicamentis in id efficacibus. Quae tamen facienda sunt in iis, quibus vires non desunt. Si vero imbecillitas est, rosa tantum caput, adjecto serpyllo, similive aliquo, madefaciendum est. Utiles etiam in quibuscunque viribus herbae duae sunt, solanum et muralis, si simul ex utraque succo expresso caput impletur. Cum se febris remiserit, frictione utendum est; parcius tamen in iis, qui nimis hilares, quam in iis, qui nimis tristes sunt. Adversus omnium autem sic insanientium animos gerere se pro cujusque natura necessarium est. Quorundam enim vani metus levandi sunt; sicut in homine praedivite famem timente incidit, cui subinde falsae hereditates nuntiabantur: quorundam audacia coërcenda est; sicut in iis fit, in quibus continendis plagae quoque adhibentur: quorundam etiam intempestivus risus objurgatione et minis finiendus: quorundam discutiendae tristes cogitationes; ad quod symphoniae, et cymbala, strepitusque proficiunt. Saepius tamen assentiendum, quam repugnandum est; paulatimque, et non evidenter, ab iis, quae stulte dicentur, ad meliora mens adducenda. Interdum etiam elicienda ipsius intentio; ut fit in hominibus studiosis literarum, quibus liber legitur, aut recte, si delectantur, aut perperam, si id ipsum eos offendit: emendando enim convertere animum incipiunt. Quin etiam recitare, si qua meminerunt, cogendi sunt. Ad cibum quoque quosdam non desiderantes redux-

Plagae.

Musica.

erunt ii, qui inter epulantes eos collocarui
bus vero sic affectis somnus et difficilis, et
necessarius est: sub hoc enim plerique
Prodest ad id, atque etiam ad mentem i
ponendam, crocinum unguentum[a] cum i
put datum. Si nihilominus vigilant, qui
num moliuntur potui dando aquam, in qu
aut hyoscyamus decocta sit: alii mandrag
pulvino subjiciunt: alii vel amomum, ve
lacrimam fronti inducunt. Hoc nomen
dicos reperio: sed cum Graeci morum συ
pellant, mori nulla lacrima est. Sic ver
tur lacrima arboris in Aegypto nascentis,
μορoσύκον[c] appellant. Plurimi decoctis pap
ticibus, ex ea aqua spongia os et caput s
vent. Asclepiades ea supervacua esse d
niam in lethargum saepe converterent.
autem, ut primo die, a cibo, potione, so
neretur; vespere ei daretur potui aqua;
tio admoveretur lenis, ut ne manum qu
perfricaret, vehementer imprimeret; post
die, iisdem omnibus factis, vespere ei daret
et aqua, rursusque frictio adhiberetur: per
nos consecuturos, ut somnus accedat. Id
fit, et quidem adeo, ut, illo confitente, ni
etiam lethargi periculum afferat. Sed si s
non accessit, tum demum illis medicame
sendus est: habita scilicet eadem moderat
hic quoque necessaria est, ne, quem obd
lumus, excitare postea non possimus. Co

[a] Fiebat ex oleo, prius calamo et myrrha, demum card
to: in eo quinque dies macerabatur crocus; et oleum sic
missum et myrrhae pulvere commixtum, unguentum c
Diosc. i. 53, 55.

[b] Atropae Mandragorae, L.

[c] Ficus Sycamorus L. est.

evat morbum, potest etiam somnum facere. atio autem in cibo quoque adhibenda est: eque implendus aeger est, ne insaniat; neque utique vexandus, ne imbecillitate in cardia- icidat. Opus est cibo infirmo, maximeque one, potione aquae mulsae, cujus ternos cya- is hieme, quater aestate dedisse satis est.

erum insaniae genus est, quod spatium longius ; quia fere sine febre incipit, leves deinde ilas excitat. Consistit in tristitia, quam vide- is atra contrahere. In hac utilis detractio san- est: si quid hanc prohibet, prima est absti- : secunda, per album veratrum vomitumque io. Post utrumlibet, adhibenda bis die fric- ; si magis valet, frequens etiam exercitatio; no vomitus: cibus, sine vino, dandus ex me- ateria est. Quam quoties posuero, scire licet, ex infirmissima dari posse; dum ne ea sola tatur: valentissima tantummodo esse remo- Praeter haec, servanda alvus est quam te- a; removendi terrores, et potius bona spes da; quaerenda delectatio ex fabulis ludisque, maxime capi sanus assueverat; laudanda, sunt ipsius opera, et ante oculos ejus ponen-

Melancholia.

corporis esse consuevit. Hujus autem ips duae sunt.[a] Nam quidam imaginibus, non luntur; quales insanientem Ajacem vel Or cepisse poëtae ferunt: quidam animo des imagines fallunt, ante omnia videndum an hilares sint. In tristitia, nigrum ver jectionis causa; in hilaritate, album, ad excitandum, dari debet: idque, si in p accipit, pani adjiciendum est, quo faci Nam si bene se purgaverit, ex magna par levabit. Ergo etiam si semel datum ver rum profecerit, interposito tempore iteru bet. Neque ignorare oportet, leviorem bum cum risu, quam serio insanientiu quoque perpetuum est in omnibus morl inferiore parte purgandus aliquis est, ve ante solvendum esse; ubi a superiore, c dum. Si vero consilium insanientem fall tis quibusdam optime curatur. Ubi per quid dixit, aut fecit; fame, vinculis, p cendus est. Cogendus est et attendere, aliquid, et meminisse: sic enim fiet u metu cogatur considerare, quid faciat. Si terreri, et expavescere in hoc morbo p fere quidquid animum vehementer pertu: est enim quaedam fieri mutatio, cum a mens, in quo fuerat, abducta est. Inte is ipse sine causa subinde rideat, an moe: susque sit: nam demens hilaritas terrori quibus supra dixi, melius curatur: si nir est, prodest lenis, sed multa bis die fri per caput aqua frigida infusa, demissumc in aquam et oleum. Illa communia sui

Delirium tremens? Spectromania.

Insanus quid ut ediscat cogendus.

[a] Varias insaniae species fuse ac eleganter finit Ci Quaest. iii. 5. passim.

s vehementer exerceri debere; multa frictione ; neque pinguem carnem, neque vinum assu-e; cibis uti post purgationem, ex media materia, m levissimis; non oportere esse vel solos, vel r ignotos, vel inter eos, quos aut contemnant, negligant; mutare debere regiones, et si mens t; annua peregrinatione esse jactandos.

aro, sed aliquando tamen, ex metu delirium itur. Quod genus insanientium, specie simile, ique victus genere curandum est: praeterquam i in hoc insaniae genere solo recte vinum datur. Delirium.

IX. His morbis praecipue contrarium est id m, quod καρδιακὸν a Graecis nominatur; quam-saepe ad eum phrenetici transeunt: siquidem r in illis labat, in hoc constat. Id autem nihil l est, quam nimia imbecillitas corporis, quod, acho languente, immodico sudore digeritur. tque protinus scire id esse, ubi venarum exigui cillique pulsus sunt; sudor autem supra con-udinem, et modo, et tempore, ex toto thorace, rvicibus, atque etiam capite prorumpit, pedibus ammodo et cruribus siccioribus, atque frigenti- De morbo cardiaco. Mania saepe ad dyspepsiam transit.

Acutique morbi genus est. Curatio prima est, a praecordia imponere, quae reprimant, cata-nata: secunda, sudorem prohibere. Id praestat bum oleum, vel rosa, vel melinum, aut myrte-quorum aliquo corpus leniter perungendum, tumque ex aliquo horum tum imponendum est. dor vincit, delinendus homo est vel gypso, vel nti spuma, vel Cimolia creta, vel etiam subinde m pulvere respergendus. Idem praestat pulvis ontritis aridi myrti vel rubi foliis, aut ex auste-boni vini arida faece: pluraque similia sunt, si desunt, satis utilis est quilibet ex via pulvis tus. Super haec vero, quo minus corpus insu- Curatio.

Vestis levis.

det, levi veste debet esse contectus, loc
do, fenestris patentibus, sic, ut perflatu:
quis accedat. Tertium auxilium est,

Corroborandi ratio.

jacentis cibo vinoque succurrere. Cibu
tus quidem, sed saepe tamen nocte ac
est, ut nutriat, neque oneret. Is esse d
missima materia, et stomacho aptus. N
est, ad vinum festinare non oportet: s
est, ne deficiat, tum et intrita ex hoc, e
austerum quidem, sed tamen tenue,
egelidum subinde et liberaliter dandum
ta polenta,[a] si modo is aeger parum cil
idque vinum esse debet, neque nullar
neque ingentium; recteque tota die ac

Vini in die ad libras duas concedendum.

tres heminas aeger bibet; si vastius cor
etiam. Si cibum non accipit, perunctu
fundere aqua frigida convenit, et tum d
si stomachus resolutus parum continet,
bum, et post eum sponte vomere oport
que post vomitum cibum sumere. Si ne
manserit, sorbere vini cyathum, interpos
sumere alterum. Si id quoque stomach
rit, totum corpus bulbis contritis supe
est; qui, ubi inaruerunt, efficiunt, ut vi
macho contineatur, exque eo toti corpor
nisque vis redeat. Ultimum auxilium es
ptisanae vel alicae cremorem ex inferio
bus indere: siquidem id quoque vires tu
que alienum est, naribus quoque aestu
vere, quod reficiat; id est, rosam et vi
qua in extremis partibus frigent, unctis
manibus fovere. Per quae si consequi
ut et sudoris impetus minuatur, et vita p

[a] "Farinae hordeaceae substantia, cum lini et coriand
pulverem subtilem contrita." VERG. necnon DIOS. ii. 78, P

it jam tempus ipsum esse praesidio. Ubi in
ae videtur, verendum tamen est, ne in eam-
mbecillitatem cito recidat: itaque, vino tan-
umto, quotidie validiorem cibum debet assu-
hæc satis virium corpori redeat.

Alter quoque morbus est, aliter phrenetico
us. In eo difficilior somnus, promta ad om-
daciam mens est: in hoc marcor et inex-
lis paene dormiendi necessitas. Λήθαργον
ominant. Atque id quoque genus acutum
isi succurritur, celeriter jugulat. Hos aegros
subinde excitare nituntur, admotis iis, per
rnutamenta evocantur, et iis, quae odore
ovent; qualis est pix cruda, lana succida,
eratrum, castoreum, acetum, allium, cepa.
iam galbanum incendunt, aut pilos, aut cor-
num: si id non est, quodlibet aliud. Haec
n comburuntur, odorem foedum movent.
vero quidam, accessionis id malum esse
rarique, cum ea decessit: itaque eos, qui
excitant, sine usu male habere. Interest
n decessione expergiscatur aeger, an, cum
m levetur, aut levata quoque ea somnus ur-
Jam si expergiscitur, adhibere ei, ut sopito,
uum est: neque enim vigilando melior fit;
se, si melior est, vigilat. Si vero continens
s est, utique excitandus est; sed iis tem-
quibus febris levissima est, ut et excernat
et sumat. Excitat autem validissime re-
ua frigida infusa. Post remissionem itaque,
m oleo multo corpus, tribus aut quatuor
s totum per caput perfundendum est. Sed
nur, si aequalis aegro spiritus erit, si mollia
lia: sin aliter haec erunt, ea potiora, quae
omprehensa sunt. Et, quod ad somnum

Lethargus.

Quando frigida excitandus aeger.

quidem pertinet, commodissima haec rat
dendi autem causa, caput radendum;
sca fovendum est, in qua laurus, aut ru
sit: altero die imponendum castoreum, :
aceto contrita, aut lauri baccae, aut h
rosa et aceto. Praecipueque proficit, e
tandum hominem, naribus admotum, et a
ipsum depellendum, capiti frontive impo
pi. Gestatio etiam in hoc morbo prod
meque opportune cibus datus, id est, in
quanta maxima inveniri poterit. Aptiss
sorbitio est, donec morbus decrescere in
ut si quotidie gravis accessio est, haec q
tur; si alternis, post graviorem, sorbiti
viorem, mulsa aqua. Vinum quoque cu
tivo cibo datum non mediocriter adjuvat.
post longas febres ejusmodi torpor acces
eadem servanda sunt: ante accessionem
bus quatuorve horis, castoreum, si venter
est, mixtum cum scammonia; si non est,
sum cum aqua dandum est. Si praecor
sunt, cibis utendum est plenioribus; si d
dem sorbitionibus subsistendum; impon
praecordiis, quod simul et reprimat et em

Torpor post febres.

XXI. Sed hic quidem acutus est morb
gus vero fieri potest eorum, quos aqua
tem male habet; nisi primis diebus disc
ὕδρωπα Graeci vocant. Atque ejus tr
sunt. Nam modo, ventre vehementer in
ber intus ex motu spiritus sonus est: mo
inaequale est, tumoribus aliter aliterque p
id orientibus: modo intus in uterum a
trahitur, et modo corpore ita movetur, u
ejus conspici possit. Primum τυμπανίτη
dum, λευκοφλεγματίαν, vel ὑπὸ σάρκα: tertiu

Hydrops.

Graeci nominarunt. Communis tamen omnium est humoris nimia abundantia; ob quam ne ulcera quidem in his aegris facile sanescunt. Saepe vero hoc malum per se incipit; saepe alteri vetusto morbo, maximeque quartanae, supervenit. Facilius in servis, quam in liberis tollitur: quia, cum desideret famem, sitim, mille alia taedia, longamque patientiam, promtius iis succurritur, qui facile coguntur, quam quibus inutilis libertas est. Sed ne ii quidem, qui sub alio sunt, si ex toto sibi temperare non possunt, ad salutem perducuntur. Ideoque non ignobilis medicus, Chrysippi discipulus, apud Antigonum regem, amicum quendam ejus, notae intemperantiae, mediocriter eo morbo implicitum, negavit posse sanari. Cumque alter medicus Epirotes Philippus se sanaturum polliceretur; respondit, illum ad morbum aegri respicere; se, ad animum. Neque eum res fefellit. Ille enim cum summa diligentia non medici tantummodo, sed etiam regis custodiretur, tamen malagmata[a] sua devorando, bibendoque suam urinam, in exitium sese praecipitavit. Inter initia tamen, non difficillima curatio est, si imperata sunt corpori quies, sitis, inedia: at si malum inveteravit, non nisi magna mole discutitur. Metrodorum tamen, Epicuri discipulum, ferunt, cum hoc morbo tentaretur, neque aequo animo necessariam sitim sustineret, ubi diu abstinuerat, bibere solitum, deinde evomere. Quod si redditur, quidquid receptum est, multum taedio demit; si a stomacho retentum est, morbum auget: ideoque in quolibet tentandum non est. Sed si febris quoque est, haec in primis submovenda est per eas rationes, per quas huic succurri posse propositum est: si sine

Hydropici vix liberantur.

[a] Emplastri genus mollius, et minus laboriose contritum, quam alia emplastra. Maxime "ex odoribus eorumque surculis" constabat. CELS. v. 17.

febre aeger est, tum demum ad ea venien quae ipsi morbo mederi solent. Atque hi quaecunque species est, si nondum nimis o iisdem auxiliis opus est; multum amb currendum aliquid est: superiores maxin sic perfricandae, ut spiritum ipse contin candus est sudor, non per exercitationem sed etiam in arena calida, vel laconico, ve similibusque aliis; maximeque utiles nat siccae sudationes sunt, quales super Baias tis habemus. Balneum, atque omnis hum est. Jejuno recte catapotia[a] dantur, facta thii duabus, myrrhae tertia parte. Cibus e ex media quidem materia, sed tamen gene ris: potio non ultra danda est, quam ut v tineat; optimaque est, quae urinam mo id ipsum tamen moliri cibo, quam mec melius est. Si tamen res coget, ex iis aliq id praestant, erit decoquendum, eaque a danda. Videntur autem hanc facultatei iris, nardum, crocum, cinnamum, amomu myrrha, balsamum, galbanum, ladanum,[b] panaces, cardamomum, hebenus, cupres uva taminia, σταφίδα ἀγρίαν Graeci nomin tonum, rosae folia, acorum, amarae nuces ganum, styrax, costum, junci quadrati semen; illum κύπειρον, hunc σχοῖνον Graec quae quoties posuero, non quae hic nascu quae inter aromata afferuntur, significabo tamen, quae levissima ex his sunt, id est, r vel nardi spica, tentanda sunt. Vinum

Catapotia.

Diuretica.

[a] "Ea quae, digitis, ori et faucibus admota, integra, et parata a medico sunt, in stomachum transmittuntur: id en Graecis est." MAR. VERG. ad DIOSC. i. 86.

Cistus creticus L. PLIN. xii. 17; xxvi. 8.

De his omnibus, inter medicamentorum classes, sig dum erit; in libro v.

utile est austerum, sed quam tenuissimum. Commodum est etiam, lino quotidie ventrem metiri, et, qua comprehendit alvum, notam imponere; posteroque die videre, plenius corpus sit, an extenuetur: id enim, quod extenuatur, medicinam sentit. Neque alienum est, metiri et potionem ejus et urinam: nam si plus humoris excernitur, quam assumitur, ita demum secundae valetudinis spes est. Asclepiades in eo, qui ex quartana in hydropa deciderat, se abstinentia bidui, et frictione usum; tertio die, jam et febre et aqua liberato, cibum et vinum dedisse, memoriae prodidit.

De Tympanite.

Hactenus communiter de omni specie praecipi potest: si vehementius malum est, diducenda ratio curandi est. Ergo si inflatio, et ex ea dolor creber est, utilis quotidianus, aut altero quoque die post cibum, vomitus est: fomentis siccis calidisque utendum est. Si per haec dolor non finitur, necessariae sunt sine ferro cucurbitulae: si ne per has quidem tormentum tollitur, incidenda cutis est, et tum his utendum. Ultimum auxilium est, si cucurbitulae nihil profuerunt, per alvum infundere copiosam aquam calidam, eamque recipere. Quin etiam quotidie ter quaterve opus est uti frictione vehementi, cum oleo et quibusdam calefacientibus: sed in hac frictione a ventre abstinendum est. Imponendum vero in eum crebrius sinapi, donec cutem erodat; ferramentisque candentibus pluribus locis venter exulcerandus est, et servanda ulcera diutius. Utiliter etiam scilla cocta delingitur. Sed diu post has inflationes abstinendum est ab omnibus inflantibus.

De Anasarca.

At si id vitium est, cui λευκοφλεγματία nomen est, eas partes, quae tument, subjicere soli oportet; sed non nimium, ne febriculam incendat: si is vehementior est, caput velandum est: utendumque fric-

tione, madefactis tantum manibus aqua, (
nitrum et olei paulum sit adjectum ; sic, u
riles aut muliebres manus adhibeantur, qu
earum tactus sit: idque si vires patiuntur,
ridiem, tota hora; post meridiem, semi
oportet. Utilia etiam sunt cataplasmata, q
munt; maximeque si corpora teneriora su
dendum quoque est super talum, quatuor
tis, ex parte interiore, qua per aliquot die
humor feratur; atque ipsos tumores inc
plagis oportet: concutiendumque multa
corpus est: atque, ubi inductae vulnerib
ces sunt, adjiciendum et exercitationibu
donec corpus ad pristinum habitum rever
bus valens esse debet, et glutinosus, n
caro: vinum, si per stomachum licet, du
ita, ut invicem biduo triduove, modo aqu
bibatur. Prodest etiam lactucae mari
grandis juxta mare nascitur, semen, cum
datum. Si valens est, qui id accipit, et s
sicut supra dixi, delingitur. Auctores
sunt, inflatis vesicis pulsandos tumores e

Ascites. Si vero id morbi genus est, quo in ute
aqua contrahitur, ambulare, sed magis m
tet; malagma, quod digerat, impositu
idque ipsum superimposito triplici panno,
nimium tamen vehementer, adstringer
Tharria profectum, servatum esse a plur
Si jecur, aut lienem affectum esse, mani
ficum pinguem contusam, adjecto mell
nere. Si per talia auxilia venter non si
humor nihilominus abundat, celeriori via
ut is per ventrem ipsum emittatur. Ne
Erasistrato displicuisse hanc curandi vian
enim hunc jocinoris putavit: ita illud

Aqua manu emolienda.

dum; fistulaque aquam emitti, quae, vitiato illo, subinde nascatur. Sed primum, non hujus visceris unius hoc vitium est: nam et liene affecto, et in totius corporis malo habitu fit. Deinde, ut inde coeperit, tamen aqua nisi emittitur, quae contra naturam ibi substitit, et jocinori, et ceteris interioribus partibus nocet. Convenitque, corpus nihilominus esse curandum. Neque enim sanat emissus humor, sed medicinae locum facit, quam intus inclusus impedit. Ac ne illud quidem in controversiam venit, quin non omnes in hoc morbo sic curari possint; sed juvenes robusti, qui vel ex toto carent febre, vel certe satis liberales intermissiones habent. Nam quorum stomachus corruptus est, quive ex atra bile huc deciderunt, quive malum corporis habitum habent, idonei huic curationi non sunt. Cibus autem, quo die primum humor emissus est, supervacuus est, nisi si vires desunt: insequentibus diebus, et is, et vinum meracius quidem, sed non ita multum dari debet, paulatimque evocandus aeger est ad exercitationes, frictiones, solem, sudationes, fatigationes, et idoneos cibos, donec ex toto convalescat. Balneum rarum res amat; frequentiorem in jejuno vomitum. Si aestas est, in mari natare commodum est. Ubi convaluit aliquis, diu tamen alienus ei veneris usus est.

Tabis genera.

XXII. Diutius saepe et periculosius tabes eos male habet, quos invasit. Atque hujus quoque plures species sunt. Una est, qua corpus non alitur, et naturaliter semper aliquibus decedentibus, nullis vero in eorum locum subeuntibus, summa macies oritur; et, nisi occurritur, tollit. Ἀτροφίαν hanc Graeci vocant. Ea duabus fere de causis incidere consuevit. Aut enim nimio timore aliquis minus, aut aviditate nimia plus, quam debet, assumit: ita

vel, quod deest, infirmat; vel, quod sup
rumpitur. Altera species est, quam Grae
appellant: ubi malus corporis habitus est
omnia alimenta corrumpuntur. Quod fer
longo morbo vitiata corpora, etiamsi illo v
fectionem tamen non accipiunt; aut cum
dicamentis corpus affectum est; aut cum
saria defuerunt; aut cum inusitatos et inu
aliquis assumsit, aliquidve simile incidi
praeter tabem, illud quoque nonnunquam
solet, ut per assiduas pustulas, aut ulcer
cutis exasperetur, vel aliquae corporis p
mescant. Tertia est, longeque periculosi
cies, quam Graeci φθίσιν nominarunt. O
a capite; inde in pulmonem destillat; hu
ratio accedit; ex hac febricula levis fit, q
cum quievit, tamen repetit; frequens
pus exscreatur; interdum cruentum aliqu
quid exscreatum est, si in ignem positun
odoris est: itaque, qui de morbo dubitant
utuntur.

Phthisis.

Cum haec genera tabis sint, animadv
mum oportet, quid sit, in quo laboretur.
si tantum non ali corpus apparet, causa
tendere; et si cibi minus aliquis, quam
sumsit, adjicere, sed paulatim; ne si cor
tum subita multitudine oneraverit, con
impediat. Si vero plus justo quis assum
est, abstinere uno die; deinde ab exiguo
pere; quotidie adjicere, donec ad justu
perveniat. Praeter haec convenit amb
quam minime frigidis, sole vitato; per m
que exerceri: si infirmior est, gestari, u
cari, si potest, maxime per se ipsum, saep
die, et ante cibum, et post eum, sic, ut

Atrophia.

Curatio.

oleo quaedam adjiciantur calefacientia, donec insudet. Prodestque jejuno prehendere per multas partes cutem, et attrahere, ut relaxetur; aut, imposita resina et abducta, subinde idem facere. Utile est etiam interdum balneum, sed post cibum exiguum. Atque in ipso solio recte cibi aliquid assumitur; aut, si sine hoc frictio fuit, post eam protinus. Cibi vero esse debent ex iis, qui facile concoquuntur, qui maxime alunt. Ergo vini quoque, sed austeri, necessarius usus est. Movenda urina.

Cachexia. At si malus corporis habitus est, primum abstinendum est: deinde alvus ducenda; tum paulatim cibi dandi, adjectis exercitationibus, unctionibus, frictionibus. Utilius his frequens balneum est, sed jejunis; etiam usque sudorem. Cibis vero opus est copiosis, variis, boni succi, quique etiam minus facile corrumpantur, vino austero. Si nihil reliqua proficiunt, sanguis mittendus est; sed paulatim, quotidieque pluribus diebus, cum eo, ut cetera quoque eodem modo serventur.

Phthisis. Quod si mali plus est, et vera phthisis est, inter initia protinus occurrere necessarium est: neque enim facile is morbus, cum inveteraverit, evincitur. Opus est, si vires patiuntur, longa navigatione, coeli mutatione, sic ut densius quam id est, ex quo discedit aeger, petatur: ideoque aptissime Alexandriam ex Italia itur. Fereque id posse inter principia corpus pati debet, cum hic morbus aetate firmissima maxime oriatur, id est, ab anno duodevicesimo ad annum quintum et tricesimum. Si id imbecillitas non sinit, nave tamen non longe gestari commodissimum est: si navigationem aliqua res prohibet, lectica, vel alio modo corpus movendum est. Tum a negotiis abstinendum est, omnibusque rebus, quae sollicitare animum possunt; somno indulgendum;

Victus moderatio.

cavendae destillationes, ne, si quid cura lev
asperent; et ob id vitanda cruditas, simulq
et frigus; os obtegendum, fauces velanda
cula suis remediis finienda: et, quamdiu
febricula incursat, huic interdum abstinenti
dum etiam tempestivis cibis medendum;
tempore bibenda aqua. Lac quoque, quod
tis doloribus, et in acutis febribus, et per
nimia siti, ac, sive praecordia tument, siv
urina est, sive sanguis fluxit, pro veneno
phthisi tamen, sicut in omnibus longis dif
que febriculis, recte dari potest. Quod
aut nondum incursat, aut jam remisit, decu
est ad modicas exercitationes, maximeque
tiones; item lenes frictiones. Balneum alie
Cibus esse debet primo acer, ut allium,
idque ipsum ex aceto, vel ex eodem intul
mum, lactuca: deinde lenis, ut sorbitio ex
vel ex alica, vel ex amylo, lacte adjecto
oryza quoque, et, si nihil aliud est, far
Tum invicem modo his cibis, modo illis
est; adjiciendaque quaedam ex media mate
cipueque vel ex prima cerebellum,[a] vel pi
et his similia. Farina etiam cum sevo ovi
nove mixta, deinde incocta, pro medicam
Vinum assumi debet leve, austerum. Hact
magna mole pugnatur: si vehementior nox
neque febricula, neque tussis quiescit, te
corpus apparet, validioribus auxiliis opus es
cerandum est ferro candenti, uno loco su
altero in gutture, duobus ad mammam ut

Ferrum candens.

[a] Lege, *vel ex aprugna cerebellum*. Significat enim CEL
materiam quidem utendam esse: sed hujus etiam fortiss
tatem, scilicet carnis aprugnae cerebellum, per intermiss
assumi posse. Cod. Med. I. et II. habent *ex pruna;* M
VI. et Vat. VII. *ex apruna*.

item sub imis ossibus scapularum, quas ὠμοπλάτας Graeci vocant, sic, ne sanescere ulcera sinamus, nisi tussi finita: cui per se quoque medendum esse, manifestum est. Tunc ter quaterve die vehementer extremae partes perfricandae, thorax levi manu pertractandus, post cibum intermittenda hora, et perfricanda crura, brachiaque: interpositis denis diebus, demittendus est aeger in solium, in quo sit aqua calida et oleum: ceteris diebus bibenda aqua; tum vinum, si tussis non est, potui frigidum dandum; si est, egelidum. Utile est etiam in remissionibus quotidie cibos dari: frictiones gestationesque similiter adhiberi: eadem acria quarto, aut quinto die sumere: interdum herbam sanguinalem ex aceto, vel plantaginem esse. Medicamentum est etiam vel plantaginis succus per se, vel marrubii cum melle incoctus; ita ut illius cyathus sorbeatur, hujus cochleare plenum paulatim delingatur; vel inter se mixta, et incocta resinae terebinthinae pars dimidia, butyri et mellis pars altera. Praecipua tamen ex his omnibus sunt victus, vehiculum, et navis, et sorbitio. Alvus cita utique vitanda est. Vomitus in hoc morbo frequens, perniciosus est, maximeque sanguinis. Qui meliusculus esse coepit, adjicere debet exercitationes, frictiones, cibos: deinde ipse se, suppresso spiritu, perfricare; diu abstinere a vino, balneo, venere.

Epilepsia.

XXIII. Inter notissimos morbos est etiam is, qui comitialis, vel major nominatur. Homo subito concidit; ex ore spumae moventur; deinde interposito tempore ad se redit, et per se ipse consurgit. Id genus saepius viros, quam feminas, occupat. Ac solet quidem etiam longum esse, usque ad mortis diem, et vitae non periculosum; interdum tamen cum recens est, hominem consumit: et saepe eum,

si remedia non sustulerunt, in pueris v
puellis menstruorum initium tollit. M
distentione nervorum prolabitur aliquis, i
illa. Quidam hoc quoque iisdem, quibu
cos, excitare conantur: quod admodum
cuum est; et quia ne lethargicus quidem
tur; et quia, cum possit ille nunquam e
atque ita fame interire, hic ad se utiqu
tur. Ubi concidit aliquis, si nulla nerv
tentio accessit, utique sanguis mitti debet
sit, non utique mittendus est, nisi alia qu
tantur. Necessarium autem est, ducere a
nigro veratro purgare, vel utrumque facer
patiuntur: tunc caput tondere, oleoque
perungere; cibum post diem tertium, sim
hora, qua concidit, dare. Neque sorbitio
his, aliique molles et faciles cibi, neque
nimeque suilla convenit; sed mediae mate
et viribus opus est, et cruditates caven
Cum quibus fugere oportet solem, balneu
omniaque calefacientia; item frigus, vin
rem, loci praecipitis conspectum, omniu
rentium, vomitum, lassitudinem, sollicitu
gotia omnia. Ubi tertio die cibus datus
mittere quartum, et invicem alterum
eadem hora cibi servata, donec quatuord
transeant. Quos ubi morbus excessit,
deposuit: ac, si manet, curandus jam ut l
Quod si, non quo die primum id incidit,
accessit, sed is, qui cadere consuevit, e
est; protinus eo genere victus habito,
comprehensus est, exspectandus est dies,
batur; utendumque tum vel sanguinis mis
ductione alvi, vel nigro veratro, sicut pr
est: insequentibus deinde diebus, per e

Sanguinis missio.

Purgantia.

Stimulantia fugienda.

roposui, vitatis omnibus, quae cavenda dixi,
ndus est. Si per haec morbus finitus non fu-
onfugiendum erit ad album veratrum; ac ter
e aut quater eo utendum, non ita multis in-
tis diebus; sic tamen, ne iterum unquam
nisi conciderit. Mediis autem diebus vires
unt nutriendae; quibusdam praeter ea, quae
cripta sunt, adjectis. Ubi mane experrectus
pus ejus leniter ex oleo vetere, cum capite
› ventre, permulceatur: tum ambulatione
naxime longa et recta utatur: post ambula-
loco tepido vehementer et diu, ac non minus
ies, nisi infirmus erit, perfricetur: deinde
ut multa aqua frigida perfundatur; paulum
umat; conquiescat: rursus ante noctem
tione utatur: iterum vehementer perfrice-
ut neque venter, neque caput contingatur:
ec coenet; interpositisque tribus aut quatuor
uno aut altero acria assumat. Si ne per
iidem fuerit liberatus, caput radat: ungatur
etere, adjecto aceto et nitro; perfundatur
lsa; bibat jejunus ex aqua castoreum; nulla
isi decocta, potionis causa utatur. Quidam
i gladiatoris calido sanguine epoto tali morbo
arunt: apud quos miserum auxilium tolera-
serius malum fecit. Quod ad medicum vero
t, ultimum est, juxta talum, ex utroque crure
ı sanguinis mittere; occipitium incidere, et
itulas admovere; ferro candenti in occipitio
: et infra, qua summa vertebra cum capite
ttitur, adurere duobus locis, ut per ea perni-
humor evadat. Quibus si finitum malum
erit, prope est, ut perpetuum sit. Ad levan-
d, tantummodo utendum erit exercitatione
frictione, cibisque iis, qui supra comprehensi

Exercitatio et frictio.

sunt: praecipueque vitanda omnia, quae ı
excepimus.

Ictcrus. XXIV. Aeque notus est morbus, quem
arquatum, interdum regium nominant. Q
pocrates ait, si post septimum diem febri
gro supervenit, tutum esse, mollibus tal
praecordiis substantibus: Diocles, ex to
febrem oritur, etiam prodesse; si post hı
occidere. Color autem eum morbum dı
xime oculorum, in quibus, quod album e
fit luteum. Soletque accedere et sitis, e
pitis, et frequens singultus, et praecordior
parte durities, et, ubi corporis vehemens
spiritus difficultas, membrorumque resolut
ubi diutius manet morbus, totum corpus
Curatio. lore quodam inalbescit. Primo die abstine
oportet; secundo ducere alvum: tum, si
eam victus genere discutere; si non est, ı
am potui dare, vel cum aqua betam albam
vel cum aqua mulsa nuces amaras, absint
sum, sic ut pars hujus minima sit. A
aquam quoque salsam, et quidem per bid
gationis causa bibere cogebat, iis, quae u
vent, rejectis. Quidam, superioribus oı
haec, et per eos cibos, qui extenuant, ide
sequi dicunt. Ego utique, si satis viriun
diora; si parum, imbecilliora auxilia pra
purgatio fuit, post eam triduo primo moc
oportet assumere ex media materia, et vir
Graecum salsum, ut resolutio ventris ma
altero triduo validiores cibos, et carnis q
quid esse, intraque aquam manere: deir
perius genus victus reverti, cum eo, ut m
tur; omisso Graeco vino bibere integrum, ı
atque ita per haec variare, ut interdum ı

que cibos interponat, interdum ad salsum vinum redeat. Per omne vero tempus utendum est exercitatione, frictione; si hiems est, balneo; si aestas, frigidis natationibus; lecto etiam, et conclavi cultiore, lusu, joco, ludis, lascivia, per quae mens exhilaretur: ob quae regius morbus dictus videtur. Malagma quoque, quod digerat, super praecordia datum prodest; vel arida ibi ficus imposita, si jecur aut lienis affectus est.

Elephantiasis.

XXV. Ignotus autem paene in Italia, frequentissimus in quibusdam regionibus is morbus est, quem ἐλεφαντίασιν Graeci vocant: isque longis adnumeratur. Totum corpus afficitur ita, ut ossa quoque vitiari dicantur. Summa pars corporis crebras maculas crebrosque tumores habet: rubor earum paulatim in atrum colorem convertitur; summa cutis inaequaliter crassa, tenuis, dura, mollisque, quasi squamis quibusdam exasperatur; corpus emacrescit, os, surae, pedes intumescunt: ubi vetus morbus est, digiti in manibus pedibusque sub tumore conduntur, febricula oritur, quae facile tot malis obrutum hominem consumit.[a]

Crus Barbadense?

Curatio.

Protinus ergo inter initia sanguis per biduum mitti debet, aut nigro veratro venter solvi: adhibenda tum, quanta sustineri potest, inedia est: paulum deinde vires reficiendae, et ducenda alvus: post haec, ubi corpus levatum est, utendum est exercitatione, praecipueque cursu: sudor primum labore ipsius corporis, deinde etiam siccis sudationibus evocandus: frictio adhibenda: moderandumque inter haec, ut vires conserventur.

[a] Nostri minime esset controversiam de duplice hujus mali natura inire; sed confusio utique omnis de nominis ambiguitate oriri videtur. Elephantiasis enim de crassa et *elephantea* leprorum cute, dicitur: dicitur autem quoque de crure tumido, informi, quale morbus Barbadensis visui offert. Hinc, ni fallit sententia, morbos inter se satis diversos, tandem apud Graecos, ut qui raro viderent, sub eodem nomine describi contigit.

lum. Si dolor est, ea ipsa pars sine ole
aqua perungenda est; deinde involvend
cienda pruna lenis, et sulphur, atque ita
gandum: idque aliquamdiu faciendum,
cum bene jam concoxerit. Cucurbitul
saepe dolenti parti admovendae sunt, pu
leniter inflatis vesicis bubulis is locus e
est etiam sevum miscere cum hyoscyam
contritis seminibus, sic, ut omnium par
idque imponere: fovere aqua, in qua sul
tum sit. Utriculi quoque recte impon
calida repleti, aut bitumen [b] cum horde
mixtum. Atque in ipso potissimum d
dum gestatione vehementi est: quod in
bus pessimum est.

Tremor.

3. Tremor autem nervorum aeque vo
camentisque urinam moventibus inten
mica etiam habet balnea, assasque sudat
benda aqua est: acri ambulatione uten
unctionibus, frictionibusque, maxime pe
pila, similibusque superiores partes dimo
bo quolibet utendum, dummodo conc
que studeatur: secundum cibum, curi
dum; rarissima venere utendum est.
quis in eam prolapsus est, tum oleo leni
in lectulo perfricari manibus puerilibus p
virilibus, debet.

Suppurationes internae.

4. Suppurationes autem, quae in aliq
parte oriuntur, ubi notae fuerint, primu
oportet per ea cataplasmata, quae reprim

[a] Confer totum hunc locum cum BALFOUR *On Rh*
sim.

[b] Picis terrenae species quaedam, chemicis Aspha
Chem. ii. 386.) geologis et lithognostis Anglicis "*min*
pellata, et in tres subspecies, "*earthy*," "*elastic*" et
ducta. JAMESON, Manual of Mineralogy, p. 300.

tilis materiae fiat; deinde, si haec victa sunt, malagmata, quae digerunt, ut dissipetur. si consecuti non sumus, sequitur, ut evocetur; ut maturescat. Omnis tum vomicae finis rumpatur: indiciumque est, pus vel alvo vel litum. Sed nihil facere oportet, quo minus, d est puris, excedat. Utendum maxime ser-s est, et aqua calida. Ubi pus ferri desiit, dum ad faciles quidem, sed tamen validio-igidos cibos, frigidamque aquam, sic ut ab tamen initium fiat. Primoque cum melle a edenda, ut nuclei pinei, vel Graecae nuces,[a] llanae:[b] postea submovendum id ipsum, quo s induci cicatrix possit. Medicamentum eo ulceri est, succus assumtus vel porri vel i, et omni cibo porrum ipsum adjectum. it autem uti in iis partibus, quae non affi-frictionibus; item ambulationibus lenibus: nque erit, ne vel luctando, vel currendo, vel ne sanescentia ulcera exasperentur. In hoc orbo perniciosus, ideoque omni modo caven-guinis vomitus est.

[a] ... communis β. L. nempe amygdalae dulces. Adi Rho-... Scrib. Bauh. Pin. 441. Herm. Barb. Cor. 18. Cat. edit. 1531. Col. R. R. v. 11. Plin. xv. 23. Varro ii. 9, amygdalas *amaras*, ad insecta terrenda, voluisse videtur.
[b] Avellanae, β. L.

LIBER QUARTUS.

MORBORUM PARTIUM CURATIO.

De morbis partium, seu topicis.

I. HACTENUS reperiuntur ea genera 1
quae in totis corporibus ita sunt, ut iis c
assignari non possint: nunc de iis dicam,
in partibus. Facilius autem omnium
morbi curationesque in notitiam venie1
eorum sedes breviter ostendero. Caput ig
quae in ore sunt, non lingua tantummod
terminantur; sed etiam, quatenus oculis
posita sunt. In dextra sinistraque circa
nae grandes, quae *σφαγίτιδες* nominantu1
arteriae, quas *καρωτίδας* vocant, sursum 1
ultra aures feruntur. At in ipsis cervi
dulae positae sunt, quae interdum cun
tumescunt. Deinde duo itinera incipiun
asperam arteriam nominant; alterum, s
Arteria exterior ad pulmonem; stomacl
ad ventriculum fertur: illa spiritum, hi
cipit. Quibus cum diversae viae sint, q
exigua in arteria sub ipsis faucibus lingua
cum spiramus, attollitur; cum cibum p
assumimus, arteriam claudit. Ipsa aut
dura et cartilaginosa, in gutture assur
partibus residit. Constat ex circulis
compositis ad imaginem earum vertebr

Anatomiae conspectus.

in spina sunt: ita tamen, ut ex parte exteriore aspera; ex interiore, stomachi modo laevis et: eaque descendens ad praecordia cum pulmone committitur. Is spongiosus, ideoque spiritus capax, et a tergo spinae ipsi junctus, in duas fibras, ungulae bubulae modo, dividitur. Huic cor annexum est, natura musculosum, in pectore sub sinisteriore mamma situm; duosque quasi ventriculos habet. At sub corde atque pulmone, transversum ex valida membrana septum est, quod a praecordiis uterum diducit; idque nervosum, multis etiam venis per id discurrentibus, a superiore parte, non solum intestina, sed jecur quoque lienemque discernit. Haec viscera proxime, sed infra tamen posita, dextra sinistraque sunt. Jecur a dextra parte sub praecordiis ab ipso septo orsum, intrinsecus cavum, extrinsecus gibbum est: quod prominens leviter ventriculo insidet, et in quatuor fibras dividitur. Ex inferiore vero parte ei fel inhaeret. At lienis sinistra, non eidem septo, sed intestino innexus est, natura mollis et rarus, longitudinis crassitudinisque modicae; isque paulum a costarum regione in uterum excedens, ex maxima parte sub his conditur. Atque haec quidem juncta sunt. Renes vero diversi; qui lumbis sub imis costis inhaerent, a parte earum rotundi, ab altera resimi; qui et venosi sunt, et ventriculos habent, et tunicis super conteguntur.

Ac viscerum quidem hae sedes sunt. Stomachus vero, qui intestinorum principium est, nervosus a septima spinae vertebra incipit; circa praecordia cum ventriculo committitur. Ventriculus autem, qui receptaculum cibi est, constat ex duobus tergoribus; isque inter lienem et jecur positus est, utroque ex his paulum super eum ingrediente. Suntque etiam membranulae tenues, per quas inter se tria

ista connectuntur, junguntur que ei sept
transversum esse, supra posui. Inde ima v
pars paulum in dexteriorem partem con
summum intestinum coarctatur. Hanc ju
πυλωρὸν Graeci vocant, quoniam portae mo
feriores partes ea, quae excreturi sumus, emi
ea jejunum intestinum incipit, non ita imp
cui tale vocabulum est, quia nunquam, quo
continet; sed protinus in inferiores partes
tit. Inde tenuius intestinum est, in sinus v
ter implicitum: orbes vero ejus per men
singuli cum interioribus[a] connectuntur; q
teriorem partem conversi, et e regione d
coxae finiti, superiores tamen partes magis c
Deinde id intestinum cum crassiore altero
so committitur, quod a dextra parte incipi
nisteriorem pervium et longum est, in de
non est; ideoque caecum nominatur. At
pervium est, late fusum atque sinuatum,
quam superiora intestina nervosum, ab utra
huc atque illuc volutum, magis tamen si
inferioresque partes tenens, contingit je
ventriculum: deinde cum quibusdam me
a sinistro rene venientibus jungitur; a
dextra recurvatum in imo dirigitur, qua
ideoque id ibi rectum intestinum nominat
tegit vero universa haec omentum, ex inf
te laeve et strictum, ex superiore mollius;
quoque innascitur; quae sensu, sicut cere
que et medulla, caret. At a renibus singu
colore albae, ad vesicam feruntur: οὐρητῆς
vocant, quod per eas inde descendentem
vesicam destillare concipiunt. Vesica au
so sinu nervosa et duplex, cervice plena

Adeps omenti sensu caret.

[a] Supple *sedibus*, vel *orbibus*; scilicet per mesenterium de animalibus dictum, ut MORGAGNUS suspicatus est, Epist.

nosa, jungitur per venas cum intestino, eoque osse, quod pubi subest: ipsa soluta atque liberior est: aliter in viris atque in feminis posita. Nam in viris juxta rectum intestinum est, potius in sinistram partem inclinata; in feminis super genitale earum sita est, supraque lapsa, ab ipsa vulva sustinetur. Tum in masculis iter urinae spatiosius et compressius a cervice hujus descendit ad colem; in feminis brevius et plenius, super vulvae cervicem se ostendit. Vulva autem in virginibus quidem admodum exigua est; in mulieribus vero, nisi ubi gravidae sunt, non multo major, quam ut manu comprehendatur. Ea, recta tenuataque cervice, quem canalem vocant, contra mediam alvum orsa, inde paulum ad dexteriorem coxam convertitur; deinde super rectum intestinum progressa, iliis feminae latera sua innectit. Ipsa autem ilia inter coxas et pubem imo ventre posita sunt. A quibus ac pube abdomen sursum versus ad praecordia pervenit; ab exteriore parte, evidenti cute; ab interiore levi membrana inclusum, quae omento jungitur; περιτόναιος autem a Graecis nominatur.

Morbi capitis.

II. 1. His veluti in conspectum quendam, quatenus scire curanti necessarium est, adductis, remedia singularum laborantium partium exsequar, orsus a capite: sub quo nomine nunc significo eam partem, quae capillo tegitur: nam oculorum, aurium, dentium dolor, et si quis similis est, alias erit explicandus. In capite autem interdum acutus et pestifer morbus est, quam κεφαλαίαν Graeci vocant: cujus notae sunt, horror validus, nervorum resolutio, oculorum caligo, mentis alienatio, vomitus, sic, ut vox supprimatur; vel sanguinis ex naribus cursus, sic, ut corpus frigescat, anima deficiat: praeter

haec, dolor intolerabilis, maxime circa te
occipitium. Interdum autem in capite
becillitas, sed neque gravis, neque peric
hominis aetatem est: interdum gravior
brevis, neque tamen mortiferus; qui vel
cruditate, vel frigore, vel igne, aut sole c
Hique omnes dolores modo in febre, mod
sunt; modo in toto capite, modo in pa
dum sic, ut oris quoque proximam parte
ent. Praeter haec etiamnum invenitur ge
potest longum esse; ubi humor cutem in
intumescit, et prementi digito cedit:
Graeci appellant. Ex his id, quod se
positum est, dum leve est, qua sit ratione
dixi, cum persequerer ea, quae sani hom
becillitate partis alicujus facere debere
vero auxilia sint capitis, ubi cum febre
eo loco explicitum est, quo febrium curat
est. Nunc de ceteris dicendum est.

Dolor acutus.

id, quod acutum est, et id, quod supra
nem intenditur, idque, quod ex subita
non pestiferum, tamen vehemens est, pri
tionem habet, qua sanguis mittatur. S
intolerabilis dolor est, supervacuum est
est abstinere a cibo; is fieri potest, etiam
si non potest, aquam bibere. Si poster
remanet, alvum ducere, sternutamenta
hil assumere, nisi aquam. Saepe enim
aut alter totum dolorem hac ratione disc
si ex vino vel cruditate origo est. Si
auxilii parum est, tonderi oportet ad cut
considerandum est, quae causa dolorer
Si calor, aqua frigida multa perfundere
dit; spongiam concavam imponere, subi
frigida expressam; ungere rosa et acet

his tinctam lanam succidam imponere, aliave refrigerantia cataplasmata. At si frigus nocuit, caput oportet perfundere aqua calida marina, vel certe salsa, aut in qua laurus decocta sit: tum caput vehementer perfricare; deinde calido oleo implere et veste velare. Quidam etiam id devinciunt; alii cervicalibus vestimentisque onerant, et sic levantur; alios calida cataplasmata adjuvant. Ergo etiam, ubi causa incognita est, videre oportet, refrigerantia magis, an calefacientia leniant, et iis uti, quae experimentum approbarit. At si parum causa discernitur, perfundere caput, primum aqua calida, sicut supra praeceptum est, vel salsa, vel ex lauro decocta; tum frigida posca. Illa in omni vetusto capitis dolore communia sunt; sternutamenta excitare, inferiores partes vehementer perfricare, gargarizare iis, quae salivam movent, cucurbitulas temporibus et occipitio admovere, sanguinem ex naribus detrahere, resina subinde tempora pervellere, et imposito sinapi exulcerare ea, quae male habent, ante linteolo subjecto, ne vehementer arrodat; candentibus ferramentis, ubi dolor est, ulcera excitare; cibum permodicum cum aqua sumere: ubi levatus est dolor, in balneum ire, ibi multa aqua, prius calida, deinde frigida per caput perfundi: si discussus ex toto dolor est, etiam ad vinum reverti; sed postea semper, antequam quidquam aliud, aquam bibere. Dissimile est id genus, quod humorem in caput contrahit. In hoc tonderi ad cutem necessarium est; deinde imponere sinapi, sic, ut exulceret: si id parum profuit, scalpello utendum est. Illa cum hydropicis communia sunt, ut exerceatur, insudet, vehementer perfricetur, cibis potionibusque utatur urinam praecipue moventibus.

Ex causa incognita.

Spasmus cynicus.

2. Circa faciem vero morbus innascitu
Graeci κυνικὸν σπασμὸν[a] nominant. Is ct
fere febre oritur; os cum motu quodam
tur; ideoque nihil aliud est, quam diste
Accedit crebra coloris in facie totoque cor
tatio; somnus in promtu est. In hoc sa
mittere optimum est: si finitum eo malum
ducere alvum; si ne sic quidem discussum
veratro vomitum movere. Praeter haec nec
est vitare solem, lassitudinem, vinum. Si d
his non est, utendum est cursu; frictio
quod laesum est, leni et multa; in reliquis
breviore, sed vehementi. Prodest etiam
sternutamenta; caput radere; idque pe
aqua calida, vel marina, vel certe salsa,
sulphur quoque adjiciatur; post perfusione
perfricari; sinapi manducare; eodemque
affectis oris partibus ceratum, integris ide
donec arrodat, imponere. Cibus aptissim
dia materia est.

Lingua resoluta.

3. At si lingua resoluta est, quod inte
se, interdum ex morbo aliquo fit, sic, ut s
minis non explicetur; oportet gargarizare
in qua vel thymum, vel hyssopum, vel ne
cocta sit; aquam bibere; caput, et os, et
sub mento sunt, et cervicem vehementer pe
lasere linguam ipsam linere; manducare, c
acerrima, id est, sinapi, allium, cepam; r
luctari, ut verba exprimantur; exerceri re
ritu; caput saepe aqua frigida perfundere;
quam multam esse radiculam, deinde vome

Catarrhus; destillatio.

4. Destillat autem humor de capite int
nares, quod leve est; interdum in fauces,
jus est; interdum etiam in pulmonem, qu

[a] Sardiasis Vogelii est, G. CCIX.

est. Si in nares destillavit, tenuis per has pi-
profluit, caput leviter dolet, gravitas ejus senti-
requentia sternutamenta sunt. Si in fauces,
xasperat, tussiculam movet. Si in pulmonem,
er sternutamenta et tussim, est etiam capitis
tas, lassitudo, sitis, aestus, biliosa urina.[a] Ali-
item, quamvis non multum distans, malum
lo est. Haec nares claudit, vocem obtundit, Gravedo.
siccam movet: sub eadem salsa est saliva,
aures, venae moventur in capite, turbida
est. Haec omnia κορύζας Hippocrates nomi-
nunc video apud Graecos in gravedine hoc
n servari; destillationem, καταστάγμὸν appel-
Haec autem et brevia, et si neglecta sunt,
esse consuerunt. Nihil pestiferum est, nisi
ulmonem exulceravit. Ubi aliquid ejusmodi Coryzae
ius, protinus abstinere a sole, balneo, vino, levioris curatio.
debemus: inter quae unctione, et assueto
nihilominus uti licet. Ambulatione tantum
ed tecta utendum est, et post eam caput atque
ra quinquagies perfricandum. Raroque fit,
iduo, vel certe triduo nobis temperavimus, id
non levetur. Quo levato, si in destillatione
facta pituita est, vel in gravedine nares magis
, balneo utendum est, multaque aqua prius
, post egelida, fovendum os, caputque; deinde
ibo pleniore vinum bibendum. At si aeque
quarto die pituita est, vel nares aeque clausae
ur, assumendum est vinum Aminaeum auste-
deinde rursus biduo aqua; post quae ad
m, et ad consuetudinem revertendum est.
e tamen illis ipsis diebus, quibus aliqua omit-
sunt, expedit tanquam aegros agere; sed ce-

[a] ...sa nimirum, qualis catarrhis laborantibus esse solet, ex phos-
alcis et acido urico liberalius depositis.

Vetusti-oris.

tera omnia quasi sanis facienda sunt, p
si diutius aliquem, et vehementius ist
consuerunt: huic enim quaedam curios
tio necessaria est. Igitur huic, si in
fauces destillavit, praeter ea, quae supra
tinus primis diebus multum ambulandu
fricandae vehementer inferiores partes;
tio adhibenda thoraci erit, levior capiti
assueto cibo pars dimidia; sumenda ov
similiaque, quae pituitam faciunt cras
contra, quanta maxima sustineri potest, p
Ubi per haec idoneus aliquis balneo fa
usus est, adjiciendus est cibo pisciculu
sic tamen, ne protinus justus modus ci
vino meraco copiosius utendum est. A
monem quoque destillat, multo magis e
ne et frictione opus est; eademque adh
in cibis, si non satis illi proficiunt, acri
dum est; magis somno indulgendum, al
que a negotiis omnibus; aliquando, sed
neum tentandum. In gravedine autem
quiescere, neque esse, neque bibere, c
fauces lana circumdare: postero die su
nere a potione, aut, si res coëgerit, non
nam aquae assumere: tertio die panis
tum ex parte interiore cum pisciculo, v
sumere, aquam bibere: si quis sibi ten
potuerit, quo minus pleniore victu utatu
ubi in balneum ventum est, multa calida
et os fovere usque ad sudorem: tum a
dire. Post quae vix fieri potest, ut iden
dum maneat: sed si manserit, utendu
frigidis, aridis, levibus, humore quam n
vatis frictionibus exercitationibusque, q
tali genere valetudinis necessariae sunt.

Gravedinis curatio.

III. A capite transitus ad cervicem est; quae gravibus admodum morbis obnoxia est. Neque tamen alius importunior acutiorque morbus est, quam is, qui quodam rigore nervorum, modo caput scapulis, modo mentum pectori annectit, modo rectam et immobilem cervicem intendit. Priorem Graeci ὀπισθότονον, insequentem ἐμπροσθότονον, ultimum τέτανον appellant: quamvis minus subtiliter quidam indiscretis his nominibus utuntur. Ea saepe intra quartum diem tollunt: si hunc evaserunt, sine periculo sunt. Eadem omnia ratione curantur; idque convenit. Sed Asclepiades utique mittendum sanguinem credidit: quod quidam utique vitandum esse dixerunt, eo quod maxime tum corpus calore egeret: isque esset in sanguine. Verum hoc quidem falsum est. Neque enim natura sanguinis est, ut utique caleat; sed ex iis, quae in homine sunt, hic celerrime vel calescit, vel refrigescit. Mitti vero necne debeat, ex iis intelligi potest, quae de sanguinis missione praecepta sunt. Utique autem recte datur castoreum, et cum hoc piper, vel laser: deinde opus est fomento humido et calido: itaque plerique aqua calida multa cervices subinde perfundunt. Id in praesentia levat; sed opportuniores nervos frigori reddit: quod utique vitandum est. Utilius igitur est, cerato liquido[a] primum cervicem perungere; deinde admovere vesicas bubulas vel utriculos oleo calido repletos, vel ex farina calidum cataplasma, vel piper rotundum cum ficu contusum. Utilissimum tamen est, humido sale fovere: quod quomodo fieret, jam ostendi. Ubi eorum aliquid factum est, admovere ad ignem, vel si aestas est, in sole aegrum oportet: maximeque oleo vetere; si id non

Tetanus.

Calor non in sanguine est.

[a] Hoc est, duplice oleo adjecto. AEGIN. vii. 17.

est, Syriaco;[a] si ne id quidem est, adipe (
tustissima cervicem, et scapulas, et spinam p
Frictio cum omnibus in homine vertebris
tum iis praecipue, quae in collo sunt.
nocteque, interpositis tamen quibusdam
bus, hoc remedio utendum est: dum inte
imponendum malagma aliquod ex calefac
Frigus. Cavendum vero praecipue frigus: ideoq
conclavi, in quo cubabit aeger, ignis conti
debebit, maximeque tempore antelucano, (
cipue frigus intenditur. Neque inutile e
attonsum habere, idque irino vel cyprino c
defacere, et superimposito pileo velare;
quam etiam in calidum oleum totum de
vel in aquam calidam, in qua foenum (
decoctum sit, et adjecta olei pars tertia.
quoque ducta saepe superiores partes resol
vero etiam vehementius dolor crevit, adm
cervicibus cucurbitulae sunt, sic, ut cutis in
eadem aut ferramentis aut sinapi adurenc
levatus est dolor, moverique cervix coe
licet, cedere remediis morbum. Sed di
dus cibus, quisquis mandendus est. Sorb
utendum, itemque ovis sorbilibus, aut n
jus aliquod assumendum. Id si bene pr
jamque ex toto recte se habere cervices vid
incipiendum erit a pulticula, vel intrita bene
Celerius tamen etiam panis mandendus, q
num gustandum: siquidem hujus usus p

[a] "Sponte nascitur in Syriae maritimis quod Eleomeli v
nat ex arboribus (ex ipsis oleis, xxiii. 4.) pingue, crassius n
tenuius, sapore dulci; et hoc medicis." PLIN. xv. 7; xxiii. 4
tum dolores circa nervos juvat." DIOSC. i. 29.

[b] Confer Hamiltonium de purgantium in Tetano usu.
Utility of Purgative Medicines.

ulosus; ideoque in longius tempus differendus

7. 1. Ut hoc autem morbi genus circa totam icem; sic alterum, aeque pestiferum acutum in faucibus esse consuevit. Nostri anginam nt: apud Graecos nomen, prout species est. dum enim neque rubor, neque tumor ullus et; sed corpus aridum est, vix spiritus trahitur, ra solvuntur: id συνάγχην vocant. Interdum a faucesque cum rubore intumescunt, vox nihil ficat, oculi vertuntur, facies pallet, singultusest: id κυνάγχη vocatur. Illa communia sunt: r non cibum devorare, non potionem potest; tus ejus intercluditur. Levius est, ubi tumor mmodo et rubor est, cetera non sequuntur: id ναράγχην appellant. Quidquid est, si vires patir, sanguis mittendus est; si non abundat, dum est, ducere alvum. Cucurbitula quoque sub mento, et circa fauces admovetur, ut id, l strangulat, evocet. Opus est deinde fomentis idis: nam sicca spiritum elidunt. Ergo admospongias oportet; quae melius in calidum olequam in calidam aquam subinde demittuntur: icissimusque est hic quoque, salis calidus suc-Tum commodum est, hyssopum, vel nepetam, hymum, vel absinthium, vel etiam furfures, aut aridas, cum mulsa aqua decoquere, eaque garzare: post haec palatum ungere vel felle taurino, eo medicamento, quod ex moris est. Polline m piperis id recte respergitur. Si per haec pa- proficitur, ultimum est, incidere satis altis plasub ipsis maxillis supra collum, et in palato cirivam, vel eas venas, quae sub lingua sunt; ut ea vulnera morbus erumpat. Quibus si non it aeger adjutus, scire licet, malo victum esse. ero his morbus levatus est, jamque fauces et ci-

Anginae.

Cibi potionisque devoratio nulla.

Scarificatio.

bum et spiritum capiunt, facilis ad bonan
nem recursus est. Atque interdum natu
adjuvat, si ex angustiore sede vitium trans
rem: itaque rubore et tumore in praecc
scire licet fauces liberari. Quidquid aut
varit, incipiendum est ab humidis, maxim
mulsa decocta: deinde assumendi moll
acres cibi sunt, donec fauces ad pristinur
revertantur. Vulgo audio, si quis pullu
nis ederit, angina toto anno non periclita
tumque eum ex sale, cum is morbus urget,
carbonemque ejus contritum in aquam
quae potui datur, infriari, et prodesse. Id
neos auctores ex populo habeat, neque ha
quam periculi possit, quamvis in monume
corum non legerim, tamen inserendum l
meo credidi.

Spirandi difficultates.

2. Est etiam circa fauces malum, quod a
cos aliud aliudque nomen habet, prout se

Dyspnoea.

Omne in difficultate spirandi consistit:
dum modica est, neque ex toto strangula
appellatur; cum vehementior est, ut spi

Asthma.

sine sono et anhelatione non possit, *ἄσθμα*
cessit id quoque, ne nisi recta cervice s
hatur, *ὀρθόπνοια.*

Orthopnoea.

Ex quibus id, quod pr
potest diutius trahi: duo insequentia a
consuerunt. His communia sunt: quo
angustias, per quas spiritus evadit, sibilun
lor in pectore praecordiisque est, interdun
scapulis, isque modo decedit, modo reve
haec tussicula accedit. Auxilium est, n
prohibet, in sanguinis detractione. Nequ
est, sed lacte quoque venter solvendus
quanda alvus, interdum etiam ducenda; c
tenuatum corpus incipit spiritum traher
dius. Caput autem in lecto sublime habei

omentis, cataplasmatisque calidis, aut siccis, n humidis adjuvandus est; et postea vel a superimponendum, vel certe ceratum ex , vel irino unguento. Sumenda deinde je- :ui mulsa aqua, cum qua vel hyssopus cocta, rita capparis radix sit. Delingitur etiam iut nitrum, aut nasturtium album frictum, ontritum et cum melle mixtum: simulque ur mel, galbanum, resina terebinthina, et runt, ex his, quod fabae magnitudinem ha- ɔtidie sub lingua liquatur: aut sulphuris ion experti p. Ӿ. =, abrotoni p. Ӿ.[a] in vini

Casa lectoribus negotii nonnihil facessere solent. Cum ip- id anticipandum nobis erit; ut ponderum divisio, quam de- no libri insequentis capite descripsit, hic quasi praerogetur.

LIBRA	valet	UNCIAS DUODECIM.
UNCIA		DENARIOS SEPTEM.
DENARIUS		SEXTANTES SEX.
SEXTANS		OBOLUM UNUM.
OBOLUS		SCRUPULUM DIMIDIUM +.

:s autem (GREAVES, *Diss. on the Denarius,*) grana 62$\frac{4}{7}$ *roywceight*) habebat; unde unciae essent 438, sextanti ejus ; fere scrupulum dimidium, ut CELSUS, loco citato, docet. positis scire licet,

a P., per se libram significare.

a =, sextantem indifferenter significare; Targa in IV. 4. 2; : V. 23; VI. 10; sed non drachmae magis quam unciae, li- ujuslibet denominationis praecedentis, sextantem. Sic *No-* , uncias duas aequare.

am = =, duos sextantes indicare, Targa V. 23. 2.

m —, Sextantis dimidium repraesentare, Targa VI. 6. 5.

m Ӿ, Denarium indicare = $\frac{1}{7}$ unciae, Targa IV. 4. 2. o notam, propter similitudinem, librarii saepe cum X, *decem* confundunt. Nam Ӿ, perinde ac X, decem olim significa- '. 14. v. 25. 12. inter se comparatis, constat.

s igitur *Notam* P., libram esse: cum aliis autem notis sig- *ıdo*, quasi *pondere*, (Anglice *by weight,*) adeo ut ista textus Denarii sextantem *pondere*, vel grana 10$\frac{1}{3}$, sulphuris indi- i ratione P. Ӿ, denarius pondere, vel absolute denarius, qui abrotoni est.

P. =, P. Z, P. ?, P. ̅ ͻ, librae sextantem pondere: P. Ӿ =, P. Ӿ ?, Ӿ ̅ ͻ, denarii sextantem, vel unciae quadra- secundam partem, designant.

cyatho terantur, idque tepefactum sorl
etiam non vana opinio, vulpinum jecur,
et aridum factum est, contundi oportere,
que ex eo potioni aspergi; vel ejusdem
quam recentissimum assum, sed sine ferr
edendum esse. Praeter haec, sorbitionil
bus cibis utendum est; interdum vino tem
nonnunquam vomitu. Prosunt etiam, q
urinam movent: sed nihil magis, quam
lenta paene usque ad lassitudinem; fric
praecipue inferiorum partium, vel in s
ignem, et per se ipsum, et per alios, usq
dorem.

Faucium ulcera.

3. In interiore vero faucium parte inte
ceratio esse consuevit. In hac plerique
cataplasmatis calidis, fomentisque humidi
volunt etiam vaporem calidum ore recipi
molliores alii partes eas fieri dicunt, opp
que vitio jam haerenti. Sed, si bene v
potest, tuta illa praesidia: si metus ejus
vacua sunt. Utique autem perfricare f
culosum est: exulcerat enim. Neque u
quae urinae movendae sunt; quia poss
transeunt, ibi quoque pituitam extenua
supprimi melius est. Asclepiades multan
quas ipsi quoque secuti sumus, auctor b
tum ait quam acerrimum esse sorbendum;
sine ulla noxa comprimi ulcera. Sed id su
sanguinem potest; ulcera ipsa sanare n
Melius huic rei lycium[a] est; quod iden
aeque probat: vel porri, vel marrubii su

[a] Ex arbore Lycio, quae et Buxea spinea dicta: fol
rumque contusorum extractum. Dios. i. 118. Multi A
chu putant. Geoff. Mat. Med. de Catechu.

nuces Graecae cum tragacantho contritae et cum passo mixtae, vel lini semen contritum et cum dulci vino mixtum. Exercitatio quoque ambulandi currendique necesssaria est: frictio a pectore vehemens toti inferiori parti adhibenda. Cibi vero esse debent neque nimium acres, neque asperi; mel, lenticula, tragum, lac, ptisana, pinguis caro, praecipueque porrum, et quidquid cum hoc mixtum est. Potionis quam minimum esse convenit. Aqua dari potest, vel pura, vel in qua malum cotoneum, palmulaeve decoctae sunt. Gargarizationes quoque lenes: sin hae parum proficiunt, reprimentes utiles sunt. Hoc genus neque acutum est, et potest esse non longum: curationem tamen maturam, ne vehementer et diu laedat, desiderat.

4. Tussis vero fere propter faucium exulceratio- Tussis. nem molesta est; quae multis modis contrahitur. Itaque, illis restitutis, ipsa finitur. Solet tamen interdum per se quoque male habere; et vix, cum vetus facta est, eliditur. Ac modo arida est, modo pituitam citat. Oportet hyssopum altero quoque die bibere; spiritu retento currere, sed minime in pulvere; ac lectione uti vehementi, quae primo impeditur a tussi, post eam vincit: tum ambulare: deinde per manus quoque exerceri, et pectus diu perfricare: post haec quam pinguissimae ficus uncias tres, super prunam incoctas, esse. Praeter haec, si humida est, prosunt frictiones validae, cum quibusdam calefacientibus, sic, ut caput quoque simul vehementer perfricetur: item cucurbitulae pectori admotae; sinapi ex parte exteriore faucibus impositum, donec leviter exulceret; potio ex mentha, nucibusque Graecis et amylo; primoque assumtus panis aridus, deinde aliquis cibus lenis. At si sicca tussis est, cum ea vehementissime urget, adjuvat vini

austeri cyathus assumtus; dum ne amplii
terposito tempore aliquo, quam ter aut qu
item laseris quam optimi paulum devorare
porri vel marrubii succum assumere; scill
gere; acetum ex ea, vel certe acre sorbere,
spica allii contriti duos vini cyathos. Ut
in omni tussi est peregrinatio, navigatio lo
maritima, natationes: cibus interdum n
malva, ut urtica; interdum acer, ut lac
coctum: sorbitiones, quibus laser sit adje
in quibus porrum incoctum tabuerit: ovu
sulphure adjecto: potui primum aqua c
inde invicem aliis diebus haec, aliis vinum

Haemoptysis.

5. Magis terreri potest aliquis, cum s
exspuit: sed id modo minus, modo plu
habet. Exit modo ex gingivis, modo e
quidem ex hoc interdum etiam copiose
tussi, sine ulcere, sine gingivarum ullo vit
nihil exscreetur: verum ut ex naribus
sic ex ore prorumpit. Atque interdu
profluit, interdum simile aquae quiddam, i
recens lota est. Nonnunquam autem is
faucibus fertur, modo exulcerata ea par
non exulcerata; sed aut ore venae al
aperto, aut tuberculis quibusdam natis,
sanguine erumpente. Quod ubi incidit, ne
potio aut cibus, neque quidquam, ut ex
screatur. Aliquando vero, gutture et art
ceratis, frequens tussis sanguinem quoque
interdum etiam fieri solet, ut aut ex pul
ex pectore, aut ex latere, aut ex jocinor
saepe feminae, quibus sanguis per men
respondet, hunc exspuunt. Auctoresq

Tres haemorrhagiae species.

sunt, vel exesa parte aliqua sanguinem
rupta, vel ore alicujus venae patefacto.

oriturque acutus morbus, qui πλευριτικὸς a
nominatur. Huic dolori lateris, febris et t
cedit: et per hanc exscreatur, si tolerabilis
est, pituita; si gravis, sanguis. Interdu
sicca tussis est, quae nihil emolitur: idqu
vitio gravius, secundo tolerabilius est. Re
vero est magni et recentis doloris, sanguis
At, sive levior, sive vetustior casus est, v
vacuum, vel serum id auxilium est; confug
que ad cucurbitulas est, ante summa cut
Recte etiam sinapi ex aceto super pectus in
donec ulcera pustulasque excitet; et tu
camentum, quod humorem illuc citet.
haec, circumdare primum oportet latus ha
sulphuratae: deinde, cum paulum inflam
remisit, siccis et calidis fomentis uti. Ab
situs ad malagmata est. Si vetustior dolor
novissime resina imposita discutitur. I
cibis potionibusque calidis; vitandum frig
haec tamen non alienum est extremas part
sulphure perfricare. Si levata tussis est, l
one uti; jamque et acres cibos, et vinum
assumere. Quae a medicis praecipiuntur,
sine his rusticos nostros epota ex aqua he
ago[a] satis adjuvet. Haec in omni later
communia sunt: plus negotii est, si acutu
morbus is factus est. In hoc, praeter ea, q
posita sunt, haec animadvertenda sunt: u
quam maxime tenuis et lenis, praecipueque
eaque ex ptisana potissimum, aut jus in qu
cum pullo gallinaceo coctus sit; idque non
tio quoque die detur, si tamen per vire
potui vero aqua mulsa, in qua hyssopum,
decocta sit. Quae quibus temporibus da

Observanda.

[a] Teucrium Chamaedrys, α, β, L. An quoque Rhin
ago L.? Vide BAUH. p. 248. nos ad p. 39.

ex ratione vel adauctae, vel levatae febris apparebit, sic, ut in remissione quam maxima dentur: cum eo tamen, ut sciamus, non esse ejus generis tussi aridas fauces committendas: saepe enim, ubi nihil est, quod exscreetur, continuatur, et strangulat. Ob quam causam dixi etiam pejus id genus esse tussis, quod nihil, quam quod pituitam moveret. Sed hic vinum sorbere, ut supra praecepimus, morbus ipse non patitur: in vicem ejus, cremor ptisanae sumendus est. Ut his autem in ipso morbi fervore sustinendus aeger est, sic, ubi paulum is se remisit, alimenta pleniora, et vini quoque aliquid dari potest; dum nihil detur, quod aut refrigeret corpus, aut fauces asperet. Si in refectione quoque manserit tussis, intermittere oportebit uno die; posteroque, cum cibo vini paulo plus assumere. Atque incipiente quoque tussi, tum non erit alienum, ut supra quoque positum est, vini cyathos sorbere: sed in hoc genere valetudinis, dulce, vel certe lene commodius est. Si malum inveteravit, athletico victu corpus firmandum est.

Tussis sicca mala.

Pneumonia.

VII. A compagine corporis ad viscera transeundum est, et in primis ad pulmonem veniendum; ex quo vehemens et acutus morbus oritur, quem περιπνευμονικὸν Graeci vocant. Ejus haec conditio est: pulmo totus afficitur: hunc casum ejus subsequitur tussis, bilem vel pus trahens, praecordiorum totiusque pectoris gravitas, spiritus difficultas, magnae febres, continua vigilia, cibi fastidium, tabes. Id genus morbi plus periculi, quam doloris, habet. Oportet, si satis validae vires sunt, sanguinem mittere: sin minores, cucurbitulas sine ferro praecordiis admovere. Tum, si satis valet, gestando aegrum, digerere: si parum, intra domum tamen dimovere. Potionem autem hyssopi dare, cum quo ficus arida sit incocta; aut aquam mulsam, in qua vel hyssopum

vel ruta decocta sit: frictione uti diutissi
pulis, proxime ab his in brachiis et pedib
ribus, leniter contra pulmonem; idque bi
facere. Quod ad cibum vero pertinet,
salsis opus est, neque acribus, neque ama
alvum adstringentibus, sed paulo lenioribu
primis diebus danda est sorbitio ptisanae,
vel oryzae, cum qua recens adeps cocta
hac, sorbile ovum, nuclei pinei ex melle,
elota alica ex aqua mulsa: potui deinde n
pura aqua, sed etiam mulsa egelida, aut
est, etiam frigida; nisi quid obstat. Ha
altero quoque die, increscente morbo, dare
ubi in incremento constitit, quantum res p
omnibus abstinendum est, praeterquam a
da. Si vires desunt, adjuvandae sunt a
Prosuntque adversus dolores imposita cali
ta, vel ea, quae simul et reprimunt et e
prodest impositus super pectus sal bene
cum cerato mixtus; quia leviter cutem
que impetum materiae, quo pulmo vexatu
Utile etiam aliquod malagma est ex iis, c
riam trahunt. Neque alienum est, du
morbus, clausis fenestris aegrum conti
paulum levatus est, ter aut quater die, fe
quantum apertis, parvum aërem recipere
in refectione pluribus diebus a vino absti
tatione, frictione uti; sorbitionibus et prio
adjicere, ex oleribus porrum, ex carne u
summa trunculorum, atque pisciculos, s
nihil nisi molle et lene sumatur.

Hepatitis. VIII. Alterius quoque visceris morbi
jocinoris, aeque modo longus, modo a
Acuta. consuevit: ἡπατικὸν Graeci vocant. De
sub praecordiis vehemens dolor est; id

latus dextrum, et ad jugulum, humerumque partis ejusdem pervenit: nonnunquam manus quoque dextra torquetur; horror validus est; ubi male est, bilis evomitur: interdum singultus prope strangulat. Et haec quidem acuti morbi sunt. Longioris vero, ubi suppuratio in jocinore est; dolorque modo finitur, modo intenditur; dextra parte praecordia dura sunt, et tument; post cibum major spiritus difficultas est; accedit maxillarum quaedam resolutio. Ubi inveteravit malum, venter et crura pedesque intumescunt; pectus atque humeri, circaque jugulum utrumque extenuatur. Initio sanguinem mittere optimum est: tum venter solvendus est, si non potest aliter, per nigrum veratrum: imponenda extrinsecus cataplasmata, primum quae reprimant, deinde calida, quae diducant; quibus recte iris vel absinthium adjicitur: post haec, malagma. Dandae vero sorbitiones sunt, omnesque cibi, et calidi, et qui non multum alunt, et fere qui pulmonis quoque dolori conveniunt; praeterque eos, qui urinam movent, potionesque ad id efficaces. Utilia in hoc morbo sunt thymum, satureia, hyssopum, nepeta, amylum, sesamum, lauri baccae, pini[a] flos, herba sanguinalis, mentha, ex malo cotoneo medium, columbae jecur recens et crudum: ex quibus quaedam per se esse, quaedam adjicere vel sorbitioni vel potioni licet; sic tamen, ut parce assumantur. Neque alienum est, absinthium contritum ex melle et pipere, ejusque catapotium quotidie devorare. Abstinendum utique est ab omnibus frigidis: neque enim res ulla magis jecur laedit. Frictionibus utendum in extremis partibus: vitandus omnis labor, omnis vehementior motus: ne spiritus quidem diutius continendus est. Ira, trepidatio, pondus, ictus, cursus,

Chronica.

Curatio.

[a] P. Sylvestris, L.

inimica sunt. Perfusio corporis multa p
aqua, si hiems est, calida; si aestas, tep
liberalis unctio, et in balneo sudor. Si
vomica laborat, eadem facienda sunt, qu
ris interioribus suppurationibus. Quid
contra id scalpello aperiunt, et ipsam vom
runt.

Splenitis. IX. At lienis ubi affectus est, intume
que cum eo pars sinistra; eaque dura e
menti renititur: venter intentus est: ali
cruribus tumor est: ulcera aut omnino
cunt, aut certe cicatricem vix recipiunt:
ambulatione cursuque dolor et quaedam
est. Hoc vitium quies auget: itaque ex
et labore[a] opus est; habita tamen ratione,
ista, si nimium processerint, excitent.
frictionesque, et sudores necessarii sun
omnia inimica sunt; item lac et case
autem maxime conveniunt. Ergo acetu
se sorbere, et magis etiam, quod scilla
est, expedit. Edenda sunt salsamenta, v
muria dura; tinctae in aceto lactucae, in
eodem, betae ex sinapi, asparagus, armor
naca, ungulae, rostra, aves macrae, ejusd
venatio. Potui vero jejuno dari debet a
incoctum: at post cibum aqua a ferrari
qua candens ferrum subinde tinctum sit:
vel praecipue lienem coërcet. Quod anin
est in iis animalibus, quae apud hos fabr
exiguos lienes habent. Potest etiam d
tenue, austerum; omniaque in cibis et p
quae urinae movendae sunt. Praecipue
valet vel trifolii semen, vel cuminum,
vel serpyllum, vel cytisus,[b] vel portulaca

[a] Bree de equitatione; Med. Chir. Trans. [b] Cyti
nigricans. L.

'el thymum, vel hyssopum, vel satureia: haec
ı inde commodissime videntur humorem edu-
. Lienis quoque bubulus utiliter esui datur;
:cipueque eruca et nasturtium lienem extenuant.
ıonenda quoque extrinsecus sunt, quae levent.
ex unguento et palmulis, quod μυροβάλανον
eci vocant: fit ex lini et nasturtii semine, quo
m et oleum adjicitur: fit ex cupresso viridi, et
ı ficu: fit ex sinapi, cui sevi hircini a renibus
ta pars ponderis adjicitur, teriturque in sole, et
inus imponitur. Multisque modis huic rei cap-
aptum est: nam et ipsum cum cibo assumere,
ıuriam ejus cum aceto sorbere commodum est.
n etiam extrinsecus radicem contritam, vel cor-
n ejus cum furfuribus, aut ipsum cappari cum
e contritum imponere expedit. Malagmata
ıue huic rei aptantur.

Renum vitia.

. At renes ubi affecti sunt, diu male habent.
s est, si frequens biliosus vomitus accedit.
rtet conquiescere: cubare molliter: solvere al-
; si aliter non respondet, etiam ducere: saepe
dere in aqua calida: neque cibum, neque potio-
ı frigidam assumere: abstinere ab omnibus sal-
acribus, acidis, pomis: bibere liberaliter: adji-
modo cibo, modo potioni piper, porrum, feru-
albumpapaver, quae maxime inde urinam mo-
: consuerunt. Auxilio quoque his exulceratis
t, si adhuc ulcera purganda sunt, cucumeris se-
a detractis corticibus sexaginta, nuclei ex pinu
estri duodecim, anisi quod tribus digitis sumi
sit, croci paulum, contrita et in duas mulsi poti-
s divisa. Si vero dolor tantum levandus est,
ıdem cucumeris semina triginta, iidem nuclei
inti, nuces Graecae quinque, croci paululum,
trita et cum lacte potui data. Ac super quoque

recte quaedam malagmata injiciuntur; m
ea, quae humori extrahendo sunt.

Intestinorum.

XI. A visceribus ad intestina venien
quae sunt et acutis et longis morbis obno

Cholera.

moque facienda mentio est cholerae; quia
id stomachi atque intestinorum vitium vid
Nam simul et dejectio et vomitus est: p
haec inflatio est, intestina torquentur, b
infraque erumpit, primum aquae similis,
in ea recens caro lota esse videatur, interc
nonnunquam nigra, vel varia. Ergo e
morbum hunc χολέραν Graeci nominarut
ter ea vero, quae supra comprehensa su
etiam crura manusque contrahuntur, u
anima deficit: quibus concurrentibus, n
est, si subito quis moritur. Neque t
morbo minori momento succurritur. Prot
ubi ista coeperunt, aquae tepidae quam
bibere oportet, et vomere. Vix unquan
vomitus sequitur; sed etiamsi non incidit,
tamen novam materiam corruptae prodest
sanitatis est, vomitum esse suppressum.
dit, protinus ab omni potione abstinendun
vero tormina sunt, oportet frigidis et h
mentis stomachum fovere; vel, si venter dol
egelidis, sic, ut venter ipse mediocriter
juvetur. Quod si vehementer et vomitus,
tio, et sitis vexant, et adhuc subcruda su
vomuntur, nondum vino maturum tempus
neque ea ipsa frigida, sed potius egelida d
admovendumque naribus est pulegium ex
polenta vino aspersa, vel mentha secundum
est. At cum discussa cruditas est, tum n

[a] Confer *Edinburgh Medical and Surgical Journal*, xv.
forma Cholera spontanea CULLENO, Indica SAUVAGESIO est,
maxime lethalis.

m est, ne anima deficiat. Ergo tum confugi-
n est ad vinum. Id esse oportet tenue, odora-
cum aqua frigida mixtum; vel polenta adjec-
el melle quoque assumere expedit: quotiesque
id aut stomachus, aut venter effudit, toties per
vires restituere. Erasistratus primo tribus
guttis, aut quinis aspergendam potionem esse
; deinde paulatim merum adjiciendum. Is, si
initio vinum dedit, et metum cruditatis secu-
it, non sine causa fecit: si vehementem infir-
em adjuvari posse tribus guttis putavit, erravit.
inanis est homo, et crura ejus contrahuntur,
ponenda potio absinthii est. Si extremae par-
orporis frigent, ungendae sunt calido oleo, cui
paulum sit adjectum, calidisque fomentis nu-
dae. Si ne sub his quidem quies facta est, ex-
cus contra ventriculum ipsum cucurbitula ad-
nda est, aut sinapi superimponendum. Ubi is
itit, dormire oportet: postero die utique a po-
abstinere: die tertio in balneum ire: paulatim
bo reficere: somno quisquis facile adquiescit;
que lassitudine et frigore. Si post suppressam
eram febricula manet, alvum duci necessarium
tum cibis vinoque utendum est.

II. Sed hic quidem morbus et acutus est, et intestina stomachumque versatur sic, ut, cujus simum partis sit, non facile dici possit. In ip- vero ventriculi porta consistit is, qui et longus consuevit: κοιλιακὸς a Graecis nominatur. Sub venter induresc it, dolorque ejus est: alvus ni- reddit, ac ne spiritum quidem transmittit: ex- nae partes frigescunt: difficulter spiritus reddi- Commodissimum est inter initia calida cata- mata toti ventri imponere, ut dolorem leniant: cibum vomere, atque ita ventrem exinanire: ximis deinde diebus cucurbitulas sine ferro ven-

Coeliacus morbus.

lico dolorem movet. Fit in alterutro loco
io: nec alvus, nec spiritus infra transmit-
superior pars affecta est, cibus, si inferior,
er os redditur; si utrumlibet vetus est.
riculo vomitus biliosus, mali odoris, aut
t niger. Remedium est, sanguinem mit-
cucurbitulas pluribus locis admovere, non
te incisa: id enim duobus aut tribus locis
ex ceteris spiritum evocare abunde est.
advertere oportet, quo loco malum sit:
contra id tumere. Et si supra umbilicum
uctio utilis non est: si infra est, alvum
t Erasistrato placuit, optimum est; et sae-
ilii satis est. Ducitur autem percolato
remore, cum oleo et melle, sic, ut prae-
adjiciatur. Si nihil tumet, duas manus
oportet supra summum ventrem, paula-
ducere: invenietur enim mali locus, qui
t renitatur; et ex eo deliberari poterit,
necne, alvus sit. Illa communia sunt:
aplasmata admovere, eaque imponere a
sque ad inguina et spinam, ac saepe mu-
hia cruraque perfricare: demittere totum
n calidum oleum: si dolor non quiescit,
lvum ex parte inferiore tres aut quatuor
lidi olei dare. Ubi per haec consecuti
jam ex inferiore parte spiritus transmitta-
potui mulsum tepidum non multum:
magna cura vitandum est, ne quid bibat.
mode cessit, adjicere sorbitionem. Ubi
bricula quierunt, tum demum uti cibo
sed neque inflante, neque duro, neque
intestina adhuc imbecilla laedantur. Po-
ihil, praeterquam puram aquam. Nam
vinolentum sive acidum est, id huic mor-

Dysenteria.

XV. Proxima his inter intestinorum mala tormina esse consueverunt: δυσεντερία Graece vocatur. Intus intestina exulcerantur: ex his cruor manat; isque modo cum stercore aliquo semper liquido, modo cum quibusdam quasi mucosis excernitur: interdum simul quaedam carnosa descendunt: frequens dejiciendi cupiditas, dolorque in ano est: cum eodem dolore exiguum aliquid emittitur: atque eo quoque tormentum intenditur; idque post tempus aliquod levatur; exiguaque requies est: somnus interpellatur: febricula oritur: longoque tempore id malum, cum inveteravit, aut tollit hominem, aut, etiamsi finitur, excruciat. Oportet in primis conquiescere; siquidem omnis agitatio exulcerat: deinde jejunum sorbere vini cyathum, cui contrita radix quinquefolii sit adjecta: imponere cataplasmata super ventrem, quae reprimunt; quod in superioribus ventris morbis non expedit: quotiesque desidit, subluere aqua calida, in qua decoctae verbenae sint: portulacam vel coctam, vel ex dura muria edisse; cibos potionesque eas, quae adstringunt alvum. Si vetustior morbus est, ex inferioribus partibus tepidum infundere vel ptisanae cremorem, vel lac, vel adipem liquatam, vel medullam cervinam, vel oleum, vel cum rosa butyrum, vel cum eadem album crudum ex ovis, vel aquam, in qua lini semen decoctum sit; vel, si somnus non accedit, vitellos cum aqua, in qua rosae floris folia cocta sint. Levant enim dolorem haec, et mitiora ulcera efficiunt; maximeque utilia sunt, si cibi quoque secutum fastidium est. Themison muria dura quam asperrima sic utendum memoriae prodidit. Cibi vero esse debent, qui leniter ventrem adstringant. At ea, quae urinam movent, si id consecuta sunt, in aliam partem humorem avertendo, prosunt;

Aqua ex rosae petalis infundenda.

nem ferendi oneris intestina deducat. Alterum quoque, quod aeque ad omnes similes affectus pertinet, in hoc maxime servandum est; ut, cum pleraque utilia insuavia sint, qualis est plantago, et rubi,[a] et quidquid malicorio mixtum est, ea potissimum ex his dentur, quae maxime aeger volet: deinde, si omnia ista fastidiet, ad excitandam cibi cupiditatem, interponatur aliquid minus utile, sed magis gratum. Exercitationes et frictiones huic quoque morbo necessariae sunt; et cum his sol, ignis, balneum, vomitus, ut Hippocrati visum est, etiam albo veratro, si cetera parum proficient, evocatus.

Rubi; in quibus rosa canina, rhamnus catharticus, acaciae plures.

XVII. Nonnunquam autem lumbrici quoque occupant alvum; hique modo ex inferioribus partibus, modo foedius ore redduntur: atque interdum latos eos, qui, pejores sunt, interdum teretes videmus. Si lati sunt, aqua potui dari debet, in qua lupinum, aut cortex mori decoctus sit; aut cui adjectum sit contritum vel hyssopum, vel piperis acetabulum, vel scammoniae paulum. Vel etiam pridie, cum multum allium ederit, vomat: posteroque die mali punici tenues radiculas colligat, quantum manu comprehendet; eas contusas in aquae tribus sextariis decoquat, donec tertia pars supersit; huc adjiciat nitri paulum, et jejunus bibat. Interpositis deinde tribus horis, duas potiones sumat, aut aquae, cui muriae durae sit adjecta: tum desidat, subjecta calida aqua in pelve. Si vero teretes sunt, qui pueros maxime exercent, et eadem dari possunt, et quaedam leviora; ut contritum semen urticae, aut brassicae, aut cumini cum aqua, vel mentha cum eadem, vel absinthium decoctum, vel hyssopum ex

Vermes.

Teretes.

[a] "Vim habent siccandi, astringendique...caules eorum tunduntur ...ri, exprimiturque succus; mox sole cogitur in crassitudinem mel-...i." PLIN. xxiv. 13; etiam p. 185. infra.

aqua mulsa, vel nasturtii semen cum aceto tum. Edisse etiam et lupinum, et allium p vel in alvum oleum subter dedisse.

Tenesmus. XVIII. Est autem aliud levius omnibus p de quibus supra dictum est, quod τεινεσμὸ ci vocant. Id neque acutis neque longis adnumerari debet, cum et facile tollatur, ne quam per se jugulet. In hoc aeque atque i nibus frequens desidendi cupiditas est; aequ ubi aliquid excernitur. Descendunt autem mucisque similia, interdum etiam leviter s ta: sed his interponuntur nonnunquam quoque recte coacta. Desidere oportet in a da; saepiusque ipsum anum nutrire; c medicamenta idonea sunt: butyrum cu acacia ex aceto liquata; emplastrum id, qu φάρμακον Graeci vocant, rosa liquatum; lana circumdatum, et ita appositum; e ex inferiore parte indita, quae torminum

[a] Antiqui Alumen, haud aliter quam nos, varie conficiel enim super-sulphatem aluminis, ut schistis aluminosis colligere solebant; modo variis, sed propter chemiae inscit modis, in crystallum pellucidam decoquebant. Species p ct siccata, *alumen scissile* vocabatur: in pastillos autem manu compressa, *alumen rotundum*. Eadem inscitia cau huic sali pellucido ferrum se saepe admisceret, nigritiam punici mali," aut "galla," indifferenter daturum. Hau nino vel magna ex parte sulphas ferri fuit alumen veterum, scribit cl. JAMESONUS, Min. ii, 306, et THOMSONUS, Ch Album enim colore fuit, vel pellucidum, quale nunquam est; lanam purgabat, candorem praestabat, qualiter efficere nequit, alumen hodiernum optime et fere solu antiquum porro magis astringebat, quam sulphas ferri hodi et insignis etiam hujus medicaminis utilitas, vix ulla ba lorum obliviscenda, argumento nominis adhuc retenti vehe Verum alumen hodiernum (THOMSON, ii. 516.) aliquid s habet; adeo tamen ut quo minus hujus salis insit, eo r rerum adhaerere cogat: quapropter antiquum alumen, ir praecipue laudatum, neque sulphatem ferri fuisse, nec e inquinatum, evidenter constat. Qui plura velis, rem t PLINII xxxv. 15. capitulo invenies. Vide porro DIOSC. Min. ii. 304—7. 341—3. THOMSON, Chem. ii. 515—8.

ι. Id faciunt etiam albae olivae, et nigrum
' cum melle assumtum, et gummi cum trito
apii liquatum, et cum cyatho passi datum.
haec, in omnibus vesicae doloribus idoneae
s sunt, quae ex odoribus fiunt, id est, spica
roco, cinnamo, casia, similibusque: idemque
ecocta lentiscus praestat. Si tamen intolera-
or est, et sanguis profluit, etiam sanguinis
apta est; aut certe coxis admotae cucur-
cute incisa.

Diabetes.

; cum urina super potionum modum etiam
ore profluens maciem et periculum facit, si
st, opus est exercitatione et frictione, maxi-
n sole, vel ad ignem: balneum rarum esse
eque longa in eo mora: cibus comprimens:
usterum meracum, per aestatem, frigidum,
em, egelidum; sed tantum, quantum mini-
t. Infima alvus quoque vel ducenda, vel
rganda est. Si crassa urina est, vehemen-
debet et exercitatio, et frictio: longior in
nora: cibis opus est teneris: vinum idem.
ue morbo vitanda omnia sunt, quae urinam
consuerunt.

Seminis profusio.

Est etiam circa naturalia vitium, nimia
seminis, quod sine venere, sine nocturnis
us sic fertur, ut, interposito spatio, tabe
consumat. In hoc affectu salutares sunt
ites frictiones, perfusiones, natationesque
gidissimae: neque cibi, nec potio, nisi frigida
Vitare autem oportet cruditates, et omnia
: nihil ex iis assumere, quae contrahere se-

AGNUS. Ex vetusto codice Luchtmannorum membranaceo
unam chartam et dimidiam occupasse discimus. Ille
Paduani folia duo; Venetus vero quatuor folia, desiderari

exiguis, invicem modo sedere, modo ingre antequam cibum capiat, sine balneo, loco niter perfricari, sudare, perfundi aqua deinde cibum sumere ex media materia, in rebus urinam moventibus; quotiesque ple evomere. Ubi dolor vehemens urget, int tumore is sit, an tumor cum calore, an tu etiam obcalluerit. Nam si tumor nullus e fomentis opus est. Aquam marinam, vel duram fervefacere oportet, deinde in pelv cere, et, cum jam homo pati potest, pedes d superque pallam dare, et vestimento teger tim deinde juxta labrum ipsum ex eadem a ter infundere, ne calor intus destituat; noctu cataplasmata calefacientia imponere, que hibisci[a] radicem ex vino coctam.

Si vero tumor calorque est, utiliora sun rantia, recteque in aqua quam frigidissim continentur; sed neque quotidie, neque nervi laedantur. Imponendum vero est ca quod refrigeret: neque tamen in hoc ips manendum; sed ad ea transeundum, quae munt, ut emolliant. Si major est dolor, cortices in vino coquendi, miscendique cu sunt, quod ex rosa factum sit: vel cerae suillae tantundem una liquandum, deinde l miscendum, atque ubi, quod ex eo impos incaluit, detrahendum, et subinde aliud dum est. Si vero tumores etiam obcallu dolent, levat spongia imposita, quae sul oleo, et aceto, vel aqua frigida exprimitur portione inter se mixta pix, cera, alume etiam plura idonea manibus pedibusque m Quod si nihil superimponi dolor patitur,

Capsularum papaveris cortices.

Ad manus pedesque.

[a] Hibisci simplicis L.?

more est, fovere oportet spongia, quae in
calidam demittatur, in qua vel papaveris
, vel cucumeris silvestris radix decocta sit; Momordicae Elaterii radix.
lucere articulis crocum cum succo papaveris
lo lacte. At si tumor est, fovere quidem Diosc. iv. 149.
qua egelida, in qua lentiscus, aliave verbena
imentibus decocta sit: induci vero medica-
ı ex nucibus amaris cum aceto tritis; aut
ssa, cui contritae herbae muralis succus sit
. Lapis etiam, qui carnem exedit, quem
γον[a] Graeci vocant, excisus, sic ut pedes capi-
iissos eos, cum dolent, retentosque ibi levare
vit. Ex quo in Asia lapidi Asio[a] gratia est.
lor et inflammatio se remiserunt, (quod intra
ıadraginta fit, nisi vitium hominis accessit)
exercitationibus, abstinentia, unctionibus
utendum est, sic, ut etiam acopo,[b] vel liqui-
ıto cyprino articuli perfricentur. Equitare
ıcis quoque alienum est. Quibus vero arti-
n dolor certis temporibus revertitur, hos ante
ıso victu cavere oportet, ne inutilis materia
supersit, et crebriore vomitu; et, si quis ex
metus est, vel alvi ductione uti, vel lacte
. Quod Erasistratus in podagricis expulit,
ıferiores partes factus cursus pedes repleret:
ridens sit, omni purgatione non superiora
modo, sed etiam inferiora exinaniri.

/. Ex quocunque autem morbo quis conva-
i tarde confirmatur, vigilare prima luce debet;
ıinus in lecto conquiescere: circa tertiam

lie vix dignoscitur Asius lapis. Hi profecto lapides omnes
n, nitrum, et sal in se continent, ac leves et spongiosi, non
Asio lapide haberi possunt." De Boet de Lap. et Gemm.
. 220. Plin. xxxvi. 17. Diosc. v. 95.
infra, v. 24. l. 2.

ram leniter unctis manibus corpus p
inde delectationis causa, quantum juv
circumcisa omni negotiosa actione : t
ı : multa frictione uti : loca, coelum, c
n tare : ubi triduo quatriduove vinum
aut etiam altero die interponere aquam.
eı im fiet, ne in vitia tabem inferentia inc
mature vires suas recipiat. Cum vero e
valuerit. periculose vitae genus subito m
inord aget. Paulatim ergo debebit,
legibus, ansire, ut arbitrio suo vivat.

LIBER QUINTUS.

MEDICAMENTA, ET MORBI HIS CURANDI.

---

de iis malis corporis, quibus victus ratio maxi-
ubvenit: nunc transeundum est ad eam medi-
partem, quae magis medicamentis pugnat.
ultum antiqui auctores tribuerunt, et Erasis-
et ii qui se ἐμπειρικοὺς nominaverunt; praeci-
men Herophilus, deductique ab illo viri; adeo
lum morbi genus sine his curarent. Multa- Scriptores de materia medica.
iam de facultatibus medicamentorum memo-
odiderunt, qualia sunt vel Zenonis, vel An-
vel Apollonii, qui Mys cognominatus est.
autem usum ex magna parte Asclepiades
e causa sustulit; et, cum omnia fere medica-
stomachum laedant, malique succi sint, ad
victus rationem potius omnem curam suam
lit. Verum, ut illud in plerisque morbis
est, sic multa admodum corporibus nostris
e consuerunt, quae sine medicamentis ad sa-
n pervenire non possunt. Illud ante omnia
onvenit, quod omnes medicinae partes ita
e sunt, ut ex toto separari non possint; sed
nomen trahant, a quo plurimum petunt.
et illa, quae victu curat, aliquando medica-
m adhibit, et illa, quae praecipue medica-
pugnat, adhibere etiam rationem victus de-

bet; quae multum admodum in omnibus
poris proficit. Sed cum omnia medican
prias facultates habeant, ac saepe simpli
lentur, saepe mixta; non alienum videtur
ponere et nomina, et vires, et mixtura
quo minor ipsas curationes exsequentibus

Styptica.

I. Sanguinem supprimunt, atrament
rium[a], quod Graeci χάλκανθον appellant,
acacia,[c] et ex aqua lycium,[d] thus,[e] aloë,
plumbum combustum,[g] porrum, herba sa
creta vel Cimolia[i] vel figularis, misy,[k] fri
vinum, acetum, alumen, melinum,[l] squa
et aeris; atque hujus quoque duae spe
alia tantum aeris, alia rubri aeris.[m]

Vulneraria.

II. Glutinant vulnus, myrrha, thus, gu
cipueque acanthinum,[n] psyllium,[o] tragacan

[a] Sulphas cupri aqua solutus. Docet enim PLINIUS e n
anis comparari, xxxiv. 12; et colorem ejus coeruleum f
cupreum, unde nomen *Chalcanthum*, DIOSCORIDES, v.
US, Miner. ii. 343.

[b] "Lapis ex quo aes coquitur." MAR. VERG. in DIOSC
xxiv. 12.

[c] Acaciae verae, Arabicae, et aliarum spinarum cortici
catus. [d] Lycium, p. 160. [e] Gummi Juni

[f] Gummi varia tum in usu; acaciae, cerasi, vitis, ulm
xiii. 11.

[g] Incertae compositionis hoc erat: modo enim tenui
laminas cum sulphure, modo cum cerussa, vel etiam ho
itaque sulphuretum plumbi; oxydum plumbi; subcarbo
vel omnia simul conficientes. PLIN. xxxiv. 18. DIOSC.

[h] Polygonum aviculare, α, β, γ, L. [i]]

[k] In chalcitide lapide, veteres "tria genera *aeris*, et
rios," invenerunt: misy, auctor est PLINIUS, xxxiv. 12.
lapide supradicto; concretum natura, discretumque; e
Cypriorum officinis."

[l] Legitur et ALUMEN MELINUM, (supra, p. 88.) hic a
melius, commate omisso. Aluminis *melinum* optimum
xxxv. 15.) ab insula Melo nomen originemque trahe
liquidum hujus solutio salis fuit; et optima fere alumi
bebatur. Sed alumen *scissile* ab Aegypto advectum est.

[m] Sc. cupri squama. [n] Gummi acaciae

[o] Plantago Psyllium L.

nomum, bulbi, lini semen, nasturtium, ovi album, gluten, ichthyocolla,[a] vitis alba,[b] contusae cum testis suis cochleae,[c] mel coctum, spongia vel ex aqua frigida, vel ex vino, vel ex aceto expressa, ex iisdem lana succida; si levis plaga est, etiam aranea. Reprimunt, alumen et scissile, quod σχιστὸν vocatur, et liquidum, melinum, auripigmentum,[d] aerugo,[e] chalcitis, atramentum sutorium.

Amomum repens L.

III. Concoquunt et movent pus, nardum,[f] myrrha, costum,[g] balsamum,[h] galbanum, propolis, styrax, thuris et fuligo et cortex, bitumen, pix, sulphur, resina, sevum, adeps, oleum.

Concoquentia.

IV. Aperiunt tanquam ora in corporibus, quod στόμα Graece dicitur, cinnamomum, balsamum, panaces, juncus quadratus,[i] pulegium,[k] flos albae violae,[l] bdellium, galbanum, resina terebinthina et pinea,

Aperientia. Heracleum Panaces L.

[a] "Ichthyocolla appellatur piscis cui glutinosum est corium. Idemque nomen glutino ejus. Quidam ex ventre non ex corio fieri dicunt." PLIN. xxxii. 4. DIOSC. iii. 93. ex pisci cetaceo derivat.

[b] Bryonia alba L.

[c] Nempe terrestres, seu limaces.

[d] "Yellow orpiment," ex arsenici 67, sulphuris 33, partibus. JAM. Min. iii. 537. KID, Min. ii. 206. 207. CELSUS, versa pagina; et nota ad sandaracham.

[e] Aerugo, et aerugo rasilis, veteribus; omnino fere praeparatur ut nostra, quae subacetas cupri vulgo dicitur; sed revera habet acetatis cupri 46, subacetatis 18, carbonatis 36 partes. THOMS. ii. 618.

[f] Nardus Gangitis L. [g] P. 197. [h] Amyris Gileadensis L.

[i] Juncus squarrus L.? Quid fuerint aut juncus rotundus, aut juncus quadratus CELSI, hodie minus plane constat. Hunc σχοῖνον, illum ὁλόσχοινον, Graecis vocari, in pagina 130. iii. 21. ostendit; eodemque loco haec peregrina cum domesticis ejusdem nominis juncis confundi, videri videtur. Eandem confusionem innuit DIOSCORIDES, i. 4: atque PLINIUS, qua diligentia est, ipsam dissipare conatur, xviii. 18. Nimirum non nisi radice utriusque, pro aromate et stimulante remedio, medici utebantur; ut plantae descriptio indoctis ab India afferentibus relicta est. Secundum LINNAEUM, et BAUHINUM, p. 13. juncus rotundus erat Cyperus longus L.; sed haec potius est juncus quadratus, ut SALMASIUS ex PLINIO et DIOSCORIDE satis probavit. An juncus quadratus Cyperus junciformis L.? PERSOON, i. 61.

[k] Mentha pulegium L. [l] Leucoium vernum L.

Exedentia. VII. Exedunt corpus, acaciae succus, h
aerugo, squama aeris, chrysocolla, cinis C
nitrum, cadmia,[c] spuma argenti, hypocistis,[d]
ges,[e] sal, auripigmentum, sulphur, cicuta
racha, salamandra,[f] alcyonium, aeris flos,[g] (
atramentum sutorium, ochra,[h] calx, [acetum
alumen, lac caprifici,[i] vel lactucae marina
τιθύμαλλος a Graecis nominatur, fel, thuri

aerariis fiebat. Nimirum oxydum zinci erat, quod natu
follium ventillationem tecto sublimi haerebat, et pompho
bullata vocabatur; vel iterum in solum fornacemque caden
bus hujus mixtum et lotum, cinis, cinerula, spodium i
dicebatur. Vide Diosc. v. 43. cum Vergilio.

[a] Ebenus Cretica, vel Aspalathus Ebenus et Aethiopic
tius omnes. Vide Diosc. i. 114.

[b] "Probatur maxime Cyprius." Diosc. v. 43.

[c] "*Native oxid of zinc.*" Kid, ii. 193. Bergman and
nant ostenderunt, *carbonatem zinci* esse. Thoms. Chem. ii
Sed variae apud antiquos species fuerunt, quarum unam ox
esse docet Plin. xxxiv. 10.

[d] "Nascitur ad radicem cisti quae hypocistis dicitur."
112. "Germen quoddam." Bauhinus de Cisto. Vide L. Sp.

[e] "Diphrygem vocant Graeci ab eo, quod bis torreatur. (
triplex. Fieri enim traditur ex lapide pyrite cremato in (
nec excoquatur in rubricam. Fit et in Cypro ex luto cuj
cus arefacto prius, mox paulatim circumdatis sarmentis.
modo in fornacibus aeris, faece subsidente. Differentia (
quod *aes* ipsum in catino defluit, *scoria* extra fornaces, *fl*
tat, *Diphryges* remanet." Plin. xxxiv. 13. Incerta igitu
compositio; sed oxydo cupri praecipue constitisse oportet.

[f] Lacerta Salamandra L. "Lacertae simile, ignavum
lore vario; falso creditum non igne cremari. Potestatem e
lefaciendi, etc. habet." Diosc. ii. 55. Plin. passim.

[g] "Fit aere fuso, et in alios fornaces translato; ibi flat
excutiuntur velut milii squamae, quas vocant florem." P
11. Vide p. 66. supra.

[h] Hodie, "*yellow ochre.*" Kid, i. 178. Diosc. v. 62.
locum. Variae terrae, etiam lapides molliores, ferri oxyd
hoc nomine erant. Vide nos, ad asteracen, p. 200.

[i] Quae ficus carica, ♂ L., nempe, mascula sylvestris species
quam maturescens, sed quod ipse non habet, aliis tribuen
xv. 19.

[k] Euphorbiae paraliae, et exiguae, L. Vide p. 67. supra.

odium, lenticula, mel, oleae folia, marrubium,[a] la-
s haematites, et Phrygius,[b] et Asius,[b] et scissilis,[c]
isy, vinum, acetum.

VIII. Adurunt, auripigmentum, atramentum torium, chalcitis, misy, aerugo, calx, charta com-
ısta, sal, squama aeris, faex combusta,[d] myrrha,
ercus et lacerti,[e] et columbae,[f] et palumbi,[g] et hi-
ndinis,[h] piper, coccum Gnidium,[i] allium, diphry-
s, lac utrumque, quod proximo capite supra com-
hensum est, veratrum et album et nigrum, can-
arides, corallium, pyrethrum, thus, salamandra,
uca,[k] sandaracha, uva taminia, chrysocolla, ochra,
umen scissile, ovillum stercus, oenanthe.[l]

Adurentia.

IX. Eadem fere crustas ulceribus tanquam igne
ustis inducunt; sed praecipue chalcitis, utique si
cta est, flos aeris, aerugo, auripigmentum, misy,
id quoque magis coctum.

Escharotica.

X. Crustas vero has resolvit farina triticea cum
a, vel porro, aut lenticula, cui mellis aliquid ad-
tum est.

Resolventia.

XI. Ad discutienda vero ea, quae in corporis
rte aliqua coierunt, maxime possunt, abrotonum,[m]

Discutientia.

Lycopus Europaeus et stachys hirta L., praeter Marrubia varia, L.
[a] Phrygius lapis est gleba pumicosa; uritur ante vino perfusus,
urque follibus, donec rufescat, ac rursus dulci vino exstinguitur, et
trinis vicibus." PL. xxxvi. 19. "Hodie ignotus est hic lapis." De
er. Glebae igitur quae fodiuntur, ex quibus chalcanthum (sulphas
i) extrahitur, lapis Phrygius vocabatur. TOLL. de Gemm. Lap.
14. De lapide Asio relege notam ad. p. 191.
[c] Schistus quidam, croceo propemodum colore; DIOSC. v. 98.
[d] Subcarbonas potassae purissimus. "Celeriter exanimatur non in-
so condita." PLIN. xxiii. 2. DIOSC. v. 86.
[e] Lacertae vulgaris L. [f] Columbae Oenadis, vel domesticae, L.
[g] Columbae Palumbi L.
[h] Hirundinis rusticae L.
[i] Coccum veneficum Daphnes Gnidii LINN. PARR.
[k] Larva Papilionis Brassicae, Rapae, Napi, Sinapis, L.
[l] Oenanthe crocata L.
[m] Abrotonum vulgare L.

helenium,[a] amaracus, alba viola, mel, lili
psucus Cyprius,[b] lac, sertula Campana,[c] se
cupressus,[e] cedrus,[f] iris, viola purpurea,[g]
rosa, crocum, passum, juncus quadratus,
cinnamomum, casia,[h] ammoniacum, cera, re
taminia, spuma argenti, styrax,[i] ficus arida
ganus,[k] lini et narcissi semen, bitumen,
gymnasio, pyrites lapis,[l] aut molaris,[l] cru
lus, amarae nuces, sulphur.

Evocantia. XII. Evocat et educit ladanum,[m] alume
dum, hebenus, lini semen, omphacium, fe
tis, bdellium, resina terebinthina et pinea,
ficus arida decocta, stercus columbae, pume
lolii, grossi in aqua cocti, elaterium,[n] lauri
nitrum, sal.

Laevantia. XIII. Laevat id, quod exasperatum est
hebenus, gummi, ovi album, lac, tragacant

[a] Inula Helenium L.
[b] Thymus Mastichinus L. " Eadem ac sampsucus planta e
p. 224. [c] Trifolium officinale L.
[d] Thymus Serpyllum L. [e] Cupressus sempervirer
[f] Juniperus Phoenicea L. [g] Viola odorata L.
[h] Laurus Cassia: an Convolvulus Cneorum et Daphne C
[i] Styrax officinale. PERSOON, i. 483.
[k] Thymus Cephalotos L.?
[l] Pyrites. " *Iron pyrites, copper pyrites,*" hodie. J
114. 212. " Hi exploratoribus castrorum maxime nec
clavo vel altero lapide percussi, scintillas edunt: quae ex
phuratis aut fungis aridis vel foliis, dicto celerius ignem
PLIN. xxxvi. 19. " *Molarem* quidam Pyriten vocant, q
plurimus ignis illi; sed est alius etiamnum Pyrites, similitu
IBID. " Lapis communis fuscus fuit, non *saxum*:" calcem o
tus praebuit; IB. xxxvi. 23. reliquias *organicas* fractus exhi
" *common compact limestone.*" JAM. ii. 130. PLIN. xxxvi.
PALLAD. R. R. i. 10.
[m] Cisti Ledi ladaniferi, Cretici, L., exsudatio. PERSO
GEOFF. ii. 539.
[n] Hodierno simillimum: DIOSC. iv. 149. 150: WOODV
Dosis hujus DIOSCORIDI obolus fuit, seu grana decem dimidiu

XIV. Carnem alit et ulcus implet resina pinea, ochra Attice, vel asterace,[a] cera, butyrum. *Incarnantia.*

XV. Molliunt, aes combustum, terra Eretria,[b] nitrum, papaveris lacrima, ammoniacum, bdellium, cera, sevum, adeps, oleum, ficus arida, sesamum,[c] sertula Campana, narcissi et radix et semen, rosae folia, coagulum, vitellus crudus, amarae nuces, medulla omnis, stibi,[d] pix, cochlea[e] cocta, cicutae se- *Mollientia.*

[a] Scribitur varie in MSS. ASTERACE, ASTERIACE, ASTERICA. "Qui monstrabit quid sit," adnotat TARGA, "erit mihi magnus Apollo." Sed tanto praemio non opus erat. Ochra enim nihil est nisi oxydum ferri, cum valde incerta aluminis et silicae ratione conjunctum; et a pallido colore, quem veteres inter flavum et cinereum ponebant, nomen suum trahens: etiamsi variat ille inter albidum fere, et ruberrimum, lapis mollissimus, hodie, "*Ochrey brown iron stone.*" THOMS. iii. 477. Saepius pulvis est, quem veteres torrendo in rubricam, seu oxydum ferri rubrum, convertebant. Hinc modo lapis, modo terra dicta est Ochra. Optima ochra Attica fuit, sed erat altera, e Samo advecta, PLIN. xxxv. 6. quam "effodiunt ibi inter saxa venas scrutantes," pictoribus inutilis, sed quae "in medicina eundem usum habet, quem Eretria creta." Verum haec sunt ipsissima DIOSCORIDIS verba de terra Samia, astere dicta, v. 101: ubi terrae Eretriae esse dicitur "stringere, refrigerareque leviter, *concava explere, cruenta glutinare.*" Hunc cum asterace *carnem alat* et *ulcus impleat*, quis dubitabit ochram asteracem CELSI, et DIOSCORIDIS terram astera, idem significare quod ochra *Samia* PLINII, utriusque manifestissimi excerptoris? Potuit CELSUS igitur scribere, OCHRA ATTICE, AUT (OCHRA) ASTERICE, scilicet, vel *Atticen ochram, vel eam Samiam quae "Asteri," aut "stellae similis"* est: potuit quoque OCHRA ASTERACE, quod in textu retinui; scilicet "ochram stellatam medicinalem," ab Attica, vel aliis caeteris omnibus, sic distinguens. Nihil igitur in textu mutandum esse liquet, et CELSUM tantum a nomine communiore hujus terrae Samiae, astere, quo ipse vi. 6. 12. utitur, hoc loco recessisse, ut eam distingueret ab ochra Attica, et infinitis pene aliis quas in usu esse noverit. CELSI enim tempore nulla vera ochra Attica obtineri potuit; VITRUV. vii. 7. at infinita varietas vice ejus vaenibat: IBID. elegantius ergo, accuratius multo et prudentius ASTERACE, Anglice "*healing star ochre,*" hic nominavit. Descriptio ejus infra extat ad vi. 6. 12.

[b] "Alba est, et cinerea, quae praefertur in medicina. Probatur mollitie, et quod, si aere producatur, violaceum reddit colorem." PLIN. xxxv. 16. DIOSC. v. 101.

[c] Sesamum orientale L.

[d] "*Sulphuret of antimony.*" KID, ii. 201. DIOSC. v. 53. PLIN. xxxiii. 6.

[e] Limax nimirum L.

men, plumbi recrementum,[a] (σκωρίαν μολύβ[...] vocant) panaces,[b] cardamomum, galbanu[...] uva taminia, styrax, iris,[c] balsamum, sorde[...] nasio, sulphur, butyrum, ruta.

Cutem purgantia.

XVI. Cutem purgat mel, sed magis, [...] galla, vel ervo, vel lenticula, vel marrubi[...] de, vel ruta, vel nitro, vel aerugine.

Pondera quibus CELSUS utitur.

XVII. 1. Expositis simplicibus faculta[...] cendum est, quemadmodum misceantur, q[...] his fiant. Miscentur autem varie, ne[...] ullus modus est; cum ex simplicibus alia [...] alia adjiciantur; iisdemque servatis, ponde[...] mutetur. Itaque, cum facultatum mater[...] multiplex sit, innumerabilia mixturaru[...] sunt; quae comprehendi si possent, tame[...] pervacuum. Nam et iidem effectus int[...] compositiones sunt, et mutare eas cuilibe[...] facultatibus, facile est. Itaque contentu[...] quas accepi velut nobilissimas. In hoc [...] lumine eas explicabo, quae vel desiderari [...] bus potuerunt; vel ad eas curationes [...] quas protinus hic comprehendam, sic, [...] quae magis communia sunt, simul jungam [...] singulis, vel etiam paucis accommodata su[...] sarum locum differam. Sed et ante scir[...] uncia pondus denariorum septem esse: uni[...] denarii pondus dividi a me in sex parte[...] sextantes; ut idem in sextante denarii [...] quod Graeci habent in eo, quem ὀβολὸν [...] Id ad nostra pondera relatum paulo plus [...] scripulo facit.[d]

[a] Vide scoriam plumbi, ad p. 197. supra.

[b] Heracleum panaces L. Gen. Plant. i. 358. BAUH. infra, p. 205. [c] Iris Florentina L.

[d] Vide PLIN. xxi. 34. ubi recte omnino septem drachma[...] uncia esse tradidit. GRONOV. de Sest. 192. 193. GREAV[...] *the Denarius*. Nos in tabula ponderum. CELS. iv. 4. 2.

2. Malagmata vero, atque emplastra, pastillique, os τροχίσκους Graeci vocant, cum plurima eadem beant; differunt eo, quod malagmata maxime ex oribus eorumque etiam surculis, emplastra pastilue magis ex quibusdam metallicis fiunt. Deinde lagmata contusa abunde mollescunt; nam super egram cutem injiciuntur: laboriose vero contentur ea, ex quibus emplastra pastillique fiunt, ne dant vulnera, cum imposita sunt. Inter emplam autem et pastillum hoc interest, quod emplam utique liquati aliquid accipit: in pastillo tanni arida medicamenta aliquo humore junguntur. ini emplastrum hoc modo fit: arida medicamenper se teruntur; deinde mixtis his instillatur aut tum, aut si quis alius non pinguis humor accesus est, et ea rursus ex eo teruntur: ea vero, quae ari possunt, ad ignem simul liquantur; et si d olei misceri debet, tum infunditur: interdum m aridum aliquod ex oleo prius coquitur. Ubi facta it, quae separatim fieri debuerunt, in unum omnia centur. At pastilli haec ratio est: arida medicanta contrita humore non pingui, ut vino vel to, coguntur, et rursus coacta, inarescunt, ate, ubi utendum est, ejusdem generis humore dintur. Tum emplastrum imponitur, pastillus illiur, aut alicui molliori, ut cerato, miscetur.

Malagmata; emplastra; pastilli.

XVIII. 1. His cognitis, primum malagmata subiam, quae fere non sunt refrigerandi, sed calefacidi causa reperta. Est tamen, quod refrigerare sit, ad calidas podagras aptum. Habet gallae et maturae et alterius, coriandri seminis, cicutae, rimae aridae,[a] gummi, singulorum plenum aceta-

Malagmata.

Nihil abest, uti TARGA, tantum superest comma. Legendum enim CICUTAE, LACRYMAE ARIDAE, utpote quam ex ea veteribus colligere erat. "Colligitur ex suprema ejus (cicutae) coma succus antem arescat semen." DIOSC. iv. 77.

bulum, cerati eloti,[a] quod πεπλυμένον Grae
selibram. Reliqua fere calefaciunt: sed
digerunt materiam, quaedam extrahunt, qu
στικὰ vocantur; pleraque certis magis part
brorum accommodata sunt.

In hydropem. 2. Si materia extrahenda est, ut in hyd
lateris dolore, in incipiente abscessu, in sup
quoque mediocri, aptum est id, quod hab
aridae, nitri, ammoniaci, galbani, singulor
cerae pondo. Aut in quo haec sunt: ae
sae, thuris, singulorum p. ✕. II. ammonia
✕. VI. squamae aeris, cerae, singulorum
resinae aridae p. ✕. XII. aceti cyathus. I
stat cumini farina cum struthio,[b] et melle.

Ad jecur. 3. Si jecur dolet, id in quo est balsam
p. ✕. XII. costi, cinnamomi, casiae corticis,
croci, junci rotundi, balsami seminis, iridis
cardamomi, amomi, nardi, singulorum
quibus adjicitur nardinum unguentum, do
crassitudo sit. Et hujus quidem recentis
si vero servandum est, resinae terebinthi
XVI. cerae p. ✕. X. ex vino leni contundu
eo miscentur.

Ad lienem. 4. At si lienis torquet, glandis, qua
μυρεψικὴν[d] Graeci vocant, cortex et nitru
portionibus contunduntur, resperguntur
quam acerrimo: ubi cerati crassitudine
linteo, ante in aqua frigida madefacto, il
sic imponitur, supraque farina hordeacea
sed manere ibi non amplius sex horis deb
nem consumat; satiusque est id bis, aut t

[a] Ex cera dealbata. Ante enim quam soli exponeren
na, et nitro saepius coquebant ceram, hinc *lotam* dicendam.

[b] Reseda luteola L., vel huic simillima; BAUH. 100.

[c] Iridis Florentinae L.

[d] Guilandinae Moringae L. nucem; PARK. Nux Be
unguentaria officinarum, atque BAUHINI est, 402. Ex e
oleum incorruptissimum; oleum Ben unguentariorum.

5. Convenit autem et jocinori, et lieni, et abscessibus, et strumae, parotidibus, articulis, calcibus quoque suppurantibus, aut aliter dolentibus, etiam concoctioni ventris, Lysias composuit ex his: opopanacis,[a] styracis, galbani,[b] resinae, singulorum p. ✕. ı. ammoniaci,[c] bdellii, cerae, sevi taurini, iridis aridae p. ✕. ıv. cachryos[d] acetabulo,[e] piperis granis quadraginta: quae contrita irino unguento temperantur.

In tumores.

6. Ad laterum autem dolores compositio est Apollophanis: in qua sunt resinae terebinthinae, turis fuliginis, singulorum p. ✕. ıv. bdellii, ammoniaci, iridis, sevi vitulini, aut caprini a renibus, visci,[f]

In pleuritida.

[a] Gummi resinae quae ex vulnere radici Pastinacae Opopanacis inlito exsudat. Dunc. Disp. p. 236. Thoms. Chem. iv. 170. Quum vero ... et omnium veterum testimonium eam panacis radicis succum ... confirmant; sequitur panacem Celsi veterumque non Heracleum panacem, uti p. 202, sed pastinacam opopanacem fuisse. Geoffroyus opopanacis originem ignorari scripsit. Verisimile est, non ... umbellatam plantam hunc succum praestare.

[b] Bubonis Galbani L.

[c] Hujus notae, quas dedit Dioscorides, iii. 89. ammoniaco hodierno omnino conveniunt. "Nascitur," addit, "in Libya ad Ammonis ... templum, ferulaceae arboris liquor." Cels. v. 18. 34. Plinius, ... Paulus Aegineta, (vii.) *emplastri ammoniaci* (Pharm. Ed.) confectionem rite describunt.

[d] Cachrys apud Hippocratem veteresque Graecos hordeum frictum, numero plurali significabat; et propter molem formamque similem, ... fructum, (radicem, Herm. Barb. 33.) rorismarini, vel libanotidis, numero singulari indicabat. Postea translata gemmis quercus, aliarumque arborum, folium nondum evolutum exprimebat; sed in sensu ..., atque in compositione superiore, *semina, gemmas* vel *excrementa* rosmarini officinalis, quae altera libanotidis species apud antiquos ..., (Dios. iii. 80.) denotat. "Ferunt robora et cachryn: ita vocatur pilula in medicina urendi vim habens. Gignitur et in abiete, larice, picea, tilia, nuce, platano, postquam folia cecidere, hieme durans. Continet nucleum pineis similem. Is crescit hieme: aperitur vere pilulata." Plin. xvi. 8. "Est et rosmarinum. Duo genera ejus. Alterum sterile, alterum cui et caulis, et semen resinaceum, quod Cachrys vocatur....Cachrys multa genera habet, ut diximus. Sed haec, quae ex rore supra dicto nascitur, si fricetur, resinosa est." Ib. xxiv. 11.

[e] Vide tabulam operae praefixam, mensuras antiquas exhibentem.

[f] Veteres viscum ad aucupium, nec minus ad medicinam, ex *Visco*

discutitur, eo plura esse tentata : qua
is varie responderunt. Andreas aucto
nae c misceantur : urticae[a] seminis p. ӿ. I. p
tu di, bdellii, galbani, ammoniaci thymian
n aridae, singulorum p. ӿ. IV. resinae liq
rae, pyrethri, piperis longi, lactucae mari
nis, sulphuris ignem non experti, quod ἄπ
tur,[b] faecis aridae aceti, spumae nitri, salis
aci, sinapis cardamomi, radicis ex cucume
tri, r ...lorum p. ӿ. VIII. quae ex
con

Ad idem.

15. ...ius ad idem fit, quod habet v
nis, sterco resinae, sulphuris ignem no
pares port . Et in quo est sulphuris p

Lapis pyrites seu molarius.

pidis, quem ...την vocant, p. ӿ. IV. cumin
bulum. ...n quo est lapidis ejusdem

[a] Urticae dioicae, et urentis, L.

[b] Diosc. v. 78. Plin. xxxv. 14.

[c] Stercora variorum animalium apud veteres bona ha
media ; adeoque quid ex stercoribus hic voluerit noster, a
Bovinum tamen suspicor. Sed ut lector sibi prospiciet,
medicinalia ex Celso atque Dioscoride in tabulam conjec

Stercus	
Bovinum D.	Inflammationes, morbum coxae, strum
Bov. Masc. D.	Uteri procidentias, culices ;
Caprinum D.	Icterum, partum difficilem ;
Ovillum D.	Epinyctides, thymum, ambusta, hae subluxata ;
Asininum } Equinum } D.	Haemorrhagias, scorpionis ictus ;
Columbinum D.	Strumam, carbunculum, ambusta ;
Gallinaceum D.	Fungos veneficos, colicam ;
Ciconinum D.	Epilepsiam ;
Vulturinum D.	Partum ;
Murinum D.	Alopecias, calculum, obstipationem ;
Caninum D.	Diarrhoeam :
Humanum D.	
a'. recens	Vulnerum inflammationes arcet, ipsa c
b'. siccum	Anginas sanat.
Crocodileum D.	Muliebrem pulchritudinem conciliat.
Lacertinum C.	Alvum purgat.
Hirundininum C.	Adurit.

[d] Cumini Cymini L.

ulphuris duae partes, resinae terebinthinae partes res.

16. Arabis autem cujusdam est ad strumam, et orientia tubercula, quae φύματα vocantur, quod haec digerit. Habet myrrhae, salis ammoniaci, thuris, resinae et liquidae et aridae, crocomagmatis, cerae, singulorum p. ✕. I. lapidis ejus, quem πυρίτην vocant, p. ✕. IV. quibus quidam adjiciunt sulphuris p. ✕. II.

Ad strumam.

17. Est etiam proficiens in struma, et in iis tuberibus, quae difficiliter concoquuntur, et in iis quae καρκινώδη vocantur, quod ex his constat: sulphuris p. ✕. II. nitri p. ✕. IV. myrrhae p. ✕. VI. fuliginis thuris p. s. salis ammoniaci p. =. cerae p. I.

Ad idem.

18. Protarchus autem ad παρωτίδας, eaque tubercula, quae μελικήρια, id est, favi, vel φύματα nominantur, item mala ulcera, pumicis, resinae pineae liquidae, thuris fuliginis, spumae nitri, iridis, singulorum p. ✕. VIII. cum cerae p. ✕. IX. miscebat, hisque olei cyathum et dimidium adjiciebat.

Ad parotidas.

19. At adversus panem, tum primum orientem, quod φύγεθλον Graeci vocant, et omne tuberculum quod φῦμα nominatur, miscetur ochra, quae Attice nominatur, cum duabus partibus similae, hisque, dum contunduntur, subinde mel instillatur, donec malagmatis crassitudo sit.

Ad panem.

20. Discutit etiam omne tuberculum, quod φῦμα vocatur, id, quod habet calcis, nitri spumae, piperis rotundi, singulorum p. ✕. I. galbani p. ✕. II. salis p. ✕. IV. quae excipiuntur cerato ex rosa facto.

Ad phyma.

21. Supprimitque omne, quod abscedit, id, in quo est galbani, fabae fressae, singulorum p. ✕. I. myrrhae, thuris, ex radice capparis[a] corticis, singulorum p. ✕. IV. Satisque omnia abscedentia digerit mu-

Ad abscessum.

[a] Capparis spinosae L.

rex combustus,[a] et bene contritus, aceto
jecto.

Ad phymata.

22. At si satis sanguis subit, recte
quod adversus phymata quoque potest.
his: bdellii, styracis, ammoniaci, galban
aridae et liquidae pineae, item ex lent
iridis, singulorum p. ҳ. II.

Ad idem.

23. Καρχινώδη vero phymata commod
tur: galbani, visci, ammoniaci, resinae
nae, singulorum p. ҳ. I. sevi taurini p. s.
bustae quam maxima portione, dum id
faciat, quam esse malagma oportet.

Ad sugillationem.

24. Quod si facie contusa livor subc
haec compositio nocte et die imposita t
tolochiae, thapsiae,[b] singulorum p. ҳ. II.
racis, ammoniaci thymiamatis, galbani,
dae, et ex lentisco liquidae, thuris ma
Illyricae, cerae, singulorum p. ҳ. IV.
quoque imposita proficit.

Ad aperiendum.

25. Sunt etiam quaedam malagmata
μαντικὰ Graeci vocant, quoniam aperiendi
Quale est, quod ex his constat: piperis
mae nitri, singulorum p. ҳ. II. erysimi[c] p
cum melle miscentur. Idoneaque eti
aperiendae sunt. Ejus generis, veheme
his est id, quod habet calcis p. ҳ. IV. p
sex, nitri, cerae, singulorum p. ҳ. X. r
olei heminam.

Ad idem.

26. Miconis quoque est, quod reso
purgat. Habet alcyonium, sulphur, nit
cem,[d] paribus portionibus; quibus tant
cerae adjicitur, ut fiat cerati crassitudo.

[a] Scilicet, calx recens.
[b] Thapsiae villosae, et foetidae, L. succi spissati.
[c] Erysimi officinalis L.
[d] "*Common pumice*," JAMESONI, habet silicae 77, al
bonatis sodae nativi, et potassae 3, ferri et manganesi fe
partibus. *Manual of Mineralogy*, p. 217.

Ad ossa autem Aristogenis, fit ex his: sul- Ad idem.
p. ӿ. I. resinae terebinthinae, nitri spumae,
;illa partis interioris, plumbi eloti,[a] singulo-
ӿ. II. thuris fuliginis p. ӿ. VIII. ficus aridae
ingiussimae, sevi taurini, singulorum p. ӿ.
rae p. ӿ. XII. iridis Macedonicae p. ӿ. VI. se-
cti acetabulum.

Maximeque nervis et articulis malagma con- Ad articulos.
Igitur Euthyclei est, et ad articulos, et ad
dolorem, et ad vesicae, et ad recenti cica-
ntractos articulos, quas ἀγκύλας Graeci nomi-
onveniens, quod habet fuliginis thuris aceta-
resinae tantundem, galbani sine surculis ses-
a, ammoniaci, bdellii, singulorum p. =. ce-
s. Ad eosdem digitos: iridis, ammoniaci,
, nitri, singulorum p. ӿ. XIV. resinae liquidae
L. cerae p. ӿ. XVI.

Ad dolores articulorum Sosagorae: plumbi Ad idem.
ti, papaveris lacrimae, corticis hyoscyami,[b]
, peucedani,[c] sevi, resinae, cerae pares por-

Chrysippi: resinae liquidae, sandarachae, pi- Ad idem.
ingulorum p. ӿ. XII. quibus cerae paululum
r.

Ctesiphontis: cerae Creticae, resinae terebin- Ad idem.
nitri quam ruberrimi,[d] singulorum p. s. olei
tres. Sed id nitrum ante per triduum, instil-
ia, teritur, et cum sextario ejus incoquitur,
omnis humor consumatur. Potest vero ea

bum, in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo, aqua coe-
posita, terendo, hoc fiebat. Aqua eadem coelesti lavabatur,
lbescens cerussaeque simile non amplius aquam decoloraret."
bum elotum in linteum manebat, et fortasse carbonas plum-
m imperfectum constituerit. Diosc. v. 50. Plin. xxxiv. 18.
;yami nigri L. [c] Peucedani officinalis L.
m rubrum veteribus Aegyptus praebuit. Plin. xxxi. 10.

compositio etiam ad parotidas, phymata, s omnemque coitum humoris emolliendum.

Ad idem.

32. Ad articulos, fici quoque aridi part tae mixtam; vel uvam taminiam sine semin pulegio recte aliquis imponit.

Ad podagram.

33. Eadem podagrae praesidio sunt. Se fit Aristonis quoque, quod habet nardi, cii casiae, chamaeleontis,[a] junci rotundi,[b] si p. ⋊. VIII. sevi caprini ex irino liquati p. ⋊. p. ⋊. I. quae in aceto quam acerrimo jacei dies debet. Idem autem etiam recentia doloresque omnes discutit.

Ad podagram.

34. At Theoxenus ad pedum dolores, nibus partem tertiam, salis partes duas mis que membranulam illitam imponebat; tu injiciebat ammoniacum thymiama in ac tum.

Ad idem.

35. At Numenius podagram, ceterosq los induratos hoc molliebat: abrotoni, ros papaveris lacrimae, singulorum p. ⋊. III. r rebinthinae p. ⋊. IV. thuris, spumae nitr rum p. ⋊. VIII. iridis, aristolochiae, singulo XII. cerae p. III. quibus adjicitur cedri cyat olei laurei cyathi tres, olei acerbi sextariu

Ad callum.

36. Si quando autem in articulis callu Dexius docuit imponere, calcis p. ⋊. IV p. ⋊. VIII. resinae pineae p. ⋊. XX. piperis g cerae p. =. quibus, dum contunduntur, h lenis instillatur.

Emplastra ad vulnera recentia.

XIX. Ex emplastris autem nulla majo praestant, quam quae cruentis protinus injiciuntur: ἔναιμα Graeci vocant. Haec

[a] Carlinae acaulis L.
[b] Cyperi longi L.

: inflammationem, nisi magna vis eam cogit,
lius quoque impetum minuunt; tum gluti-
lnera, quae id patiuntur, cicatricem iisdem
it. Constant autem ex medicamentis non
us, ideoque ἀλίπαινη nominantur.

ptimum ex his est, quod Barbarum vocatur. Ad idem.
eruginis rasae p. ✕. xii. spumae argenti p.
aluminis, picis aridae, resinae pineae aridae,
um p. ✕. i. quibus adjiciuntur olei et aceti
heminae.

lterum ad idem, quod Coacon vocant, habet Ad idem.
argenti p. ✕. c. resinae aridae tantundem:
ma prius ex tribus olei heminis coquitur.
ibus emplastris color niger est, qui fere talis
ce atque resina: at ex bitumine nigerrimus;
gine, aut aeris squama, viridis; ex minio ru-
: cerussa albus.

ucae admodum compositiones sunt, in qui- Ad idem.
uid mixturae varietas novat. Ergo id quo-
rum est, quod βασιλικὸν nominatur. Habet
p. ✕. i. galbani p. ✕. ii. picis, et resinae,
rum p. ✕. x. olei dimidium cyathum.

t quod perviride est, smaragdinum appella- Ad idem.
quo sunt resinae pineae p. ✕. iii. cerae p.
ruginis, p. s. thuris fuliginis p. =. olei tan-
, aceti, quo fuligo et aerugo in unum cogan-

st etiam coloris fere rufi, quod celeriter ad Ad idem.
em vulnera perducere videtur. Habet thu-
. i. resinae p. ✕. ii. squamae aeris p. ✕. iv.
argenti p. ✕. xx. cerae p. ✕. c. olei hemi-

'raeterea est, quam παρακολλητικὴν a gluti- Ad idem.
vocant. Constat ex his: bituminis, aluminis

scissilis, p. ✕. IV. spumae argenti p. ✕. X
ris hemina.

Ad caput. 7. Praeterea sunt quaedam generis ejus
quia capitibus fractis maxime conveniu
a Graecis nominantur. Philotae comp
terrae Eretriae, chalcitidis singulorum
myrrhae, aeris combusti, singulorum p. ✕
ocollae p. ✕. VI. aeruginis rasae, alumi
misy crudi, aristolochiae, singulorum
squamae aeris p. ✕. X. thuris masculi p.
p. I. rosae, et olei acerbi, ternos cyathos,
tum satis est, dum arida ex eo conterunt

Ad idem. 8. Aliud ad idem viride: aeris combus
aeris, myrrhae, ichthyocollae, singuloru
misy crudi, aeruginis rasae, aristolochia
rotundi, singulorum p. ✕. VIII. cerae p. ✕
mina, aceti quod satis sit.

Ad idem. 9. Puri autem movendo non aliud m
quod expeditissimum est: τετραφάρμακον
nominatur. Habet pares portiones cera
sinae, sevi taurini; si id non est, vitulini

Ad idem. 10. Alterum ad idem, ἐννεαφάρμακον
quod magis purgat. Constat ex novem
melle, sevo, resina, myrrha, rosa, medu
vina vel vitulina vel bubula, oesypo,[a] bu
rum ipsorum quoque pondera paria misc

Ad idem. 11. Sunt autem quaedam emplastra,
usque rei facultas est: quae, si singula ha
meliora sunt; sed in copia rejicienda su
tius adhibitis, quae proprie id, quod eo te
est, consequuntur. Exempli causa duo
Est igitur ad vulnera Attalum: quod

[a] Sordes pinguedinosae lanarum; per lotiones iteratas
extractae. PLIN. XXIX. 2. DIOS. ii. 66. Fere sudoris
oesypum.

aeris p. ϰ. xvi. thuris fuliginis p. ϰ. xv. ammo- tantundem, resinae terebinthinae liquidae p. xv. sevi taurini tantundem, aceti heminas tres, extarium. At inter ea, quae fracto capiti ac- modantur, habent quidam id, quod ad auctorem eum refertur. Constat ex his: salis p. ϰ. iv. mae aeris rubri, aeris combusti, singulorum p. x. ammoniaci thymiamatis, thuris fuliginis, re- aridae, singulorum p. ϰ. xvi. resinae Colopho- e, cerae, sevi vitulini curati, singulorum p. ϰ. ceti sesquicyatho, olei minus cyatho. Τεθεραπευ- Graeci appellant, quae curata vocant; cum ex puta omnes membranulae diligenter exemtae aut ex alio medicamento.

. Sunt etiam quaedam emplastra nobilia ad ex- ndum; quae ipsa quoque ἐπισπαστικὰ nominan- quale est, quod, quia lauri baccas habet, διὰ ῶν appellatur. In eo est, resinae terebinthinae x. nitri, cerae, picis aridae, baccorum lauri, lorum p. ϰ. xx. olei paulum. Quoties aut um, aut nucem, aut simile aliquid posuero, scire ebit, antequam expendatur, ei summam pelli- a esse demendam.[a]

Ad extrahendum.

. Aliud eodem nomine, quod puri quoque mo- o est. Sevi vitulini, ammoniaci thymiamatis, cerae, nitri, baccarum lauri, resinae aridae, lochiae, pyrethri, pares portiones.

Ad pus.

. Praeter haec, est Philocratis: quod habet sa- nmoniaci p. ϰ. vii. aristolochiae p. ϰ. viii. ce- resinae terebinthinae, fuliginis thuris, singulo- p. ϰ. xv. spumae argenti p. ϰ. xxxii. Quibus, us quoque moveant, iridis p. ϰ. iv. et galbani . vi. adjiciuntur.

Ad idem.

inc sequitur medicamenta quoque his non nisi nudatis a nostro ata esse. Sic mixturae anodynae, 2. p. 226. infra, modus, s juglandis (degluptae) magnitudinem" aequare debet.

Ad extrahendum. **15. Optimum tamen ad extrahendum a a similitudine sordium ῥυπώδης Graeci. Habet myrrhae, croci, iridis, propolis, ba tulorum Punici mali, aluminis et scissilis misy, chalcitidis, atramenti sutorii cocti, s lis ammoniaci, visci, singulorum p. ✕. i chiae p. ✕. VIII. squamae aeris p. ✕. XVI. rebinthinae p. ✕. LXXV. cerae, et sevi vel hircini, singulorum p. ✕. C.**

Ad idem. 16. Hecataeo quoque auctore emplas ris ejusdem fit ex his: galbani p. ✕. i thuris p. ✕. IV. picis p. ✕. VI. cerae, et re binthinae, singulorum p. ✕. VIII. quibus j ni unguenti miscetur.

Ad idem. 17. Valensque ad idem emplastrum xandrinum est. Habet aluminis scissilis salis ammoniaci p. ✕. VIII. =. squamae XVI. myrrhae, thuris, singulorum p. ✕. XV. ✕. CL. resinae Colophoniacae aut pineae olei heminam, aceti sextarium.

Ad exedendum. 18. Quaedam autem sunt emplastra quae σηπτὰ Graeci vocant: quale est id, o resinae terebinthinae, fuliginis thuris, sin =. squamae aeris p. ✕. I. ladani p. ✕. I tantundem, spumae argenti p. ✕. IV.

Ad idem. 19. Exest etiam vehementer corpus, quoque resolvit, et supercrescentem carn id, quod habet spumae argenti, squamae cias singulas, nitri ignem non experti, la aristolochiae p. sextantes, cerae, resinae nae, thuris, olei veteris, atramenti sutorii, moniaci p. s. aeruginis rasae p. bessem, a tici heminam, vini Aminaei tantundem.

Ad morsus. 20. Sunt etiam adversus morsus quaed modata; quale est Diogeni nigrum, quod

cerae, resinae pineae aridae, singulorum p.
umae argenti p. ✶. c. olei sextarium. Aut
sunt squamae aeris p. ✶. IV. cerussae, et
rasae, singulorum p. ✶. VIII. ammoniaci
cerae, resinae pineae, singulorum p. ✶.
mae argenti p. ✶. c. olei sextarium. Aut
nt squamae aeris p. ✶. XIV. galbani p. ✶.
sae, et aeruginis rasae, singulorum p. ✶.
noniaci p. ✶. XII. cerae, resinae pineae, sin-
p. ✶. XXXV. spuma argenti concoquitur.
ubrum quoque emplastrum, quod Ephesi- Ad idem.
tur, huc aptum est. Habet resinae tere-
p. ✶. II. galbani p. ✶. IV. minii Sinopici
thuris fuliginis p. ✶. VI. cerae p. ✶. VIII.
rgenti p. ✶. XXXVI. olei veteris heminam.
am id, quod ex his constat: squamae aeris, Ad idem.
liginis, singulorum p. ✶. IV. galbani p. ✶.
ammoniaci p. ✶. XII. =. cerae p. ✶. XXV.
s heminis. Haec autem aliis quoque re-
us vulneribus recte imponuntur.

unt etiam alba lenia (λευκὰ Graeci vocant) Ad vulne-
gravibus vulneribus accommodata, praeci- ra.
senilibus: quale est, quod habet cerussae
XII. sevi vitulini curati, et cerae, singulorum
VIII. olei heminas tres, ex quibus cerussa
.

liud, quod habet cerussae p. ✶. XX. cerae Ad idem.
XXV. olei heminam, aquae sextarium. Quae
adjiciuntur cerussae vel spumae argenti,
et, illa ex his coquenda esse. Est autem ea
ida compositio, quae supra posita est, ideo-
αντίνη nominatur.

enia quoque quaedam emplastra sunt, quas Liparae.
fere Graeci nominant; ut id, quod habet
✶. IV. spumae argenti p. ✶. XXV. cerae, et

...Alius ad idem constat ex his: bituminis, alumi- ...scissilis, singulorum p. ϰ. I. aeris combusti p. ...IV. spumae argenti p. ϰ. XI. olei sextario. — Ad idem.

... Sed longe Polybi celeberrimus est; σφραγὶς ... nominatur: qui habet aluminis scissilis p. ϰ. ... atramenti sutorii p. ϰ. II. myrrhae p. ϰ. V. ... tantundem, capitulorum Punici mali, fellis ...rini, singulorum p. ϰ. VI. quae contrito vino au... ...ro excipiuntur. — Ad idem.

...3. Ad ulcera sordida, et nigritiem in auribus, na-...ibus, obscoenis partibus, inflammationesque eorum: ...hrysocollae p. ϰ. I. atramenti sutorii, aluminis scis-...lis, singulorum p. ϰ. II. halicacabi[a] corticis p. ϰ. ...IV. minii p. ϰ. VI. spumae argenti p. ϰ. XII. cerussae p. ϰ. XVI. quae ex aceto et coguntur, et, ubi uten-...dum est, diluuntur. — Ad ulcera.

4. Andronis vero est ad uvam inflammatam, ad ...turalia sordida, etiam cancro laborantia: gallae, ...tramenti sutorii, myrrhae, singulorum p. ϰ. I. ari-...tolochiae, aluminis scissilis, singulorum p. ϰ. II. ...capitulorum Punici mali p. ϰ. XXV. ex passo coacta, ...t cum usus exigit, aceto vel vino diluta, prout va-...lentius aut levius vitium est, cui medendum est. — Ad uvam.

...5. Proprie autem ad ani fissa, vel ora venarum ...fundentia sanguinem, vel cancrum: aeruginis p. ϰ. ...II. myrrhae p. ϰ. XII. stibis, lacrimae papaveris, aca-...ciae, singulorum p. ϰ. XVI. quae ex vino et terun-...tur, et in ipso usu deliquantur. — Ad rhagades.

6. Expellere autem ex vesica cum urina calculum videtur haec compositio: casiae, croci, myrrhae, — Ad calculum.

[a] Solani pseudocapsici L. radicis. BAUH. p. 166. sp. IX.; DIOSC. IV. 71; PLIN. XXI. 31, qui adjicit "Halicacabi radicem bibunt, qui ...nt vaticinandi callentes, quod furere, ad confirmandas superstitiones, ...spici se volunt." Alia varietas a DIOSCORIDE memoratur, sed cortex ejus ad medicinam non adhibita.

costi, nardi, cinnamomi, dulcis radicis,[a] bal
perici[b] pares portiones conteruntur; deind
lene instillatur, et pastilli fiunt, qui singul
p. ϰ. =. hique singuli quotidie mane jej
tur.

Pessi. XXI. 1. Haec tria compositionum g
est, quae in malagmatis, emplastris, pastillis
maximum praecipueque varium usum
Sed alia quoque utilia sunt; ut ea, qua
subjiciuntur: πεσσοὺς Graeci vocant. Ea
proprietas est: medicamenta composita l
excipiuntur, eaque lana naturalibus condit

Evocantes. Ad sanguinem autem evocandum, cau
bus adjicitur nitri p. ϰ. I. aut allii semen a
adjicitur myrrhae paululum, et unguent
miscetur: aut cucumeris silvestris pars in
lacte muliebri diluitur.

Emollientes. 2. Ad vulvam molliendam, ovi vitellus,
Graecum, et rosa, et crocum temperantur.
terii p. ϰ. =. salis tantundem, uvae tamin
VI. melle excipiuntur.

Ad idem. 3. Aut Boetho auctore: croci, resinae
thinae, singulorum p. ϰ IV. myrrhae p. ϰ =
p. ϰ. I. sevi vitulini p. ϰ. I. =. cerae p. ϰ
centur.

Ad inflammationem. 4. Optima autem adversus inflammation
Numenii compositio est, quae habet croci

[a] Glycyrrhizae glabrae L. [b] Hyperici perfor

[c] Ficubus ex Cauno, Aetoliae civitate, optimis. PLIN.

[d] SUSA, sermone Syro et Persico, lilia sunt: et unguent
quod lilinum est. Optime fiebat ex liliis Syriis, Aegyptiacis
ubi hae linguae valuerunt. Inde nomen orientale in Latiu
Conficiebant unguentum, imbuendo primum oleum myr
cardamomo; dein, his expressis, oleo relicto adjecta per m
lilia; et oleum post haec extracta sale defaecatum, unguent
erat. DIOSC. i. 53; iii. 107. GESN. in *Susa*.

p. ᚷ. I. butyri p. ᚷ. VIII. adipis anserinae p.
. vitellos coctos duos, rosae minus cyatho.
i vero infans intus decessit, quo facilius ejici- Ad foetum mortuum.
alicorium ex aqua terendum, eoque utendum

i concidere vitio locorum mulier solet, co- Ad hysteriam.
cum testis suis comburendae, conterendaeque,
his mel adjiciendum est.
i non comprehendit, adeps leonina ex rosa Ad sterilitatem.
nda est.
.II. 1. Quaedam autem mixturae medicamen- Mixturae aridae, seu pulveres.
sunt, quibus aridis neque coactis utimur, sic,
pergamus, aut cum aliquo liquido mixta illi-
s; quale est, ad carnem supercrescentem exe-
m, quod habet squamae aeris, fuliginis thuris,
orum p. ᚷ. I. aeruginis p. ᚷ. II. Haec autem
cum melle purgant ulcera; cum cera, im-
Misy quoque et galla, si paribus portionibus
ntur, corpus consumunt: eaque vel arida in-
re licet, vel excepta cadmia illinire.
Putrem vero carnem continet, neque ultra ser- Ad gangraenam.
atitur, et leniter exest, mel vel cum lenticula,
m marrubio, vel cum oleae foliis, ante ex vino
tis: item sertula Campana in mulso cocta,
contrita: aut calx cum cerato: aut amarae
cum allio, sic, ut hujus pars tertia sit, pau-
e his croci adjiciatur: aut quod habet spumae
ti p. ᚷ. VI. cornu bubuli combusti* p. ᚷ. XII.
yrtei, et vini cyathos ternos: aut quod ex his
t: floris Punici mali, atramenti sutorii, aloës,
lorum p. ᚷ. II. aluminis scissilis, thuris,
lorum p. ᚷ. IV. gallae p. ᚷ. VIII. aristolochiae

osphatis calcis nimirum, quantum septem cornu bubuli librae
tae aegre praebuissent. THOMSON. Chem. iv. 469.

p. ж. x. Vehementius idem facit, etiam auripigmentum cum chalcitide, et aut nit[i] ce, aut charta combusta: item sal cum ea compositio, quae habet chalcitidis, c[…] Punici mali, aloës, singulorum p. ж. II scissilis, thuris, singulorum p. ж. IV. gallae aristolochiae p. ж. x. mellis quantum sat[i] cogenda: vel cantharides ж. I.[a] sulphu[r] lolii p. ж. III. quibus adjicitur picis liqu[i] tum satis est ad jungendum: vel chalci[…] cum resina et ruta mixta; aut cum ea[…] diphryges: aut uva taminia cum pice liq[…] vero possunt et faeces vini combustae, […] nitri pares portiones: vel aluminis scissil[…] =. thuris, sandarachae, nitri, singulorum gallae p. ж. VIII. aristolochiae p. ж. x. […] tum satis est.

Ad gangraenam. 3. Est etiam Herae compositio, quae […] rhae, chalcitidis, singulorum p. ж. II. al[…] aluminis scissilis, singulorum p. ж. IV. ar[…] gallae immaturae, singulorum p. ж. VII[…] contriti p. ж. x.

Ad idem. 4. Est Judaei, in qua sunt calcis parte[s] […] tri quam ruberrimi pars tertia: quae uri[…] ris pueri coguntur, donec strigmenti[b] cra[…] Sed subinde is locus, cui id illinitur, mad[…] est.

Ad idem. 5. At Jollas, chartae combustae, sandar[…] gulorum p. ж. I. calcis p. ж. II. auripig[…] tundem miscebat.

Ad meninga. 6. Si vero ex membrana, quae super

[a] Lege CANTHARIDES XI. Numerantur enim SCRIBONI[…] rantur, (Comp. 231.) cantharides. TARGA.

[b] Strigmenta sordes sunt olei, quae ex sudantibus un[…] tarum corporibus raduntur. PLIN. XV. 4. VAL. MAX. i[…]

est, profluit sanguis, vitellus combustus et contritus inspergi debet: si alio loco sanguinis profluvium est, auripigmenti, squamae aeris, singulorum p. X. I. sandarachae p. X. II. marmoris cocti p. X. IV. inspergi debet. Eadem cancro quoque obsistunt. Ad inducendam cicatricem, squamae aeris, thuris fuliginis, singulorum p. X. II. calcis p. X. IV. Eadem increscentem quoque carnem coërcent.

Ad ignem sacrum.

7. Timaeus autem ad ignem sacrum, et ad cancrum his utebatur: myrrhae p. X. II. thuris, atramenti sutorii, singulorum p. X. III. sandarachae, auripigmenti, squamae aeris, singulorum p. X. IV. gallae p. X. VI. cerussae combustae[a] p. X. VIII. Ea vel arida inspersa, vel melle excepta idem praestant.

Ad sternutamenta.

8. Sternutamenta vero vel albo veratro, vel struthio conjecto in nares excitantur, vel his mixtis: piperis, veratri albi, singulorum p. X. =. castorei p. X. I. spumae nitri p. X. I. struthii p. X. IV.

Gargarizatio.

9. Gargarizationes autem aut laevandi causa fiunt, aut reprimendi, aut evocandi. Laevant, lac, cremor vel ptisanae, vel furfurum: reprimit aqua, in qua vel lenticula, vel rosa, vel rubus, vel cotoneum malum,[b] vel palmulae[c] decoctae sunt: evocant, sinapi, piper.

Antidota.

XXIII. 1. Antidota raro, sed praecipue interdum necessaria sunt, quia gravissimis casibus opitulantur. Ea recte quidem dantur collisis corporibus vel per ictus, vel ubi ex alto deciderunt, vel in viscerum, laterum, faucium, interiorumque partium do-

[a] Cerussa crucibulo donec in pulverem rufum transiisset tosta, combusta vocabatur. Nimirum acido carbonico fugato, jam oxydum plumbi primum fiebat. PLIN. xxxiv. 18. DIOSC. v. 57.

[b] Pyrus Cydonia L.

[c] Phoenicis dactyliferae L. fructus.

loribus: maxime autem desideranda sunt venena, vel per morsus, vel per cibos, aut nostris corporibus inserta.

Unum est, quod habet lacrimae papavi = =. acori, malobathri[a] p. ϰ. v. iridis gummi, singulorum p. ϰ. II. anisi p. ϰ. Gallici, foliorum rosae aridorum, cardamor lorum p. ϰ. IV. petroselini p. ϰ. IV. = =. ϰ. v. casiae nigrae,[c] silis,[d] bdellii, balsami piperis albi, singulorum p. ϰ. v. = =. styr v. = =. myrrhae, opopanacis, nardi Sy masculi, hypocistidis succi, singulorum castorei p. ϰ. VI. costi, piperis albi, galbar terebinthinae, croci, floris junci rotundi, si p. ϰ. VI. = =. dulcis radicis p. ϰ. VIII. = vel melle vel passo excipiuntur.

Ptolemaei. 2. Alterum, quod Zopyrus regi Ptolem tur composuisse, atque Ambrosiam nom his constat: costi, thuris masculi, siugulo v. piperis albi p. ϰ. =. floris junci rotun II. cinnamomi p. ϰ. III. casiae nigrae p. ϰ. Cilicii p. ϰ. IV. =. myrrhae, quam σταχτ nant, p. ϰ. v. nardi Indici p. ϰ. v. =. qu

[a] Lege hic cum Med. I. MALABATHRI: planta est, Fol BAUHINI. Folium quoddam Indica in Cambaya natum: oblongum, acuminatum, apud hodiernos multos malobathi rum esse creditur. BAUH. 409. GEOFF. ii. 264. DIOSC. xii. 26.

[b] Psoraleae bituminosae L.

[c] Rorismarini officinalis L.; vel auctore DALECHAMI Dubitant BAUH. et LINN. An Cassia nigricans L.?

[d] "Sil proprie limus est." PLIN. xxxiii. 12. Ochra metallis argenteis Atticae optima nata. An "*brown* JAMESONI? Ad lumina enim et umbras pingendas IBID.

[e] Oleum quoddam myrrhis nonnullis aqua solutis expr i. 64. 67.

trita melle cocto excipiuntur; deinde, ubi uten-
ı est, id, quod Aegyptiae fabae[a] magnitudinem
leat, in potione vini diluitur.

. Nobilissimum autem est Mithridatis, quod idie sumendo rex ille dicitur adversus veneno- ı pericula tutum corpus suum reddidisse: in quo : sunt: costi p. ӿ. z.[b] =. acori p. ӿ. v. hyperi- ;ummi, sagapeni,[c] acaciae succi, iridis Illyricae, amomi, singulorum p. ӿ. II. anisi p. ӿ. III. nar- iallici,[d] gentianae[e] radicis, aridorum rosae folio- , singulorum p. ӿ. IV. papaveris lacrimae, pe- elini, singulorum p. ӿ. IV. =. casiae, silis, po- piperis longi, singulorum p. ӿ. VI. styracis p. v. =. castorei, thuris, hypocistidis succi, myr- , opopanacis, singulorum p. ӿ. VI. malobathri p. ӿ. VI. floris junci rotundi, resinae terebin- ae, galbani, dauci Cretici[g] seminis, singulorum . VI. =. nardi, opobalsami, singulorum p. ӿ. =. thlaspis[h] p. ӿ. v. = =. radicis Ponticae[i] p. II. croci, zingiberis, cinnamomi, singulorum p. III. Haec contrita melle excipiuntur, et ad- us venenum, quod magnitudinem nucis Graecae leat, ex vino datur: in ceteris autem affectibus oris pro modo eorum, vel quod Aegyptiae fa- , vel quod ervi magnitudinem impleat, satis est.

Mithridatis.

XIV. 1. Acopa quoque utilia nervis sunt: le est, quod habet floris junci rotundi p. ӿ. II.

Acopa.

[a] Ari Colocasiae L., humidis juxta Nilum nascentis. Diosc. ii. 97.
[b] Vide Targam in locum; et notam nostram ad p. 159.
[c] Ignotae adhuc ferulae succi.
[d] Valerianae celticae L.
[e] Gentianae luteae L.
[f] Teucrii montani, Polii, L.
[g] Athamantae Cretensis L.
[h] Thlaspis bursae pastoris L.
[i] Centaureae Rhaponticae L. Hanc non Rhabarbari hodierni radi- esse, plane ostenderunt Mar. Verg. in Diosc. iii. 2. et Wood- le, Med. Bot. i. 128.

= =. costi, junci quadrati, lauri[a] baccan
niaci, cardamomi, singulorum p. ӿ. IV. =
aeris combusti, singulorum p. ӿ. VII. iridi
cerae, singulorum p. ӿ. XIV. Alexandri
junci rotundi, aspalathi,[b] xylobalsami, sin
ӿ. XXVIII. sevi p. I. unguenti irini cyathi

Acopa altera. 2. Alterum, quod εὐῶδες vocant, hoc
cerae p. =. olei tantundem, resinae te
ad nucis juglandis magnitudinem, simul
tur: deinde in mortario teruntur, instilla
inde quam optimi mellis acetabulum, tu
guenti, et rosae terni cyathi.

Linimenta. 3. Ἔγχριστα autem Graeci vocant liqui
linuntur: quale est, quod fit ad ulcera p
implenda, maxime inter nervos, paribus
inter se mixtis, butyri, medullae vitulin
tulini, adipis anserinae, cerae, mellis, resi
thinae, rosae, olei cicini: quae separatin
quantur, deinde liquida miscentur, et tu
runtur. Et hoc quidem magis purgat:
emollit, si pro rosa cyprus infunditur.

Ad gangraenam. 4. Ad sacrum ignem:[d] spumae argen
cornu bubuli combusti p. ӿ. XII. conter
citurque invicem vinum, et id, quod sp
vocatur, et myrteum, donec utriusque
conficiantur.

Catapotia. XXV. 1. Catapotia quoque multa sun
de causis fiunt. Ἀνώδυνα vocant, quae s
rem levant: quibus uti, nisi nimia neces

[a] Lauri nobilis L. [b] Plantae incertae. I
[c] Genista Canariensis, PARR, Med. Dict. Lawson
planta fuisse conjicitur a LINNAEO, et RAUWOLF, Itin.
Hennam Arabum praebet: sed, ut rosa *unguentum ros*
prus hoc loco *unguentum cyprinum*, quod oleum erat a
matis imbutum, significat: ut evidenter DIOSC. i. 56.
[d] Vide CELS. v. 38. 4. BATEMAN, *Cutaneous Disease*

i est. Sunt enim ex vehementibus medica-
et stomacho alienis. Prodest tamen etiam
coquendum, quod habet papaveris lacrimae, Pilula Opiata?
, singulorum p. ✕. I. myrrhae, castorei, pi-
ingulorum p. ✕. II. ex quibus, quod ervi
udinem habet, satis est devorasse.
Alterum, stomacho pejus, ad somnum valen- Ad concoctionem.
: his fit: mandragorae p. ✕. = apii seminis,
yoscyami seminis, singulorum p. ✕. IV. quae
teruntur. Unum autem ejusdem magnitu-
quae supra posita est, abunde est sumsisse.
ive autem capitis dolores, sive ulcera, sive Ad eandem.
do, sive dentes, sive spiritus difficultas, sive
iorum tormenta, sive inflammatio vulvae est,
a, sive jecur, aut lienis, aut latus torquet,
io locorum aliqua prolabitur et obmutescit,
t dolori per quietem ejusmodi catapotium.
sori, rutae silvestris[a] seminis, singulorum p. Anodyna.
istorei, cinnamomi, singulorum p. ✕. II. papa-
crimae, panacis radicis, mandragorae malo-
idorum, junci rotundi floris, singulorum p.
piperis grana LVI. Haec per se contrita, rur-
illato subinde passo simul omnia teruntur,
crassitudo sordium fiat. Ex eo paulum aut
tur, aut aqua diluitur, et potui datur.
Quin etiam silvestris papaveris,[b] cum jam ad Sedantia.
ndam lacrimam maturum est, manipulus, qui
comprehendi potest, in vas demittitur, et
nfunditur aqua, quae id contegat, atque ita co-
. Ubi jam bene manipulus is coctus est, ibi-
xpressus projicitur, et cum eo humore passum
ensura miscetur, infervetque, donec crassitu-
sordium habeat. Cum infrixit, catapotia ex

[a] Rutae graveolentis, et montanae, L. PERS. i. 464.
[b] Papaveris Rhoeadis α, β, γ, L.

eo fiunt, ad nostrae fabae magnitudinem,
usum multiplicem. Nam et somnum faci
se assumta, vel ex aqua data: et aurium
vant, adjectis exiguo modo rutae succo, a
tormina supprimunt ex vino liquata: et
tionem vulvae coërcent, mixta cerato ex
cum paulum his croci quoque accessit:
fronti inducta, pituitam in oculos decurren

Ad vulvam. 5. Item, si vulva dolens somnum prol
ci p. ✕. ==. anisi, myrrhae, singuloru
papaveris lacrimae p. ✕. III. cicutae se
VIII. miscentur, excipiunturque vino vete
lupini magnitudinem habet, in tribus cy
diluitur. Id tamen in febre periculose c

Ad jecur. 6. Ad sanandum jecur: nitri p. ✕.=.
rhae, nardi Gallici, singulorum p. ✕. I.
piuntur, daturque, quod Aegyptiae faba
dinem habeat.

Ad latus. 7. Ad lateris dolores finiendos: piper
chiae, nardi, myrrhae pares portiones.

Ad thoracem. 8. Ad thoracis: nardi p. ✕. I. thuris,
gulorum p. ✕. III. myrrhae, cinnamomi,
p. ✕. VI. croci p. ✕. VIII. resinae terebin
drans, mellis heminae tres.

Ad tussim. 9. Ad tussim, Athenionis: myrrhae,
gulorum p. ✕. I. castorei, papaveris lacri
lorum p. ✕. I. quae separatim contusa
guntur, et ad magnitudinem fabae nostra
tapotia mane, bina noctu dormituro dant

Ad idem. 10. Si tussis somnum prohibet, ad utr
raclidis Tarentini: croci p. ✕. =. myrrh
longi, costi, galbani, singulorum p. ✕. =
mi, castorei, papaveris lacrimae, singulor

Ad ulcera faucium. 11. Quod si purganda ulcera in faucib

tibus sunt, panacis, myrrhae, resinae terebinthinae, singulorum p. uncia, galbani p. ӿ. =. hyssopi p. ӿ. =. conterenda sunt, hisque hemina mellis adjicienda, et quod digito excipi potest, devorandum est.

Ad colicam. 12. Colice vero Cassii ex his constat: croci, anisi, castorei, singulorum p. ӿ. III. petroselini p. ӿ. IV. piperis et longi et rotundi, singulorum p. ӿ. V. papaveris lacrimae, junci rotundi, myrrhae, nardi, singulorum p. ӿ. VI. quae melle excipiuntur. Id autem et devorari potest, et ex aqua calida sumi.

Ad infantem et secundas. 13. Infantem vero mortuum, aut secundas expellit aquae potio, cui salis ammoniaci p. ӿ. I. aut cui dictamni Cretici[a] p. ӿ. I. adjectum est.

Ad partum. 14. Ex partu laboranti erysimum ex vino tepido jejunae dari debet.

Ad vocem. 15. Vocem adjuvat thuris p. ӿ. I. in duobus cyathis vini datum.

Ad ischuriam. 16. Adversus urinae difficultatem: piperis longi, castorei, myrrhae, galbani, papaveris lacrimae, croci, costi, unciae singulae, styracis, resinae terebinthinae, pondo sextantes, mellis, absinthii, cyathi singuli: ex quibus ad magnitudinem fabae Aegyptiae et mane et coenato dari debet.

Ad tracheam. 17. Arteriace vero hoc modo fit: casiae, iridis, cinnamomi, nardi, myrrhae, thuris, singulorum p. ӿ. I. croci p. ӿ. I. =. piperis grana XXX. ex passi tribus sextariis decoquuntur, donec mellis crassitudo his fiat; aut croci, myrrhae, thuris, singulorum p. ӿ. I. conjiciuntur in passi eundem modum, eodemque modo decoquuntur: aut ejusdem passi heminae tres usque eo coquuntur, donec extracta inde gutta indurescat: eo adjicitur tritae casiae p. ӿ. I.

[a] Origanum Dictamnus L. est.

Laesionum divisio.

XXVI. 1. Cum facultates medicament
posuerim, genera, in quibus noxa corpo
ponam. Ea quinque sunt: cum quid
laesit, ut in vulneribus; cum quid intr
corruptum est, ut in cancro; cum qui
est, ut in vesica calculus; cum quid i
vena, quae intumescens in varicem c
cum quid deest, ut cum curta pars aliqu
his alia sunt, in quibus medicamenta, ali
plus manus proficit. Ergo, dilatis iis, q
pue scalpellum et manum postulant, nun
cam, quae maxime medicamentis egent.
autem hanc quoque curandi partem, sicu
et ante dicam de iis, quae in quamlibet p
poris incidunt: tum de iis, quae certas
stant. Incipiam a vulneribus.

Prognosis, prudentis; histrionis.

In his autem ante omnia scire medi
quae insanabilia sint, quae difficilem cura
beant, quae promtiorem. Est enim pru
minis, primum eum, qui servari non
attingere, nec subire speciem ejus, ut o
sors ipsius interemit: deinde, ubi gravis
certa tamen desperatione est, indicare
periclitantis, in difficili rem esse; ne,
malo fuerit, vel ignorasse, vel fefelliss
Sed ut haec prudenti viro conveniunt;
histrionis est, parvam rem attollere, quo
stitisse videatur. Obligari aequum est
promtae rei, quo curiosius etiam circum
quod per se exiguum est, majus curantis
fiat.

Pessima.

2. Servari non potest, cui basis cereb
cui stomachus, cui jocinoris portae, cui in
dulla percussa est; cuique aut pulmo n

n, aut tenuius intestinum, aut ventriculus, es vulnerati sunt; cuive circa fauces gran- ıae, vel arteriae praecisae sunt.
ix autem ad sanitatem perveniunt, quibus rte pulmo, aut jocinoris crassum, aut mem- ruae continet cerebrum, aut lienis, aut vulva, ca, aut ullum intestinum, aut septum transver- lneratum est. Ii quoque in praecipiti sunt, us usque ad grandes intusque conditas venas vel poplitibus mucro desedit. Periculosa ulnera sunt, ubicunque venae majores sunt, n exhaurire hominem profusione sanguinis t: idque evenit non in alis tantum, atque bus; sed etiam in iis venis, quae ad anum esque perveniunt. Praeter haec malum vul- , quodcunque in alis vel feminibus, vel inani- is, vel in articulis, vel inter digitos est: item nque musculum, aut nervum, aut arteriam, embranam, aut os, aut cartilaginem laesit. mum omnium, quod in carne est.

Infausta.

t haec quidem loco vel pejora, vel meliora Modo vero periculum facit, quodcunque n est.
liquid etiam in vulneris genere figuraque est. ejus est, quod etiam collisum, quam quod discissum est: adeo ut acuto quoque, quam telo, vulnerari commodius sit. Pejus etiam est, ex quo aliquid excisum est, ex quove ia parte abscissa, alia dependet. Pessimaque in orbem est; tutissima, quae lineae modo st. Quo deinde propius huic illive figurae est, eo vel deterius, vel tolerabilius est.

Vulneris forma.

uin etiam confert aliquid et aetas, et corpus, e propositum, et anni tempus: quia facilius

Aegri conditio.

sanescit puer vel adolescens, quam senior quam infirmus; neque nimis tenuis, ne plenus, quam si alterum ex his est; integ quam corrupti; exercitatus, quam iners; temperans, quam vino venerique deditus. tunissimumque curationi tempus vernum certe neque fervens, neque frigidum: vulnera et nimius calor et nimium frigus maxime tamen horum varietas: ideoque p simus autumnus est.

Spei vel desperationis notae.

7. Sed pleraque ex vulneribus oculis sunt: quorundam ipsae sedes indices s alio loco demonstravimus, cum positus i partium ostendimus. Veruntamen, quia vicina sunt, interestque, vulnus in summa an penitus penetraverit, necessarium est jicere, per quas quid intus ictum sit, scire et ex quibus vel spes, vel desperatio oriatı

In corde.

8. Igitur, corde percusso, sanguis mul venae languescunt, color pallidissimus, s gidi, malique odoris, tanquam irrorato co untur: extremisque partibus frigidis ma sequitur.

Pulmone.

9. Pulmone vero icto, spirandi diffic sanguis ex ore spumans, ex plaga rubens, etiam spiritus cum sono fertur; in vulnus juvat: quidam sine ratione consurgunt: n ipsum vulnus inclinati sunt, loquuntur; si partem, obmutescunt.

Jocinore.

10. Jocinoris autem vulnerati notae sunt sub dextra parte praecordiorum profusus ad spinam reducta praecordia; in ventrem dulcedo; punctiones, doloresque usque ad junctumque ei latum scapularum os, inte bus nonnunquam etiam biliosus vomitus ac

Renibus vero percussis, dolor ad inguina tes- Renibus.
ae descendit; difficulter urina redditur;
ıt est cruenta, aut cruor fertur.

At liene icto, sanguis niger a sinistra parte Liene.
it; praecordia cum ventriculo ab eadem
lurescunt; sitis ingens oritur; dolor ad ju-
sicut jocinore vulnerato, venit.

At cum vulva percussa est, dolor in inguini- Vulva.
oxis, et femoribus est; sanguinis pars per
pars per naturale descendit; vomitus bilis
ur; quaedam obmutescunt; quaedam mente
r; quaedam, sui compotes, nervorum oculo-
dolore urgeri se confitentur; morientesque
quae, corde vulnerato, patiuntur.

In cerebrum membranave ejus vulnus acce- Cerebro.
guis per nares, quibusdam etiam per aures
reque bilis vomitus insequitur; quorundam
obtunduntur, appellatique ignorant; quo-
trux vultus est; quorundam oculi, quasi
huc atque illuc moventur; fereque tertio,
ito die delirium accedit; multorum etiam
istenduntur: ante mortem autem plerique
quibus caput deligatum est, lacerant, ac
vulnus frigori objiciunt.

Ubi stomachus autem percussus est, singul- Stomacho.
bilis vomitus insequitur; si quid cibi vel po-
ssumtum est, id redditur cito; venarum
languescunt; sudores tenues oriuntur, per
tremae partes frigescunt.

Communes vero jejuni intestini et ventriculi Intestinis.
ti notae sunt: nam cibus et potio per vulnus
; praecordia indurescunt; nonnunquam bilis
redditur: intestino tantum sedes inferior est.
intestina icta vel stercus, vel odorem ejus
it.

Spina. 17. Medulla vero, quae in spina est nervi resolvuntur, aut distenduntur; se cidit; interposito tempore aliquo sine vc feriores partes vel semen, vel urinam, stercus excernunt.

Diaphragmate. 18. At si septum transversum percussu cordia sursum contrahuntur; spina dole rarus est; sanguis spumans fertur.

Vesica. 19. Vesica vero vulnerata, dolent ingu super pubem est, intenditur; pro urin at ex ipso vulnere urina descendit; stom citur; itaque aut bilem vomunt, aut si frigus, et ex eo mors sequitur.

Quaedam de humoribus noscenda. 20. His cognitis, etiamnum quaedam a da sunt, ad omnia vulnera ulceraque, de turi sumus, pertinentia. Ex his autem e: sanies, pus. Sanguis omnibus notus est; tenuior hoc, varie crassa, et glutinosa, e pus crassissimum albidissimumque, glu sanguine et sanie. Exit autem sanguis recenti, aut jam sanescente; sanies est ir que tempus; pus ex ulcere jam ad sanit tante. Rursus et sanies et pus quasd Graecis nominibus distinctas habent. quaedam sanies, quae vel ὑδρωψ, vel μελ natur: est pus, quod ἐλαιῶδες appellatu

Notae humorum. tenuis, subalbidus, ex malo ulcere exit, n ubi, nervo laeso, inflammatio secuta est. crassior est, glutinosior, subalbida, mel subsimilis. Fertur haec quoque ex malis ubi nervi circa articulos laesi sunt; et loca, maxime ex genibus. Ἐλαιῶδες tenu dum, quasi unctum, colore atque pinguit albo non dissimile apparet in magnis ulce

us. Malus autem est sanguis, nimium aut
aut crassus, colore vel lividus, vel niger, aut
mixtus, aut varius: optimus calidus, rubens,
crassus, non glutinosus. Itaque protinus
lneris expedita magis curatio est, ex quo san-
nus fluxit; itemque postea spes in iis major
quibus melioris generis quaeque proveniunt.
gitur mala est, multa, nimis tenuis, livida,
ida, aut nigra, aut glutinosa, aut mali odo-
quae et ipsum ulcus, et junctam ei cutem
melior est non multa, modice crassa, sub-
ida aut subalbida. Ὑδρωψ autum pejor est
, crassus, sublividus aut subpallidus, glutino-
s, calidus, mali odoris: tolerabilior est sub-
, qui cetera omnia contraria prioribus habet.
s autem mala est, multa, et percrassa: me-
ae et tenuior, et minus copiosa est. Pus
aec optimum est. Sed id quoque pejus est,
, tenue, dilutum; magisque, si ab initio tale
mque, si colore sero simile, si pallidum, si
, si faeculentum est: praeter haec, si male
isi tamen locus hunc odorem excitat. Me-
, quo minus est, quo crassius, quo albidius:
e, si laeve est, si nihil olet, si aequale est.
amen convenire et magnitudini vulneris, et
i debet: nam plus ex majore, plus nondum
nflammationibus naturaliter fertur. Ἐλαιώδες
pejus est multum, et parum pingue: quo
jus, quoque id ipsum pinguius, eo melius

Puris character.

Quibus exploratis, ubi aliquis ictus est, qui
potest, protinus prospicienda duo sunt: ne
iis profusio, neve inflammatio interimat. Si
onem timemus (quod ex sede vulneris, et
udine ejus, et ex impetu ruentis sanguinis

Medendi consilia adversus inflammationem.

intelligi potest) siccis linamentis vulnus in
est, supraque imponenda spongia ex aqu
expressa, ac manu super comprimenda.
sic sanguis conquiescit, saepius linamenta
sunt; et, si sicca parum valent, aceto mad
sunt. Id vehemens ad sanguinem suppri
est: ideoque quidam id vulneri infundu
alius rursus metus subest; ne, nimis valen
tenta materia, magnam inflammationem p
veat. Quae res efficit, ut neque rodent
dicamentis, neque adurentibus, et ob id i
ducentibus crustam, sit utendum; quamvis
ex his sanguinem supprimunt: sed, si se
decurritur, iis potius, quae mitius idem
Quod si illa quoque profluvio vincuntu
quae sanguinem fundunt, apprehendendae,
id, quod ictum est, duobus locis deliganda
dendaeque sunt, ut et in se ipsae coëant,
minus ora praeclusa habeant. Ubi ne id
res patitur, possunt ferro candenti aduri.
satis multo sanguine effuso ex eo loco, qu
nervus, neque musculus est, ut puta in fr
superiore capitis parte, commodissimum t
cucurbitulam admovere a diversa parte,
sanguinis cursus revocetur.

Vasorum sanguinem fundentium deligatio.

22. Et adversus profusionem quidem in
lium est: adversus inflammationem autem,
sanguinis cursu. Ea timeri potest, ubi la
vel os, vel nervus, vel cartilago, vel muscul
ubi parum sanguinis pro modo vulneris flux
quoties quid tale erit, sanguinem mature su
non oportebit; sed pati fluere, dum tutum e
ut, si parum fluxisse videbitur, mitti quoque
chio debeat; utique, si corpus juvenile, e
tum, et exercitatum est: multoque magis, s

Adversus profusionem.

ebrietas praecessit. Quod si musculus laesus
itur, praecidendus erit: nam percussus, mor-
is est; praecisus, sanitatem recipit.

I. Sanguine autem vel suppresso, si nimius erum- vel exhausto, si per se parum fluxit; longe num est, vulnus glutinari. Potest autem id, l vel in cute, vel etiam in carne est, si nihil ei terea mali accedit: potest caro, alia parte de- ens, alia inhaerens; si tamen etiamnum integra et conjunctione corporis fovetur. In iis vero, glutinantur, duplex curatio est. Nam si plaga olli parte est, sui debet; maximeque, si discissa s ima est, vel imus nasus, vel frons, vel bucca, palpebra, vel labrum, vel circa guttur cutis, vel er. Si vero in carne vulnus est, hiatque, neque ium orae facile attrahuntur, sutura quidem ali- est; imponendae vero fibulae[a] sunt (ἀγκτῆρας ci nominant) quae oras, paulum tamen, con- int, quo minus lata postea cicatrix sit. Ex his n colligi potest, id quoque, quod alia parte de- lens, alia inhaerebit, si alienatum adhuc non suturam, an fibulam postulet. Ex quibus neutra debet imponi, quam intus vulnus purgatum ne quid ibi concreti sanguinis relinquatur. Id i et in pus vertitur, et inflammationem movet, lutinari vulnus prohibet. Ne linamentum qui- i, quod supprimendi sanguinis causa inditum inibi relinquendum est: nam id quoque inflam- . Comprehendi vero sutura, vel fibula, non

Vulnus glutinandum.

Fibulae.

[a] Qualis esset *fibula antiqua* vehementer disputarunt auctores. FAL- s nihil nisi communem suturam esse, hodie *interruptam* dictam, sine gravi veri specie, contendit. Contra GUIDO DE CAULIACO s ad literae S formam incurvatos. Vide FABR. AQUAPEND. lib. ii. vulneribus, cap. 108. de operationibus chirurgicis; RHODIUM de CELSI, passim.

cutem tantum, sed etiam aliquid ex carne,
erit haec, oportebit; quo valentius haere
Acia. cutem abrumpat. Utraque optima est ex a
non nimis torta, quo mitius corpori insida
que neque nimis rara, neque nimis crebra
est. Si nimis rara est, non continet: si
bra est, vehementer afficit, quia, quo sae
corpus transuit, quoque plura loca injectu
lum mordet, eo majores inflammationes
magisque aestate. Neutra etiam vim ulla
rat; sed eatenus utilis est, qua cutis ducen
sua sponte subsequitur. Fere tamen fibu
vulnus esse patiuntur: sutura oras jungit
ipsae quidem inter se contingere ex toto
ut si quid intus humoris concreverit, sit qu
Si quod vulnus neutrum horum recipit,
purgari debet. Deinde omni vulneri p
ponenda est spongia ex aceto expressa: si
aliquis aceti vim non potest, vino uten
Levis plaga juvatur etiam, si ex aqua fri
pressa spongia imponitur. Sed ea, quocunq
imposita est, dum madet, prodest: itaqu
arescat, non est committendum. Licetque
regrinis, et conquisitis, et compositis medi
vulnus curare. Sed si quis huic parum
imponere medicamentum debet, quod si
compositum sit ex iis, quae cruentis vulneri
esse proposui; maximeque si caro est, B
si nervi, vel cartilago, vel aliquid ex emin
quales aures, vel labra sunt, Polybi sph
Alexandrinum quoque viride nervis idone
eminentibusque partibus ea, quam Graeci ῥ
vocant. Solet etiam, colliso corpore, exig

[a] Id est, filo ad rem facto molli, etc. RHOD. de Acia CELSI,

di cutis. Quod ubi incidit, non alienum est,
lpello latius aperire; nisi musculi nervique jux-
sunt, quos incidi non expedit: ubi satis diduc-
n est, medicamentum imponendum est. At si id,
od collisum est, quamvis parum diductum est,
.us tamen aperiri propter nervos aut musculos non
et, adhibenda sunt ea, quae humorem leniter ex-
haant; praecipueque ex his id, quod ῥυπώδης vocari
posui. Non alienum est etiam, ubicunque vul-
s grave est, imposito quo id juvetur, insuper cir-
ndare lanam succidam ex aceto et oleo; vel ca-
laasma, si mollis is locus est, quod leniter reprimat;
nervosus, aut musculosus, quod emolliat.

24. Fascia vero ad vulnus deligandum lintea aptis- Fasciae.
sa est; eaque lata esse debet, ut semel injecta non
nus tantum, sed paulum utrinque etiam oras ejus
nprehendat. Si ab altera parte caro magis re-
sit, ab ea melius attrahitur: si aeque ab utraque,
nsversa comprehendere oras debet: aut si id vul-
is ratio non patitur, media primum injicienda est,
tum in utramque partem ducatur. Sic autem
iganda est, ut et contineat, nec adstringat: quod
n continetur, elabitur; quod nimis adstrictum
, cancro periclitatur. Hieme saepius fascia cir-
ire debet: aestate, quoties necesse est. Tum
trema pars ejus inferioribus acu assuenda est:
m nodus vulnus laedit, nisi tamen longe est. Illo
minem decipi decet, ut propriam viscerum cura-
onem requirat, de quibus supra posui. Nam plaga
ea curanda extrinsecus, vel sutura, vel alio medi-
nae genere est. In visceribus nihil movendum
it; nisi, si quid aut ex jocinore, aut liene, aut pul-
ione dumtaxat extremo dependet, id praecidatur.
lioquin vulnus interius ea victus ratio eaque me-
icamenta sanabunt, quae cuique visceri convenire
iperiore libro proposui.

Victus.

25. His ita primo die ordinatis, hom
collocandus est; isque, si grave vulnus
nere, quantum vires patiuntur, ante inflam
cibo debet; bibere, donec sitim finiat, a
dam, vel, si aestas est, ac neque febris, n
est, etiam frigidam. Adeo tamen nihil]
est, sed semper pro vi corporis aestimandı
becillitas etiam cibum protinus facere n
possit; tenuem scilicet, et exiguum, q
sustineat. Multique etiam ex profluvio
intermorientes ante ullam curationem vin
sunt; quod alioqui inimicissimum vulneri

Vulnus intumescens.

26. Nimis vero intumescere vulnus, per
nihil intumescere, periculosissimum est:
cium est magnae inflammationis; hoc, em
poris. Protinusque, si mens homini c
nulla febris accessit, scire licet, mature v
num fore. Ac ne febris quidem terrere
in magno vulnere, dum inflammatio est,]
Illa perniciosa est, quae vel levi vulneri s
vel ultra tempus inflammationis durat, vel
movet: vel si nervorum rigorem aut dist
quae ex vulnere orta est, ea non finit.
quoque biliosus non voluntarius, vel pr
percussus est aliquis, vel dum inflammati
malum signum est in iis dumtaxat, quorum
vel etiam nervosi loci vulnerati sunt. Spon
vomere, non alienum est; praecipue iis, (
consuetudine fuit: sed neque protinus pos
neque jam inflammatione orta, neque cum
rioribus partibus plaga est.

Curationis progressus.

27. Biduo sic vulnere habito, tertio die id
dum, detergendaque sanies ex aqua frigid
demque rursus injicienda sunt. Quinto
quanta inflammatio futura est, se ostendi

rsus detecto vulnere, considerandus color est: lividus, aut pallidus, aut varius, aut niger est; cet, malum vulnus esse; idque, quandocun- imadversum est, terrere nos potest. Album bicundum esse ulcus, commodissimum est. utis dura, crassa, dolens, periculum ostendit: igna sunt, ubi haec sine dolore, tenuis et est. Sed si glutinatur vulnus, aut leviter in- , eadem sunt imponenda, quae primo fuerunt: s inflammatio est, neque glutinandi spes est, pus moveant. Jamque aquae quoque cali- cessarius usus est, ut et materiam digerat, et m emolliat, et pus citet. Ea sic temperanda manu contingenti jucunda sit; et usque eo nda, donec aliquid minuisse ex tumore, co- ue ulceri magis naturalem reddidisse videa- Post id fomentum, si late plaga non patet, protinus emplastrum debet; maximeque, si vulnus est, tetrapharmacum; si in articulis, locis cartilaginosis, rhypodes: at si latius em illud emplastrum liquari ex irino unguen- tet, eoque illita linamenta disponi per pla- deinde emplastrum supra dari, et super id m lanam; minusque etiam, quam primo, adstringendae sunt.

In articulis laesis visenda.

Proprie quaedam in articulis visenda sunt. bus si praecisi nervi sunt, qui continebant, s ejus partis sequitur. Si id dubium est, et to telo plaga est, ea transversa commodior ex retuso et gravi, nullum in figura discri- t; sed vindendum est, pus supra articulum, a nascatur. Si sub eo nascitur, album- crassum diu fertur, nervum praecisum esse le est; magisque, quo majores dolores in- tionesque, et quo maturius excitatae sunt.

Quamvis autem non abscissus nervus est; t
circa tumor durus diu permanet, necesse es
turnum ulcus esse, et, sano quoque eo,
permanere: futurumque est, ut tarde mer
vel extendatur, vel contrahatur. Major tan
tendendo mora est, ubi recurvato articul
adhibita est; quam in recurvando eo, quo
continuerimus. Collocari quoque membr
ictum est, ratione certa debet: si glutinar
ut superius sit; si in inflammatione est, u
tram partem inclinatum sit; si jam pus
ut devexum sit. Optimum etiam medici
quies est: moveri, et ambulare, nisi sanis
est. Minus tamen iis periculosum, qui in
brachiis, quam qui in inferioribus partibus
sunt. Minimeque ambulatio convenit, fe
crure, aut pede laborante. Locus, in qu
tepidus esse debedit. Balneum quoque, d
vulnus purum est, inter res infestissimas
id et humidum et sordidum reddit: ex
cancrum transitus esse consuevit. Levis 1
te adhibetur; sed iis partibus, quae longi
a vulnere.

Vulneris purgatio.

29. Inflammatione finita, vulnus purga
Id optime faciunt tincta in melle linamen
que idem emplastrum, vel enneapharma
dum est. Tum demum vero purum ulcu
rubet, ac nimium neque siccum, neque
est. At quodcunque sensu caret, quod
raliter sentit, quod nimium aut aridum aut
est, quod aut albidum, aut pallidum, au
aut nigrum est, id purum non est.

Impletio.

30. Purgato, sequitur, ut impleatur. Jam
aqua eatenus necessaria est, ut sanies re
Lanae succidae supervacuus usus est: l

ndatur. Ad implendum autem vulnus profi-
quidem etiam medicamenta aliqua : itaque ea
eri non alienum est ; ut butyrum cum rosa et
a mellis parte ; aut cum eadem rosa tetraphar-
n ; aut ex rosa linamenta. Plus tamen pro-
lneum rarum, cibi boni succi, vitatis omnibus
s ; sed jam pleniores. Nam et avis, et vena-
suilla elixa dari potest. Vinum omnibus,
ebris, dum inflammatio est, alienum est :
e usque ad cicatricem, si nervi, musculive
iti sunt ; etiam, si alte caro. At si plaga in
cute generis tutioris est, potest non perve-
odice tamen datum, ad implendum quoque
re. Si quid molliendum est, quod in nervo-
s musculosisque necessarium est, cerato quo-
per vulnus utendum est. At si caro super-
modice reprimit siccum linamentum ; vehe-
s squama aeris. Si plus est, quod tolli opus
iibenda sunt etiamnum vehementiora, quae
exedunt. Cicatricem, post omnia haec,
de inducit lycium ex passo aut lacte dilu-
vel etiam per se impositum siccum linamen-

Hic ordo felicis curationis est : sed quaedam pericula incidere consuerunt. Interdum
etustas ulcus occupat, induciturque ei callus,
m orae crassae livent : post quae, quidquid
mentorum ingeritur, parum proficit ; quod
gligenter curato ulceri supervenit. Inter-
el ex nimia inflammatione, vel ob aestus im-
s, vel ob nimia frigora, vel quia nimis vul-
strictum est, vel quia corpus senile, aut mali
est, cancer occupat. Id genus a Graecis
m in species est ; nostris vocabulis non est.
autem cancer non solum id corrumpit, quod

Pericula quaedam.

occupavit; sed etiam serpit: deinde a
signis discernitur. Nam modo super in
nem rubor ulcus ambit, isque cum dolor
ἐρυσίπελας Graeci nominant. Modo ulc
est, quia caro ejus corrupta est; idqu
tius etiam putrescendo intenditur, ubi v
dum est, et ex nigro ulcere humor pall
malique odoris est; carunculaeque corr
dum etiam nervi ac membranae resolv
cillumque demissum descendit aut in la
orsum: eoque vitio nonnunquam os q
tur. Modo oritur ea, quam Graeci γάγγ
lant. Priora in qualibet parte corporis
in prominentibus membris, id est, inter
alas, vel inguina; fereque in senibus,
quorum corpus mali habitus est. Car
vel nigra, vel livida est, sed sicca et ar
maque cutis plerumque subnigris pustuli
deinde ei proxima, vel pallida, vel livi
rugosa et sine sensu est; ulterior in inf
est: omniaque ea simul serpunt: ulcu
pustulosum; pustulae, in eum, qui palle
pallor aut livor, in id, quod inflammat
flammatio, in id, quod integrum est, tra
haec deinde febris acuta oritur, inge
quibusdam etiam delirium accedit: a
mentis suae compotes sunt, balbutiendo
sensus suos explicant: incipit affici sto
foedi spiritus ipse odoris. Atque initi
ejus mali recipit curationem: ubi vero
sedit, insanabile est; plurimique sub fri
moriuntur.

Gangraena. Senilis.

Vetus ulcus.

32. Ac pericula quidem vulnerum
Vetus autem ulcus scalpello concidendu
dendaeque ejus orae, et quidquid sup

incidendum. Si varicula intus est, quae id prohibet, ea quoque excidenda. Deinde, ubi emissus, novatumque vulnus est, eadem cuhibenda, quae in recentibus vulneribus exst. Si scalpello aliquis uti non vult, potest d emplastrum, quod ex ladano fit: et, cum b eo exesum est, id, quo cicatrix inducitur.

d autem, quod ἐρυσίπελας vocari dixi, non ulneri supervenire, sed sine hoc quoque orievit: atque interdum periculum majus afique, si circa cervices aut caput constitit. , si vires patiuntur, sanguinem mittere: deponere simul reprimentia et refrigerantia; que cerussam solani succo, aut Cimoliam crem pluviali exceptam, aut ex eadem aqua a farinam, cupresso adjecta, aut, si tenerius st, lenticula. Quidquid impositum est, be[a] contegendum est, et super linteolum fria madens imponendum. Si per se refrigerum proderunt, miscenda erunt hoc modo: s p. X. I. cerussae et croci, singulorum p. X. aque cum vino conterenda sunt, et id his um: aut, si durior locus est, solani folia suillae adipi miscenda sunt, et illita linteolo cienda.

Erysipelas.

nigrities est, nequedum serpit, imponenda ae carnem putrem lenius exedunt: repure ulcus, sic, ut cetera, nutriendum est. Si tre est, jamque procedit ac serpit, opus est tius erodentibus. Si ne haec quidem evinuri locus debet, donec ex eo nullus humor nam quod sanum est, siccum est, cum . Post ustionem putris ulceris, superpo-

Sphacelus.

[a] Adhuc populare remedium beta est.

nenda sunt, quae crustas a vivo resol
ἐσχάρας Graeci nominant. Ubi eae excide
gandum ulcus, maxime melle et resina est
quoque purgari potest, quibus purulenta
eodemque modo ad sanitatem perducendi

Gangraena. 34. Gangraenam vero, si nondum pl
sed adhuc incipit, curare non difficillimu
que in corpore juvenili: et magis etiam,
integri sunt; si nervi vel laesi non sunt,
affecti sunt; neque ullus magnus articul
est; aut carnis in eo loco paulum est, id
multum, quod putresceret, fuit; consistit
vitium; quod maxime fieri in digito p
ejusmodi casu primum est, si vires pati
guinem mittere: deinde, quidquid arid
intentione quadam proximum quoque lo
habet, usque sanum corpus concidere.
menta vero, dum malum serpit, adhib
sunt, quae pus movere consuerunt; ideoq
quidem calida. Gravia quoque, quamvis
tia, aliena sunt; sed his quam levissimis
superque ea, quae inflammata sunt, ut
refrigerantibus. Si nihilo magis malum
uri id, quod est inter integrum ac vitiatu
debet. Praecipueque in hoc casu peter
a medicamentis solum, sed etiam a vict
praesidium est: neque enim id malum, n
vitiosique corporis est. Ergo primo, nis
tas prohibet, abstinentia utendum: dein
quae per cibum potionemque alvum, ide
corpus adstringant; sed ea levia. Postea
constitit, imponi super vulnus eadem del
in putri ulcere praescripta sunt. Ac tu
plenioribus cibis uti licebit ex media ma
tamen non nisi alvum, corpusque siccanti

versus alteram medicamentum esse, si c
superimposita est. Facit autem idem in
surculis, quodcunque medicamentum e
vim habet. Idem altis tenuibusque vuln
tissimum est. Priori rei Philocratis; huic
emplastrum maxime convenit.

Cicatrix.

36. Ubi vero in quolibet vulnere ventun
cendam cicatricem est; (quod perpurgatis j
tisque ulceribus necessarium est;) primun
frigida linamentum, dum caro alitur; dei
jam continenda est, siccum imponendum (
cicatrix inducatur: tum deligari super alb
bum[a] oportet, quo et reprimitur cicatrix, e
maxime sano corpori similem accipit. Id
silvestris cucumeris praestat: idem compo
habet elaterii p. ✕. I. spumae agenti p.
guenti p. ✕. IV. quae excipiuntur resina t
na, donec emplastri crassitudo ex omnibus
nigras quoque cicatrices leniter purgant
portionibus mixta, aerugo et plumbum ele
demque resina coacta; sive ungitur citati
in facie fieri potest; sive id ut emplastrur
tur, quod in aliis partibus commodius es
vel excrevit cicatrix, vel concava est, stu
decoris causa, rursus et dolorem et medici
tinere: alioquin res utrique succurri pat

[a] Stannum hodie dictum. "Plumbi duo genera, r
candidum. Pretiosissimum candidum, a Graecis appella
ron." PLIN. xxxiv. 16. 17. *De albo plumbo*—" Ti
ricus a Britannia introrsus sex dierum navigatione abesse
Mictim, (Vectim PTOL. ii. 3. p. 32; hodie *Wight*,) in q
plumbum proveniat. Ad eam Britannos vitilibus navig
cumsutis navigare." Ib. iv. 16. Nimirum a LONDINIO, tur
bionis vix non capite, et " copia negotiatorum, et comme
me celebri," (TAC. xiv. 33.) quo, ex Morinis, primum sei
Romanus, navigatio cxxx. millium passuum *introrsus*, hoc
intra fretum Morinorum, Britannicum quoque dictum, ad

n utraque cicatrix exulcerari scalpello potest:
licamentum aliquis mavult, idem efficiunt
sitiones eae, quae corpus exedunt. Cute ex-
a, super eminentem carnem exedentia medi-
a conjicienda sunt: super concavam, implen-
nec utrumque ulcus sanae cuti aequetur, et
atrix inducatur.

VII. 1. Dixi de iis vulneribus, quae maxime Morsus.
i inferuntur: sequitur, ut de iis dicam, quae
fiunt, interdum hominis, interdum simiae,
anis, nonnunquam ferorum animalium, aut
ium. Omnis autem fere morsus habet quod-
rus. Itaque, si vehemens vulnus est, cucur-
admovenda est: si levius, protinus emplas-
jiciendum, praecipueque Diogenis; si id non
odlibet ex iis, quae adversus morsus proposui;
n sunt, viride Alexandrinum; si ne id qui-
, quodlibet non pingue ex iis, quae recenti-
neribus accommodantur. Sal quoque his,
ueque ei, quod canis fecit, medicamentum
anus vulneri imponitur, superque id duobus
erberatur: exsaniat enim. Ac salsamentum
recte super id vulnus deligatur.

ique autem, si rabiosus canis fuit, cucurbi- Hydrophobia.
us ejus extrahendum est. Deinde, si locus
ervosus, neque musculosus est, vulnus id
um est: si uri non potest, sanguinem homi-
non alienum est. Tum usto quidem vul-
erimponenda, quae ceteris ustis sunt: ei
od expertum ignem non est, ea medicamen-
vehementer exedunt. Post quae nullo novo
io, sed jam supra posito ulcus erit implen-
ad sanitatem perducendum. Quidam post
anis morsum protinus in balneum mittunt;
atiuntur desudare, dum vires corporis si-

nunt, vulnere adaperto, quo magis ex
virus destillet: deinde multo meracoqu
cipiunt, quod omnibus venenis contrariu
que cum ita per triduum factum est, tu
mo a periculo videtur. Solet autem ex
ubi parum occursum est, aquae timor nasci
Graeci appellant. Miserrimum genus
quo simul aeger et siti et aquae metu
quo oppressis in angusto spes est. S
tamen remedium est, nec opinantem i
non ante ei provisam projicere, et, si nat
tiam non habet, modo mersum bibere
attollere; si habet, interdum deprimere,
quoque aqua satietur: sic enim simul
aquae metus tollitur. Sed aliud pericul
ne infirmum corpus in aqua frigida vex
vorum distentio absumat. Id ne incidat
protinus in oleum calidum demittendus
dotum autem, praecipue id, quod primo
ubi id non est, aliud, si nondum aeger
ret, potui ex aqua dandum est; et, si a
offenditur, mel adjiciendum est: si jam
occupavit, per catapotia sumi potest.

Tetani metus.

3. Serpentium quoque morsus non ni
tantem curationem desiderant; quamvis
tum antiqui variarunt; adeo ut in sing
anguium singula medendi genera pra
aliique alia. Sed in omnibus eadem ma
ciunt. Igitur in primis super vulnus id
deligandum est; non tamen nimium ve
ne torpeat: dein venenum extrahendum
cucurbitula optime facit: neque alienum
scalpello circa vulnus incidere, quo plus
sanguinis extrahatur. Si cucurbitula
quod tamen vix incidere potest; tum quod

Serpentium morsus.

7

s, quod idem possit: si ne quidem est, homo
endus est, qui vulnus exsugat. Neque her- Psylli.
scientiam praecipuam habent ii, qui Psylli
iantur; sed audaciam usu ipso confirmatam.
venenum serpentis, ut quaedam etiam venato- Venena venatoria.
enena, quibus Galli praecipue utuntur, non
, sed in vulnere nocent. Ideoque colubra*
ito estur: ictus ejus occidit. Et si stupente
uod per quaedam medicamenta circulatores
t) in os digitum quis indidit, neque percussus
ulla in ea saliva noxa est. Ergo quisquis,
plum Psylli secutus, id vulnus exsuxerit, et
utus erit, et tutum hominem praestabit. Illud
a ante debebit attendere, ne quod in gingivis,
ve, aliave parte oris ulcus habeat. Post haec
no loco calido collocandus est, sic, ut id, quod
ssum erit, in inferiorem partem inclinetur.
ue qui exsugat, neque cucurbitula est, sor-
portet jus anserinum, vel ovillum, vel vituli-
et vomere: vivum autem gallinaceum pullum
nedium dividere, et protinus calidum super
s imponere, sic, ut pars interior corpori jun-
. Facit id etiam hoedus agnusve discissus, et
ejus caro statim super vulnus imposita: em-
a quoque, quae supra comprehensa sunt; ap-
iumque est, vel Ephesium, vel id quod ei sub-
n est. Praesensque in aliquo antidoto prae-
n est. Sin id non est, necessarium est exsor-
potionem meri vini cum pipere, vel quidlibet
, quod calori movendo est, nec humorem intus
patitur: nam maxima pars venenorum frigore
mit. Omnia etiam urinam moventia, quia
riam extenuant, utilia sunt.

* em quod coluber; proprie serpens natrix; a κολυμβάω. PLIN.

Cerastes, etc.

7. At si cerastes,[a] aut dipsas,[b] aut haemorrhois[c] percussit, asphodeli,[d] quod Aegyptiae fabae magnitudinem aequet, arefactum, in duas potiones dividendum est, sic, ut ei rutae paulum adjiciatur. Trifolium quoque et mentastrum,[e] et cum aceto panaces aeque proficiunt. Costumque, et casia, et cinnamomum recte per potionem assumuntur.

Chersydrus.

8. Adversus chersydri[f] vero ictum, panaces, aut laser, quod sit scripulorum III. s. Ӿ. I. vel porri succus cum hemina vini sumendus est, et edenda multa satureia. Imponendum autem super vulnus stercus caprinum ex aceto coctum; aut ex eodem hordeacea farina; aut ruta, vel nepeta, cum sale contrita, melle adjecto. Quod in eo quoque vulnere, quod cerastes fecit, aeque valet.

Phalangium.

9. Ubi vero phalangium[g] nocuit, praeter eam curationem, quae manu redditur, saepe homo demittendus in solium est, dandusque ei myrrhae et uvae taminiae par modus ex passi hemina; vel radiculae semen, aut lolii radix ex vino; et super vulnus furfures ex aceto cocti, imperandumque, ut is conquiescat.

Angues.

10. Verum haec genera serpentium et peregrina, et aliquanto magis pestifera sunt; maximeque aestuosis locis gignuntur. Italia frigidioresque regiones hac quoque parte salubritatem habent, quod minus terribiles angues edunt. Adversus quos satis proficit herba Vettonica,[h] vel Cantabrica[i] vel centaurion,[k]

[a] Coluber Cerastes L. De his serpentibus lege LUCANI Phars. lib. ix. 700. 716. [b] Coluber Dipsas L.

[c] Coluber Redi L.? [d] Asphodeli ramosi, sativi, fistulosi, L.

[e] Mentha sylvestris, rotundifolia.

[f] Coluber Lutrix, vel Chersea L. Vide CON. GESNER de Pisc. p. 304. [g] Aranea Tarantula L. GESNER. MATTHIOL. in DIOSC.

[h] Betonica officinalis L. [i] Convolvulus Cantabrica L. ut consentiunt LINNAEUS, CLUSIUS, CASPAR DURANTES: HERM. BARB. 54.

[k] Gentiana Centaurium L.

vel argemonia,[a] vel trixago, vel personina,[b] v
na pastinaca, singulae binaeve tritae, et c
potui datae, et super vulnus impositae. Ill
rari non oportet, omnis serpentis ictum et
jejuno magis nocere: ideoque perniciosissi
cum incubant; utilissimumque est, ubi ex a
metus est, non ante progredi, quam quis
assumsit.

Venenum potum.

11. Non tam facile iis opitulari est, qui ve
vel in cibo, vel in potione sumserunt: primu
non protinus sentiunt, ut ab angue icti;
succurrere quidem statim sibi possunt: dein
noxa non a cute, sed ab interioribus partibus
Commodissimum est tamen, ubi primum se
quis, protinus oleo multo epoto vomere:
ubi praecordia exhausit, bibere antidotum; s
est, vel merum vinum.

Cantharis.

12. Sunt tamen quaedam remedia propri
sus quaedam venena, maximeque leviora.
cantharidas aliquis ebibit, panaces cum lacte
sa, vel galbanum vino adjecto dari, vel lac
debet.

Cicuta.

13. Si cicutam, vinum merum calidum c
quamplurimum ingerendum est; deinde is
cogendus; posteaque laser ex vino dandum
si febre vacat, in calidum balneum mitten
non vacat, ungendus ex calefacientibus e
quae quies ei necessaria est.

Hyoscyamus.

14. Si hyoscyamum, fervens mulsum bil
est, aut quodlibet lac, maxime tamen asinin

Cerussa.

15. Si cerussam, jus malvae, vel juglandis
contritae, maxime prosunt.

[a] Papaver Argemone L.

[b] LINDENIUS legit PERSONATA. Fortasse recte. Sic enim
vi. 17. nominatur; et VEG. iii. 4. "Ego tamen PERSONINA
inveni." TARGA. Planta est Arctium Lappa L.

Si sanguisuga[a] epota est, acetum cum sale bi- **Hirudo.**
ı est. Si lac intus coiit, aut passum, aut
ım, aut cum aceto laser.

Si fungos inutiles quis assumsit, radicula aut **Fungi.**
, aut cum sale et aceto edenda est. Ipsi
et specie quidem discerni possunt ab utili-
cocturae genere idonei fieri. Nam sive ex
erbuerunt, sive piri surculus cum his infer-
nni noxa vacant.

Adustis quoque locis extrinsecus vis infer- **Sole adusta.**
ıque sequi videtur, ut de his dicam. Haec
optime curantur foliis aut lilii, aut linguae
,[b] aut betae in vetere vino oleoque decoctis:
a quodlibet protinus impositum ad sanitatem
it. Sed dividi quoque curatio potest in ea,
ediocriter exedentia reprimentiaque, primo
ılas prohibeant et summam pelliculam exas-
: deinde ea, quae lenia ad sanitatem perdu-
Ex prioribus est lenticulae cum melle farina,
rrha cum vino, vel creta Cimolia cum thuris
contrita, et aqua coacta, atque ubi usus ne-
incidit, aceto diluta: ex insequentibus,
et lipara; sed idonea maxime est, quae vel
recrementum, vel vitellos habet. Est etiam
storum curatio, dum inflammatio est, imposi-
bere cum melle lenticulam: ubi ea declinavit,
ı cum ruta, vel porro, vel marrubio, donec
cadant: tum ervum cum melle, aut irim,
nam terebinthinam, donec ulcus purum sit:
ne siccum linamentum.

VIII. 1. Ab his, quae extrinsecus incidunt, **Anthrax, seu carbunculus.**

udo, quam sanguisugam vulgo *coepisse* appellari adverto."
L. 10. Nusquam alias habet CELSUS. Hirudo medicinalis,
a, L.
glossi officinalis L.

Carcinoma.

2. Non idem periculum καρκίνωμα[a] affert, nisi prudentia curantis agitatum est. Id vitium fit ime in superioribus partibus, circa faciem, na- aures, labra, mammas feminarum. Et in jecore em, aut splene hoc nascitur. Circa locum ali- quasi puncta sentiuntur; isque immobilis, in- ualis tumet; interdum etiam torpet. Circa eum tae venae quasi recurvantur, haeque pallent, t livent; nonnunquam etiam in quibusdam deli- cunt: tactusque is locus, aliis dolorem affert, in is eum non habet: et nonnunquam sine ulcere rior aut mollior est, quam esse naturaliter debet; nnunquam iisdem omnibus ulcus accedit: inter- que nullam habet proprietatem; interdum si- e iis est, quae vocant Graeci κονδυλώματα aspre- e quadam et magnitudine sua; colorque ejus er est, aut lenticulae similis; neque tuto feritur: protinus aut resolutio nervorum, aut distentio quitur. Saepe homo ictus obmutescit, atque anima deficit. Quibusdam etiam, si id ipsum um est, quae circa sunt, intenduntur et intu- cunt. Ob quae pessimum id genus est. Fere- e primum id fit, quod κακόηθες a Graecis nomi- ur: deinde ex eo id carcinoma, quod sine ulcere t: deinde ulcus: ex eo thymium.[b] Tolli nihil, i cacoëthes, potest: reliqua curationibus irritan- ; et quo major vis adhibita est, eo magis. Qui- usi sunt medicamentis adurentibus; quidam rro adusserunt; quidam scalpello exciderunt: que ulla unquam medicina profecit: sed adusta, otinus concitata sunt, et increverunt, donec occi-

Curatio escharotica.

[a] Latinis literis MSS. legunt, CARCINOMA.

[b] Vide hoc de verbo suspecto TARGAM. Sed THYMOS quodvis ex- cens est; MARC. VERG. in DIOSC. ii. 27; iii. 39; ideoque fun- s: ut legas "DEINDE ULCUS EX EO THYMIUM." (*i. e.* FUNGOSUM.) nfer p. 270. infra.

Graeci vocant; quia celeriter serpendo, penetrandoque usque ossa, corpus vorat. Id ulcus inaequale est, coeno simile; inestque multus humor glutinosus, odor intolerabilis, majorque, quam pro modo ulceris, inflammatio. Utrumque, sicut omnis cancer, fit maxime in senibus, vel iis, quorum corpora mali habitus sunt. Curatio utriusque eadem est; sed in majore malo major vis necessaria. Ac primum a victus ratione ordinandum est: ut quiescat in lectulo: ut primis diebus a cibo abstineat, aquam quamplurimam assumat; alvus quoque ei ducatur: deinde, post inflammationem, cibum boni succi capiat, vitatis omnibus acribus; potionis quantum volet, sic, ut interdiu quidem aqua contentus sit; in coena vero etiam vini austeri aliquid bibat. Non aeque tamen fame in iis, quos φαγέδαινα urgebit, atque iis, qui θηρίωμα adhuc habebunt, utendum erit. Et victus quidem talis necessarius est. Super ulcus vero inspergenda arida aloë oenanthe est, et, si parum proficiet, chalcitis. Ac si quis nervus exesa carne nudatus est, contegendus ante linteolo est, ne sub eo medicamento aduratur. Si validioribus etiamnum remediis opus est, ad eas compositiones veniendum est, quae vehementius adurunt. Quidquid autem inspergitur, averso specillo infundi debet. Superdanda cum melle sunt vel linamenta, vel oleae folia ex vino decocta, vel marrubium: eaque linteolo contegenda in aqua frigida madefacto, dein bene expresso: circaque, qua tumor ex inflammatione est, imponenda, quae reprimant, cataplasmata. Si sub his nihil proficitur, ferro locus aduri debet; diligenter nervis, si qui apparent, ante contectis. Adustum vel medicamentis vel ferro corpus, primum purgandum, deinde implendum esse, apparere cuilibet ex prioribus potest.

Herpes Zoster. (BATEMAN, p. 223.)

4. Sacer quoque ignis malis ulceribus adı
debet. Ejus duae species sunt. Alterum
rubicundum, aut mixtum rubore atque pal
asperatumque per pustulas continuas, quar
altera major est, sed plurimae perexiguae.
semper fere pus, et saepe rubor cum cal
serpitque id nonnunquam sanescente eo, ı
mum vitiatum est: nonnunquam etiam ea
ubi ruptis pustulis ulcus continuatur, humoı
qui esse inter saniem et pus videri pot
maxime in pectore, aut lateribus, aut em
partibus, praecipueque in plantis. Altert
est in summae cutis exulceratione, sed ı
dine, latum, sublividum, inaequaliter tame
umque sanescit, extremis procedentibus:
id, quod jam sanum videbatur, iterum exı
at circa, proxima cutis, quae vitium rece
tumidior et durior est, coloremque habet
subnigrum. Atque hoc quoque malo fer
seniora tentantur, aut quae mali habitus ı
in cruribus maxime. Omnis autem sacer
minimum periculum habet ex iis, quae
sic prope difficillime tollitur. Medicameı
fortuitum est, uno die febris, quae humoreı
absumat. Pus, quo crassius et albidius es
culi minus est. Prodest etiam infra os
laedi, quo plus puris exeat; et id, quo i
tum corpus est, extrahatur. Sed tamen, s
accessit, abstinentia, lectulo, alvi duction
In omni vero sacro igni, neque lenibus et
cibis, neque salsis et acribus utendum est
quae inter utrumque sunt: qualis est pan
mento, piscis, hoedus, aves, exceptoque aj
fere venatio. Si non est febricula, et ges
est, et ambulatio, et vinum austerum, et

Herpes circinatus. (BATEMAN, p. 235.)

in hoc quoque genere potio magis liberalis
quam cibus, debet. Ipsa autem ulcera, si
criter serpunt, aqua calida; si vehementius,
calido fovenda sunt: deinde acu pustulae,
inque sunt, aperiendae: tum imponenda ea,
putrem carnem exedunt. Ubi inflammatio
, ulcusque purgatum est, imponi lene medi-
tum debet. In altero autem genere, possunt
re mala cotonea in vino cocta, atque contrita:
emplastrum vel Herae, vel tetrapharmacum,
inta pars thuris adjecta sit: potest nigra he-
x vino austero cocta; ac, si celeriter malum
non aliud magis proficit. Purgato ulcere,
n summa cute esse proposui, satis ad sanita-
dem lenia medicamenta proficient.

Ulcus callosum.

hironium autem ulcus adpellatur, quod et
m est, et habet oras duras, callosas, tumentes.
anies non multa, sed tenuis; odor malus,
in ulcere, neque in ejus humore est; nulla
natio, dolor modicus est; nihil serpit: ideo-
llum periculum adfert; sed non facile sanes-
iterdum tenuis cicatrix inducitur, deinde ite-
mpitur, ulcusque renovatur. Fit maxime in
s et cruribus. Super id imponi debet, quod
aliquid, et vehemens, et reprimens habeat;
jus rei causa fit ex his: squamae aeris, plumbi
mbusti, singulorum p. Ӿ. IV. cadmiae, cerae,
rum p. Ӿ. VIII. rosae quantum satis est ad
simul cum eis molliendam.

Pernio.

unt etiam ex frigore hiberno ulcera, maxime
ris, et praecipue pedibus, digitisque eorum,
nquam etiam in manibus. Rubor cum in-
tione medioeri est: interdum pustulae oriun-
inde exulceratio: dolor autem modicus; pru-
ajor est: nonnunquam humor exit, sed non

multus, qui referre vel pus, vel saniem vide
primis multa calida aqua fovendum est, in
decocta; aut si ea non sunt, aliquae verl
reprimentibus. Si nondum adapertum ulcu
quam maxime calidum quis pati potest, a
dum est. Si jam exulceratio est, imponi d
men aequa portione cum thure contritum,
jecto; aut malicorium in aqua coctum, de
tritum. Si summa detracta pellicula est,
que melius lenia medicamenta proficiunt.

Struma.

7. Struma quoque est tumor, in quo su
creta quaedam ex pure et sanguine quasi g
oriuntur; quae vel praecipue fatigare me
lent; quoniam et febres movent, nec unqu
maturescunt; et sive ferro, sive medican
rantur, plerumque iterum juxta cicatrices
surgunt; multoque post medicamenta saep
bus id quoque accedit, quod longo spatio
Nascuntur maxime in cervice; sed etiam
inguinibus, et in lateribus. In mammis q
minarum se reperisse, Meges auctor est.
haec et album veratrum recte datur, at
saepius, donec ea digerantur; et medican
ponuntur, quae humorem vel educant, vel
quorum supra mentio facta est. Adurent
que quidam utuntur, quae exedant, crust
locum adstringant: tum vero ut ulcus cura
cunque autem ratio curandi est, corpus, pu
exercendum atque alendum est, donec ad e
perveniat. Quae cum medici doceant, qu
rusticorum experimento cognitum, quem
male habet, eum, si anguem edit, liberari.

Furunculus.

8. Furunculus vero est tuberculum acu
inflammatione et dolore; maximeque ubi j
vertitur. Qui ubi adapertus est, et exiit p

apparet pars carnis in pus versa, pars corrupta subalbida, subrubra; quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiamsi nulla curatio adhibeatur: maturescit enim per se, atque erumpit. Sed dolor efficit, ut potior medicina sit, quae maturius liberet. Proprium ejus medicamentum galbanum est: sed alia quoque supra comprehensa sunt. Si cetera desunt, imponi debet, primum non pingue emplastrum, ut id reprimat: deinde, si non repressit, quodlibet puri movendo accommodatum; si ne id quidem est, vel resina, vel fermentum. Expresso pure, nulla ultra curatio necessaria est.

9. Φῦμα vero nominatur tuberculum furunculo simile, sed rotundius et planius, saepe etiam majus. Nam furunculus ovi dimidii magnitudinem raro explet, nunquam excedit: phyma etiam latius patere consuevit; sed inflammatio dolorque sub eo minores sunt. Ubi divisum est, pus eodem modo apparet: ventriculus, qui in furunculo, non invenitur: verum omnis corrupta caro in pus vertitur. Id autem in pueris et saepius nascitur, et facilius tollitur: in juvenibus rarius oritur, et difficilius curatur: ubi aetas induravit, ne nascitur quidem. Quibus vero medicamentis discuteretur, supra propositum est.

Phyma.

10. Φύγεθλον autem est tumor, non altus, latus, in quo quiddam pustulae simile est. Dolor distentioque vehemens est, et major quam pro magnitudine tumoris; interdum etiam febricula: idque tarde maturescit, neque magnopere in pus convertitur. Fit maxime aut in cervice, aut in alis, aut in inguinibus. Panem, ad similitudinem figurae, nostri vocant. Atque id ipsum quo medicamento tolleretur, supra demonstravi.[a]

Phygethlon.

[a] Supra, v. 18. 19. p. 209. Vid. Targ. v. 28. 10.

Absce . Sed cum omnes hi nihil nisi minuti ab
generale nomen trahit latius vitium ad
ıonem spectans. Idque fere fit aut post
aı ›ost dolores partis alicujus, maximeque
:em infestarunt. Saepiusque oculis ex
; siquidem latius aliquid intumescit ad s
em ejus, quod φῦμα vocari proposui, r
calore, et paulo post etiam cum duritia,
...olescit, et sitim vigiliamqu
ı tamen nihil horum in cute
ıdi potest; maximeque, ubi altius pus m
vigiliaque sentiuntur intus aliqu
tiones. Et quod de subito durius non est,
est: et quamvis non rubet, coloris tamen ali
tati est. Quae signa jam pure oriente nas
tumor ruborque multo ante incipiunt. Sed
mollis est, avertendus materiae aditus est p
plasmata, quae simul et reprimunt, et refri
qualia et alias et paulo ante in erysipelate p
Si jam durior est, ad ea veniendum est, qu
rant, et resolvant: qualis est ficus arida c
aut faex mixta cum cerato, quod ex adipe s
actum sit; aut cucumeris radix, cui ex fari
partes adjectae sint, ante ex mulso decoctae
etiam miscere aequis portionibus ammoniac
banum, propolim, viscum; pondusque adjic
rhae dimidio minus, quam in prioribus sing
Atque emplastra quoque et malagmata ide
unt, quae supra explicui. Quod per haec
sum non est, necesse est, maturescat. Id
celerius fiat, imponenda est farina horde
aqua cocta * * * [a] recte miscetur. Eaden

[a] Lacunam ita ex Cod. Med. I. restitue; "IMPONENDA I
HORDEACA, QUAE EX AQUA COCTA RECTE MISCETUR." Misce
eo quod praeparare est, veteres dixisse quis nescit?

minoribus quoque abscessibus, quorum no-
oprietatesque supra reddidi, recte fiunt. Ea-
omnium curatio: tantum modo distat. Cru-
: autem, in quo major quasi venarum motus
;ravitas, et ardor, et distentio, et dolor, et
:t durities; et, si major abscessus est, hor-
etiam febricula permanet; penitusque con-
puratione, si pro his, quae alibi cutis osten-
ctiones sunt. Ubi ista se remiserunt, jam-
›cus prurit, et aut sublividus, aut subalbidus
:ura suppuratio est; eaque, ubi vel per ipsa
menta, vel etiam ferro aperta est, pus debet
Tum si qua in alis, vel inguinibus sunt, sine
ito nutrienda sunt. In ceteris quoque parti-
ına plaga exigua est, si mediocris suppuratio
ıon alte penetravit, si febris non est, si valet
aeque linamenta supervacua sunt; in reli-
rce tamen, nec, nisi magna plaga est, imponi
Commode vero vel super linamenta, vel
imponitur lenticula ex melle, aut malicorium
coctum; quae et per se et mixta idonea
Si qua circa duriora sunt, ad ea mollienda,
va contrita, vel foeni Graeci linive semen ex
ɔctum superdandum est. Quidquid deinde
um est, non adstringi, sed modice deligari
Illo neminem decipi decet, ut in hoc genere
ıtatur. Cetera, quae pertinent ad purgan-
cus, ad implendum, ad cicatricem inducen-
ɔnveniunt, quae in vulneribus exposita sunt.
Nonnunquam autem ex ejusmodi abscessibus, Fistulae.
iis ulcerum generibus, fistulae oriuntur. Id
est ulceri alto, angusto, calloso. Fit in omni
rte corporis: habetque quaedam in singulis
opria. Prius de communibus dicam. Ge-
;itur fistularum plura sunt: siquidem aliae

breves sunt, aliae altius penetrant; aliae
tus feruntur, aliae multoque plures tr
aliae simplices sunt, aliae duplices tripl
uno ore intus orsae quae fiunt, aut etiam
sinus dividuntur: aliae rectae, aliae flex
tuosae sunt; aliae intra carnem desinunt
ossa aut cartilaginem penetrant, aut, ub
horum subest, ad interiora perveniunt: al
le, aliae cum difficultate curantur, at
iabiles reperiuntur. Expe
est ... ma simplici, recenti, intra ca
ju ... corpus, si juvenile, si fi
Inimic ... aria his sunt: itemque, si
vel car ... n, vel nervum, vel muscu
articulu ... ccupavit; si vel ad vesica
... ad vulvam, vel ad grandes
... inania, ut guttur, stomac
em pe ... it. Ad intestina quoque
dere, semper periculosum, saepe pestif
Quibus multum mali accedit, si corpus ve
vel senile, vel mali habitus est. Ante om

Exploratio.

demitti specillum in fistulam convenit, ut,
dat, et quam alte perveniat, scire possim
etiam protinus humida, an siccior sit:
tracto specillo patet. Si vero os in vici
quoque disci potest, si jam, nec ne, eo fis
travit, quatenus nocuerit. Nam si molle
ultimo specillo contingitur, intra carnem
tium est: si magis id renititur, ad os ve
Ibi deinde si labitur specillum, nondum c
si non labitur, sed aequali innititur, carie
verum adhuc levis est: si inaequale quo
perum subest, vehementius os exesum est.
tilago ubi subsit, ipsa sedes docet; perv
esse ad eam, ex renisu patet. Et ex hi

untur fistularum sedes, spatia, noxae. Simplices
eae sint, an in plures partes diducantur, cog-
potest ex modo puris: cujus si plus fertur,
quod simplici spatio convenit, plures sinus
manifestum est. Cumque fere juxta sint caro,
rvus, et aliqua nervosa, quales fere tunicae mem-
eque sunt, genus quoque puris docebit, num
s sinus intus diversa corporis genera perrose-
Siquidem ex carne pus laeve, album, copio-
ertur: at ex nervoso loco, coloris quidem ejus-
ed tenuius et minus: ex nervo, pingue et oleo
issimile. Denique etiam corporis inclinatio
num in plures partes fistulae penetrarint;
saepe, cum quis aliter decubuit, aliterque mem-
collocavit, pus ferri, quod jam desierat, ite-
cipit; testaturque, non solum alium sinum
x quo descendat, sed etiam in aliam corporis
eum tendere. Sed si et in carne et recens
lex est, ac neque rugosa neque cava sede,
in articulo, sed in eo membro, quod per se
ile, non nisi cum toto corpore movetur; satis
et emplastrum, quod recentibus vulneribus im-
r, dum habeat vel salem, vel alumen, vel squa-
eris, vel aeruginem, vel ex metallicis aliquid:
eo collyrium fieri debet altera parte tenuius, al-
ulo plenius, idque ea parte, qua tenuius est,
dente demitti oportet in fistulam, donec purus
s se ostendat: quae in omnibus fistularum col-
perpetua sunt. Idem deinde emplastrum
eolo superimponendum, supraque injicienda
a est, in acetum ante demissa: solvique quinto
is est. Genus victus adhibendum est, quo
n ali docui. Ac si longius a praecordiis fis-
it, ex intervallo jejunum radiculas esse, deinde
e, necessarium est. Vetustate callosa fit fis-

Callus. tula. Callus autem neminem fallit, quia et aut albus, aut pallidus. Sed tum v medicamentis opus est: quale est, quod h veris lacrimae p. ✕. I. gummi p. ✕. III. = p. ✕. IV. atramenti sutorii p. ✕. VIII. ex q coactis collyrium fit: aut in quo sunt ✕. =. aeruginis, sandarachae, aluminis singulorum p. ✕. I. atramenti sutorii coml II. aut quod constat ex chalcitide, et sa quibus auripigmenti dimidio minus, quan lis prioribus est, adjicitur, eaque melle c piuntur. Expeditissimum autem est ex Megetis, aeruginis rasae p. ✕. II. contere ammoniaci thymiamatis p. ✕. II. aceto liqu infuso aeruginem cogere: idque ex primi mentis est. Sed ut haec maximi effectu cui ista non adsunt, facile tamen est callu libet adurentibus medicamentis erodere est vel papyrum[a] intortum, vel aliquid ex in modum collyrii adstrictum eo illinere quoque cocta et mixta cum calce, callum quando vero longior et transversa fistula es specillo, contra principium hujus incidi c simum est, et collyrium utrinque demit duplicem esse fistulam vel multiplicem exi sic tamen, ut brevis, intraque carnem sit uti non debemus; quod unam partem ci quas omittat; sed eadem medicamenta ar lamum scriptorium conjicienda sunt, isque lae aptandus, inspirandumque, ut ea mec intus compellantur: aut eadem ex vino sunt; vel si sordidior fistula est, ex muls losior, ex aceto; idque intus infundendum

[a] Cyperi Papyri L. librum. [b] Scilla maritim

…quid inditum est, superponenda sunt, quae refrige-
…ant et reprimant: nam fere quae circa fistulam
…unt, habent aliquid inflammationis. Neque alie-
…um est, ubi quis resolverit, antequam rursus alia
…medicamenta conjiciat, per oricularium clysterem
…tulam eluere, si plus puris fertur, vino; si callus
…rior est, aceto; si jam purgatur, mulso, vel aqua,
…qua ervum coctum sit, sic, ut huic quoque mellis
…lum adjiciatur. Fere vero fit, ut ea tunica, quae
…foramen et integram carnem est, victa medica-
…is tota exeat, infraque ulcus purum sit. Quod
…contigit, imponenda glutinantia sunt; praeci-
…re spongia melle cocto illita. Neque ignoro,
…placuisse, linamentum in modum collyrii
…tum tinctum melle demitti: sed celerius id
…tur, quam impletur. Neque verendum est,
…m corpus puro corpori junctum non coëat,
… quoque medicamentis ad id efficacibus;
…pe exulceratio digitorum, nisi magna cura
…imus, sanescendo in unum eos jungat.*

Est etiam ulceris genus, quod a favi similitu-
…ίον a Graecis nominatur: idque duas spe-
…abet. Alterum est subalbidum, furunculo si-
… sed majus, et cum dolore majore: quod ubi
…rescit, habet foramina, per quae fertur humor
…nosus et purulentus; nec tamen ad justam ma-
…ritatem pervenit. Si divisum est, multo plus in-
…corrupti, quam in furunculo, apparet, altiusque
…cendit. Raro fit nisi in capillis. Alterum est
…ius, super corpus eminens, durum, latum, sub-
…ide, subpallidum, magis exulceratum: siquidem

* Quantum celeris illius adhaesionis, qua chirurgi hodie ad vulnera … utuntur, experientia ignara docere potuit, Celsus veteresque …runt.—Sed antequam usui adhibere potuissent, principiis opus fuit, … recentiores nos soli fruimur.

ad singulorum pilorum radices foramina
quae fertur humor glutinosus, subpallidu
dinem mellis, aut visci referens, interdu
inciditur, viridis intra caro apparet. Dol
et inflammatio ingens est, adeo ut acuta
febrem movere consuerint. Super id, qu
crebris foraminibus exasperatum est, rec
tur et ficus arida, et lini semen in mulso c
emplastra ac malagmata materiam educ
quae proprie huc pertinentia supra posu
alterum, et eadem medicamenta, et farina
cocta, sic, ut ei dimidium resinae terebint
ceatur; et ficus in mulso decocta, cui pa
sopi contriti sit adjectum; et uvae tam
quarta fico adjecta. Quod si parum in ut
nere medicamenta proficiunt, totum ulcu
sanam carnem excidi oportet. Ulcere abl
plagam medicamenta danda sunt, primum
citent; deinde, quae purgent; tum, quae

Verrucae. 14. Sunt vero quaedam verrucis similia
diversa nomina, ut vitia sunt. Ἀκροχορδό
vocant, ubi sub cute coit aliquid durius, e
paulo asperius, coloris ejusdem; infra ten
tem latius; idque modicum est, quia r
magnitudinem excedit. Vix unum tantu
tempore nascitur; sed fere plura, maxi
pueris; eaque nonnunquam subito desin
nunquam mediocrem inflammationem exci
qua etiam in pus convertuntur. At θύμ
natur, quod super corpus quasi verrucul
ad cutem tenue, supra latius, subdurum, et
perasperum: idque summum colorem flo
repraesentat, unde ei nomen est; ibique
ditur, et cruentatur; nonnunquam aliqua
guinis fundit: fereque citra magnitudin

Ægyptiae est, raro majus, interdum perexiguum. Modo autem unum, modo plura nascuntur, vel in palmis, vel in inferioribus pedum partibus: pessima in obscoenis sunt; maximeque ibi sanguinem fundunt. Μυρμήκια autem vocantur humiliora thy-mio durioraque: quae radices altius exigunt, majo-remque dolorem movent: infra lata, supra autem tenuia; minus sanguinis mittunt; magnitudine vix unquam lupini modum excedunt. Nascuntur ea aut in palmis, aut in inferioribus partibus pedum. Clavus autem nonnunquam quidem etiam alibi, in pedibus tamen maxime nascitur, prae-cipue ex contuso; quamvis interdum aliter: dolo-rem etiamsi non alias, tamen ingredienti movet. Acrochordon et thymium saepe etiam per se finiuntur, et quo minora sunt, eo magis: myrmecia sine curatione vix unquam desinunt. Acro-chordon si excisa est, nullam radiculam relinquit, ideoque ne renascitur quidem: thymio clavoque ex-teriori rotunda radicula nascitur, quae penitus ad carnem; eaque relicta idem rursus myrmecia latissimis radicibus inhaerent; ne excidi quidem sine magna exulceratione. Clavum subinde radere, commodissimum est: sine ulla vi sic mollescit; ac si sanguinis aliquid emissum est, saepe emoritur. Tolli-tur etiam, si quis eum circumpurgat, deinde imponit resinam, cui miscuit pulveris paulum, quem ex la-pide molari contrito fecit. Cetera vero genera me-dicamentis adurenda sunt: aliisque id, quod ex faece vini; myrmeciis id, quod ex alumine et san-daracha fit, aptissimum est. Sed ea, quae circa sunt, foliis contegi debent, ne ipsa quoque exulce-rentur: deinde postea lenticula imponi. Tollit thy-mium etiam ficus in aqua cocta.

Clavus. *Myrmecia.*

s puer ita affectus est. Praeter haec is, qui
ustus est, si pustulae minutae sunt, desudare
o debet; simulque super eas nitrum insper-
eoque vinum miscere, et sic ungi; tum de-
e in solium. Si nihil sic proficitur, aut si
[illegible] genus occupavit, imponenda len-
a: detractaque summa pellicula, ad medica-
[illegible]. Epinyctis post lenticu-
[illegible]

quidae hemina, olei sextariis duobus: qu
incoquuntur, dum crassitudo mellis fiat. E
quod ad Protarchum auctorem refertur.
farinae lupinorum sextarium, nitri cyathos
picis liquidae heminam, resinae humidae s
aceti cyathos tres. Crocum quoque, lycium,
myrrha, cinis, aequis portionibus recte misc
ex passo coquuntur: idque omnem pituitar
sustinet. Ac si nihil aliud est, amurca ad
partem decocta, vel sulphur pici liquidae
sicut in pecoribus proposui,[a] hominibus quo
bie laborantibus opitulantur.

Impetigo. (BATEMAN, p. 145.)

17. Impetiginis vero species sunt quatuo
nime mala est, quae similitudine scabiem re
tat: nam et rubet, et durior est, et exulce
et rodit. Distat autem ab ea, quod magis
rata est, et varis similes pustulas habet; v
que esse in ea quasi bullulae quaedam, ex q
terposito tempore squamulae resolvuntur;
busque haec temporibus revertitur. Alterum

Psoriasis.

pejus est, simile papulae fere, sed asperius
diusque, figuras varias habens: squamulae
ma cute discedunt, rosio major est, celerius
procedit, certioribusque etiamnum, quam p
poribus et fit, et desinit. Rubra cogno
Tertia etiamnum deterior est: nam et crassi
durior, et magis tumet; in summa cute fi
vehementius rodit; ipsa quoque squamos
gra; proceditque et late, nec tarde; et mi

[a] Scilicet in AGRICULTURA, quae, cum plurimis aliis ejus l
Locus tamen extat apud COLUMELLAM, vii. 5. "Eidem
amurca, duabus partibus decocta:—facit etiam sulphuris
liquidae modus aequalis, igne lente coactus." Paulo enim
verat;—"Hoc modo curatum pecus anno scabrum fieri
CELSUS affirmat." Sed remedium Virgilianum est, Geor. i

[b] BATEMAN, p. 37.

mporibus, quibus aut oritur, aut desinit; neque
ito tollitur. Nigrae cognomen est. Quartum
s est, quod curationem omnino non recipit, dis-
colore: nam subalbidum est, et recenti cica-
simile; squamulasque habet pallidas, quasdam
bidas, quasdam lenticulae similes; quibus dem-
ionnunquam profluit sanguis. Alioquin vero
or ejus albidus est, cutis dura atque fissa est;
editque latius. Haec vero omnia genera ma-
oriuntur in pedibus, et manibus; atque ungues
ue infestant. Medicamentum non aliud va-
us est, quam quod ad scabiem quoque pertinere
auctore Protarcho retuli. Serapion autem, nitri
. II. sulphuris p. ✕. IV. excipiebat resina copiosa,
e utebatur.

. Papularum vero duo genera sunt. Alterum, Papulae. (BATEMAN, p. 6.)
io per minimas pustulas cutis exasperatur, et
, leviterque roditur; medium habet pauxillo
us; tarde serpit: idque vitium maxime rotun-
incipit, eademque ratione in orbem procedit.
ra autem est, quam ἀγρίαν Graeci appellant:
ia similiter quidem, sed magis cutis exasperatur,
ceraturque, ac vehementius et roditur, et rubet,
terdum etiam pilos remittit. Quae minus ro-
a est, difficilius sanescit: nisi sublata est, in
tiginem vertitur. Sed levis papula etiam, si
ia saliva quotidie defricatur, sanescit: major
modissime murali herba tollitur, si super eadem
est. Ut vero ad composita medicamenta veni-
s, idem illud Protarchi tanto valentius in his est,
nto minus in his vitii est. Alterum ad idem
onis: nitri rubri, thuris, singulorum p. ✕. I. can-
idum purgatarum p. ✕. II. sulphuris ignem non
erti tantundem, resinae terebinthinae liquidae
. XX. farinae lolii sext. III. gith cyathi tres, picis
lae sextarius.

Vitiligo.

19. Vitiligo[a] quoque, quamvis per se null
riculum affert, tamen et foeda est, et ex ma
poris habitu fit. Ejus tres species sunt. Ἀλ
catur, ubi color albus est, fere subasper
continuus, ut quaedam quasi guttae dispers
videantur: interdum etiam latius, et cum
dam intermissionibus serpit. Μέλας colore
differt, quia niger est, et umbrae similis:
eadem sunt. Λευκὴ habet quiddam simile alp
magis albida est, et altius descendit; in ea
pili sunt, et lanugini similes. Omnia haec serp
in aliis celerius, in aliis tardius. Alphos et M
quibusdam variis temporibus et oriuntur et de
Leuce quem occupavit, non facile dimittit.
curationem non difficillimam recipiunt: ultin
unquam sanescit; ac, si quid ei vitio dem
tamen non ex toto sanus color redditur.
autem aliquod horum sanabile sit, an non s
rimento facile colligitur. Incidi enim cuti
aut acu pungi: si sanguis exit, quod fere fit
bus prioribus, remedio locus est; si humor
sanari non potest. Itaque ab hoc quidem a
dum est. Super id vero, quod curationem
imponenda lenticula mixta cum sulphure
sic, ut ea contrita ex aceto sit. Aliud a
quod ad Irenaeum auctorem refertur. Alc
nitrum, cuminum, fici folia arida paribus
bus contunduntur, adjecto aceto. His in
ligo perungitur; deinde non ita multo
nimis erodatur, eluitur. Proprie quidam,
auctore, eos, quos Alphos vocari dixi, hoc
mento perungunt: sulphuris p. ϰ. =.
scissilis p. ϰ. =. nitri p. ϰ. = =. myrt

[a] Consule Bateman, p. 273. [b] Ibid. p. 3

itae acetabulum miscent, deinde in balneo
: vitiliginem inspergunt farinam ex faba, tum
inducunt. Ii vero, quos Melanas vocari dixi,
ıtur, cum simul contrita sunt alcyonium, thus,
ɜum, faba, eaque sine oleo in balneo ante sudo-
insperguntur: tum genus id vitiliginis defrica-

LIBER SEXTUS.

MORBORUM TOPICORUM PER MEDICAMENTA C

Praefatio. I. Dixi de iis vitiis, quae per totum corpus
medicamentorum auxilia desiderant: nun
veniam, quae non nisi in singulis partibus
consuerunt, orsus a capite. In hoc igitur
fluentibus maxime quidem saepe radendo s
tur. Adjicit autem vim quandam ad conti
ladanum cum oleo mixtum. Nunc de iis
loquor, qui post morbum fere fluunt. N
minus caput quibusdam aetate nudetur,
nullo modo potest.

Porrigo. II. Porrigo autem est, ubi inter pilos
quasi squamulae surgunt, eaeque a cute r
tur; et interdum madent, multo saepiu
sunt. Idque evenit modo sine ulcere, mo
cerato loco: huic quoque modo malo odo
nullo accedente. Fereque id in capillo f
in barba, aliquando etiam in supercilio: a
sine aliquo vitio corporis nascitur, neque
inutile est. Nam bene integro capite, n
ubi aliquod in eo vitium est, non incommo
summam cutem potius subinde corrumpi,
quod nocet, in aliam partem magis nec
verti. Commodius est ergo subinde pect
purgare, uam id ex toto prohibere. Si t

res nimium offendit, (quod humore sequente fieri potest, magisque, si is etiam mali odoris est,) caput saepe radendum est; dein id super adjuvandum aliquibus ex leviter reprimentibus; quale est nitrum cum aceto, vel ladanum cum myrteo et vino, vel myrobalanum cum vino. Si parum per haec proficitur, vehementioribus uti licet; cum eo, ut sciamus, utique in recenti vitio id inutile esse.

III. Est etiam ulcus, quod a fici similitudine σύκωσις a Graecis nominatur. Caro excrescit: et id quidem generale est. Sub eo vero duae species sunt. Alterum ulcus durum et rotundum est; alterum humidum et inaequale. Ex duro exiguum quiddam et glutinosum exit: ex humido plus, et mali odoris. Fit utrumque in iis partibus, quae pilis conteguntur: sed id quidem, quod callosum et rotundum est, maxime in barba; id vero, quod humidum, praecipue in capillo. Super utrumque oportet imponere elaterium, aut lini semen contritum et aqua coactum, aut ficum in aqua decoctam, aut emplastrum tetrapharmacum ex aceto subactum. Terra quoque Eretria ex aceto liquata illinitur.

Sycosis.

Menti; capilli.

IV. Arearum quoque duo genera sunt. Commune utrique est, quod emortua summa pellicula pili primum extenuantur, deinde excidunt: ac, si ictus is locus est, sanguis exit liquidus, et mali odoris: increscitque utrumque in aliis celeriter, in aliis tarde. Pejus est, quod densam cutem, et subpinguem, et ex toto glabram fecit. Sed ea, quae ἀλωπεκία nominatur, sub qualibet figura dilatatur. Fit et in capillo, et in barba. Id vero, quod a serpentis similitudine ὀφίασις appellatur, incipit ab occipitio; duorum digitorum latitudinem non excedit; ad aures duobus capitibus serpit; quibusdam etiam ad frontem, donec se duo capita in priorem partem

Area.

Alopecia.

Ophiasis.

committant. Illud vitium in qualibet aet
hoc fere in infantibus: illud vix unquam si
tione, hoc per se saepe finitur. Quidam h
nera arearum scalpello exasperant: quidam
adurentia ex oleo; maximeque chartam
tam: quidam resinam terebinthinam cum
inducunt. Sed nihil melius est, quam r
quotidie radere: quia, cum paulatim summ
cula excisa est, adaperiuntur pilorum ra
Neque ante oportet desistere, quam fre
pilum nasci apparuerit. Id autem, quod
raditur, illini atramento scriptorio[a] satis est.

Vari, lenticulae, ephelides.

V. Paene ineptiae sunt curare varos,[b] et
las,[c] et ephelidas:[d] sed eripi tamen femii
cultus sui non potest. Ex his autem, qu
proposui, vari lenticulaeque vulgo nota
quamvis rarior ea species est, quam semio
vocant; cum sit ea lenticula rubicundior,
qualior. Ephelis vero a plerisque ignoratu
nihil est, nisi asperitas quaedam et durities
loris. Cetera non nisi in facie: lenticula
alia parte nonnunquam nasci solet; de qu
scribere alio loco, visum operae pretium
Sed vari commodissime tolluntur imposita
cui non minus, quam ipsa est, aluminis sci
paulum mellis adjectum est. Lenticulam toll
banum et nitrum, cum pares portiones habe
tritaque ex aceto sunt, donec ad mellis cr
nem venerint. His corpus illinendum, et,

[a] Ex taedarum fuliginis ℥iii. et gummi ℥i. confecto: ali
men ex resinae fuligine, et pictorum fuligine ex vitrariis, c
et atramento sutorio. Diosc. v. 103. Vitruv. lib. vii.

[b] Acne simplex. Bateman, 275. 276. 279.

[c] "*Ephelide lentiforme.*" Alibert, tab. 26.

[d] Ephelis. Bateman, ord. 8. 320.

s pluribus horis, mane eluendum est, oleoque le-
er ungendum. Ephelidem tollit resina, cui tertia
s salis fossilis et paulum mellis adjectum est.
l omnia vero ista, atque etiam ad colorandas cica-
ices, potest ea compositio, quae ad Tryphonem
atrem auctorem refertur. In ea pares portiones
sunt myrobalani magmatis, cretae Cimoliae subcae-
ruleae, nucum amararum, farinae hordei atque ervi,
struthii albi, sertulae Campanae seminis: quae om-
nia contrita, melle quam amarissimo coguntur, illi-
tumque a vespere usque mane eluitur.

VI. 1. Sed haec quidem mediocria sunt. Ingen- Oculi.
tibus vero et variis casibus oculi nostri patent: qui
cum magnam partem ad vitae simul et usum et
dulcedinem conferant, summa cura tuendi sunt.
rotinus autem orta lippitudine, quaedam notae
nt, ex quibus, quid eventurum sit, colligere possi-
us. Nam si simul et lacrima et tumor et crassa
tuita coeperint; si ea pituita lacrimae mixta est;
que lacrima calida est, pituita vero alba et mollis,
mor non durus, longae valetudinis metus non est.
t si lacrima multa et calida, pituitae paulum, tu-
or modicus est, idque in uno oculo est; longum
, sed sine periculo, futurum est. Idque lippitu-
nis genus minime cum dolore est; sed vix ante
cesimum diem tollitur: nonnunquam per duos
enses durat. Quandoque finitur, pituita alba et
ollis esse incipit, lacrimaeque miscetur. At si si-
ul ea utrumque oculum invaserunt, potest esse
revior, sed periculum ulcerum est.
cca et arida dolorem quidem
sinit, nisi quid exulcerat.
ne dolore est, et sicca
ccus quidem, sed
nonnunquam ex

oculo glutinetur. Ejusdem exulcerationis
palpebris pupillisve est, ubi super magnum
lacrimae salsae calidaeque sunt; aut etia
more jam finito, diu lacrima cum pituita
Pejus etiamnum est, ubi pituita pallida a
est, lacrima calida et multa profluit, caput
temporibus ad oculos dolor pervenit, noctu
lia urget: siquidem sub his oculus plerum
pitur; votumque est, ut tantum exulceret
tus ruptum oculum febricula juvat: si f
ruptus procedit, sine auxilio est. Si de
quid albidum factum est, diu manet. At
rum, et crassum est, etiam post curationen
um aliquod relinquit.

Curari vero oculos sanguinis detractione,
mento, balneo, vino, vetustissimus auctor H
tes memoriae prodidit. Sed eorum tempor
sas parum explicuit: in quibus medicina
est. Neque minus in abstinentia et alvi
saepe auxilii est. Hos igitur interdum inf
occupat: ubi cum tumore in his dolor es
turque pituitae cursus, nonnunquam copi
acrior, nonnunquam utraque parte modera
ejusmodi casu prima omnium sunt quies
nentia. Ergo primo die, loco obscuro cu
bet, sic, ut a sermone quoque abstineat;
cibum assumere; si fieri potest, ne aquam
sin minus, certe quam minimum ejus.
graves dolores sunt, commodius secundo
tamen res urget, etiam primo sanguis mitte
utique si in fronte venae tument, si firmo
materia superest. Si vero minor impetu
acrem curationem requirit, alvum, sed non
cundo tertiove die duci oportet. At m
flammatio neutrum ex his auxilium desid

ı: ubi facta unitas est, demitti debet la
bene carpta, quae id excipiat, superque
ɔoni. Ea res et levis est, et refrigerand
n coërcet, et non exarescit, et glutinari
ɔn patitur. Farina quoque hordeacea c
m malo cotoneo cocto mixta, commode
. Neque ab ratione abhorret, etiam p
ssimum uti expresso, si levior impetus
a; si major, ex posca. Priora fascia d
t, ne per somnum cadant: at hoc supe
s est, quia et reponi ab ipso commode
cum inaruit, iterum madefaciendum
tantum mali est, ut somnum diu prohibeat,
aliquid dandum est, quae ἀνώδυνα Graeci
lant: satisque est puero, quod ervi; viro,
bae magnitudinem impleat. In ipsum vero
primo die, nisi modica inflammatio est, nih
conjicitur: saepe enim potius concitatur eo
quam minuitur. A secundo die, gravi quo
pitudini per indita medicamenta recte succ
ubi vel jam sanguis missus, vel alvus ducta
neutrum necessarium esse manifestum est.

Collyria ad idem.

2. Multa autem multorumque auctorum
ad id apta sunt; novisque etiamnum mixtu
perari possunt; cum lenia medicamenta, et
reprimentia, facile et varie misceantur.
bilissima exsequar.

Philonis.

3. Est igitur Philonis, quod habet cerus
tae, spodii, gummi, singulorum p. ✕. I. papa
crimae combustae[a] p. ✕. II. Illud scire opo
quoque omnia medicamenta, singula primu
teri, deinde mixta iterum, adjecta paulatim v
vel alio humore: gummi cum quasdam ali
tates habeat, hoc maxime praestare, ut, ubi
diu facta inaruerunt, glutinata sint, neque f

[a] Vide notam, p. 258.

ıysii vero collyrium est: papaveris lacri- ›ustae, donec tenerescat,[a] p. ✕. I. thuris gummi, singulorum p. ✕. II. spodii p. Dionysii.

›nis nobile admodum: papaveris lacrimae ✕. I. croci p. ✕. =. gummi p. ✕ I. quibus, ıtur, adjicitur rosae succus. Aliud ejus- ntius: squamae aeris, quod στόμωμα ap- ✕. I. croci p. ✕. II. spodii p. ✕. IV. plumbi ›mbusti p. ✕. VI. gummi tantundem. At- ›oque ad idem est, maxime ubi multa pitu- ›it: castorei p. ✕.—. aloës p. ✕. =. croci ›yrrhae p. ✕. II. lycii p. ✕. III. cadmiae ✕. VIII. stibis tantundem, acaciae succi Quod gummi hoc non habet, liquidum ›cula servatur. Theodotus vero huic com- adjecit papaveris lacrimae combustae[a] p. ›s combusti et eloti p. ✕. II. nucleos pal- ›ombustos numero XX. gummi p. ✕. XII. Cleonis.

›psius Theodoti, quod a quibusdam ἀχάρ- ›ninatur, ejusmodi est: castorei, nardi In- ›ulorum p. ✕. I. lycii p. ✕. =. papaveris tantundem, myrrhae p. ✕. II. croci, cerus- ›, aloës, singulorum p. ✕. III. cadmiae lo- lotae, aeris combusti, singulorum p. ✕. VIII. ✕. XVIII. acaciae succi p. ✕. XX. stibis ›n; quibus aqua pluviatilis adjicitur. Theodoti.

›ter haec, ex frequentissimis collyriis est id, ›dam κύθιον, quidam a cinereo colore τέ- ›lant. Amyli, tragacanthae, acaciae succi, ›ngulorum p. ✕. I. papaveris lacrimae p. ›ssae elotae p. ✕. IV. spumae argenti elo- Tephrion.

ır (μήκωνος ὀπὸς) etiam ad [illegible]
›ollior, et magis [illegible]

tae p. ✕. VIII. quae aeque ex aqua pluvia
runtur.

Eu

8. Euelpides autem, qui aetate nostra
fuit ocularius medicus, utebatur eo,
composuerat: τρυγῶδες nominabat. Cast
==. lycii, nardi, papaveris lacrimae, si
p. ✕. I. croci, myrrhae, aloës, singulorum
aeris combusti p. ✕. VIII. cadmiae, et stibi
rum p. ✕. XII. acaciae succi p. ✕. XXV
tantundem.

Oculorum inflammatio.

Quo gravior vero quaeque inflammat
magis leniri medicamentum debet, adject
ovi, vel muliebri lacte. At si neque me
que medicamentum praesto est, saepius u
horum in oculos penicillo ad id ipsum fact
id malum lenit. Ubi vero aliquis relevatu
que cursus pituitae constitit, reliquias for
ores futuras discutiunt balneum et vinum.
vari debet, leviter ante ex oleo perfricatu
que in cruribus et feminibus; multaque c
fovere oculos; deinde per caput prius c
egelida perfundi: a balneo cavere ne q
afflatuve laedatur: post haec cibo paulo
quam ex eorum dierum consuetudine, u
tamen omnibus pituitam extenuantibus;
bere leve, subausterum, modice vetus, neq
neque timide, ut neque cruditas ex eo,
somnus fiat, lenianturque intus latentia ac
si quis in balneo sensit majorem oculorum
tionem, quam attulerat; (quod incidere
qui, manente adhuc pituitae cursu, fest
quamprimum discedere debet; nihil eo d
sumere, cibi minus etiam, quam pridie: de
primum satis pituita substitit, iterum ad
nei redire. Solet tamen evenire nonnunq

pestatum vitio, sive corporis, ut pluribus diebus
que dolor, neque inflammatio, et minime pituitae
sus finiatur. Quod ubi incidit, jamque ipsa vetus-
res matura est, ab his eisdem auxilium petendum
est, balneo ac vino. Haec enim ut in recentibus
aliena sunt, quia concitare ea possunt, et accen-
sic in veteribus, quae nullis aliis auxiliis cesse-
admodum efficacia esse consuerunt: videlicet
loque, ut alibi, cum secunda vana fuerint, con-
adjuvantibus. Sed ante tonderi ad cutem con-
deinde in balneo aqua calida quamplurima ca-
que oculos fovere: tum utrumque penicillo de-
re, et ungere caput irino unguento; continere
lectulo se, donec omnis calor, qui conceptus
itur, desinatque sudor, qui necessario in capite
s est: tum ad idem cibi vinique genus veni-
sic, uti potiones meracae sint; obtegen-
caput, et quiescendum. Saepe enim post
vis somnus, saepe sudor, saepe alvi dejectio
cursum finit. Si levatum malum est, (quod
o saepius fit,) per plures dies idem fieri
donec ex toto sanitas restituatur. Si die-
em alvus nihil reddit, ducenda est; quo ma-
eriores partes leventur. Nonnunquam autem
inflammatio tanto impetu erumpit, ut oculos
de propellat: πρόπτωσιν id, quoniam oculi
unt, Graeci appellant. His utique, si vires
atur, sanguinem mitti; si id fieri non potest,
a duci, longioremque inediam indici, necessa-
n est. Opus autem lenissimis medicamentis est:
oque Cleonis collyrio quidam, quod ex duobus
ite positum est, utuntur. Sed optimum est Nilei;
eque de ullo magis inter omnes auctores convenit.

Balnei vinique auxilium.

Proptosis.

9. Id habet nardi Indici, papaveris lacrimae, sin-
gulorum p. X. —. gummi p. X. I. croci p. X. II. fo-

Nilei collyrium.

rum rosae recentium p. ✱. IV. quae vel
iatili, vel vino levi, subaustero coguntur.
lienum est, malicorium, vel sertulam Ca
x vino coquere, deinde conterere; aut
nigram cum rosae follis miscere; aut hy
folia cum ovi cocti vitello; aut farinam cun
succo, vel passo, aut mulso: quibus si folia
papaveris adjiciuntur, aliquanto valentiora su
rum aliquo praeparato, penicillo fovere ocu
tet, ex aqua calida expresso, in qua ante v
vel rosae folia decocta sint: deinde, ex illi
imponi. Praeter haec ab occipitio, incisa
curbitula admovenda est. Quod si per ha
tutus oculus in sedem suam non est, eodem
do prolapsus permanet, scire oportet, lun
amissum; deinde futurum, ut aut induresc
in pus vertatur. Si suppuratio se ostendit
angulo, qui tempori propior est, incidi ocul
ut effuso pure, inflammatio ac dolor finiatur,
tunicae residant, quo minus foeda postea fa
utendum deinde vel iisdem collyriis est ex
ovo; vel croco, cui album ovi misceatur.
duruit, et sic emortuus est, ne in pus ve
quatenus foede prominebit, excidendum eri
hamo summa tunica apprehendatur, infra id
scalpellus incidat: tum eadem medicamen
conjicienda, donec omnis dolor finiatur.
medicamentis in eo quoque oculo utendum
primum procidit, deinde per plura loca fiss

Carbunculi.

10. Solent etiam carbunculi ex inflammati
ci, nonnunquam in ipsis oculis, nonnunquan
pebris: et in his ipsis, modo ab interiore,
exteriore parte. In hoc casu alvus ducenda
bus minuendus; lac potui dandum, ut acri
laeserunt, leniantur. Quod ad cataplasmata

ta pertinet, iis utendum, quae adversus inflam-
es proposita sunt: atque hic quoque Nilei col-
optimum est. Si tamen carbunculus in exte-
ılbebrae parte est, ad cataplasmata aptissimum
semen ex mulso coctum; aut, si id non est,
arina eodem modo cocta.

Pustulae quoque ex inflammatione interdum ır. Quod si inter initia protinus incidit, etiam servanda sunt, quae de sanguine et supra proposui: sin serius, quam ut sanguis ossit, alvus tamen ducenda est: si id quoque res inhibet, utique victus ratio servanda est. amentis autem hic quoque lenibus opus est, Nilei, quale Cleonis est.

Pustulae.

Id quoque, quod Philalethes vocatur, huic est. Myrrhae, papaveris lacrimae, singu- p. ✕. I. plumbi eloti, terrae Samiae,[a] quae vocatur, tragacanthae, singulorum p. ✕. is cocti,[b] amyli, singulorum p. ✕. VI. spodii erussae elotae, singulorum p. ✕. VIII. quae uviatili excipiuntur. Usus collyrii, vel ex l ex lacte est.

Philalethis collyrium.

imm affinium, "*bole* et *meerschaum*," qualitates exhibuit haec quod astringere crederetur. "Candidissima, non ponderosa et iae admota glutinoso lentore sentitur: quae item mollis boni ilis."—"Quae aster vocatur glebosa, (πλακώδης) et cotis modo Diosc. v. 101. "Glebosior, candida aster." PLIN. xxxv. 16. quidem terra Samia *meerschaum* vel *bole* fuit, JAM. i. 486. ioque ait, "Pictores eo non utuntur propter nimiam pingui-Ibid. Scilicet centum partes *meerschaum* xix; *bole* vi. habet. Hoc vi. dimidiumque ferri continet. Caetera in eo t, alumina. THEOPHRASTUS de Lapidibus ad vestes astera usurpari docet; id quod hodie quoque apud Tataros fieri, s, loco citato, tradidit. Vid. PLIN. xxxv. 17. Asteracen cari, ostendimus supra, n. p. 201.

coctum. "Uritur autem offis bubuli fimi circumlitum in lein restinguitur mulierum lacte." PLIN. xxxiii. 6. "Lava-nt Cadmia." DIOSC. v. 53. Oxydum igitur antimonii cum imperfectum fuit.]

13. Ex pustulis ulcera interdum fiunt
recentia aeque lenibus medicamentis r
sunt, et iisdem fere, quae supra in pustu
Fit quoque proprie ad haec, quod δια
vocatur. Habet aeris combusti et eloti, p
lacrimae frictae, singulorum p. ✕. I. spo
thuris, stibis combusti et eloti, myrrhae,
singulorum p. ✕. II.

m
n-

14. Evenit etiam, ut oculi, vel ambo,
guli, minores fiant, quam esse naturaliter
idque et acer pituitae cursus in lippitudi
et continuati fletus, et ictus parum bene c
his quoque iisdem lenibus medicamentis ex
lacte utendum est: cibis vero iis, qui ma
pus alere, et implere consuerunt; vitanda
modo causa, quae lacrimas excitet, curaque
corum: quorum etiam si quid tale inci
notitiae subtrahendum. Atque acria quoq
camenta, et acres cibi non alio magis n
nocent, quam quod lacrimas movent.

15. Genus quoque vitii est, qui inter
pebrarum pediculi nascuntur: φθειρίασι
nominant. Quod cum ex malo corpori
fiat, raro non ultra procedit: sed fere te
terposito pituitae cursus acerrimus sequit
ceratisque vehementer oculis, aciem quoq
corrumpit. His alvus ducenda est; caput
tondendum, diuque quotidie jejunis perfri
his ambulationibus aliisque exercitation
genter utendum; gargarizandum ex muls
nepeta et pinguis ficus decocta sit; saepe
multa calida aqua fovendum caput; vita
cibi; lacte vinoque pingui utendum; bibe
liberalius, quam edendum est. Medicam
intus quidem lenia danda sunt; ne qui

ae concitent: super ipsos vero pediculos alia,
necare eos, et prohibere, ne similes nascantur,
Ad id ipsum spumae nitri p. ✕. I. san- *Formula bona.*
ae p. ✕. I. uvae taminiae p. ✕. I. simul terun-
jiciturque vetus oleum pari portione, atque
, donec mellis ei crassitudo sit.
Hactenus oculorum morbi lenibus medica- *Inflammationem oculi sequentia.*
nutriuntur. Genera deinde alia sunt, quae
n curationem desiderant; fereque ex inflam-
bus nata, sed finitis quoque his manentia.
inprimis in quibusdam perseverat tenuis
cursus. Quibus alvus ab inferiore parte
la est, demendumque aliquid ex cibo.
alienum est, illini frontem compositione
e quae habet gummi p. ✕. I. cerussae,
ingulorum p. ✕. II. spumae argenti coctae et
p. ✕. IV. Sed et ea spuma ex aqua plu-
coquitur, et arida haec medicamenta ex succo
conteruntur. His illita fronte, cataplasma
superinjiciendum est ex farina, quae frigida
coacta sit, cuique aut acaciae succus, aut
sus adjecta sit. Cucurbitula quoque, inciso
e, recte accommodatur; aut ex temporibus
is emittitur. Inungi vero eo debet, quod *Dia Ceratos.*
squamae aeris, papaveris lacrimae, singulorum
✕. I. cervini cornu combusti et eloti, plumbi
ti, gummi, singulorum p. ✕. IV. thuris p. ✕. XII.
oc collyrium quia cornu habet, διὰ κέρατος no-
nant. Quotiescunque non adjicio, quod genus
moris adjiciendum sit, aquam intelligi volo.

17. Ad idem Euelpidis, quod μεμιγμένον nomina- *Euelpidis alterum.*
bat. In eo papaveris lacrimae, et albi piperis, sin-
gulae unciae sunt, gummi libra, aeris combusti
p. ✕. I. S. Inter has autem curationes, post inter-
missionem aliquam, prosunt balneum et vinum.

mque omnibus lippientibus vitandi cibi
ttenuant; tum praecipue, quibus tenuis hu
tur. Quod si jam fastidium est eorum
ituitam crassiorem reddunt, sicut in hoc
nateriae maxime promtum est; confugien
ad ea, quae, quia ventrem, corpus quoque
gunt.

Ulcera varia.

18. At ulcera, si cum inflammatione fi
sunt, aut supercrescentia, aut sordida, aut c
certe vetera esse consuerunt. Ex his super
tia collyrio, quod μεμιγμένον vocatur, op
primuntur. Sordida purgantur et eodem
quod σμίλιον nominatur.

Smilium.

19. Habet aeruginis p. ϰ. IV. gummi tan
ammoniaci, minii Sinopici, singulorum p.
quae quidam ex aqua, quidam, quo vehe
sint, ex aceto terunt.

Phynon.

20. Id quoque Euelpidis, quod Phynona
bat, huic utile est. Croci p. ϰ. I. papave
mae, gummi, singulorum p. ϰ. II. aeris co
eloti, myrrhae, singulorum p. ϰ. IV. pip
p. ϰ. VI. Sed ante lenitum hoc inungend

Sphaerion.

21. Id quoque ejusdem, quod Sphae
minabat, eodem valet. Lapidis haemat
p. ϰ. I. =. piperis grana sex, cadmia
myrrhae, papaveris lacrimae, singulorum
croci p. ϰ. IV. gummi p. ϰ. VIII. quae c
Aminaeo conteruntur.

Ad idem.

22. Liquidum quoque medicamentum
componebat, in quo erant haec: aerugi
=. misy combusti, atramenti sutorii, cin
singulorum p. ϰ. I. croci, nardi, papaveris
singulorum p. ϰ. I. =. myrrhae p. ϰ. II. a
busti p. ϰ. III. cineris ex odoribus p. ϰ. I
grana XV. Haec ex vino austero teruntur

m p. ӿ. XXXII. gummi p. ӿ. XIII.
tae p. ӿ. IX. Maxime tamen tollere ci
ndetur id, quod habet gummi p. ӿ. =.
. ӿ. I. crocomagmatis p. ӿ. IV.

Tur lens susqu

26. Est etiam genus inflammationis, in q
ment ac distenduntur cum dolore oculi
em ex fronte mitti necessarium est;
a calida caput atque oculos fovere; ga
lenticula vel ex fici cremore: inungi ac
amentis, quae supra comprehensa sun
que eo, quod Sphaerion nominatur, quod
ematiten habet. Atque alia quoque uti
quae ad extenuandam aspritudinem fiunt
protinus dicam.

Aspritudo.

27. Haec autem inflammationem oculo
sequitur; interdum major, interdum levio
nunquam etiam ex aspritudine lippitudo fi
deinde aspritudinem auget, fitque ea in ali
in aliis longa, et quae vix unquam finiatur.
genere valetudinis quidam crassas, durasqu
bras, et ficulneo folio, et asperato specillo,[a]
dum scalpello eradunt; versasque quotidie
mentis suffricant. Quae neque nisi in mag
taque aspritudine, neque saepe facienda su
melius eodem ratione victus et idoneis me
tis pervenitur. Ergo exercitationibus ut
balneo frequentiore; multaque oculos aqu
fovebimus: cibos autem sumemus acres et
antes; at medicamentum id, quod Caesaria
catur. Habet atramenti sutorii p. ӿ. I. mi
=. piperis albi p. ӿ. = =. papaveris
gummi, singulorum p. ӿ. II. cadmiae lotae
stibis p. ӿ. VI. Satisque constat, hoc colly

[a] AEGINETA βλεφαροξύστον appellat. Vide HEIST. p. 2. tab.

omne genus oculorum valetudinis idoneum
exceptis iis, quae lenibus nutriuntur.
Id quoque, quod Hieracis nominatur, ad as- Hieracis collyrium.
inem potest. Habet myrrhae p. ✕. I. ammo-
hymiamatis p. ✕. II. aeruginis rasae p. ✕. IV.
em idoneum est etiam id, quod Canopite, et
d Smilion vocatur, et id quod Pyxinum, et
d Sphaerion. Si composita medicamenta non
t, felle caprino, vel quam optimo melle satis
ode aspritudo curatur.
Est etiam genus aridae lippitudinis: ξηροφθαλ- Xeroph-thalmia.
raeci appellant. Neque tument, neque fluunt
sed rubent tantum, et cum dolore quodam
sunt, et noctu prae gravi pituita inhaerescunt:
que minor generi huic impetus, tanto finis
expeditus est. In hoc vitio multum ambu-
ultum exerceri, lavari saepe, ibique desudare,
ue frictione uti necessarium est. Cibi ne-
i implent, neque nimium acres, apti sunt, sed
os medii. Mane, ubi concoxisse manifestum
n est alienum ex sinapi gargarizare; tum,
caput atque os diutius defricare.
Collyrium vero aptissimum est, quod Rhinion Rhinion.
r. Habet myrrhae p. ✕. =. papaveris lacri-
caciae succi, piperis, gummi, singulorum p.
apidis haematitis, lapidis Phrygii, lycii, lapidis
s, singulorum p. ✕. II. aeris combusti p. ✕. IV.
xinum quoque eodem accommodatum est.
Si vero scabri oculi sunt, quod maxime in an- Scabri oculi.
esse consuevit, potest prodesse Rhinion, id
upra positum est; potest similiter id, quod
aeruginis rasae, piperis longi, papaveris lacri-
ingulorum p. ✕. II. piperis albi, gummi, sin-
m p. ✕. IV. cadmiae elotae, cerussae, singu-
p. ✕. VI. Nullum tamen melius est, quam
dis, quod βασιλικὸν nominabat. Habet papa-

lacrimae, cerussae, lapidis Asii, singul
II. gummi p. ✕. III. piperis albi p. ✕. I
✕. VI. psorici p. ✕. XIII. Nulla autem
teria est, quae psoricum nominetur; sed
is aliquid, et cadmiae dimidio plus ex acet
nteruntur, idque in vas fictile additum,
um ficulneis foliis, sub terra reponitur, su
post dies viginti rursus teritur, et sic
Verum in basilico quoque collyrio c
nes affectus oculorum id esse idone
lenibus medicamentis curantur. Ubi n
m medicamenta composita, scabros angu
vant et mel et vinum: succurritque et his e
lippitudini, si quis panem ex vino subactum
oculum imponit. Nam, cum fere sit humor
qui modo ipsum oculum, modo angulos, aut
bras exasperat, sic, et si quid prodit humo
trahitur, et si quid juxta est, repellitur.

Psoric

Caligo vel Amaurosis.

32. Caligare vero oculi nonnunquam ex
dine, nonnunquam etiam sine hac, propter se
tem, imbecillitatemve aliam, consuerunt. Si
liquiis lippitudinis id vitium est, adjuvat col
quod Asclepios nominatur; adjuvat id, quod
comagmate fit.

Dia croci.

33. Proprie etiam ad id componitur, q
κρόκου vocant. Habet piperis p. ✕. I. croci
papaveris lacrimae, cerussae, singulorum p.
psorici, gummi, singulorum p. ✕. IV.

Ad idem.

34. At si ex senectute, aliave imbecillitate
recte inungi potest, et melle quam optimo,
prino, et oleo vetere. Commodissimum tam
balsami partem unam, et olei veteris, aut
partes duas, mellis quam acerrimi partes tr

[a] Varie ex his rebus fit, docente Diosc. v. 70. Plin. xxxi

Utilia huic quoque medicamenta sunt, quae
ginem proxime, quaeque ad extenuandas ci-
s supra comprehensa sunt. Cuicunque vero
aligabunt, huic opus erit multa ambulatione,
exercitatione, frequenti balneo; ubi totum
ı corpus perfricandum est, praecipue tamen
et quidem irino, donec insudet; velandum-
ostea, nec detegendum, antequam sudor et
omi conquierint. Tum cibis utendum acri-
extenuantibus: interpositisque aliquibus die-
: sinapi gargarizandum.

Suffusio quoque, quam Graeci ὑπόχυσιν no- Cataracta.
t, interdum oculi potentiae, qua cernit, se op-
Quod, si inveteravit, manu curandum est:
iitia nonnunquam certis observationibus dis-
. Sanguinem ex fronte vel naribus mittere;
poribus venas adurere; gargarizando pitui-
ocare; suffumigare; oculos acribus medica-
inungere, expedit. Victus optimus est, qui
m extenuat.

Ac ne resolutio quidem oculorum, quam πα- Oculorum Paralysis. Strabismus?
Graeci nominant, alio victus modo, vel aliis
mentis curanda est. Exposuisse tantum ge-
ii satis est. Igitur interdum evenit, modo in
oculo, modo in utroque, aut ex ictu aliquo,
morbo comitiali, aut ex distentione nervo-
qua vehementer ipse oculus concussus est, ut
ıe quoquam intendi possit, neque omnino con-
sed huc illucve sine ratione moveatur, ideo-
: conspectum quidem rerum praestet.

Non multum ab hoc malo distat id, quod Mydriasis.
·ιν Graeci vocant. Pupilla funditur et dila-
aciesque ejus hebetescit; ac paene difficillime
id imbecillitatis eliditur. In utraque vero,
et paralysi et mydriasi, pugnandum est per

eadem omnia, quae in caligine oculorum p
sunt, paucis tantum mutatis: siquidem a
irino interdum acetum, interdum nitrum
dum est: melle inungi satis est. Quidam i
riore vitio calidis aquis usi, relevatique :
sine ulla manifesta causa subito occaecati su
quibus nonnulli, cum aliquamdiu nihil vidis
pentina profusione alvi, lumen receperun
minus alienum videtur, et recenti re, et int
tempore, medicamentis quoque moliri deje
quae omnem noxiam materiam in inferior
lant.

Nyctalopia, aliis falso Hemeralopia.

38. Praeter haec imbecillitas oculorum
qua quidam interdiu satis, noctu nihil c
quod in feminam bene respondentibus m
non cadit. Sed sic laborantes inungi oport
jocinoris, maximi hircini; sin minus, capr
id assum coquitur, excepta: atque edi quo
sum jecur debet. Licet tamen etiam iisden
camentis non inutiliter uti, quae vel cicatri
aspritudinem extenuant. Quidam contrito
portulacae mel adjiciunt eatenus, ne id ex
destillet, eoque inungunt. Exercitationibus,
frictionibus, gargarizationibus iisdem his
utendum est.

Externae laesiones.

39. Et haec quidem in ipsis corporibus o
Extrinsecus vero interdum sic ictus oculum
ut sanguis in eo suffundatur. Nihil commod
quam sanguine vel columbae, vel palumbi, vel
dinis inungere. Neque id sine causa fit; c
rum acies extrinsecus laesa, interposito tem
antiquum statum redeat, celerrimeque hiru
Unde etiam locus fabulae factus est, per pare
herba restitui, quod per se sanescit. Eorum
sanguis nostros quoque oculos ab externo cas

modissime tuetur, hoc ordine, ut sit hirundinis optimus, deinde palumbi, minime efficax columbae, et illis ipsi, et nobis. Supra percussum vero oculum, ad inflammationem leniendam, non est alienum imponere etiam cataplasmata. Sal Ammoniacus, vel quilibet alius quam optime teri debet, sic, ut ei paulatim oleum adjiciatur, donec crassitudo strigmenti fiat: id deinde miscendum est cum hordeacea farina, quae ex mulso decocta sit. Facile autem, recognitis omnibus, quae medici prodiderunt, apparere cuilibet potest, vix ullum ex iis, quae supra comprehensa sunt, oculi vitium esse, quod non simplicibus quoque, et promtis remediis submoveri possit.

Aurium morbi.

VII. 1. Hactenus in oculis ea reperiuntur, in quibus medicamenta plurimum possunt: ideoque ad aures transeundum est, quarum usum proximum a luminibus natura nobis dedit. Sed in his aliquanto majus periculum est: nam vitia oculorum intra ipsos nocent; aurium inflammationes doloresque, interdum etiam ad dementiam mortemque praecipitant. Quo magis inter initia protinus succurrendum est, ne majori periculo locus sit. Ergo ubi primum dolorem aliquis sensit, abstinere et continere se debet. Postero die, si vehementius malum est, caput tondere, idque irino unguento calido perungere, et operire. At magnus cum febre vigiliaque dolor exigit, ut sanguis quoque mittatur. Si id aliquae causae prohibent, alvus solvenda est. Cataplasmata quoque calida, subinde mutata, proficiunt; sive foeni Graeci, sive lini, sive alia farina ex mulso decocta. Recte etiam subinde admoventur spongiae, ex aqua calida expressae. Tum, levato dolore, ceratum circumdari debet ex irino, aut cyprino factum: in quibusdam tamen melius, quod ex rosa est, proficit. Si vehemens inflammatio somnum ex toto prohibet, adjici cataplasmati debent papaveris cortices fricti

atque contriti, sic, ut ex his pars dimidia sit
tum simul ex passo mixto decoquuntur. In
vero infundere aliquod medicamentum o
quod semper ante tepefieri convenit: comr
meque per strigilem instillatur. Ubi auris
est, super lana mollis addenda ea est, quae hu
intus contineat. Et haec quidem communi
Medicamentum vero est et rosa, et radicum
dinis succus, et oleum, in quo lumbrici coc
et humor ex amaris nucibus, aut ex nucl
Persici expressus. Composita vero ad infla
onem doloremque leniendum haec fere sun
torei, papaveris lacrimae, pares portiones co
tur, deinde adjicitur his passum: vel papav
crimae, croci, myrrhae par modus sic teritur
vicem modo rosa, modo passum instilletur:
quod amarum in Aegyptia faba est, conterit
adjecta; quibus myrrhae quoque paulum a
dam miscetur, vel papaveris lacrimae, aut th
muliebri lacte, vel amararum nucum cum ro
cus: vel castorei, myrrhae, papaveris lacrima
portiones cum passo: vel croci p. ӿ. =. m
aluminis scissilis, singulorum p. ӿ. =. quibu
teruntur, paulatim miscentur passi cyathi tres
minus cyatho; idque ex primis medicamen
vel papaveris lacrima ex aceto. Licet etiam c
tione uti Themisonis; quae habet castorei,
nacis, papaveris lacrimae, singulorum p. ӿ. II. s
lycii p. ӿ. IV. quae contrita passo excipiunt
nec cerati crassitudinem habeant, atque ita re
tur. Ubi usus requirit, rursus id medicam
adjecto passo, specillo teritur. Illud perpetu
quotiescunque crassius medicamentum est, q
in aurem instillari possit, adjiciendum eum e
morem, ex quo id componi debet, donec sati
dum sit. 4

2. Si vero pus quoque aures habent, recte lycium per se infunditur, aut irinum unguentum; aut porri succus cum melle; aut centaurii succus cum passo; aut dulcis mali Punici succus in ipsius cortice tepefactus, adjecta myrrhae exigua parte. Recte etiam miscentur myrrhae, quam στακτὴν cognominant, p. ж. I. croci tantundem, nuces amarae xxv. mellis sesquicyathus: quae contrita, cum utendum est, in cortice mali Punici tepefiunt. Ea quoque medicamenta, quae oris exulcerati causa componuntur, aeque ulcera aurium sanant. Quae si vetustiora sunt, et multa sanies fluit, apta compositio est, quae ad auctorem Erasistratum refertur: piperis p. ж. =. croci p. ж. =. myrrhae, misy cocti, singulorum p. ж. I. aeris combusti p. ж. II. Haec ex vino teruntur: deinde ubi inaruerunt, adjiciuntur passi heminae tres, et simul incoquuntur: cum utendum est, adjicitur his mel et vinum. Est etiam Ptolemaei chirurgi medicamentum, quod habet lentisci p. ж. =. gallae p. ж. =. omphacii p. ж. I. succum Punici mali. Est Menophili validum admodum, quod ex his constat: piperis longi p. ж. I. castorei p. ж II. myrrhae, croci, papaveris lacrimae, nardi Syriaci, thuris, malicorii, ex Aegyptia faba partis interioris, nucum amararum, mellis quam optimi, singulorum p. ж. IV. quibus, dum teruntur, adjicitur acetum quam acerrimum, donec crassitudo in his passi fiat. Est Cratonis: cinnamomi, casiae, singulorum p. ж. =. lycii, nardi, myrrhae, singulorum p. ж. I. aloës p. ж. II. mellis cyathi tres, vini sextarius: ex quibus lycium cum vino decoquitur, deinde his alia miscentur. At si multum puris, malusque odor est, aeruginis rasae, thuris, singulorum p. ж. II. mellis cyathi duo, aceti quatuor simul incoquuntur: ubi utendum est, dulce vinum miscetur. Aut aluminis scissilis, papaveris

Auris suppuratio.

lacrimae, acaciae succi par pondus miscetur
adjicitur hyoscyami succi dimidio minor, qua
ex superioribus, portio; eaque trita ex vino
tur. Per se quoque hyoscyami succus satis

Asclepiadis auxilium.

3. Commune vero auxilium adversus omne
casus, jamque usu comprobatum, Asclepiad
posuit. In eo sunt cinnamomi, casiae, sing
p. ӿ. I. floris junci rotundi, castorei, albi
longi, amomi, myrobalani, singulorum p. ӿ. I
masculi, nardi Syriaci, myrrhae pinguis, cro
mae nitri, singulorum p. ӿ. III. quae separat
trita, rursus mixta, ex aceto conteruntur; a
condita, ubi utendum est, aceto diluuntur.
modo commune auxilium auribus laborant
Polybi sphragis ex dulci vino liquata: qua
positio priori libro continetur. Quod si e
profluit, et tumor est, non alienum est, mix
per oricularium clysterem eluere; et tum inf
vinum austerum cum rosa mixtum, cui spod
lum sit adjectum, aut lycium cum lacte, aut
sanguinalis succum cum rosa, aut mali Puni
cum cum exigua myrrhae parte.

Sordida ulcera.

4. Si sordida quoque ulcera sunt, melius
eluuntur; et tum aliquod ex iis, quae supra
sunt, quod mel habeat, infunditur. Si mag
profluit, et caput utique tondendum, et mult
aqua perfundendum, et gargarizandum, et us
lassitudinem ambulandum, et cibo modico ut
est. Si cruor quoque ex ulceribus apparuit,
cum lacte debet infundi: vel aqua, in qua r
cocta sit, succo aut herbae sanguinalis, aut
adjecto. Quod si super ulcera caro increvit,
mali odoris saniem fundit, aqua tepida elui
tum infundi id, quod ex thure et aerugine e
et melle fit; aut mel cum aerugine incoctum.

la quoque aeris cum sandaracha contrita per fistulam recte instillatur.

5. Ubi vero vermes orti sunt, si juxta sunt, protrahendi oriculario specillo sunt: si longius, medicamentis enecandi; cavendumque, ne postea nascantur. Ad utrumque proficit album veratrum cum aceto contritum. Elui quoque aurem oportet vino, in quo marrubium decoctum sit. Emortui vermes in primam auris partem prolabuntur, unde facillime educi possunt.

Vermes in aure.

6. Sin foramen auris compressum est, et intus crassa sanies subest, mel quam optimum addendum est. Si id parum proficit, mellis cyatho et dimidio, aeruginis rasae p. ж. II. adjiciendum est, incoquendumque, et eo utendum. Iris quoque cum melle idem proficit. Item galbani p. ж. II. myrrhae et fellis taurini,[a] singulorum p. ж. = =. vini quantum satis est ad myrrham diluendam.

Adhaesio.

7. Ubi vero gravius aliquis audire coepit, (quod maxime post longos capitis dolores evenire consuevit) in primis aurem ipsam considerare oportet: apparebit enim aut crusta, qualis super ulcera innascitur, aut sordium coitus. Si crusta est, infundendum est aut oleum calidum, aut cum melle aerugo, vel porri succus, aut cum mulso nitri paulum: atque ubi crusta a corpore jam recedit, eluenda auris aqua tepida est, quo facilius ea per se diducta oriculario specillo protrahatur. Si sordes, eaeque molles sunt, eodem specillo eximendae sunt: at si durae sunt, acetum et cum eo nitri paulum conjiciendum est; cumque emollitae sunt, eodem modo elui aurem, purgarique oportet. Quod si capitis gravitas manet,

Surditas.

[a] Fel ad medicinam parabatur ligando vesiculam inque aquam ferventem, seu mel per semihoram demittendo, demum ad extractum vaporando. Diosc. ii. 70. Plin. xxviii. 9.

attondendum idem, et leniter, sed diu perfr
est, adjecto vel irino vel laureo oleo, sic, ut
paulum aceti misceatur; tum diu ambulan
niterque post unctionem aqua calida capı
dum; cibisque utendum ex imbecillissima
materia; magisque assumendae dilutae p
nonnunquam gargarizandum est. Infun
autem in aurem castoreum cum aceto et la
et succo radiculae corticis; aut cucumeris
succus, adjectis contritis rosae foliis. Im
quoque uvae succus cum rosa instillatus,
surditatem satis proficit.

Paracusis seu Tinnitus.

8. Aliud vitii genus est, ubi aures intra
sonant. Atque hoc quoque fit, ne externun
accipiant. Levissimum est, ubi id ex g
est: pejus, ubi ex morbo, capitisve longis d
incidit: pessimum, ubi, magnis morbis veni
maximeque comitiali, provenit. Si ex g
est, purgare aurem oportet, et spiritum co
donec inde humor aliquis exspumet. Si ex
vel capitis dolore, quod ad exercitationer
tionem, perfusionem, gargarizationemque p
eadem facienda sunt: cibis non utendum
tenuantibus: in aurem dandus radiculae
cum rosa, vel cum succo radicis ex cu
agresti; vel castoreum cum aceto, et laur
Veratrum quoque ex aceto conteritur, deinc
cocto excipitur, et inde collyrium factum in
demittitur. Si sine his coepit, ideoque no
terret, in aurem dari debet castoreum cum
vel irino, aut laureo oleo; aut huic mixtu
toreum cum succo nucum amararum; aut
et nitrum cum rosa et aceto. Plus tamen
quoque proficit victus ratio: eademque f
sunt, quae supra comprehendi, cum majore

diligentia: et praeterea, donec is sonus finiatur, a vino abstinendum. Quod si simul et sonus est, et inflammatio, laureum oleum conjecisse abunde est, aut id, quod ex amaris nucibus exprimitur; quibus quidam vel castoreum, vel myrrham miscent.

9. Solet etiam interdum in aurem aliquid incidere, ut calculus, aliquodve animal. Si pulex intus est, compellendum eo lanae paululum est; quo ipse is subit, et simul extrahitur. Si non est secutus, aliudve animal est, specillum lana involutum in resinam quam glutinosissimam, maximeque terebinthinam demittendum, idque in aurem conjiciendum, ibique vertendum est: utique enim comprehendet et eximet. Sin aliquid exanime est, specillo oriculario protrahendum est, aut hamulo retuso paulum recurvato: si ista nihil proficiunt, potest eodem modo resina protrahi. Sternutamenta quoque admota id commode elidunt, aut oriculario clystere aqua vehementer intus compulsa. Tabula quoque collocatur media inhaerens, capitibus utrinque pendentibus, superque eam homo deligatur in id latus versus, cujus auris eo modo laborat, sic, ut extra tabulam non emineat: tum malleo caput tabulae, quod a pedibus est, feritur: atque ita concussa aure, id quod inest, excidit.

Res alienae in aure. Pulex.

VIII. 1. Nares vero exulceratas fovere oportet vapore aquae calidae. Id et spongia expressa atque admota fit, et subjecto vase oris angusti, calida aqua repleto. Post id fomentum, illinenda ulcera sunt, aut plumbi recremento, aut cerussa, aut argenti spuma; cum quodlibet horum aliquis conterit, eique, dum teritur, invicem vinum et oleum myrteum addit, donec mellis crassitudinem fecerit. Sin autem ulcera circa os sunt, pluresque crustas et odorem foedum habent; quod genus Graeci ὄζαιναν appel-

Nares.

Ulcera.

lant; sciri quidem debet, vix ei malo posse suc
nihilominus tamen haec tentari possunt: ut
ad cutem tondeatur, assidueque vehementer
cetur; multa calida aqua perfundatur; multa
ambulatio sit; cibus modicus, neque acer, nec
lentissimus. Tum in narem ipsam mel cum
modo resinae terebinthinae conjiciatur, (quo
cillo quoque involuto lana fit) attrahaturque
is succus, donec in ore gustus ejus sentiatu
his enim crustae resolvuntur, quae tum per
tamenta elidi debent. Puris ulceribus vapor
calidae subjiciendus est: deinde adhibendu
lycium ex vino dilutum, aut amurca, aut omph
aut menthae, aut marrubii succus; aut atram
sutorium, quod candefactum, deinde contritu
aut interior scillae pars contrita; sic, ut hor
libet mel adjiciatur: cujus in ceteris adr
exigua pars esse debet; in atramento sutorio
ut ea mixtura liquida sit; cum scilla utiqu
major. Involvendumque lana specillum est,
eo medicamento tingendum, eoque ulcera im
sunt: rursusque linamentum involutum et obl
eodem medicamento illinendum, demittend
in narem, et ab inferiore parte leniter delig
Idque per hiemem et vere bis die; per aest
autumnum, ter fieri debet.

Polypi.

2. Interdum vero in naribus etiam car
quaedam similes muliebribus mammis nas
eaeque imis partibus, quae carnosissimae su
haerent. Has curare oportet medicamentis
tibus, sub quibus ex toto consumuntur.
vero est caruncula, modo alba, modo subrubr
narium ossibus inhaeret; ac modo ad labra
narem implet, modo retro per id foramen, q
ritus a naribus ad fauces descendit, adeo in

ut post uvam conspici possit; strangulatque hominem, maxime Austro aut Euro flante: fereque mollis est, raro dura; eaque magis spiritum impedit, et nares dilatat; quae fere καρκινώδης est; itaque attingi non debet. Illud aliud genus fere quidem ferro curatur; interdum tamen inarescit, si addita in narem per linamentum aut penicillum ea compositio est, quae habet minii Sinopici, chalcitidis, calcis, sandarachae, singulorum p. Ӿ. I. atramenti sutorii p. Ӿ. II.

IX. In dentium autem dolore, qui ipse quoque maximis tormentis annumerari potest, vinum ex toto circumcidendum est: cibo quoque primo abstinendum, deinde eo modico mollique utendum, ne mandentis dentes irritet: tum extrinsecus admovendus per spongiam vapor aquae calidae, imponendumque ceratum ex cyprino aut irino factum, lanaque id comprehendendum, caputque velandum est. Quod si gravior dolor est, utiliter et alvus ducitur, et calida cataplasmata super maxillam injiciuntur, et ore humor calidus cum medicamentis aliquibus continetur, saepiusque mutatur. Cujus rei causa et quinquefolii radix in vino mixto coquitur; et hyoscyami radix vel in posca, vel in vino mixto coquitur, sic, ut paulum his salis adjiciatur; et papaveris non nimium aridi cortices, et mandragorae radix, eodem modo. Sed in his tribus utique vitandum est, ne, quod haustum erit, devoretur. Ex populo quoque alba cortex radicis in hunc usum in vino mixto recte coquitur; et in aceto cornu cervini ramentum; et nepeta cum teda pingui, ac ficu item pingui vel in mulso, vel in aceto et melle; ex quibus cum ficus decocta est, is humor percolatur. Specillum quoque lana involutum in calidum oleum demittitur, eoque ipse dens fovetur. Quin etiam

Odontalgia.

quaedam quasi cataplasmata in dentem ipsum il
tur: ad quem usum ex malo Punico acido atqu
malicorii pars interior cum pari portione et ga
pinei corticis conteritur, misceturque his mi
eaque contrita aqua pluviatili coguntur: a
nacis, papaveris lacrimae, peucedani, uvae ta
sine seminibus pares portiones conteruntur: a
bani partes tres, papaveris lacrimae pars
Quidquid dentibus admotum est, nihilominus
maxillam ceratum, quale supra posui, esse
lana obtectum. Quidam etiam myrrhae, card
singulorum p. ӿ. I. croci, pyrethri, ficorum
singulorum p. ӿ. IV. sinapis p. ӿ. VIII. contr
teolo illinunt, imponuntque in humero part
qua dens dolet; si is superior est, a scapulis
ferior, a pectore: idque dolorem levat; et
vavit, protinus submovendum est. Si vero
est dens, festinare ad eximendum eum, r
coëgit, non est necesse: sed tum omnibus fo
quae supra posita sunt, adjiciendae quaedam
tiores compositiones sunt, quae dolorem l
qualis fere est. Habet autem papaveris l
p. ӿ. I. piperis, p. ӿ. II. soreos[a] p. ӿ. X. qu
trita galbano excipiuntur, idque circumdatu
Menemachi, maxime ad maxillares dentes;
sunt croci p. ӿ. I. cardamomi, thuris fuligin
rum partes, pyrethri, singulorum p. ӿ. IV.
p. ӿ. VIII. Quidam autem miscent pyrethri,
elaterii, singulorum p. ӿ. I. aluminis scissili
veris lacrimae, uvae taminiae, sulphuris ign

[a] Chalcitidis genus. Vide Diosc. v. 73. "Chalcitis tria ge
net aeris, et mysios, et *soryos.*"—" Sory Aegyptium maxim
—Sed in quacunque natione optimum, cui maximum virus
trituque pinguiter nigrescens, et spongiosum. Stomacho re
in tantum, ut quibusdam olfactu modo vomitiones move
xxxiv. 12.

experti, bituminis, lauri baccarum, sinapis, singulo-
um p. ϰ. II. Quod si dolor eximi eum cogit, et
iperis semen cortice liberatum, et eodem modo
acca hederae conjecta in ejus foramen, dentem fin-
it, isque per testas excidet; et plani piscis, quam
astinacam nostri, τϱυγῶνα Graeci vocant, aculeus
orretur, deinde conteritur,[a] resinaque excipitur,
uae denti circumdata hunc solvit: et alumen scissile
i id foramen conjectum dentem citat. Sed id
amen involutum lanula demitti commodius est, quia
ic, dente servato, dolorem levat. Haec a medicis
ccepta sunt. Sed agrestium experimento cogni-
um est, cum dens dolet, herbam mentastrum cum
uis radicibus evelli debere, et in pelvem mitti,
upraque aquam infundi, collocarique juxta seden-
em hominem undique veste contectum; tum in
elvem candentes silices demitti, sic, ut aqua tegan-
ur, hominemque eum hiante ore vaporem exci-
ere, ut supra dictum est, undique inclusum. Nam
t sudor plurimus sequitur, et per os continens pi-
uita defluit; idque saepe longiorem, semper annuam
aletudinem bonam praestat.

Remedium agreste.

X. Si vero tonsillae sine exulceratione per inflam-
mationem intumuerunt, caput velandum est; ex-
rinsecus is locus vapore calido fovendus; multa
mbulatione utendum; caput in lecto sublime ha-
endum; gargarizandumque reprimentibus. Radix
quoque ea, quam dulcem appellant, contusa et in
passo mulsove decocta, idem praestat. Leniterque
quibusdam medicamentis eas illini non alienum est;
quae hoc modo fiunt. Ex malo Punico dulci succus
exprimitur, et ejus sextarius in leni igne coquitur,

Cynanche tonsillaris.

[a] Scilicet calx pura. Docuit enim HATCHETT (*Phil. Trans.* 1799,)
ales aculeos ex carbonate calcis qui, tostus, calcem puram relinquit,
onstare.

donec ei mellis crassitudo sit; tum croci, m
aluminis scissilis, singulorum p. ӿ. II. per se
runtur, paulatimque his adjiciuntur vini lenis
duo, mellis unus; deinde priori succo ista mis
et rursus leniter incoquuntur: aut ejusdem su
tarius eodem modo coquitur, atque eadem
trita haec adjiciuntur; nardi p. ӿ.—.omphacii
cinnamomi, myrrhae, casiae, singulorum p
Eadem autem haec et auribus et naribus pur
accommodata sunt. Cibus in hac quoque vale
lenis esse debet, ne exasperet. Quod si tanta
matio est, ut spiritum impediat, in lecto conqu
dum; cibo abstinendum, neque assumendun
quam praeter aquam calidam est; alvus quoq
cenda est; gargarizandum ex fico et mulso;
dum mel cum omphacio; extrinsecus admov
sed aliquanto diutius, vapor calidus, donec ea
rent, et per se aperiantur. Si pure substante no
puntur hi tumores, incidendi sunt: deinde ex
calido gargarizandum. At si modicus quidem
sed exulceratio est, furfurum cremori ad garg
dum paulum mellis adjiciendum est, illinei
ulcera hoc medicamento: passi quam dul
tres heminae ad unam coquuntur; tum a
thuris p. ӿ. I. croci, myrrhae, singulorum
leniterque omnia rursus fervescunt. Ubi pura
sunt, eodem furfurum cremore, vel lacte g
zandum est. Atque hic quoque cibis lenibu
est; quibus adjici dulce vinum potest.

Oris ulcera.

XI. Ulcera autem oris, si cum inflammation
et parum pura ac rubicunda sunt, optime iis
camentis curantur, quae supra posita ex malis
cis fiunt: continendusque saepe ore reprimei
mor est, cui paulum mellis sit adjectum. Ut
ambulationibus, et non acri cibo. Simul atqu

ura ulcera esse coeperunt, lenis humor, interdum tiam quam optima aqua ore continenda est: pro-estque assumtum purum vinum, pleniorque cibus, um acribus vacet: inspergique ulcera debent alu-ine scissili, cui dimidio plus gallae immaturae sit ljectum. Si jam crustas habent, quales in adustis se consuerunt, adhibendae sunt eae compositiones, uas Graeci ἀνθηρὰς nominant. Junci quadrati, yrrhae, sandarachae, aluminis, pares portiones: ut croci, myrrhae, singulorum p. ӿ. II. iridis, alu-inis scissilis, sandarachae, singulorum p. ӿ. IV. jun-i quadrati p. ӿ. VIII. aut gallae, myrrhae, singulorum . ӿ. I. aluminis scissilis p. ӿ. II. rosae foliorum p. ӿ. IV. Quidam autem croci p. ӿ. ½. aluminis scissilis, yrrhae, singulorum p. ӿ. I. sandarachae p. ӿ. II. unci quadrati p. ӿ. IV. miscent. Priora arida in-erguntur; hoc cum melle illinitur; neque ulceri-us tantum, sed etiam tonsillis.

Verum ea longe periculosissima sunt ulcera, quas φθας Graeci appellant; sed in pueris: hos enim aepe consumunt. In viris et mulieribus idem peri-ulum non est. Haec ulcera a gingivis incipiunt: einde palatum, totumque os occupant: tum ad vam faucesque descendunt; quibus obsessis, non acile fit, ut puer convalescat. Ac miserius etiam st, si lactens adhuc infans est; quo minus imperari emedium aliquod potest. Sed in primis nutrix ogenda est exerceri et ambulationibus, et iis operi-us, quae superiores partes movent: mittenda in alneum, jubendaque ibi calida aqua mammas per-undere: tum alenda cibis lenibus, et iis qui non fa-ile corrumpuntur; potione, si febricitat puer, quae; si sine febre est, vini diluti; ac si alvus utrici subsistit, ducenda est. Si pituita in os ejus oit, vomere debet. Tum ipsa ulcera perungenda

Aphthae.

sunt melle, cui rhus,[a] quem Syriacum voca amarae nuces adjectae sunt: vel mixtis ir rosae foliis aridis, pineis nucleis, menthae c melle: vel eo medicamento, quod ex mo quorum succus eodem modo, quo Punici m mellis crassitudinem coquitur, eademque ra crocum, myrrha, alumen, vinum, mel mi Neque quidquam dandum, a quo humor possit. Si vero jam firmior puer est, garg debet iis fere, quae supra comprehensa sunt. si lenia medicamenta in eo parum proficiun benda sunt ea, quae adurendo crustas ulcer ducant; quale est scissile alumen, vel chalc atramentum sutorium. Prodest etiam fame stinentia, quanta maxima imperari potest. esse debet lenis: ad purganda tamen ulcer dum caseus ex melle recte datur.

Linguae ulcera.

XII. Linguae quoque ulcera non aliis mentis egent, quam quae prima parte su capitis exposita sunt. Sed quae in latere ej cuntur, diutissime durant. Videndumque e contra dens aliquis acutior sit, qui sanesce ulcus eo loco non sinit; ideoque limandus e

Parulis.

XIII. Solent etiam interdum juxta d gingivis tubercula quaedam oriri dolentia: λίδας Graeci appellant. Haec initio leni contrito perfricare oportet; aut inter se mi fossili combusto, cupresso, nepeta; deinde os cremore lenticulae, et inter haec hiare pituitae satis profluat. In majore vero in tione iisdem medicamentis utendum est, ulcera oris supra posita sunt: et mollis li paulum involvendum aliqua compositione

[a] Rhus Coriaria L.

quas ἀνθηρὰς vocari dixi; demittendumque id inter dentem et gingivam. Quod si durior erit, et id prohibebit, extrinsecus admovendus erit spongia vapor calidus, imponendumque ceratum. Si suppuratio se ostendet, diutius eo vapore utendum erit; et continendum ore calidum mulsum, in quo ficus decocta sit: idque subcrudum incidendum, ne, si diutius ibi pus permanserit, os laedat. Quod si major is tumor est, commodius totus exciditur, sic, ut ex utraque parte dens liberetur. Pure exemto, si levis plaga est, satis est ore calidam aquam continere, et extrinsecus fovere eodem vapore; si major est, lenticulae cremore uti, iisdemque medicamentis, quibus cetera ulcera oris curantur. Alia quoque ulcera in gingivis plerumque oriuntur; quibus eadem, quae in reliquo ore, succurrunt: maxime tamen mandere ligustrum oportet, succumque eum ore continere. Fit etiam interdum, ut ex gingivae ulcere, sive παρουλὶς fuit, sive non fuit, diutius pus feratur: quod aut corrupto dente, aut fracto, vel aliter vitiato osse, maximeque id per fistulam evenire consuevit. Ubi incidit, locus aperiendus; dens eximendus; testa ossis, si qua abscessit, recipienda est; si quid vitiosi est, radendum. Post quae, quid fieri debeat, supra in aliorum ulcerum curatione comprehensum est. Si vero a dentibus gingivae recedunt, eaedem antherae succurrunt. Utile est etiam pira aut mala non permatura mandere, et ore eum humorem continere. Idemque praestare non acre acetum in ore retentum potest.

Gingivae caries.

XIV. Uvae vehemens inflammatio terrere quoque debet. Itaque in hac et abstinentia necessaria est; et sanguis recte mittitur: et, si id aliqua res prohibet, alvus utiliter ducitur: caputque super haec velandum, et sublimius habendum est: tum aqua

Uvulae inflammatio.

gargarizandum, in qua simul rubus et lenti
cocta sit. Illinenda autem ipsa uva vel om
vel galla, vel alumine scissili, sic, ut cuilibe
mel adjiciatur. Est etiam medicamentu
aptum, quod Andronium appellatur. Co
his: alumine scissili, squama aeris rubri, at
sutorio, galla, myrrha, misy: quae per se
mixtaque, rursus, paulatim adjecto vino
teruntur, donec his mellis crassitudo sit.
doniae[a] quoque succo per cochlear illita uva
prodest. Ubi horum aliquo illita uva e
multa pituita decurrit: cumque ea quievit,
calido gargarizandum. Quod si minor infl
est, laser terere, eique adjicere frigidam aqu
est, eamque aquam cochleari exceptam ip
subjicere. Ac mediocriter eam tumente
quoque frigida, eodem modo subjecta, r
Ex eadem autem aqua gargarizandum quo
quae vel cum lasere, vel sine eo hac ratio
subjecta est.

Cancer oris.

XV. Si quando autem ulcera oris cancer
primum considerandum est, num malus
habitus sit, eique occurrendum: deinde ips
curanda. Quod si in summa parte id vit
satis proficit anthera, humido ulceri arida in
sicciori, cum exigua parte mellis illita:
altius, chartae combustae partes duae, aurip
pars una: si penitus malum descendit, chart
bustae partes tres, auripigmenti pars quar
pares portiones salis fricti, et iridis frictae;
pares portiones chalcitidis, calcis, auripi
Necessarium autem est linamentum in rosa
et super adurentia medicamenta imponere;

[a] Chelidonii majoris L.

vel aqua, in qua aut ervum, aut oleae, aut ver-
e decoctae sint, sic, ut cuilibet eorum paulum
is misceatur. Acetum quoque ex scilla, reten-
ore, satis adversus haec ulcera proficit: et ex
› cocto sali, sicut supra demonstratum est,
ıs mixtum acetum. Sed et diu continere
mlibet, et id bis aut ter die facere, prout vehe-
; malum est, necessarium est. Quod si puer
cui id incidit, specillum lana involutum in
camentum demittendum est, et super ulcus
ıdum, ne per imprudentiam adurentia devoret.
ılor in gingivis est, moventurque aliqui dentes,
. eos oportet: nam curationem vehementer im-
ınt. Si nihil medicamenta proficient, ulcera
t adurenda. Quod tamen in labris ideo non
ecessarium, quoniam excidere commodius est.
l quidem, aeque adustum, atque excisum, sine
ıratione, quae corpori manu adhibetur, implere
potest. Gingivarum vero ossa, quae hebetia
in perpetuum ustione nudantur; neque enim
a caro increscit. Imponenda tamen adustis
cula est, donec sanitatem, qualis esse potest,

modo hanc habet necessariam; quia si sine
id intumuit, primum reprimentium experin
est; si ex adversa valetudine, illud inimicu
maturarique et quam primum aperiri com
est.

Umbilicus prominens.

XVII. Ad umbilicos vero prominentes, n
ferroque utendum sit, ante tentandum est, u
neant; alvus his ducatur; imponatur super
cum id, quod ex his constat: cicutae et fu
singulorum p. ✕. I. cerussae elotae p. ✕. IV.
eloti p. ✕. VIII. ovis duobus; quibus etiam
succus adjicitur. Hoc diutius impositum ess
tet; et interim conquiescere hominem; ci
dico uti, sic, ut vitentur omnia inflantia.

Obscoena.

XVIII. 1. Proxima sunt ea, quae ad pa
scoenas pertinent: quarum apud Graecos v
et tolerabilius se habent, et accepta jam usu
cum in omni fere medicorum volumine atq
mone jactentur: apud nos foediora verba,
suetudine quidem aliqua verecundius loqu
commendata sunt: ut difficilis haec explan
simul et pudorem, et artis praecepta serv
Neque tamen ea res a scribendo deterrere
buit: primum, ut omnia, quae salutaria accej
prehenderem; dein, quia in vulgus eorum
etiam praecipue cognoscenda est, quae invi
quisque alteri ostendit.

Phimosis et paraphimosis.

2. Igitur si ex inflammatione coles intun
ducique summa cutis, aut rursus induci nor
multa calida aqua fovendus locus est: ubi ve
contecta est, oriculario quoque clystere in
cutemque aqua calida inserenda est. Si m
et extenuata cutis ducenti paruit, expeditior
curatio est: si tumor vicit, imponenda est v
cula, vel marrubium, vel oleae folia ex vin

imponitur. Folia quoque oleae ex novem
vini coquuntur; his adjicitur aluminis scis
ж. IV. lycii p. ж. VIII. mellis sesquicyathus:
plus puris est, id medicamentum ex melle; si
ex vino diluitur. Illud perpetuum est, pos
tionem, dum inflammatio manet, quale supr
tum est, cataplasma super dare, et quotidie
eadem ratione curare. Quod si pus et mult
cum malo odore coepit profluere, elui cremo
ticulae debet, sic, ut ei mellis paulum adji
aut oleae, vel lentisci folia, vel marrubium
quendum est, eoque humore eodem modo cun
utendum: imponendaque eadem; aut etia
phacium cum melle; aut id, quod ex aerug
melle ad aures fit; aut compositio Androni
anthera, sic, ut ei paulum mellis adjiciatur.
dam ulcera omnia, de quibus adhuc dictu
lycio ex vino curant. Si vero ulcus latius
altius serpit, eodem modo elui debet: impon
aut aerugo, aut omphacium cum melle; au
dronis compositio; aut marrubii, myrrhae,
aluminis scissilis cocti, rosae foliorum aric
gallae, singulorum p. ж. I. minii Sinopici p.
quae per se singula primum teruntur, deinde
iterum, melle adjecto, donec liquidi cerati c
dinem habeant; tum in aeneo vase leniter c
tur, ne superfluant; cum jam guttae indur
vas ab igne removetur: idque medicamentum
opus est, aut ex melle aut ex vino liquatur.
autem per se etiam ad fistulas utile est. Sole
Ad nervos. interdum ad nervos ulcus descendere; profl
pituita multa, sanies tenuis malique odoris, n
acta, at aquae similis, in qua caro recens lot
doloresque is locus, et punctiones habet.
nus quamvis inter purulenta est, tamen lenib

entis curandum est; quale est emplastrum
ἀῤῥαχον ex rosa liquatum, sic, ut thuris quo-
ıulum ei misceatur; aut id, quod ex butyro,
esina, melle fit; supra vero a me positum est.
ipueque id ulcus multa calida aqua fovendum
elandumque, neque frigori committendum.
lum autem per ipsa ulcera coles sub cute ex-
st, sic, ut glans excidat. Sub quo casu cutis
ircumcidenda est. Perpetuumque est, quoties
aut ex cole aliquid, vel excidit, vel abscindi-
ınc non esse servandam, ne considat, ulceri-
gglutinetur, ac neque reduci possit postea, et
e fistulam quoque urinae claudat.

Glandis interitus.

bercula etiam, quae φύματα Graeci vocant, cir-
ındem oriuntur: quae vel medicamentis, vel
ıduruntur; et cum crustae exciderunt, squa-
ris inspergitur, ne quid ibi rursus increscat.

Phymata.

Haec citra cancrum sunt; qui cum in reliquis
us, tum in his quoque vel praecipue ulcera in-

Cancer seu ulcus exedens.

Incipit a nigritie: quae si cutem occupavit,
us specillum subjiciendum, eaque incidenda
leinde orae vulsella prehendendae; tum, quid-
corruptum est, excidendum, sic, ut ex integro
e paulum dematur, idque adurendum. Quo-
ıid ustum est, id quoque sequitur, ut imponen-
ticula sit; deinde, ubi crustae exciderunt, ul-
icut alia curentur. At si cancer ipsum colem
avit, inspergenda aliqua sunt ex adurentibus,
ıeque id, quod ex calce, chalcitide, auripig-
componitur. Si medicamenta vincuntur, hic
e scalpello, quidquid corruptum est, sic, ut ali-
etiam integri trahat, praecidi debet. Illud
e aeque perpetuum est, exciso cancro, vulnus
ıdurendum. Sed sive medicamentis, sive ex
crustae occalluerunt, magnum periculum est,

ne his decidentibus, ex cole profusio sanguin
quatur. Ergo longa quiete et immobili pae
pore opus est, donec ex ipso crustae purae
resolvantur. At si vel volens aliquis, vel impı
dum ingreditur immature, crustas diduxit,
sanguis, frigida aqua adhibenda est: si haec
valet, decurrendum est ad medicamenta, qua
guinem supprimunt: si ne haec quidem succı
aduri diligenter et timide debet: neque ullo
motu dandus eidem periculo locus est.

Phagedaena.

4. Nonnunquam etiam id genus ibi cancri,
φαγέδαινα a Graecis nominatur, oriri solet.
minime differendum, sed protinus iisdem n
mentis, et, si parum valent, ferro adurendum.
dam etiam nigrities est, quae non sentitur, s
pit, ac, si sustinuimus, usque ad vesicam t
neque succurri postea potest. Si id in s

Summae glandis ulcus.

glande circa fistulam urinae est, prius in eam
specillum demittendum est, ne claudatur;
id ferro adurendum: si vero alte penetravit,
quid occupatum est, praecidendum est. Cete
dem, quae in aliis cancris, facienda sunt.

Callus.

5. Occallescit etiam in cole interdum al
idque omni paene sensu caret: quod ipsum q
excidi debet. Carbunculus autem ibi natus,
mum apparet, per oricularium clysterem elı
est: deinde ipse quo medicamentis urendus,
meque chalcitide cum melle, aut aerugine cı
cto melle, aut ovillo stercore fricto et contrit
eodem melle. Ubi is excidit, liquidis medica
utendum est, quae ad oris ulcera componuntı

Testiculi inflammatio.

6. In testiculis vero, si qua inflammatio sir
orta est, sanguis ex talo mittendus est: a cibo
nendum: imponenda ex faba farina ex mulso
cum cumino contrito et ex melle cocto; au

tritum cuminum cum cerato ex rosa facto; aut lini semen frictum, contritum, et in mulso coctum; aut tritici farina ex mulso cocta cum cupresso; aut lilii radix contrita. At si iidem induruerunt, imponi debet lini vel foeni Graeci semen ex mulso coctum; aut ex cyprino ceratum; aut similia ex vino contrita, cui paulum croci sit adjectum. Si vetustior jam durities est, maxime proficit cucumeris agrestis radix ex mulso cocta, deinde contrita. Si ex ictu tument, sanguinem mitti necessarium est; magisque, si etiam livent. Imponendum vero utrumlibet ex iis, quae cum cumino componuntur, supraque posita sunt; aut ea compositio, quae habet nitri cocti p. ϗ. I. resinae pineae, cumini, singulorum p. ϗ. II. uvae tamineae sine seminibus p. ϗ. IV. mellis quantum satis sit ad ea cogenda. Quod si ex ictu testiculis aliquid desit, fere pus quoque increscit; neque aliter succurri potest, quam si, inciso scroto, et pus emissum, et ipse testiculus excisus est.

7. Anus quoque multa taediique plena mala recipit, nec inter se multum abhorrentes curationes habet. Ac primum in eo saepe, et quidem pluribus locis, cutis scinditur; ῥαγάδια Graeci vocant. Id si recens est, quiescere homo debet, et in aqua calida desidere. Columbina quoque ova coquenda sunt, et, ubi induruerunt, purganda: deinde alterum jacere in aqua bene calida debet, altero calido foveri locus, sic, ut invicem utroque aliquis utatur. Tum tetrapharmacum, aut rhypodes rosa diluendum est; aut oesypum recens miscendum cum cerato liquido ex rosa facto; aut eidem cerato liquido plumbum elotum adjiciendum; aut resinae terebinthinae myrrha; aut spumae argenti vetus oleum; et quolibet ex his id perungendum. Si quidquid laesum

Ani mala.

Rhagades; in aqua calida sedere oportet.

est, extra est, neque intus reconditum, eode
dicamento tinctum linamentum superdandu
et quidquid ante adhibuimus, cerato con
dum. In hoc autem casu, neque acribus
utendum, neque asperis, nec alvum comp
tibus: ne aridum quidem quidquam satis
est, nisi admodum paulum. Liquida, lenia
guia, glutinosa, meliora sunt. Vino leni ut
prohibet.

Condyloma.

8. Condyloma autem est tuberculum, qu
quadam inflammatione nasci solet. Id ubi ort
quod ad quietem, cibos, potionesque pertinet,
servari debent, quae proxime scripta sunt.
etiam ovis recte tuberculum id fovetur: se
dere ante homo in aqua debet, in qua verbe
coctae sunt ex reprimentibus. Tum recte i
tur et lenticula cum exigua mellis parte, et
Campana ex vino cocta, et rubi folia contri
cerato ex rosa facto; et cum eodem cerato
tum vel cotoneum malum, vel malicorii e
cocti pars interior; et chalcitis cocta atque c
deinde oesypo ac rosa excepta; et ex ea co
tione, quae habet thuris p. ӿ. I. aluminis
p. ӿ. II. cerussae p. ӿ. III. spumae argenti
quibus, dum teruntur, invicem rosa et vinu
latur. Vinculum autem ei loco linteolum
niculus quadratus est, qui ad duo capita du
ad altera duo totidem fascias habet; cumq
jectus est, ansis ad ventrem datis, a posterio
in eas adductae fasciae conjiciuntur, atque,
ctatae sunt, dexterior sinistra, sinisterior de
cedit, circumdataeque circa alvum inter s
sime deligantur. Sed si vetus condyloma
duruit, neque sub his curationibus desid
medicamento potest, quod ex his constat:

Fasciae suspensoriae genus.

capitulis fit cicatrix, quae sanguinem fundi p
bet. Sed, quoties is suppressus est, ne quid
culi afferat, multa exercitatione digerenda ma
est; praetereaque et viris, et feminis, quibus
strua non proveniunt, interdum ex brachio sa
mittendus est.

Ani vulvaeque procidentia.

10. At si anus ipse, vel os vulvae procidit,
id quoque interdum fit) considerari debet, pur
id sit, quod provolutum est, an humore mucos
cumdatum. Si purum est, in aqua desidere
debet, aut salsa, aut cum verbenis vel malicor
cocta: si humidum, vino austero subluendun
illinendumque faece vini combusta. Ubi utr
modo curatum est, intus reponendum est; imp
daque plantago contrita, vel folia salicis[a] in
cocta; tum linteolum, et super lana; eaque
ganda sunt, cruribus inter se devinctis.

Fungi.

11. Fungo quoque simile ulcus in eadem
nasci solet. Id, si hiems est, egelida; si aliud
pus, frigida aqua fovendum est: dein squama
inspergenda, supraque ceratum ex myrteo fa
cui paulum squamae, fuliginis, calcis sit adje
Si hac ratione non tollitur, vel medicamentis
mentioribus, vel ferro adurendum est.

Digitorum ulcera.

XIX. Digitorum autem vetera ulcera c
dissime curantur, aut lycio, aut amurca coct
utrilibet vinum adjectum est. In iisdem re
ab ungue caruncula cum magno dolore cons
πτερύγιον Graeci appellant. Oportet alumen
num rotundum in aqua liquare, donec melli
situdinem habeat: tum, quantum ejus arid
tantundem mellis infundere, et rudicula m
donec similis croco color fiat, eoque illinere.

[a] Salix alba, fragilis, purpurea, L.

am ad eundem usum decoquere simul malunt, cum
aria pondera aluminis aridi et mellis miscuerunt.
Si hac ratione ea non exciderunt, excidenda sunt:
deinde digiti fovendi aqua ex verbenis, imponendumque super medicamentum ita factum: chalcitis,
malicorium, squama aeris excipiuntur fico pingui
leniter cocta ex melle; aut chartae combustae,
auripigmenti, sulphuris ignem non experti par modus cerato miscetur ex myrteo facto; aeruginis
rasae p. ӿ. I, squamae aeris p. ӿ. II. mellis cyatho
coguntur: aut pares portiones miscentur, saxi calcis,
chalcitidis, auripigmenti. Quidquid horum impositum est, tegendum linteolo aqua madefacto est.
Tertio die digitus resolvendus, et, si quid aridi est,
iterum excidendum, similisque adhibenda curatio
est. Si non vincitur, purgandum est scalpello,
tenuibusque ferramentis adurendum, et, sicut reliqua usta, curandum est. At ubi scabri ungues
sunt, circum aperiri debent, qua corpus contingunt:
tum super eos ex hac compositione aeque imponi:
sandarachae, sulphuris, singulorum p. ӿ. II. nitri,
auripigmenti, singulorum p. ӿ. IV. resinae liquidae
p. ӿ. VIII. tertioque id die resolvendum est. Sub
quo medicamento vitiosi ungues cadunt, et in eorum
locum meliores renascuntur.

LIBER SEPTIMUS.

CHIRURGIA.

Praefatio. TERTIAM esse medicinae partem, quae manu curet, et vulgo notum, et a me propositum est. Ea non quidem medicamenta atque victus rationem omittit; sed manu tamen plurimum praestat: estque ejus effectus inter omnes medicinae partes evidentissimus. Siquidem in morbis cum multum fortuna conferat; eademque, saepe salutaria, saepe vana sint; potest dubitari, secunda valetudo medicinae, an corporis beneficio contigerit. In iis quoque, in quibus medicamentis maxime nitimur, quamvis profectus evidentior est, tamen sanitatem et per haec frustra quaeri, et sine his reddi saepe, manifestum est: sicut in oculis quoque deprehendi potest; qui a medicis diu vexati, sine his interdum sanescunt. At in ea parte, quae manu curat, evidens est, omnem profectum, ut aliquid ab aliis adjuvetur, hinc tamen plurimum trahere. Haec autem pars, cum sit vetustissima, magis tamen ad illo parente omnis medicinae Hippocrate, quam a prioribus exculta est: deinde, posteaquam diducta ab aliis habere professores suos coepit, in Aegypto quoque increvit, Philoxeno maxime auctore, qui pluribus voluminibus hanc partem diligentissime comprehendit. Gorgias quoque et Sostratus, et Heron, et Apollonii duo, et Ammonius Alexandrinus, multique alii celebres viri, singuli quaedam repererunt. Ac Romae

ue non mediocres professores, maximeque nuper
hon pater, et Euelpistus, et, ut ex scriptis ejus
igi potest, horum eruditissimus Meges, quibus-
in melius mutatis, aliquantum ei disciplinae
erunt. Esse autem Chirurgus debet adolescens,
rte adolescentiae propior; manu strenua, stabili,
nquam intremiscente, eaque non minus sinistra,
dextra promptus; acie oculorum acri, claraque;
o intrepidus, misericors sic, ut sanari velit eum,
accepit, non ut clamore ejus motus, vel magis,
res desiderat, properet, vel minus, quam
se est, secet; sed perinde faciat omnia, ac si
s ex vagitibus alterius affectus oriatur. Potest
n requiri, quid huic parti proprie vindicandum
quia vulnerum quoque ulcerumque multorum
iones, quas alibi executus sum, Chirurgi sibi
cant. Ego eundem quidem hominem posse
a ista praestare concipio: atque, ubi se divise-
eum laudo, qui quamplurimum percipit. Ipse
n huic parti ea reliqui, in quibus vulnus facit
cus, non accipit; et in quibus vulneribus
ibusve plus profici manu, quam medicamento,
: tum, quidquid ad ossa pertinet. Quae
eps exsequi aggrediar; dilatisque in aliud
nen ossibus, in hoc cetera explicabo; prae-
isque iis, quae in qualibet parte corporis fiunt,
, quae proprias sedes habent, transibo.

De stremmatis seu luxatis.

Luxata[a] igitur, in quacunque parte corporis
quamprimum sic curari debent, ut, qua dolor

KATA hic non contusiones, ut vulgo creditur, sed stremmata
e *sprains*) indicant. Hoc enim sensu PLINIUS eo utitur
lo xxii. 73, xxiv. 11, xxxi. 9; quae loca omnia e DIOSCURIDE
ns est, ut mos ei de materia medica agenti. Vide parallela
RIDIS i. 114, iv. 94, v. 126; ubi στρέμματα huic voci
a respondent. Vide etiam VERGIL. in DIOSC. i. 9.

est, ea scalpello cutis crebro incidatur, detergeaturque eodem averso profluens sanguis. Quod si paulo tardius subvenitur, jamque etiam rubor est, qua rubet corpus; si tumor quoque accessit, quacunque is est, idem optimum auxilium est. Tum superdanda reprimentia sunt; maximeque lana succida ex aceto et oleo. Quod si levior is casus est, possunt, etiam sine scalpello, imposita eadem mederi: et, si nihil aliud est, cinis quoque, maxime ex sarmentis;[a] si is non est, quilibet alius ex aceto, vel etiam ex aqua coactus.

Abscessus. II. Verum hoc quidem promptum est. In iis autem negotium majus est, quae per se, vitio intus orto, intumescunt, et ad suppurationem spectant. Ea omnia genera abscessuum esse alias proposui, medicamentaque his idonea exsecutus sum: nunc superest, ut dicam, in iisdem quae manu fieri debeant. Ergo, priusquam indurescant, cutem incidere, et cucurbitulam accommodare oportet, quae quidquid illuc malae corruptaeque materiae coiit, extrahat: idque iterum, tertioque recte fit, donec omne indicium inflammationis excedat. Neque tamen fas non est, nihil cucurbitulam agere. Interdum enim fit, sed raro, ut quidquid abscedit, velamento suo includatur. Id antiqui tunicam nominabant. Meges, quia tunica omnis nervosa est, dixit, non nasci sub eo vitio nervum, quo caro con-

De abscessum velamenti natura.

[a] Hunc locum e DIOSCORIDE v. 1. CELSUS perinde ac PLINIUS (xxiii. prooem.) excerpsisse apparet. Docet enim (v. 1.) quod "sarmentorum, vinaceorumque cinis luxatis (stremmatis) opitulatur." PLINIUS haec habet xxiii. prooemio; "Cinis sarmentorum vitiumque et vinaceorum medetur luxatis et ambustis," etc. Vir egregius KIRWAN (Irish Trans. v. 164.) cineres sarmentorum vitium ad sextam sui ponderis partem potassae continere docet. Ex sarmentorum enim 100; cinerum 3.379, potassae 0.55 partes evaserunt. Hinc virtus, patetque alcali vegetabile haud antiquis incognitum fuisse.

etur, sed, subjecto jam vetustiore pure, callum
ndari. Quod ad curationis rationem nullo
ertinet; quia quidquid, si tunica est, idem, si
est, fieri debet. Neque ulla res prohibet,
si callus est, tamen, quia cingit, tunicam
nari. Tum pure quoque maturius haec inter-
esse consuevit; ideoque, quod sub ea est,
hi per cucurbitulam non potest. Sed facile id
igitur, ubi nihil admota illa mutavit. Ergo,
d incidit, sive jam durities est, in hac auxilii
est; sed, ut alias scripsi, vel avertenda con-
ns eo materia, vel digerenda, vel ad maturitatem
icenda est. Si priora contigerunt, nihil prae-
necessarium est. Si pus maturuit, in alis
m et inguinibus raro secandum est: item ubi-
ue mediocris abscessus est: item quoties in
na cute, vel etiam carne vitium est: nisi
iare cubantis imbecillitas cogit: satisque est
lasmatibus efficere, ut per se pus aperiatur.
fere sine cicatrice potest esse is locus, qui
rtus ferrum non est. Si autem altius malum
considerari debet, nervosusne is locus sit, an non
Nam si sine nervis est, candenti ferramento
ri debet: cujus haec gratia est, quod exigua
i diutius ad pus evocandum patet, parvaque
a cicatrix fit. At si nervi juxta sunt, ignis
us est; ne vel distendantur, vel membrum
itent: necessaria vero opera scalpelli est. Sed
a etiam subcruda aperiri possunt: inter nervos
na exspectanda maturitas est, quae cutem ex-
et, eique pus jungat, quo propius reperiatur.
que alia rectam plagam desiderant; in pane,
fere vehementer cutem extenuat, tota ea super
excidenda est. Semper autem, ubi scalpellus
ovetur, id agendum est, ut et quam minimae et

aucissimae plagae sint: cum eo tamen, ut
ati succurramus, et in modo, et in numero.
ajores sinus, latius; interdum etiam duabus
bus lineis incidendi sunt. Dandaque opera,
s sinus exitum habeat; ne quis humor intus
lat, qui proxima et adhuc sana rodendo sinuet.
tiam in rerum natura, ut cutis latius excidenda
Nam ubi post longos morbos totius corporis
tus vitiatus est, lateque se sinus suffudit, et in
am cutis pallet; scire licet, eam jam emortuam
, et inutilem futuram: ideoque excidere com-
dius est; maxime, si circa articulos majores id
enit, cubantemque aegrum fluens alvus exhaurit,
que per alimenta quidquam corpori accedit. Sed
cidi ita debet, ut plaga ad similitudinem myrtei
lii fiat, quo facilius sanescat: idque perpetuum
st, ubicunque medicus et quacunque de causa
cutem excidit. Pure effuso, in alis vel inguinibus
linamento opus non est: spongia ex vino imponen-
da est. In ceteris partibus, si aeque linamenta
supervacua sunt, purgationis causa paulum mellis
infundendum; dein glutinantia superdanda: si illa
necessaria sunt, super ea quoque similiter dari
spongia eodem mode ex vino expressa debet.
Quando autem linamentis opus sit, quando non sit,
alias dictum est. Cetera eadem, incisa suppura-
tione, facienda sunt, quae, ubi per medicamenta
rupta est, facienda esse proposui.

nosis. III. Protinus autem, quantum curatio efficiat, quantumque aut sperari aut timeri debeat, ex quibusdam signis intelligi potest; fereque iisdem, quae in vulneribus exposita sunt. Nam bona signa sunt, somnum capere, facile spirare, siti non confici, cibum non fastidire; si febricula fuit, ea vacare; itemque habere pus album, laeve, non foedi odoris.

sunt, vigilia, spiritus gravitas, sitis, cibi fasti-
, febris, pus nigrum, aut faeculentum, et foedi
is; item procedente curatione eruptio san-
is; aut si, antequam sinus carne impleatur,
carnosae fiunt, illa quoque ipsa carne hebete,
firma. Deficere tamen animam, vel in ipsa
ione, vel postea, pessimum omnium est. Quia
morbus ipse, sive subito solutus est, dein sup-
io exorta est; sive effuso pure permanet, non
e terret. Estque inter causas timoris, si sensus
laere rodentium non est. Sed ut haec ipsa
a huc illucve discernit; sic medici partium
iti ad reperiendam sanitatem. Ergo, quoties
resolverit, eluere id, si reprimendus humor
tur, vino ex aqua pluviatili mixto, vel aqua,
i lenticula cocta sit, debebit: si purgandum
mulso; rursusque imponere eadem. Ubi jam
sus videbitur humor, ulcusque purum erit,
ci carnem conveniet, et foveri vulnus pari
ne vini ac mellis, superque imponi spongiam
io et rosa tinctam. Per quae cum caro pro-
ur, plus tamen, ut alias quoque dixi, victus
io confert; id est, solutis jam febribus et cibi
itate reddita, balneum rarum; quotidiana, sed
gestatio; cibi potionesque corpori faciendo
. Quae omnia, per medicamenta quoque
ratione rupta, sequuntur: sed, quia magno
vix sine ferro mederi licet, in hunc locum
rata sunt.

. 1. Adversus fistulas quoque, si altius pene- Fistulae.
ut ad ultimas demitti collyrium non possit, si
osae sunt, si multiplices, majus in manu, quam
dicamentis, praesidium est: minusque operae
sub cute transversae feruntur, quam si rectae
tendunt. Igitur, si sub cute transversa fistula

est, demitti specillum debet, supraque id e
Si flexus reperiuntur, hi quoque simul sp
ferro persequendi sunt: idemque facien
plures se quasi ramuli ostendunt. Ubi
fistulae ventum est, excidendus ex ea totu
est, superque fibulae dandae, et medica
quo glutinetur. At si recta subter tendit,
maxime ferat, specillo exploratum est, excidi
debet; dein fibula oris cutis injicienda est,
glutinantia medicamenta superdanda sunt;
corruptius ulcus est, (quod interdum osse vi
ubi id quoque curatum est, pus moventia.

Fistulae inter costas.

2. Solent autem inter costas fistulae[a] subt
Quod ubi incidit, eo loco costa ab utraq
praecidenda et eximenda est, ne quid intus
tum relinquatur. Solent, ubi costas tra
septum id, quod transversum a superioribus
bus intestina discernit, violare. Quod int
ex loco, et ex magnitudine doloris, potest;
nonnunquam spiritus ea cum humore quasi b
prorumpit, maximeque, si hunc ore ille co
In eo medicinae locus nullus est. In ceter
quae circa costas sanabilia sunt, pinguia
menta inimica sunt; ceteris, quae ad vuln
commodantur, uti licet: optime tamen sic
menta, vel si purgandum aliquid videtur, i
tincta imponuntur.

Ventris.

3. Ventri nullum os subest;[b] sed ibi per
admodum fistulae fiunt: adeo ut Sostratus ins
esse crediderit. Id non ex toto ita se habe
ostendit. Et quidem, quod maxime mirum

[a] Has propter athleticas exercitationes veteres infestas
nonnulli.

[b] CELSUS corpus fere in dorso quasi supinum describit. I
stanter tamen, nam in libro viii. erectum respicere videtur.

tutior fistula est contra jecur, et lienem, et
ulum, quam contra intestina: non quo per-
or ibi sit, sed quo alteri periculo locum faciat.
experimento moti quidam auctores parum
n rei cognoverunt. Nam venter saepe etiam
rforatur, prolapsaque intestina conduntur, et
ulneris suturae comprehendunt: quod, quem-
lum fiat, mox indicabo. Itaque, etiam ubi
fistula abdomen perrupit, excidere eam licet,
que oras conjungere. Si vero ea fistula intus
excisa necesse est latius foramen relinquat:
nisi permagna vi, utique ab interiore parte,
n potest, qua quasi membrana quaedam finit
nen, quam περιτόναιον Graeci vocant. Ergo,
quis ingredi ac moveri coepit, rumpitur illa
atque intestina evolvuntur: quo fit, ut
dum homini sit. Sed non omni modo res ea
ationem habet: ideoque tenuioribus fistulis
nda curatio est.

ropriam etiamnum animadversionem deside- e, quae in ano sunt. In has demisso specillo, num ejus caput incidi cutis debet: dein novo e specillum educi lino sequente, quod in us partem, ob id ipsum perforatam, conjec- Ibi linum prehendendum vinciendumque ero capite est, ut laxe cutem, quae super est, teneat: idque linum debet esse crudum, x triplexve, sic tortum, ut unitas facta sit. autem licet negotia agere, ambulare, lavari, apere, perinde atque sanissimo. Tantum- d linum bis die, salvo nodo, ducendum est, subeat fistulam pars, quae superior fuit. Ne- mmittendum est, ut id linum putrescat: sed quoque die nodus resolvendus est, et ad caput m recens linum alligandum, eductoque vetere,

Ani fistulae.

id in fistula cum simili nodo relinquendum.
enim id paulatim cutem, quae supra fistulam
cidit: simulque et id sanescit, quod a lino re
est; et id, quod ab eo mordetur, inciditur.
ratio curationis longa, sed sine dolore est. Q
tinant, adstringere cutem lino debent, quo
secent; noctuque ex penicillo tenuia quaedam
demittere, ut cutis hoc ipso extenuetur, quo
ditur. Sed haec dolorem movent. Adjicit
ritati, sicut tormento quoque, si et linum, et id
ex penicillo est, aliquo medicamento illinitur
quibus callum exedi posui. Potest tamen
ad scalpelli curationem etiam illo loco veniend
si intus fistula fert, si multiplex est. Igitur
genera demisso specillo, duabus lineis incide
tis est; ut media inter eas habenula tenuis ad
ejiciatur, ne protinus orae coëant; sitque le
quis linamentis, quae quam paucissima sup
enda sunt; omniaque eodem modo facienda
in abscessibus posita sunt. Si vero ab uno ore
sinus erunt, recta fistula scalpello erit incid
ab eo ceterae, quae jam patebunt, lino excipie
Si intus aliqua procedet, quo ferrum tuto per
non poterit, collyrium demittendum erit.
autem in omnibus ejusmodi casibus, sive man
medicamentis agetur, dari debet humidus;
liberalis, diuque aqua. Ubi jam caro incresci
demum et balneis raris utendum erit, et cibis
implentibus.

Telorum ejectio.

V. 1. Tela quoque, quae illata corporibus
haeserunt, magno negotio saepe ejiciuntur.
que quaedam difficultates ex generibus eorum;
dam ex iis sedibus, in quas illa penetrarunt.
autem telum extrahitur, aut ab ea parte, qua
aut ab ea, in quam tetendit: illic viam, qua r
ipsum sibi fecit: hic, a scalpello accipit. Nan

tra mucronem caro inciditur. Sed si non alte telum sedit, et in summa carne est, aut certe magnas venas et loca nervosa non transiit; nihil melius est, quam, qua venit, id evellere. Si vero plus est, per quod telo revertendum, quam quod perrumpendum est, jamque venas nervosque id transiit, commodius est aperire quod superest, eaque extrahere. Nam et propius petitur, et tutius evellitur: et in majore membro, si medium mucro transiit, facilius sanescit, quod pervium est; quia utrinque medicamento fovetur. Sed, si retro telum recipiendum, amplianda scalpello plaga est: quo facilius id sequatur, quoque minor oriatur inflammatio: quae major fit, si ab illo ipso telo, dum redit, corpus laniatur. Item, si ex alia parte vulnus aperitur, laxius esse debet, quam ut telo postea transeunte amplietur. Summa autem utraque parte habenda cura est, ne nervus, ne vena major, ne arteria incidatur. Quorum ubi aliquid detectum est, excipiendum hamo retuso est, abducendumque a scalpello. Ubi autem satis incisum est, telum eximendum est: tunc quoque eodem modo, et eadem cura habita, ne sub eo, quod eximitur, aliquid eorum laedatur, quae tuenda esse proposui.

Propria telorum.

2. Haec communia. Sunt propria quaedam in singulis telorum generibus, quae protinus subjiciam.

Sagitta.

Nihil tam facile in corpus, quam sagitta, conditur, eademque altissime insidit. Haec autem eveniunt, et quia magna vi fertur illa, et quia ipsa in angusto est. Saepius itaque ab altera parte, quam ex qua venit, recipienda est; praecipueque, quia fere spiculis cingitur; quae magis laniant, si retro, quam si contra trahuntur. Sed inde aperta via, caro diduci debet ferramento facto ad similitudinem Graecae literae :[a] deinde, ubi apparuit mucro, si arundo in-

[a] Alii Y, LINDENIUS γ, TARGA Λ, hic deesse conjiciunt.

haeret, propellenda est, donec ab altera parte apprehendi, et extrahi possit: si jam illa decidit, solumque intus ferrum est, mucro vel digitis apprehendi, vel forfice, atque ita educi debet. Neque alia ratio extrahendi est, ubi ab ea parte, qua venit, evelli magis placuit. Nam, ampliato magis vulnere, si arundo, si inest, evellenda est; aut, si ea non est, ferrum ipsum. Quod si spicula apparuerunt, eaque brevia et tenuia sunt, forfice ibi comminui debent, vacuumque ab his telum educi: si ea majora valentioraque sunt, fissis scriptoriis calamis contegenda, ac, ne quid lacerent, sic evellenda sunt. Et in sagittis quidem haec observatio est.

Teli lati evulsio.

3. Latum vero telum, si conditum est, ab altera parte educi non expedit, ne ingenti vulneri ipsi quoque ingens vulnus adjiciamus. Evellendum est ergo quodam genere ferramenti, quod Διοκλεῖον κυαθίσκον Graeci vocant; quoniam auctorem Dioclem habet, quem inter priscos maximosque medicos fuisse, jam posui. Lamina vel ferrea, vel etiam aenea, ab altero capite duos utrinque deorsum conversos uncos habet; ab altero duplicata lateribus, leviterque extrema in eam partem inclinata, quae sinuata est, insuper ibi etiam perforata est. Haec juxta telum transversa demittitur: deinde, ubi ad imum mucronem ventum est, paulum torquetur, ut telum foramine suo excipiat: cum in cavo mucro est, duo digiti, subjecti partis alterius uncis, simul et ferramentum extrahunt, et telum.

Plumbea glans.

4. Tertium genus telorum est, quod interdum evelli debet, plumbea glans, aut lapis, aut simile aliquid, quod, perrupta cute, integrum intus insedit. In omnibus his latius vulnus aperiendum, idque, quo inest, ea, qua venit, forfice extrahendum est. Accedit vero aliquid difficultati sub omni ictu, si

ılum vel ossi inhaesit, vel in articulo se inter duo ssa demersit. In osse usque eo movendum est, nec laxetur is locus, qui mucronem momordit; et nc vel manu vel forfice telum extrahendum est: ae ratio in dentibus quoque ejiciendis est. Vix quam ita telum non sequitur: sed, si morabitur, cuti quoque, ictum aliquo ferramento, poterit. timum est, ubi non evellitur, terebra juxta forare, eoque foramine, ad speciem literae V, contra um os excidere, sic, ut lineae, quae diducuntur, telum spectent: eo facto, id necesse est labet, facile auferatur. Inter duo vero ossa si per ipsum iculum perruperit, circa vulnus duo membra fass habenisve deliganda, et per has in diversas partes lucenda sunt, ut nervos distendant: quibus extis, laxius inter ossa spatium est, ut sine difficule telum recipiatur. Illud videndum est, sicut aliis locis posui, ne quis nervus, aut vena, aut eria a telo laedatur, dum id extrahitur: eadem licet ratione, quae supra posita est.

5. At si venenato quoque telo quis ictus est, iisn omnibus, si fieri potest, etiam festinantius actis, icienda curatio est, quae vel epoto veneno, vel a pente ictis adhibetur. Vulneris autem ipsius, racto telo, medicina non alia est, quam quae et, si corpore icto nihil inhaesisset: de qua satis loco dictum est.

Tela venenata.

VI. Haec evenire in qualibet parte corporis posit: reliqua certas sedes habent. De quibus din, orsus a capite. In hoc multa variaque tuberla oriuntur: γάγγλια, μελικηρίδας, ἀθερώματα nomint; aliisque etiamnum vocabulis quaedam alii cernunt: quibus ego στεατώματα quoque adjiciam. ıae quamvis et in cervice, et in alis, et in lateris oriri solent; per se tamen non posui; cum

Capitis mala.

omnia ista mediocres differentias habeant, ac ne
periculo terreant, neque diverso genere curen
Omnia autem ista et ex parvulo incipiunt, et
paulatimque increscunt, et tunica sua includun
Quaedam ex his dura ac renitentia, quaedam
lia cedentiaque sunt: quaedam spatio nuda
quaedam tecta capillo suo permanent: fereque
dolore sunt. Quid intus habeant, ut conjectura
sagiri potest; sic ex toto cognosci, nisi cum e
sunt, non potest. Maxime tamen in iis, qua
nituntur, aut lapillis quaedam similia, aut con
confertique pili reperiuntur: in iis vero, quae ced
aut melli simile aliquid, aut tenui pulticulae,
quasi rasae cartilagini, aut carni hebeti et cru
quibus alii aliique colores esse consuerunt. Fe
ganglia renituntur: atheromati subest quasi t
pulticula: meliceridi liquidior humor; ide
pressus circumfluit: steatomati pingue quid
idque latissime patere consuevit, resolvitque to
cutem superpositam, sic, ut ea labet; cum in c
teris sit adstrictior. Omnia, derasa ante, si capil
conteguntur, per medium oportet incidere. S
steatomatis tunica quoque secanda est, et effun
tur quidquid intus coiit; quia non facile a cute
subjecta carne ea separatur: in ceteris ipsa tun
inviolata servanda est. Protinus autem alba et
tenta se ostendit. Tum scalpelli manubriolo di
cenda a cute et carne est, ejiciendaque cum
quod intus tenet. Si quando tamen ab inferi
parte tunicae musculus inhaesit, ne is laedat
superior pars illius decidenda, alia ibidem re
quenda est. Ubi tota exemta est, committen
orae, fibulaque his injicienda, et super medicam
tum glutinans dandum est. Ubi vel tota tuni

Ganglia.

vel aliquid ex ea relictum est, pus moventia adhibenda sunt.

VII. 1. Sed ut haec neque genere vitii, neque ratione curationis inter se multum distant; sic in oculis, quae manum postulant, et ipsa diversa sunt, et aliter aliterque curantur. Igitur in superioribus palpebris vesicae nasci solent pingues gravesque; quae vix attollere oculos sinunt, levesque pituitae cursus, sed assiduos, in oculis movent. Fere vero in pueris nascuntur. Oportet, compresso digitis duobus oculo, atque ita cute intenta, scalpello transversam lineam incidere, suspensa leviter manu, ne vesica ipsa vulneretur: et, ut locus ei patefactus est, ipsa prorumpit. Tum digitis eam apprehendere, et evellere. Facile autem sequitur. Dein superinungi collyrio debet ex iis aliquo, quo lippientes oculi superinunguntur: paucissimisque diebus cicatricula inducitur. Molestius est, ubi incisa vesica est: effundit enim humorem; neque postea, quia tenuis admodum est, potest colligi. Si forte id incidit, eorum aliquid imponendum est, quae puri movendo sunt.

Oculorum vitia.

2. In eadem palpebra super pilorum locum tuberculum parvulum nascitur, quod a similitudine hordei, a Graecis κριθὴ nominatur. Tunica quiddam, quod difficulter maturescit, comprehensum est. Id vel calido pane, vel cera subinde calefacta foveri oportet, sic, ne nimius is calor sit, sed facile ea parte sustineatur: hac enim ratione saepe discutitur, interdum concoquitur. Si pus se ostendit, scalpello dividi debet, et quidquid intus humoris est, exprimi: eodem deinde vapore postea quoque foveri, et superinungi, donec ad sanitatem perveniat.

Hordeolum.

3. Alia quoque quaedam in palpebris huic non dissimilia nascuntur; sed neque utique figurae ejus-

Hordeoli species.

dem, et mobilia, simul atque digito huc vel illuc impelluntur: ideoque ea χαλάζια Graeci vocant. Haec incidi debent, si sub cute sunt, ab exteriore parte; si sub cartilagine, ab interiore: dein scalpelli manubriolo diducenda ab integris partibus sunt. Ac, si intus plaga est, inungendum primo lenibus, deinde acrioribus: si extra, superdandum emplastrum, quo id glutinetur.

Pterygium. 4. Unguis vero, quod πτερύγιον Graeci vocant, est membranula nervosa oriens ab angulo, quae nonnunquam ad pupillam quoque pervenit, eique officit. Saepius a narium, interdum etiam a temporum parte nascitur. Hunc recentem non difficile est discutere medicamentis, quibus cicatrices in oculis extenuantur: si inveteravit, jamque ei crassitudo quoque accessit, excidi debet. Post abstinentiam vero unius diei, vel adversus in sedili contra medicum is homo collocandus est, vel sic aversus, ut in gremium ejus caput resupinus effundat. Quidam si in sinistro oculo vitium est, adversum; si in dextro, resupinum collocari volunt. Alteram deinde palpebram a ministro diduci oportet, alteram ... dico: sed ab hoc, si ille adversus est, inferiorem; si supinus, superiorem. Tum idem medicus hamulum acutum, paulum mucrone intus recurvato, subjicere extremo ungui debet, eumque infigere; atque eam quoque palpebram tradere alteri: ipse, hamulo apprehenso, levare unguem, eumque acu trajicere linum trahente; deinde acum ponere, lini capita apprehendere, et per ea erecto ungue, qua parte oculo inhaeret, manubriolo scalpelli diducere, donec ad angulum veniat: deinde invicem modo remittere, modo attrahere, ut sic et initium ejus, et finis anguli reperiatur. Duplex enim periculum est, ne vel ex ungue aliquid relinquatur,

quod exulceratum vix ullam recipiat curationem; vel ex angulo quoque caruncula abscindatur, quae, si vehementius unguis ducitur, sequitur; ideoque decipit. Abscissa, patefit foramen, per quod postea semper humor descendit: ῥυάδα Graeci vocant. Verus ergo anguli finis utique noscendus est: qui ubi satis constitit, non nimium adducto ungue scalpellus adhibendus est; deinde sic excidenda ea membranula, ne quid ex angulo laedatur. Eo deinde ex melle linamentum superdandum est, supraque linteolum, et aut spongia aut lana succida: proximisque diebus diducendus quotidie oculus est, ne cicatrice inter se palpebrae glutinentur; siquidem id quoque tertium periculum accedit: eodemque modo linamentum imponendum, ac novissime inungendum collyrio, quo ulcera ad cicatricem perducuntur. Sed ea curatio vere esse debet, aut certe ante hiemem: de qua re, ad plura loca pertinente, semel dixisse satis erit. Nam duo genera curationum sunt: alia, in quibus eligere tempus non licet, sed utendum est eo, quod incidit; sicut in vulneribus, et in fistulis: alia, in quibus nullus dies urget, et exspectare tutissimum et facile est; sicut evenit in iis, quae et tarde increscunt, et dolore non cruciant. In his ver exspectandum est: aut, si quid magis pressit, melior tamen autumnus est, quam aestas vel hiems; atque is ipse medius, jam fractis aestibus, nondum ortis frigoribus. Quo magis autem necessaria pars erit, quae tractabitur, hoc quoque majori periculo subjecta est: et saepe, quo major plaga facienda, eo magis haec temporis ratio servabitur.

Fistula lacrimalis.

Duo curationum genera.

5. Ex curatione vero unguis, ut dixi, vitia nascuntur, quae ipsa aliis quoque de causis oriri solent. Interdum enim fit in angulo, parum ungue exciso,

Encanthis.

vel aliter, tuberculum, quod palpebras parum diduci patitur: ἐγκανθὶς Graece nominatur. Excipi hamulo, et circumcidi debet; hic quoque diligenter temperata manu, ne quid ex ipso angulo abscindatur. Tum exiguum linamentum respergendum est vel cadmia, vel atramento sutorio; inque eum angulum, diductis palpebris, inserendum, superque eodem modo deligandum: proximisque diebus similiter nutriendum; tantum ut primis aqua egelida vel etiam frigida foveatur.

Palpebrarum concretio (B. Bell, iii.

6. Interdum inter se palpebrae coalescunt, aperirique non potest oculus. Cui malo solet etiam illud accedere, ut palpebra cum albo oculi cohaerescat; scilicet, cum in utrovis fuit ulcus negligenter curatum. Sanescendo enim, quod diduci potuit et debuit, glutinavit. Ἀγκυλοβλέφαρον sub utroque vitio Graeci vocant. Palpebrae tantum inter se cohaerentes, non difficulter diducuntur; sed interdum frustra; nam rursus glutinantur. Experiri tamen oportet, quia bene res saepius cedit. Igitur aversum specillum inserendum, diducendaeque eo palpebrae sunt: deinde exigua penicilla interponenda, donec exulceratio ejus loci finiatur. At ubi albo ipsius oculi palpebra inhaesit, Heraclides Tarentinus auctor est, adverso scalpello subsecare, magna cum moderatione, ut neque ex oculo, neque ex palpebra quidquam abscindatur; ac, si necesse est, ex palpebra potius. Post haec, inungatur oculus medicamentis, quibus aspritudo curatur: quotidieque palpebra vertatur, non solum ut ulceri medicamentum inducatur, sed etiam ne rursus inhaereat: ipsique etiam praecipiatur, ut saepe eam duobus digitis attollat. Ego sic restitutum esse neminem memini. Meges se quoque multa tentasse, neque unquam

profuisse, quia semper iterum oculo palpebra inhaeserit, memoriae prodidit.

7. Etiamnum in angulo, qui naribus propior est, ex aliquo vitio quasi parva fistula aperitur, per quam pituita assidue destillat: αἰγίλωπα Graeci vocant. Idque assidue male habet oculum: nonnunquam etiam exeso osse, usque ad nares penetrat. Atque interdum naturam carcinomatis habet: ubi intentae venae et recurvatae sunt, color pallet, cutis dura est, et levi tactu irritatur, inflammationemque in eas partes, quae conjunctae sunt, evocat. Ex his eos, qui quasi carcinoma habent, curare periculosum est: nam mortem quoque ea res maturat. Eos vero, quibus ad nares tendit, supervacuum: neque enim sanescunt. At, quibus id in angulo est, potest adhiberi curatio; cum eo, ne ignotum sit, esse difficilem; quantoque angulo propius id foramen est, tanto difficilior est; quoniam perangustum est, in quo versari manus possit. Recenti tamen re mederi facilius est. Sed hamulo summum ejus foraminis excipiendum; deinde totum id cavum, sicut in fistulis dixi, usque ad os excidendum; oculoque et ceteris junctis partibus bene obtectis, os ferramento adurendum est; vehementiusque, si jam carie vexatum est, quo crassior squama abscedat. Quidam adurentia imponunt, ut atramentum sutorium, vel chalcitidem, vel aeruginem rasam: quod et tardius et non idem facit. Osse adusto, curatio sequitur eadem, quae in ceteris ustis.

Aegilops.

8. Pili vero, qui in palpebris sunt, duabus de causis oculum irritare consuerunt. Nam modo palpebrae summa cutis relaxatur, et procidit; quo fit, ut ejus pili ad ipsum oculum convertantur, quia non simul cartilago quoque se remisit; modo sub ordine naturali pilorum alius ordo subcrescit, qui

Entropium

protinus intus ad oculum tendit. Curationes hae sunt. Si pili nati sunt, qui non debuerunt, tenuis acus ferrea ad similitudinem spathae lata, in ignem conjicienda est: deinde candens, sublata palpebra, sic, ut ejus perniciosi pili in conspectum curantis veniant, sub ipsis pilorum radicibus ab angulo immittenda est, ut ea tertiam partem palpebrae transuat; deinde iterum, tertioque usque ad alterum angulum: quo fit, ut omnes pilorum radices adustae emoriantur. Tum superimponendum medicamentum est, quod inflammationem prohibeat: atque ubi crustae exciderunt, ad cicatricem perducendum. Facillime autem id genus sanescit. Quidam aiunt, acu transui juxta pilos exteriorem partem palpebrae oportere, eamque transmitti duplicem capillum muliebrem ducentem; atque ubi acus transiit, in ipsius capilli sinum, qua duplicatur, pilum esse conjiciendum, et per eum in superiorem palpebrae partem attrahendum, ibique corpori agglutinandum, et imponendum medicamentum, quo foramen glutinetur: sic enim fore, ut is pilus in exteriorem partem postea spectet. Id primum fieri non potest, nisi in pilo longiore; cum fere breves eo loco nascantur. Deinde, si plures pili sunt, necesse est longum tormentum, toties acu trajecta, magnam inflammationem moveat. Novissime, cum humor aliquis ibi subsit, oculo et ante per pilos et tum per palpebrae foramina affecto, vix fieri potest, ut gluten, quo vinctus est pilus, non resolvatur: eoque fit, ut is eo, unde vi abductus est, redeat. Ea vero curatio, quae palpebrae laxioris ab omnibus frequentatur, nihil habet dubii. Siquidem oportet contecto oculo mediam palpebrae cutem, sive ea superior, sive inferior est, apprehendere digitis, ac levare: tum considerare, quantulo detracto futu-

ı sit, ut naturaliter se habeat. Siquidem hic
que duo pericula circumstant: si nimium fuerit
isum, ne contegi oculus non possit; si parum,
ıihil actum sit, et frustra sectus aliquis sit. Qua
ıde incidendum videbitur, per duas lineas atra-
to notandum est, sic, ut inter oram, quae pilos
inet, et propiorem ei lineam, aliquid relinqua-
quod apprehendere acus postea possit. His
titutis, scalpellus adhibendus est: et, si supe-
palpebra est, ante; si inferior, postea propius
pilis incidendum: initiumque faciendum in
stro oculo, ab eo angulo, qui tempori; in dex-
ab eo, qui naribus propior est: idque, quod in-
duas lineas est, excidendum. Deinde orae vul-
s inter se simplici sutura committendae, operi-
ısque oculus est; et, si parum palpebra de-
det, laxanda sutura; si nimium, aut adstrin-
la, aut etiam rursus tenuis habenula ab ulteri-
ora excidenda: ubi secta est, aliae suturae ad-
ndae, quae supra tres esse non debent. Prae-
haec, in superiore palpebra sub pilis ipsis inci-
da linea est, ut ab inferiore parte diducti pili
um spectent: idque, si levis inclinatio est,
m solum satis tuetur. Inferior palpebra eo non
. His factis, spongia, ex aqua frigida expressa,
er deliganda est; postero die glutinans empla-
m injiciendum; quarto suturae tollendae, et col-
o, quod inflammationes reprimit, superinungen-
ı.

. Nonnunquam autem, nimium sub hac cura- *Lagophthalmia.*
ıe excisa cute, evenit, ut oculus non contegatur:
ıe interdum etiam alia de causa fit. Λαγωφθάλ-
; Graeci appellant. In quo si nimium palpe-
e deest, nulla id restituere curatio potest: si
guum, mederi licet. Paulum infra supercilium

cutis incidenda est lunata figura, corn
orsum spectantibus. Altitudo esse
ad cartilaginem debet, ipsa illa nihil lae
incisa est, palpebra concidit, neque
potest. Cute igitur tantum diducta fi
in ima oculi ora descendat; hiante
plaga; in quam linamentum conjicien
et conjungi diductam cutem prohibeat
carunculam citet; quae ubi eum loc
postea recte oculus operitur.

Ectropium. 10. Ut superioris autem palpebrae vi
parum descendit, ideoque oculum n
sic inferioris, quo parum sursum attoll
det et hiat, neque potest cum superi
Atque id quoque evenit interdum e
curationis, interdum etiam senectut
Graeci vocant. Si ex mala curatio
ratio medicinae est, quae supra posit
tantum cornua ad maxillas, non ad oc
tenda sunt. Si ex senectute est, ten
id totum extrinsecus adurendum est,
inungendum; a quarto die vapore aq
vendum, inungendumque medicamen
cem perducentibus.

Staphyloma. 11. Haec fere circa oculum in ang
que incidere consuerunt. Id ipso aut
nunquam summa attollitur tunica sive
membranis aliquibus, sive laxatis; et
acino fit: unde id σταφύλωμα Graeci
ratio duplex est: altera, ad ipsas ra
dium transuere acu, duo lina ducent
terius lini duo capita ex superiore part
inferiore adstringere inter se; quae pa
do id excidunt: altera, in summa part
ticulae magnitudinem excidere; dei

cadmiam infriare. Utrolibet autem facto, al- ovi lana excipiendum et imponendum; post- vapore aquae calidae fovendus oculus, et le- medicamentis inungendus est.

12. Clavi[a] autem vocantur callosa in albo oculi tubercula; quibus nomen a figurae similitudine est. ad imam radicem perforare acu commodissimum est, infraque eam excidere, deinde lenibus medicamentis inungere.

Clavi.

13. Suffusionis jam alias feci mentionem; quia recens incidit, medicamentis quoque saepe discutitur: sed, ubi vetustior facta est, manus curationem desiderat; quae inter subtilissimas haberi potest. De qua antequam dico, paucis ipsius oculi natura indicanda est: cujus cognitio, cum ad plura pertineat, tum vel praecipue ad hunc pertinet. igitur summas habet duas tunicas: ex quibus superior a Graecis κερατοειδὴς vocatur. Ea, qua parte alba est, satis crassa, pupillae loco extenuatur. Huic interior adjuncta est, media parte, qua pupilla est, modico foramine concava, circa tenuis, ulterioribus partibus ipsa quoque plenior: quae χοριοειδὴς a Graecis nominatur. Hae duae tunicae, cum interiora oculi cingant, rursus sub his coëunt; extenuataeque et in unum coactae per foramen, quod in- ossa est, ad membranam cerebri perveniunt, isque inhaerescunt. Sub his autem, qua parte pupilla est, locus vacuus est: deinde infra rursus tenuissima tunica, quam Herophilus ἀραχνοειδῆ nominavit. Ea media subsidit; eoque cavo continet quiddam, quod a vitri similitudine ὑαλοειδὲς Graeci vocant. Id neque liquidum, neque aridum est, sed quasi concretus humor: ex cujus colore pupil-

Cataracta.

Oculi anatome.

[a] "*Fleshy excrescences.*" B. Bell. iv. 11. 8.

lae color vel niger est, vel caesius; cum sum
nica tota alba sit. Id autem superveniens ab
riore parte membranula includit. Sub his gutt
moris est, ovi albo similis; a qua videndi fa
proficiscitur: κρυσταλλοειδὴς a Graecis nomina

Suffusionis species plures.

14. Igitur vel ex morbo, vel ex ictu con
humor sub duabus tunicis, qua locum vacuum
proposui; isque paulatim indurescens, interi
tentiae se opponit. Vitiique ejus plures s
sunt: quaedam sanabiles, quaedam quae cura
non admittunt. Nam si exigua suffusio est,
mobilis, colorem vero habet marinae aquae, v
nitentis, et a latere sensum aliquem fulgoris
quit, spes superest. Si magna est, si nigr
oculi, amissa naturali figura, in aliam vertit, s
fusioni color caeruleus est, aut auro similis, s
et hac atque illac movetur, vix unquam succ
Fere vero pejor est, quo ex graviore morbo, a
busve capitis doloribus, vel ictu vehementior
est. Neque idonea curationi senilis aetas est;
sine novo vitio, tamen aciem hebetem habet:
puerilis quidem; sed inter has media. Oculu
que curationi neque exiguus, neque concavus
opportunus est. Atque ipsius suffusionis qu

Cataractae maturitas exspectanda.

maturitas est. Exspectandum igitur est, don
non fluere, sed duritie quadam concrevisse vid
Ante curationem autem modico cibo uti,
aquam triduo debet; pridie, ab omnibus abs
Post haec in adverso sedili collocandus est lo
cido, lumine adverso, sic, ut contra medicus
altius sedeat: a posteriore autem parte caput
qui curabitur, minister contineat, ut immob
praestet: nam levi motu eripi acies in perp
potest. Quin etiam ipse oculus, qui curabit
mobilior faciendus est, super alterum lana im

et deligata. Curari vero sinister oculus dextra manu, dexter sinistra debet. Tum acus admovenda est, acuta, aut forte non nimium tenuis, eaque demittenda, sed recta, est per summas duas tunicas medio loco inter oculi nigrum et angulum tempori propiorem, e regione mediae suffusionis, sic, ne qua vena laedatur. Neque tamen timide demittenda est, quia inani loco excipitur. Ad quem cum ventum est, ne mediocriter quidem peritus falli potest; quia prementi nihil renititur. Ubi eo ventum est, inclinanda acus ad ipsam suffusionem est, leniterque ibi verti, et paulatim eam deducere infra regionem pupillae debet; ubi deinde eam transiit, vehementius imprimi, ut inferiori parti insidat. Si haesit, curatio expleta est: si subinde redit, eadem acu concidenda, et in plures partes dissipanda est; quae singulae et facilius conduntur, et minus late officiunt. Post haec educenda acus recta est, imponendumque lana molli exceptum ovi album, et supra, quod inflammationem coërceat, atque ita devinciendum. Post haec opus est quiete, abstinentia, lenium medicamentorum inunctionibus, cibo (qui postero die satis mature datur) primum liquido, ne maxillae laborent; deinde, inflammatione finita, tali, qualis in vulneribus propositus est. Quibus, ut aqua quoque diutius bibatur, necessario accedit.

Ad pituitam operatio.

15. De pituitae[a] quoque tenuis cursu, qui oculos infestat, quatenus medicamentis agendum est, jam explicui. Nunc ad ea veniam, quae curationem manus postulant. Animadvertimus autem quibusdam nunquam siccescere oculos, sed semper humore tenui madere: quae res aspritudinem continuat, et ex levibus momentis inflammationes et lippitudines

[a] Ophthalmia tarsi fuit vitium quod hic adeo fuse curatur.

excitat, totam denique vitam hominis infestat. Id-
que in quibusdam nulla ope adjuvari potest, in qui-
busdam sanabile est. Quod primum discrimen
nosse oportet, ut alteris succurratur, alteris manus
non injiciatur. Ac primum supervacua curatio est
in iis, qui ab infantibus id vitium habent; quia ne-
cessario mansurum est usque mortis diem. Deinde
non necessaria etiam in iis, quibus non multa, sed
acris pituita est: siquidem manu nihil adjuvantur;
medicamentis, et victus ratione, quae crassiorem pi-
tuitam reddit, ad sanitatem perveniunt. Lata etiam
capita vix medicinae patent. Tum interest, venae
pituitam emittant, quae inter calvariam et cutem
sunt, an quae inter membranam cerebri et calvariam.
Superiores fere per tempora oculos rigant; inferi-
ores, per eas membranas, quae ab oculis ad cere-
brum tendunt. Potest autem adhiberi remedium
iis, quae supra os fluunt; non potest iis, quae sub
osse. Ac ne iis quidem succurritur, quibus pituita
utrinque descendit; quia levata altera parte, nihilo-
minus altera infestat. Quid sit autem, hac ratione
cognoscitur. Raso capite ea medicamenta, quibus
in lippitudine pituita suspenditur, a superciliis us-
que ad verticem illini debent: si sicci oculi esse coe-
perunt, apparet per eas venas, quae sub cute sunt,
irrigari: si nihilominus madent, manifestum est sub
osse descendere: si est humor, sed levior, duplex
vitium est. Plurimi tamen ex laborantibus reperi-
untur, quos superiores venae exerceant; ideoque
pluribus etiam opitulari licet. Idque non in Grae-
cia tantummodo, sed in aliis quoque gentibus cele-
bre est: adeo ut nulla medicinae pars magis per na-
tiones quasque exposita sit. Reperti in Graecia
sunt, qui novem lineis cutem capitis inciderent: du-
abus in occipitio rectis, una super eas transversa:

:tisque per retusos hamos oris, insererent lina-
a, et neque inter se cutis antiqui fines commit-
tur, et in medio caro incresceret, quae venas, ex
ıs humor ad oculos transiret, adstringeret. Qui-
etiam atramento duas lineas duxerunt, a media
ad mediam alteram aurem, deinde a naribus ad
cem: tum ubi lineae committebantur, scalpello
lerunt; et post, sanguine effuso, os ibidem adus-
nt. Nihilominus autem et in temporibus, et
frontem atque verticem eminentibus venis
candens ferrum admoverunt. Frequens cu-
est, venas in temporibus adurere: quae fere
em in ejusmodi malo tument; sed tamen, ut in-
ur magisque se ostendant, cervix ante modice
anda est: tenuibusque ferramentis et retusis
e adurendae; donec in oculis pituitae cursus
uiescat. Id enim signum est quasi excaecato-
itinerum, per quae humor ferebatur. Valen-
tamen medicina est, ubi tenues conditaeque ve-
sunt, ideoque legi non possunt, eodem modo
ice deligata, retentoque ab ipso spiritu, quo ma-
venae prodeant, atramento notare eas contra
ora et inter verticem ac frontem: deinde cer-

adurunt, sic, ut squamam remittat. Sed nihil meli
est, quam quod in Gallia quoque Comata fit, ub
venas in temporibus et in superiore capitis parte
gunt.[a] Adusta quomodo curanda sint, jam exp
cui. Nunc illud adjicio: neque ut crustae de
dant, neque ut ulcus impleatur, adustis venis, e
properandum; ne vel sanguis erumpat, vel cito
supprimatur: cum per hoc siccescere eas par
opus sit; per illud exhauriri opus non sit. Si qua
tamen sanguis eruperit, infrianda medicamenta e
quae sic sanguinem supprimant, ne adurant. Que
admodum autem venae deligendae sint, quidq
lectis his faciendum sit, cum venero ad crurum v
rices,[b] dicam.

Aurium curatio.

VIII. Verum ut oculi multiplicem curation
etiam manus exigunt; sic in auribus admodum p
ca sunt, quae in hac medicinae parte tractent
Solet tamen evenire vel a primo natali die protin
vel postea facta exulceratione, deinde per cicatri-
cem aure repleta, ut foramen in ea nullum sit, ideo-
que audiendi usu careat. Quod ubi incidit, spe-
cillo tentandum est, altene id repletum, an in summ
tantum glutinatum sit. Nam si alte est, premen
non cedit: si in summo, specillum protinus recipit
Illud attingi non oportet; ne sine effectus spe dis-
tentio oriatur nervorum, et ex ea mortis periculum
sit: hoc facile curatur. Nam qua cavum esse de-
bet, vel medicamentum aliquod imponendum est ex
adurentibus, vel candente ferro aperiendum, ve
etiam scalpello incidendum. Cumque id patefac
tum, et jam ulcus purum est, conjicienda eo pinn

[a] Scilicet, ut attrahi et evelli, tum abscindi, possint; haud en
necessario ad ligaturam spectat mera venarum sectio. Vide ca
xxxi. hujus libri, ad quod statim infra provocat Celsus.

[b] In capite xxxi. hujusce libri.

illita medicamento cicatricem inducente; cir-
ue idem medicamentum dandum, ut cutis circa
nam sanescat: quo fit, ut, ea remota, postea fa-
tas audiendi sit. At ubi aures, in viro puta, per-
ıtae sunt, et offendunt, trajicere id cavum cele-
r candente acu satis est, ut leviter ejus orae ex-
erentur; aut etiam adurente medicamento idem
ılcerare: postea deinde imponere id quod pur-
; tum quod eum locum repleat, et cicatricem
ucat. Quod si magnum id foramen est, sicut
t esse in iis, qui majora pondera auribus gesse-
t, incidere, quod superest, ad extremum oportet:
ra deinde oras scalpello exulcerare, et postea su-
, ac medicamentum, quo id glutinetur, imponere.
tium est, si quid ibi curti est, sarcire: quae res
ı in labris quoque et naribus fieri possit, eandem
m rationem habeat, simul explicanda est.

De curtis mu.ilisve.

X. Curta igitur in his tribus, ac si qua parva
ia sunt, curari possunt: si qua majora sunt, aut
ı recipiunt curationem, aut ita per hanc ipsam
ormantur, ut minus indecora ante fuerint. At
in aure quidem et naribus deformitas sola timeri
est: in labris vero, si nimium contracta sunt,
s quoque necessario jactura fit; quia minus fa-
et cibus assumitur, et sermo explicatur. Neque
n creatur ibi corpus, sed ex vicino adducitur:
d in levi mutatione, et nihil eripere, et fallere
lum potest; in magna, non potest. Neque se-
autem corpus, neque quod mali habitus est, ne-
in quo difficulter ulcera sanescunt, huic medi-
ıe idoneum est; quia nusquam celerius cancer
upat, aut difficilius tollitur. Ratio curationis
modi est: id quod curtum est, in quadratum
gere; ab interioribus ejus angulis lineas trans-
ıas incidere, quae citeriorem partem ab ulteriore

ex toto diducant; deinde ea, quae sic resolvimus, in unum adducere. Si non satis junguntur, ultra lineas, quas ante fecimus, alias duas lunatas, et ad plagam conversas immittere, quibus summa tantum cutis diducatur: sic enim fit, ut facilius, quod adducitur, sequi possit. Quod non vi cogendum est; sed ita adducendum, ut ex facili subsequatur, et dimissum non multum recedat. Interdum tamen ab altera parte cutis haud omnino adducta deformem, quem reliquit locum, reddit. Hujusmodi loci altera pars incidenda, altera intacta habenda est. Ergo neque ex imis auribus, neque ex medio naso imisve narium partibus, neque ex angulis labrorum quidquam attrahere tentabimus. Utrinque autem petemus, si quid summis auribus, si quid imis, si quid aut medio naso, aut mediis naribus, aut mediis labris deerit. Quae tamen interdum etiam duobus locis curta esse consuerunt: sed eadem ratio curandi est. Si cartilago in eo, quod incisum est, eminet, excidenda est; neque enim aut glutinatur, aut acu tuto trajicitur. Neque longe tamen excidi debet, ne inter duas oras liberae cutis utrinque coitus puris fieri possit. Tum junctae orae inter se suendae sunt, utrinque cute apprehensa; et qua priores lineae sunt, ea quoque suturae injiciendae sunt. Siccis locis, uti naribus, illita spuma argenti satis proficit. In ulteriores vero, lunatasque plagas, linamentum dandum est, ut caro increscens vulnus impleat. Summaque cura, quod ita sutum est, tuendum esse, apparere ex eo potest, quod de cancro supra posui. Ergo etiam tertio quoque die fovendum erit vapore aquae calidae; rursusque idem medicamentum injiciendum: fereque septimo die glutinatum est. Tum suturae eximi, et ulcus ad sanitatem perduci debet.

X. Polypum vero, qui in naribus nascitur, ferro praecipue curari jam alias posui. Ergo etiam hunc ferramento acuto, in modum spathae facto, resolvere ab osse oportet: adhibita diligentia, ne infra cartilago laedatur; in qua difficilis curatio est. Ubi abscissus est, unco ferramento extrahendus est. Tum implicitum linamentum, vel aliquid ex penicillo respergendum est medicamento, quo sanguis supprimitur, eoque naris leviter implenda. Sanguine suppresso, linamento ulcus purgandum est. Ubi purum est, eo pinna, eodem modo, quo in aure supra positum est, medicamento illita, quo cicatrix inducitur, intus demittenda, donec ex toto id sanescat. Polypus.

XI. Id autem vitium, quod ὄζαινα a Graecis vocatur, si medicamentis non cederet, quemadmodum manu curandum esset, apud magnos Chirurgos non reperi; credo, quia res raro ad sanitatem satis proficit, cum aliquod in ipsa curatione tormentum habeat. Apud quosdam tamen positum est, vel sutilem fistulam, vel enodem scriptorium calamum in narem esse conjiciendum, donec sursum ad os perveniat: tum per id tenue ferramentum candens dandum esse ad ipsum os: deinde adustum locum purgandum esse aerugine et melle: ubi purus est' lycio ad sanitatem perducendum. Vel narem incidendam esse ab ima parte ad os, ut et conspici locus possit, et facilius candens ferramentum admoveri. Tum sui narem debere; et adustum quidem ulcus eadem ratione curari: suturam vero illini vel spuma argenti, vel alio glutinante. Ozaena.

XII. 1. In ore quoque quaedam manu curantur. Ubi inprimis dentes nonnunquam moventur, modo propter radicum imbecillitatem, modo propter gingivarum arescentium vitium. Oportet in utrolibet candens ferramentum gingivis admovere, ut attin- Oris vitia.

gat leviter, non insidat. Adustae gingivae i
illinendae, et mulso eluendae sunt. Ut pura s
esse coeperunt, arida medicamenta infrianda
ex iis, quae reprimunt. Si vero dens dolores st
eximique eum, quia medicamenta nihil adju
placuit, circumradi debet, ut gingiva ab eo re
tur; tum is concutiendus est: eaque faci
donec bene moveatur: nam dens haerens
summo periculo evellitur, ac nonnunquam m
loco movetur. Idque etiam majore periculo i
perioribus dentibus fit; quia potest tempor
losve concutere. Tum, si fieri potest, man
minus, forfice dens excipiendus est: ac, si e
est, ante id foramen vel linamento, vel bene ac
modato plumbo replendum est, ne sub forfic
fringatur. Recta vero forfex ducenda est,
flexis radicibus os rarum, cui dens inhaeret,
aliqua frangatur. Neque ideo nullum ejus pe
culum est; utique in dentibus brevibus, qui
longiores radices habent: saepe enim forfex,
dentem comprehendere non possit, aut frustra
prehendat, os gingivae prehendit et frangit.
tinus autem, ubi plus sanguinis profluit, scire
Testa. aliquid ex osse fractum esse. Ergo specillo
quirenda est testa, quae recessit, et vulsella p
henda est: si non sequitur, incidi gingiva d
donec labans ossis testa recipiatur. Quod si fa
statim non est, indurescit extrinsecus maxilla,
hiare non possit. Sed imponendum calidu
farina et fico cataplasma est, donec ibi pus m
tur: tum incidi gingiva debet. Pus quoque
tum profluens, ossis fracti nota est. Itaque
tum id extrahi convenit. Nonnunquam etia
laeso, fistula fit: quae eradi debet. Dens a
scaber, qua parte niger est, radendus est, ill

dusque rosae flore contrito, cui gallae quarta pars et altera myrrhae sit adjecta: continendumque ore crebro vinum meracum. Atque in eo casu velandum caput, ambulatione multa, frictione capitis, cibo non acri utendum est. At si ex ictu vel alio casu aliqui labant dentes, auro cum iis, qui bene haerent, vinciendi sunt; continendaque ore reprimentia, ut vinum, in quo malicorium decoctum, aut in quod galla candens conjecta sit. Si quando etiam in pueris ante alter dens nascitur, quam prior excidat, is, qui cadere debuit, circumpurgandus et evellendus est; is, qui natus est, in locum prioris quotidie digito adurgendus, donec ad justam magnitudinem perveniat. Quotiescunque dente exemto radix relicta est, protinus ea quoque ad id facto forfice, quam ῥιζάγραν Graeci vocant, eximenda est.

Instrumentum ad dentis radices.

2. Tonsillas autem, quae post inflammationes induruerunt, ἀντιάδες autem a Graecis appellantur, cum sub levi tunica sint, oportet digito circumradere et evellere: si ne sic quidem resolvuntur, hamulo excipere, et scalpello excidere: tum ulcus aceto eluere, et illinere vulnus medicamento, quo sanguis supprimitur.

Tonsillarum evulsio.

3. Uva, si cum inflammatione descendit, dolorique est, et subrubicundi coloris, praecidi sine periculo non potest: solet enim multum sanguinem effundere: itaque melius est iis uti, quae alias proposita sunt. Si vero inflammatio quidem nulla est, nihilominus autem ea ultra justum modum a pituita deducta est, et tenuis, acuta, alba est, praecidi debet: itemque, si ima, livida et crassa; summa, tenuis est. Neque quidquam commodius est, quam vulsella prehendere, sub eaque, quod volumus, excidere. Neque enim ullum periculum est, ne plus minusve praecidatur: cum liceat tantum infra vul-

Uvulae excisio.

sellam relinquere, quantum inutile esse manifestum est; idque praecidere, quo longior uva est, quam esse naturaliter debet. Post curationem eadem facienda sunt, quae in tonsillis proxime posui.

Linguae frenum.

4. Lingua vero quibusdam cum subjecta parte a primo natali die juncta est; qui ob id ne loqui quidem possunt. Horum extrema lingua vulsella prehendenda est, sub eaque membrana incidenda: magna cura habita, ne venae, quae juxta sunt, violentur, et profusione sanguinis noceant. Reliqua curatio vulneris in prioribus posita est. Et plerique quidem, ubi consanuerunt, loquuntur. Ego autem cognovi, qui, succisa lingua, cum abunde super dentes eam promeret, non tamen loquendi facultatem consecutus est. Adeo in medicina, etiam ubi perpetuum est, quod fieri debet, non tamen perpetuum est id, quod sequi convenit.

Ranula.

5. Sub lingua quoque interdum aliquid abscedit; quod fere consistit in tunica, doloresque magnos movet. Quod, si exiguum est, incidi semel satis est: si majus, summa cutis usque ad tunicam excidenda est, deinde utrinque orae hamulis excipiendae, et tunica, undique circumdata, liberanda est: magna diligentia per omnem curationem habita, ne qua major vena incidatur.

Labisulcium, PARR; Rhagas labiorum, SAUVAGESII.

6. Labra autem saepe finduntur; eaque res habet cum dolore etiam hanc molestiam, quod sermo prohibetur; qui subinde eas rimas cum dolore diducendo sanguinem citat. Sed *has*, si in summo sunt, medicamentis curare commodius est, quae ad ulcera oris fiunt: si vero altius descenderunt, necessarium est tenui ferramento adurere, quod spathae simile, quasi transcurrere, non imprimi debet. Postea facienda eadem sunt, quae in auribus adustis exposita sunt.

XIII. At in cervice, inter cutem et asperam arteriam, tumor increscit, (βρογχοκήλην Graeci vocant,) quo, modo caro hebes, modo humor aliquis, melli aquaeve similis, includitur; interdum etiam minutis ossibus pili immixti. Ex quibus quidquid est, tunica continetur. Potest autem adurentibus medicamentis curari: quibus summa cutis cum subjecta tunica exeditur. Quo facto, sive humor est, profluit; sive quid densius, digitis educitur: tum ulcus sub linamentis sanescit. Sed scalpelli curatio brevior est. Medio tumore una linea inciditur usque ad tunicam: deinde vitiosus sinus ab integro corpore digito separatur, totusque cum velamento suo eximitur: tum aceto, cui vel salem vel nitrum aliquis adjecit, eluitur; oraeque una sutura junguntur; ceteraque eadem, quae in aliis suturis superinjiciuntur: leniter deinde, ne fauces urgeat, deligatur. Si quando autem tunica eximi non potuerit, intus inspergenda adurentia, linamentisque id curandum est, et ceteris pus moventibus.

Bronchocele.

XIV. Sunt etiam circa umbilicum plura vitia; de quibus, propter raritatem, inter auctores parum constat. Verisimile est autem, id a quoque praetermissum, quod ipse non cognoverat: a nullo id, quod non viderat, fictum. Commune omnibus est, umbilicum indecore prominere: causae requiruntur. Meges tres has posuit: modo intestinum eo irrumpere, modo omentum, modo humorem. Sostratus nihil de omento dixit: duobus iisdem adjecit, carnem ibi interdum increscere; eamque modo integram esse, modo carcinomati similem. Gorgias ipse quoque omenti mentionem omisit: sed eadem tria causatus, spiritum quoque interdum eo dixit irrumpere. Heron, omnibus his quatuor positis, et omenti mentionem habuit, et ejus, quod simul et omentum et intestinum habuerit. Quid autem horum sit, his

Umbilici vitia.

Id tale esse debet, ut fere tertiam digiti parte[illegible]
tudo mucronis impleat; demittendumque ita e[illegible]
membranam quoque transeat, qua caro ab int[illegible]
parte finitur: eo tum plumbea aut aenea fistul[illegible]
jicienda est, vel recurvatis in exteriorem p[illegible]
labris, vel in media circumsurgente quadam [illegible]
ne tota intus delabi possit. Hujus ea pars,
intra, paulo longior esse debet, quam quae e[illegible]
ut ultra interiorem membranam procedat. Per [illegible]
effundendus humor est: atque ubi major par[illegible]
evocata est, claudenda demisso linteolo fistula [illegible]
et in vulnere, si id ustum non est, relinqu[illegible]
Deinde per insequentes dies circa singulas he[illegible]
emittendum, donec nullum aquae vestigium [illegible]
pareat. Quidam tamen etiam non usta cute, p[illegible]
tinus fistulam recipiunt, et super vulnus spong[illegible]
expressam deligant: deinde postero die rursus fi[illegible]
tulam demittunt, quod recens vulnus paulum diduc-
tum patitur; ut, si quid humoris superest, emittatur;
idque bis ita fecisse contenti sunt.

Fistulae mora.

XVI. Nonnunquam autem venter ictu aliquo per-
foratur; sequiturque, ut intestina evolvantur. Quod
ubi incidit, protinus considerandum est, an integra
ea sint; deinde, an iis color suus maneat. Si te-
nuius intestinum perforatum est, nihil profici posse,
jam retuli. Latius intestinum sui potest: non quod
certa fiducia sit; sed quod dubia spes, certa despe-
ratione sit potior: interdum enim glutinatur. Tum,
si utrumlibet intestinum lividum, aut pallidum, aut
nigrum est, quibus illud quoque necessario accedit,
ut sensu careat, medicina omnis inanis est. Si vero
adhuc ea sui coloris sunt, cum magna festinatione
succurrendum est: momento enim alienantur ex-
terno et insueto spiritu circumdata. Resupinandus
autem homo est, coxis erectioribus; et, si angustius

Intestinorum vulnera.

Intestina aëre facile alienantur.

ius est, quam ut intestina commode refundantur, lendum est, donec satis pateat: ac, si jam sicci- intestina sunt, perluenda aqua sunt, cui paulum odum olei sit adjectum. Tum minister oras eris leniter diducere manibus suis, vel etiam us hamis, interiori membranae injectis, debet: icus priora semper intestina, quae posteriora ipsa sunt, condere, sic, ut orbium singulorum m servet. Repositis omnibus, leniter homo cutiendus est: quo fit, ut per se singula intestina uas sedes diducantur, et in his considant. His ditis, omentum quoque considerandum est: ex , si quid jam nigri et emortui est, forfice excidi bet: si quid integrum est, leniter super intestina duci. Sutura autem, neque summae cutis, neque erioris membranae per se, satis proficit; sed utri- ue: et quidem duobus linis injicienda est, spis- quam alibi; quia et rumpi facilius motu ventris st, et non aeque magnis inflammationibus pars xposita est. Igitur in duas acus fila conjicienda, ue duabus manibus tenendae; et prius interiori branae sutura injicienda est, sic, ut sinistra is in dexteriore ora, dextra in sinisteriore a ipio vulneris orsa, ab interiore parte in exte- n acum immittat; quo fit, ut ab intestinis ea semper acuum sit, quae retusa est. Semel ue parte trajecta, permutandae acus inter ma- unt, ut ea sit in dextra, quae fuit in sinistra, niat in sinistram, quam dextra continuit: ite- ue eodem modo per oras immittendae sunt: ita tertio et quarto, deincepsque permutatis manus acubus plaga includenda. Post haec, n fila, eademque acus ad cutem transferendae, que ratione ei quoque parti sutura injicienda; er ab interiore parte acubus venientibus, sem- iter manus trajectis: dein glutinantia injicienda.

Gastroraphe.

Quibus aut spongiam, aut succidam lanam ex aceto expressam accedere debere, manifestius est, quam ut semper dicendum sit. Impositis his, leniter deligari venter debet.

Hernia.

XVII. 1. Interdum tamen vel ex ictu aliquo, vel retento diutius spiritu, vel sub gravi fasce, interior abdominis membrana, superiore cute integra, rumpitur. Quod feminis quoque ex utero saepe evenire consuevit: fitque praecipue circa ilia. Sequitur autem, cum superior caro mollis sit, ut non satis intestina contineat, hisque intenta cutis indecore intumescat. Atque id quoque aliter ab aliis curatur. Quidam enim per acum duobus linis ad imam basim immissis sic utrinque devinciunt, quemadmodum et in umbilico, et in uva positum est, ut, quidquid super vinculum est, emoriatur. Quidam medium tumorem excidunt, ad similitudinem myrtacei folii; quod semper eodem modo servandum esse jam posui; et tum oras sutura jungunt. Commodissimum est autem, resupinato corpore, experiri manu, qua parte is tumor maxime cedat, quia necesse est, ea parte rupta membrana sit; quaque integra est, ea magis obnitatur: tum, qua rupta videbitur, immittendae scalpello duae lineae sunt, ut, exciso medio, interior membrana utrinque recentem plagam habeat; quia, quod vetus est, sutura non coit. Loco patefacto, si qua parte membrana non novam plagam, sed veterem habet, tenuis excidenda habena est, quae tantum oras ejus exulceret. Cetera, quae ad suturam, reliquamque curationem pertinent, supra comprehensa sunt.

Varices.

2. Praeter haec evenit, ut in quorundam ventribus varices sint, quarum quia nulla alia curatio est, quam quae in cruribus esse consuevit, tum eam partem explanaturus, hanc quoque eo differo.

XVIII. Venio autem ad ea, quae in naturalibus

ıus circa testiculos oriri solent: quae quo fa- explicem, prius ipsius loci natura paucis pro- ıda est. Igitur testiculi simile quiddam me- habent: nam sanguinem non emittunt, et sensu carent: dolent autem in ictibus et in- ıationibus tunicae, quibus ii continentur. De- ent vero ab inguinibus per singulos nervos, κρεμαστῆρας Graeci nominant: cum quorum ue binae descendunt et venae et arteriae. autem tunica[a] conteguntur tenui, nervosa, sine ıine, alba, quae ἐλυτροειδὴς a Graecis nomina- Super eam valentior tunica est,[b] quae interi- rehementer ima parte inhaeret: δαρτὸν Graeci ıt. Multae deinde membranulae[d] venas et as, eosque nervos comprehendunt: atque in- ıas quoque tunicas superioribus partibus[e] leves laeque sunt. Hactenus propria utrique testi- et velamenta et auxilia sunt. Communis de- ıtrique, omnibusque interioribus sinus est, qui conspicitur a nobis: ὀσχεὸν Graeci, scrotum vocant. Isque ab ima parte mediis tunicis r innexus, a superiore tantum circumdatus est. hoc igitur plura vitia esse consuerunt: quae ruptis tunicis, quas ab inguinibus incipere sui, modo his integris fiunt. Siquidem inter- vel ex morbo primum inflammatur, deinde post- ındere abrumpitur: vel ex ictu aliquo proti- ımpitur tunica,[f] quae diducere ab inferioribus

Funis spermaticus.

Tunicae vaginalis funis.

Scrotum.

ıicam vaginalem hic vult.
ıculus hodie cremaster dictus: non enim darton hodiernum
' infra *leviter* innexum, supra tantum ab eo circumdatum," dix-

ıirum tunicae vaginali testis; cui hic inseri primus MONROUS; ıplecti tantum nuper JULIUS CLOQUETUS.
ciolae, atque tela cellulosa; hodie sub nomine *fasciae ab apo- obliqui externi* descriptae. COOPER, Surg. Dict. p. 552.
e de hac re eundem locum. [f] Peritonaeum.

partibus intestina debuit;[a] tum pondere eo
vitur, aut omentum, aut etiam intestinum:
ibi reperta via, paulatim ab inguinibus in inf
quoque partes nisum, subinde nervosas tuni
ob id ejus rei patientes, diducit. Ἐντεροκήλην et
κήλην Graeci vocant: apud nos indecorum, se
mune his, herniae nomen est. Deinde si des
omentum, nunquam in scroto tumor tollitu
inedia fuit, sive corpus huc illucve conversum
aliquo modo collocatum; itemque, si retent
spiritus, non magnopere increscit, tactu vero
qualis est, et mollis, et lubricus. At si intes
quoque descendit, tumor is sine inflammatione
minuitur, modo increscit; estque fere sine d
et, cum conquiescit aliquis aut jacet, interd
toto desidit, interdum sic dividitur ut in
exiguae reliquiae maneant: at clamore, et sat
et si sub aliquo pondere is homo nisus est, c
frigore omni contrahitur, calore diffunditur;
tum scrotum et rotundum, et tactu laeve: i
quod subest, lubricum est; si pressum est, ad i
revertitur; dimissumque, iterum cum quodam
murmure devolvitur. Et id quidem in levi
malis evenit. Nonnunquam autem stercore a
vastius tumet, retroque compelli non potest:
que tum dolorem et scroto, et inguinibus, et
mini: nonnunquam stomachus quoque affect

Herniae species: enterocele et epiplocele.

[a] Herniae naturam misere ignorabant veteres: nec Celsu
ut solet, supra aequales hic enitere apparet. Membranam ru
fingebant, ideoque morbum in hujus laesione consistere credent
curationem ad illam lacerationem resarciendam dirigebant; ne
eorum opera quidquam proficere jacentibus, nisi forte dum qua
me ab imo ventre, "alte ad ipsum inguen," vitiatas tunicas, ut
debant, abscinderent, *stricturam* annuli abdominis externi, vera
mali periculique causam, simul rescinderent, adeoque strangul
inscientes laxarent.

rufam bilem per os reddit, deinde viridem, usdam etiam nigram.

Hydrocele in anasarcam scroti, atque in hydropem tunicae vaginalis, divisa.

itegris vero membranis interdum eam partem ior distringit. Atque ejus quoque species duae . Nam vel inter tunicas is increscit, vel in nbranis, quae ibi circa venas et arterias sunt, eae gravatae occalluerunt. Ac ne ei quidem mori, qui inter tunicas est, una sedes est. Nam odo inter summam [a] et mediam, modo inter mem et imam [b] consistit. Graeci communi nomine, idquid est, ὑδϱοκήλην appellant: nostri, ut scilicet ilis discriminibus satis cognitis, haec quoque sub idem nomine, quo priora, habent. Signa autem uaedam communia sunt, quaedam propria: communia, quibus humor deprehenditur; propria, quis locus. Humorem subesse discimus, si tumor , nunquam ex toto se remittens, sed interdum ior, aut propter famem, aut propter febriculam, rimeque in pueris: isque mollis est, si non nimius ior subest; at si is vehementer increvit, renititur t uter repletus et arcte adstrictus: venae quoin scroto inflantur; et, si digito pressimus, ceumor, circumfluensque id, quod non premitur, lit, et tanquam in vitro cornuve per scrotum ret; isque, quantum in ipso est, sine dolore est. s autem ejus sic deprehenditur. Si inter summediamque tunicam est, cum digitis duobus imus, paulatim humor inter eos revertens subit: um ipsius albidius est; si ducitur, aut nihil, aut ilum intenditur: testiculus ea parte neque visu, e tactu sentitur. At si sub media tunica est, tum scrotum magis se attollit, adeo ut superior sub tumore eo delitescat.

[a] er scrotum ipsum, seu cutem cum darto hodierno, et cremastera.
[b] ter cremastera tunicam vaginalem testis; quae [illegible] tissima.

Varicocele.

Praeter haec aeque integris tunicis ramex inn citur: κιρσοκήλην Graeci appellant. Venae intum cunt; eaeque intortae, conglomerataeque a superi parte, vel ipsum scrotum implent, vel mediam t cam, vel imam: interdum etiam sub ima tunica, ei ipsum testiculum nervumque ejus, increscunt. his eae, quae in ipso scroto sunt, oculis patent: e vero, quae mediae imaeve tunicae insident, ut ma conditae non aeque quidem cernuntur, sed tam etiam visui subjectae sunt: praeterquam quod tumoris aliquid est, pro venarum magnitudine modo, et id prementi magis renititur, ac per ip venarum toros inaequale est; et, qua parte id e testiculus magis justo dependet. Cum vero eti super ipsum testiculum nervumque ejus id mali increvit, aliquanto longius testiculus ipse descendi minorque altero fit, utpote alimento amisso. Rari sed aliquando caro quoque inter tunicas increscit σαρκοκήλην Graeci vocant. Interdum etiam ex in flammatione tumet ipse testiculus, ac febres quoqu affert; et, nisi celeriter ea inflammatio conquievi dolor ad inguina atque ilia pervenit, partesque e intumescunt; nervus, ex quo testiculus dependet plenior fit, simulque indurescit. Super haec, ingue quoque nonnunquam ramices implent: βουβωνοκήλ appellant.

Venarum tori exasperant testiculum.

Sarcocele.

Bubonocele.

Curatio.

XIX. His cognitis, de curatione dicendum est in qua quaedam communia omnium sunt, quaedam propria singulorum. Prius de communibus dicam Loquar autem nunc de iis, quae scalpellum desidi rant: nam quae vel sanari non possint, vel alite nutriri debeant, dicendum erit, simul ad speci singulas venero. Inciditur autem interdum ingue interdum scrotum. In utraque curatione homo a te triduum bibere aquam; pridie abstinere etiam

Communia quaedam.

ɜt : ipso autem die collocari supinus; deinde, incidendum. est, idque jam pube contegi- radendum est : et tum, extento scroto, ut ıinis intenta sit, id incidendum sub imo ua cum abdomine tunicae inferiores com- r. Aperiendum autem audacter est, donec ınica, quae ipsius scroti est, incidatur, per- [ue ad eam, quae media est. Plaga facta, deorsum versus subest. In id demittendus rae manus digitus index, ut diductis inter- ıus membranulis, sinum laxet. Minister inistra manu comprehenso scroto, sursum ım debet extendere, et quam maxime ab ıs abducere; primum cum ipso testiculo, licus omnes membranulas, quae super me- icam sunt, si digito diducere non potest, abscindat : deinde sine eo, ut is delapsus ae jungatur, digitoque inde promatur, et ıtrem cum duabus suis tunicis collocetur. [ua vitiosa sunt, circumcidenda sunt. In qui- multae venae discurrant, tenuiores quidem protinus possunt; majores vero ante lon- ɔ deligandae sunt, ne periculose sanguinem Sin media tunica vexata erit, aut sub ea increverit, excidenda erit,[b] sic, ut alte ad

Inguen inciditur.

per omnia haec de hernia, non sulcum illum inter flexum ıvexum abdominis, quasi angulum, comprehensum, sed an- ninis externum, significat.

ɹur rediit opera Celsiana, ut varices et arteriae ligentur, ı cremaster insulsissime excidetur, hernia simul et causa ulatione, penitus neglectis! Quid autem sibi velint locu- le, si QUA vitiosa sunt, circumcidenda sunt," p. 369; "ex- ıut effundendum QUIDQUID est noxium," p. 371; "excisis ında sunt," p. 374, videant docti: nobis non levem incutiunt ι, cujusdam secandi artis sub his vocabulis indefinitis cela- [uam enim alias tam sedulo rei naturam celare videtur [ue etiam cognitio intestini in sacco detenti, et cautio ne p. 373, huic conjecturae vehementer favent.

ipsum inguen praecidatur. Infra tamen n
demenda est: nam quod ad basim testicul
menter cum ima tunica connexum est, exc
summo periculo non potest: itaque ibi rel
dum est. Idem in ima quoque tunica, si h
faciendum est. Sed non a summa inguini
verum infra paulum ea abscindenda; ne l
dominis membrana inflammationes moveat.
tamen nimium ex ea rursum relinquendum
postea sinuetur, et sedem eidem malo
Purgatus ita testiculus per ipsam plagam cu
et arteriis, et nervo suo leniter demittend
videndumque, ne sanguis in scrotum descend
concretus aliquo loco maneat. Quae ita
venis vinciendo medicus prospexerit. Lina,
capita earum continebuntur, extra plagam
dere debebunt:[a] quae, pure orto, sine ull
excident. Ipsi autem plagae injiciendae dua
sunt; et insuper medicamentum, quo glu
Solet autem interdum ab altera ora necessari
aliquid excidi, ut cicatrix major et latior fiat.
ubi incidit, linamenta super, non fulcienda,
viter tantum ponenda sunt; supraque ea, q
flammationem repellant, id est, ex aceto v
succida, vel spongia: cetera eadem, quae, u
moveri debet, adhibenda sunt.

Venarum vinctura.

Scrotum inciditur.

At cum infra incidi oportet, resupinato h
subjicienda sub scroto sinistra manus est;
id vehementer apprehendendum, et incidend
parvulum est, quod nocet, modice, ut tert
integra, ad sustinendum testiculum, infra re

[a] Nullus auctoris nostri locus, quantum de vasis lino vinc
verat ipse, tam clare docet. Hic enim totam rem vides: usu
quem instituta est; effectum; rationem qua ligaturae excidu
rum suppurationem: cautionem, ut felicius excidant, nec p
ritent.

i majus est, etiam amplius, ut paulum tan-
do ad imum, cui testiculus insidere possit,
im maneat. Sed primo rectus scalpellus quam
na manu teneri debet, donec scrotum ipsum
t: tum inclinandus mucro est, ut transversas
anas secet, quae inter summam mediamque
n sunt. Ac, si vitium in proximo est, me-
inicam attingi non oportet: si sub illa quo-
nditur, etiam illa incidenda est; sicut tertia
:, si illa vitium tegit. Ubicunque autem re-
i malum est, ministrum ab inferiore parte ex-
e moderate scrotum oportet: medicum, digito
riolove scalpelli diductam inferiore parte tu-
extra collocare; deinde eam ferramento, quod Incisio.
tudine corvum vocant, incidere, sic, ut in-
uo digiti, index et medius possint: his deinde
is, excipienda reliqua pars tunicae, et inter
scalpellus immittendus est, eximendumque
indendum quidquid est noxium. Quamcun-
tem tunicam quis violavit, illam quoque debet
·e; ac mediam quidem, ut supra dixi, quam
ie ad inguen; imam autem, paulo infra.
m antequam excidantur, hae quoque vinciri
mmae debent; et ejus lini capita extra pla-
linquenda sunt, sicut in aliis quoque venis,
l requisierint. Eo facto, testiculus intus re-
lus est: oraeque scroti suturis inter se com-
lae; neque paucis,* ne parum glutinentur,
ior fiat curatio; neque multis, ne inflamma-
augeant. Atque hic quoque videndum est,
d in scroto sanguinis maneat: tum impo-

etiam ab hac, ni fallor, sententia, veteres duplicem chirurgi
urationem, tam per *primam intentionem*, quam per *incarna-*
ovisse, et inter se invicem comparasse, patet.

nenda glutinantia sunt. Si quando autem il
tum sanguis defluxit, aliquidve concretum
decidit, incidi subter id debet; purgatoq
spongia, acri aceto madens, circumdari. I
tum autem vulnus omne, quod ex his causis f
est, si dolor nullus est, quinque primis diebu
est resolvendum, sed bis die tantum aceto irr
lana vel spongia: si dolor est, tertio die re
dum; et, ubi fibulae sunt, hae incidendae;
namentum, id immutandum est; rosaque e
madefaciendum id, quod imponitur. Si inflam
increscit, adjiciendum prioribus cataplasma e
ticula et melle; vel ex malicorio, quod in
vino coctum sit; vel ex his mixtis. Si sub
flammatio non conquierit, post diem quintum
calida aqua vulnus fovendum, donec scrotum
et extenuetur, et rugosius fiat: tum impon
cataplasma ex triticea farina, cui resina pin
jecta sit: quae ipsa, si robustus curatur, ex
si tener, ex melle coquenda sunt. Neque du
est, quodcunque vitium fuit, si magna inflam
est, quin ea, quae pus movent, imponenda
Quod si pus in ipso scroto ortum est, paulum
cidi debet, ut exitus detur; linamentumque e
imponendum est, ut foramen tegat. Inflamm
finita, propter nervos propiore[a] cataplasmate,
cerato utendum est. Haec proprie ad eju
vulnera pertinent: cetera, et in curatione,
victu, similia iis esse debent, quae in alio q
vulnerum genere praecepimus.

Hernia puerorum.

XX. His propositis ad singulas species venie
est. Ac si cui parvulo puero intestinum desc
ante scalpellum experienda vinctura est. I

Fascia cum pila.

ejus rei causa fit, cui imo loco pila assuta est e

[a] Lege, cum Cod. Med. I; PRIORE CATAPLASMATE.

niculis facta, quae ad repellendum intestinum ipsi illi subjicitur: deinde reliqua fasciae pars arcte circumdatur. Sub quo saepe et intus compellitur intestinum, et inter se tunicae glutinantur.

Signa. Rursus, si aetas processit, multumque intestini descendisse ex tumore magno patet, adjiciunturque dolor et vomitus; quae ex stercore, ex cruditate eo delapso, fere accidunt; scalpellum adhiberi sine pernicie non posse, manifestum est; levandum tantummodo malum, et per alias curationes extrahendum est. Sanguis mitti ex brachio debet: deinde, si vires patiuntur, imperanda tridui abstinentia est; si minus, certe pro vi corporis quam longissima. Eodem vero tempore superhabendum cataplasma ex lini semine, quod ante aliquis ex mulso decoxerit. Post haec, et farina hordeacea cum resina injicienda; et is demittendus in solium aquae calidae, cui oleum quoque adjectum sit; dandumque aliquid cibi levis calidi. Quidam etiam alvum ducunt. Id deducere aliquid in scrotum potest, educere ex eo non potest. Per ea vero, quae supra scripta sunt, levato malo, si quando alias dolor reverterit, eadem erunt facienda. Sine dolore quoque si multa intestina prolapsa sunt, secari supervacuum est; non quo non excludi a scroto possint; nisi tamen id inflammatio prohibuit; sed quo repulsa inguinibus immorentur, ibique tumorem excitent, atque ita fiat mali non finis, sed mutatio. At in eo, quem scalpello curari oportebit, simulatque ad mediam tunicam vulnus in inguine factum pervenerit, duobus hamulis ea juxta ipsas oras apprehendi debebit, dum diductis omnibus membranulis medicus eam liberet. Neque enim cum periculo laeditur, quae excidenda est; cum intestinum esse, nisi sub ea, non possit. Ubi diducta autem erit, ab inguine usque ad testiculum incidi debebit, sic, ne is ipse laedatur; tum excidi. Fere

tamen hanc curationem puerilis aetas, et modicum malum recipit. Si vir robustus est, majusque id vitium est, extrahi testiculus non debet, sed in sua sede permanere. Id hoc modo fit. Inguen eadem ratione usque ad mediam tunicam scalpello aperitur; eaque tunica eodem modo duobus hamis excipitur, sic, ut a ministro testiculus eatenus contineatur, ne per vulnus exeat: tum ea tunica deorsum versus scalpello inciditur; sub eaque index digitus sinistrae manus ad imum testiculum demittitur, eumque ad plagam compellit: deinde dextrae manus duo digiti, pollex atque index, venam et arteriam et nervum tunicamque eorum a superiore tunica diducunt. Quod si aliquae membranulae prohibent, scalpello resolvuntur, donec ante oculos tota jam tunica sit. Excisis, quae excidenda sunt, repositoque testiculo, ab ora quoque ejus vulneris, quod in inguine est, demenda habenula paulo latior est, quo major plaga sit, et plus creare carnis possit.

Epiplocele. XXI. 1. At si omentum descendit, eodem quidem modo, quo supra scriptum est, aperiendum inguen, diducendaeque tunicae sunt: considerandum autem est, majorne is modus, an exiguus sit. Nam quod parvulum est, super inguen in alvum vel digito, vel averso specillo repellendum est: si plus est, sinere oportet dependere, quantum ex utero prolapsum est; idque adurentibus medicamentis illinere, donec emoriatur et excidat. Quidam hic quoque duo lina acu trajiciunt, binisque singulorum capitibus diversas partes adstringunt: sub quo aeque, sed tardius emoriatur. Adjicitur tamen his quoque celeritati, si omentum super vinculum illinitur medicamentis, quae sic exedunt, ne erodant: σηπτὰ Graeci vocant. Fuerunt etiam, qui omentum forfice praeciderent: quod in parvulo non est necessarium: si

st, potest profusionem sanguinis facere;
omentum quoque venis quibusdam, etiam
s illigatum est. Neque vero, si discisso
d prolapsum forfice praeciditur, cum et
n sit, et aliter tutius avelli non possit, inde
nplum transferendum est. Vulnus autem
relictum omentum est, sutura debet: si id
fuit, et extra emortuum est, excisis oris, si-
a propositum est.

vero humor intus est, incidendum est, in Hydrocele.
ıidem, inguen; nisi in his quoque id liquo-
najor modus prohibet: in viris vero, et ubi-
nultus humor subest, scrotum. Deinde, si
ıcisum est, eo protractis tunicis, humor ef-
ɔet: si scrotum, et sub hoc protinus vitium
aliud quam humor effundendus, abscinden-
nembranae sunt, si quae eum continuerunt;
luendum id ex aqua, quae vel salem adjec-
nitrum habeat: si sub media, imave tunica,
extra scrotum collocandae, excidendaeque

Ramex autem, si super ipsum scrotum Varicocele.
endus est tenuibus et acutis ferramentis,
is venis infigantur; cum eo, ne amplius
s urant; maximeque, ubi inter se implicatae
ıtur, eo ferrum id admovendum est; tum
ina ex aqua frigida subacta injicienda est;
que eo vinculo, quod idoneum esse ani cu-
ıs posui; tertio die lenticula cum melle
da est: post, ejectis crustis, ulcera melle
ı, rosa implenda, ad cicatricem aridis lina-
erducenda sunt. Quibus vero super medi-

gitur in hydrocele membranae excidendae erant, nec pars
viro alioquin haud indocto visum est, SAM. COOPER. Vide
p. 602.

am tunicam venae tument, incidendum inguen est, atque tunica promenda, ab eaque venae digito vel manubriolo scalpelli separandae. Qua parte vero inhaerebunt, et ab superiore et ab inferiore parte lino vinciendae; tum sub ipsis vinculis praecidendae, reponendusque testiculus est. At ubi supra tertiam tunicam ramex insedit, mediam excidi necesse est. Deinde, si duae tresve venae tument, et ita pars aliqua obsidetur, ut major eo vitio vacet, idem faciendum, quod supra scriptum est; ut et ab inguine, et a testiculo deligatae venae praecidantur, isque condatur. Sin totum id ramex obsederit, per plagam demittendus digitus index erit, subjiciendusque venis, sic, ut paulatim eas protrahat; eaeque adducendae, donec is testiculus par alteri fiat: tum fibulae oris sic injiciendae, ut simul eas quoque venas comprehendant. Id hoc modo fit. Acus ab exteriore parte oram vulneris perforat: tum non per ipsam venam, sed per membranam ejus immittitur, per eamque in alteram oram compellitur. Venae vulnerari non debent, ne sanguinem fundant. Membrana semper inter has venas est, ac neque periculum affert, et filo comprehensa illas abunde tenet. Itaque etiam satis est, duas fibulas esse. Tum venae, quaecunque protractae sunt, in ipsum inguen averso specillo compelli debent. Solvendi fibulas tempus, inflammatione finita, et purgato vulnere, est; ut una simul et oras et venas cicatrix devinciat. Ubi vero inter imam tunicam et ipsum testiculum nervumque ejus ramex ortus est, una curatio est, quae totum testiculum abscindit. Nam neque ad generationem quidquam is confert, et omnibus indecore, quibusdam etiam cum dolore dependet. Sed tum quoque inguen incidendum; media tunica promenda, atque excidenda est; idem

Castratio.

faciendum; nervusque,[a] ex quo testiculus
let, praecidendus: post id venae et arteriae
guen lino deligandae, et infra vinculum ab-
ndae sunt.[b]

III. Caro quoque, si quando inter tunicas in- Sarcocele.
nihil dubii est, quin eximenda sit: sed id,
roto inciso, fieri commodius est. At si ner-
duruit, curari res neque manu, neque medica-
potest. Urgent enim febres ardentes, et aut
, aut nigri vomitus; praeter haec, ingens si-
linguae aspritudo; fereque a die tertio spu-
bilis alvo cum rosione redditur: ac neque as-
facile cibus, neque contineri potest: neque
post extremae partes frigescunt, tremor ori-
nanus sine ratione extenduntur; deinde in
frigidus sudor, eumque mors sequitur.

XIV. Ubi vero in ipso inguine ramex est, si Hydrocele funis spermatici.
modicus est, semel incidi; si major, duabus
debet, ut medium excidatur: deinde, non ex-
testiculo, sicut intestinis quoque prolapsis in-
m fieri docui, colligendae venae, vinciendae.
ubi tunicis inhaerebunt, et sub his nodis prae-
dae sunt. Neque quidquam novi curatio vul-
ejus requirit.

XV. 1. Ab his ad ea transeundum est, quae in Praeputium curtum.
pso fiunt. In quo si glans nuda est, vultque
is eam decoris causa tegere, fieri potest: sed

a deferens cum nervo et vasis sub "nervi" nomine hic intelligi
mur.

rum est Celsum adeo placide, nec nisi ob speciem indecoram
, quasi levem quandam operam, castrationem suasisse. Peri-
certe haud apud veteres quam nos levius fuit; quin et multo
s, ut prudentissimus imperator Justinianus ipse sit testis.
enumero e multis vix pauci evadunt incolumes: usque adeo,
dam ex his, qui servati fuerunt, sub nostro aspectu deposuerint,
ginta, tres aegre servatos esse." Novell. Const. cxlii. *De his qui
ios faciunt.*

expeditius in puero, quam in viro; in eo, cui id naturale est, quam in eo, qui quarundam gentium more circumcisus est; in eo, cui glans parva juxtaque eam cutis spatiosior, brevis ipse coles est, quam in quo contraria his sunt. Curatio autem eorum, quibus id naturale est, ejusmodi est. Cutis circa glandem prehenditur et extenditur, donec illam ipsam condat; ibique deligatur: deinde, juxta pubem, in orbem tergus inciditur, donec coles nudetur; magnaque cura cavetur, ne vel urinae iter, vel venae, quae ibi sunt, incidantur. Eo facto, cutis ad vinculum inclinatur, nudaturque circa pubem velut circulus; eoque linamenta dantur, ut caro increscat, et id impleat: satisque velamenti supra latitudo plagae praestat. Sed, donec cicatrix sit, cinctum esse id debet; in medio tantum relicto exiguo urinae itinere. At in eo, qui circumcisus est, sub circulo glandis scalpello diducenda cutis ab interiore cole est. Non ita dolet, quia, summo soluto, diduci deorsum usque ad pubem manu potest; neque ideo sanguis profluit. Resoluta autem cutis rursus extenditur ultra glandem: tum multa frigida aqua fovetur; emplastrumque circa datur, quod valenter inflammationem reprimat; proximisque diebus, et prope a fame victus est, ne forte eam partem satietas excitet. Ubi jam sine inflammatione est, deligari debet a pube usque circulum: super glandem autem, adverso emplastro imposito, induci. Sic enim fit, ut inferior pars glutinetur; superior ita sanescat, ne inhaereat.

Phimosis. 2. Contra, si glans ita contecta est, ut nudari non possit, quod vitium Graeci φίμωσιν appellant, aperienda est: quod hoc modo fit. Subter a summa ora, cutis inciditur recta linea usque ad frenum; atque ita superius tergus relaxatum, cedere retro

ıtest. Quod si parum sic profectum est, aut prop-
r angustias, aut propter duritiem tergoris, protinus
iangula forma cutis ab inferiore parte excidenda
t, sic, ut vertex ejus ad frenum, basis in tergo ex-
emo sit. Tum superdanda linamenta sunt, aliaque
edicamenta quae ad sanitatem perducant. Ne-
ssarium autem est, donec cicatrix sit, conquies-
re: nam ambulatio, atterendo ulcus sordidum
ddit.

3. Infibulare quoque adolescentulos interdum ocis, interdum valetudinis causa quidam consue-
mt: ejusque haec ratio est. Cutis, quae super
andem est, extenditur, notaturque utrinque a la-
ribus atramento, qua perforetur; deinde remittitur.
i super glandem notae revertuntur, nimis appre-
ensum est, et ultra notari debet: si glans ab his
bera est, is locus idoneus fibulae est. Tum, qua
otae sunt, cutis acu filum ducente transuitur, ejus-
ue fili capita inter se deligantur, quotidieque id
ıovetur, donec circa foramina cicatriculae fiant.
Ibi eae confirmatae sunt, exemto filo fibula addi-
ır, quae, quo levior, eo melior est. Sed hoc qui-
em saepius inter supervacua, quam inter necessa-
a est.

Infibulatio.

XXVI. 1. Res vero interdum cogit emoliri manu rinam, cum illa non redditur, aut quia senectute er ejus collapsum est, aut quia calculus, vel concre-
ım aliquid ex sanguine intus se opposuit: ac me-
iocris quoque inflammatio saepe eam reddi natu-
ıliter prohibet. Idque non in viris tantummodo,
d in feminis quoque interdum necessarium est.
rgo aeneae fistulae fiunt; quae, ut omni corpori,
mpliori minorique sufficiant, ad mares, tres; ad
eminas, duae medico habendae sunt: ex virilibus
ıaxima, decem et quinque digitorum; media, duo-

Cathete-rismus.

Catheteres.

decim; minima, novem: ex muliebribus m
novem; minor, sex. Incurvas vero esse ea
lum, sed magis viriles oportet, laevesque admo
ac neque nimis plenas, neque nimis tenues. I
tum resupinus eo modo, quo in curatione ani fi
tur, super subsellium aut lectum collocandu
Medicus autem a dextro latere, sinistra q
manu colem masculi continere, dextra vero
lam demittere in iter urinae debet: atque u
cervicem vesicae ventum est, simul cum cole
lam inclinatam in ipsam vesicam compellere,
que, urina reddita, recipere. Femina brevi
nae iter, simul et rectius habet; quod mamma
mile, inter imas oras super naturale positum
minus saepe auxilio eget, aliquanto minus d
tatis exigit. Nonnunquam etiam prolapsus i
sam fistulam calculus, quia subinde ea exte
non longe ab exitu inhaerescit. Eum, si fieri
oportet evellere, vel oriculario specillo, vel eo i
mento, quo in sectione calculus protrahitur.
fieri non potuit, cutis extrema quamplurimum
henda, et, condita glande, lino vincienda est: d
a latere recta plaga coles incidendus, et calcul
imendus est: tum cutis remittenda. Sic enim
incisum colem integra pars cutis contegat, et
naturaliter profluat.

Calculus. 2. Cum vesicae vero, calculique facta menti
locus ipse exigere videtur, ut subjiciam, qua
ratio calculosis, cum aliter succurri non potest,
beatur. Ad quam festinare, cum praeceps sit
lo modo convenit. Ac neque omni tempore, n
in omni aetate, neque in omni vitio id experie
est: sed solo vere; in eo corpore, quod jam n
annos, nondum quatuordecim excessit; et s
tum mali subest, ut neque medicamentis vinc

neque etiam trahi posse videatur, quo minus in-
osito aliquo spatio interimat. Non quo non in-
um etiam temeraria medicina proficiat; sed
saepius utique in hoc fallat, in quo plura et ge-
et tempora periculi sunt. Quae simul cum ip-
ıratione proponam. Igitur, ubi ultima experiri
tum est, ante aliquot diebus victu corpus prae-
ıdum est: ut modicos, ut salubres cibos, ut
ne glutinosos assumat, ut aquam bibat. Am-
di vero inter haec exercitatione utatur, quo
calculus ad vesicae cervicem descendat.
an inciderit, digitis quoque, sicut in curatione
o, demissis cognoscitur. Ubi ejus rei fides est,
is puer in jejunio continendus est; et tum
alido curatio adhibenda, quae hoc modo ordi-
Homo praevalens et peritus in sedili alto
lit, supinumque eum et aversum, super genua
oxis ejus collocatis, comprehendit; reductis
jus cruribus, ipsum quoque jubet, manibus ad
oplites datis, eos, quam maxime possit, attra-
simulque ipse sic eos continet. Quod si ro-
ıs corpus ejus est, qui curatur, duobus sedili-
ınctis, duo valentes insidunt; quorum et sedi-
interiora crura inter se deligantur, ne diduci
ıt: tum is super duorum genua eodem modo
atur; atque alter, prout consedit, sinistrum
jus, alter dextrum, simulque ipse poplites suos
it. Sive autem unus, sive duo continent, su-
ımeros ejus suis pectoribus incumbunt. Ex
s evenit, ut inter ilia sinus super pubem sine
ugis sit extentus, et, in angustum compulsa
, facilius calculus capi possit. Praeter haec,
num a lateribus duo valentes objiciuntur, qui
nstantes, labare vel unum vel duos, qui puerum
ıent, non sinunt. Medicus deinde, diligenter

unguibus circumcisis, atque[a] sinistra manu, duos ejus digitos, indicem et medium, leniter prius unum, deinde alterum in anum ejus demittit; dextraeque digitos super imum abdomen leniter imponit; ne, si utrinque digiti circa calculum vehementer concurrerint, vesicam laedant. Neque vero festinanter in hac re, ut in plerisque, agendum est; sed ita, ut quam maxime id tuto fiat: nam laesa vesica nervorum distentiones cum periculo mortis excitat. Ac primum circa cervicem quaeritur calculus: ubi repertus, minore negotio expellitur. Et ideo dixi, ne curandum quidem, nisi cum hoc indiciis suis cognitum est. Si vero aut ibi non fuit, aut recessit retro, digiti ad ultimam vesicam dantur; paulatimque dextra quoque manus ejus ultra translata subsequitur. Atque ubi repertus est calculus; qui necesse est in manus incidat; eo curiosius deducitur, quo minor laeviorque est; ne effugiat, id est, ne saepius agitanda vesica sit. Ergo ultra calculum dextra semper manus ejus opponitur; sinistrae digiti deorsum eum compellunt, donec ad cervicem pervenitur. In quam, si oblongus est, sic compellendus est, ut pronus exeat; si planus, sic, ut transversus sit; si qua-

[a] Nonne hic vexatissimus adhuc locus sic legendus? UNGUIBUS CIRCUMCISIS, UTIQUE MANU SINISTRA; DUOS EJUS DIGITOS, &c.; nimirum sinistra sola inserenda in anum erat, ideoque sola "unguibus circumcisis" necessario egebat. TARG. in locum.

[b] Ex hac sententia chirurgi nescio quomodo decepti, CELSUM calculum in perinaeum donec id promineret pressisse scribunt. Monuit enim ipse paulo supra "ne si manus vehementer circa calculum concurrerint, vesicam laedant;" tantus ei timor fuit vesicae premendae. Igitur, vocabulum COMPELLATUR, hic nihil de vi compellendi indicat, aut de tumore quovis in perinaeo prominente, sed de modo tantum, ut firmus teneatur calculus, ut facile pro figura exeat, nec iterum e digitis in cavum vesicae relabetur, nec plaga semel facta, angulis haereat. Chirurgi specialiter decepti sunt JOANNES BELL, Princip. Surg. ii. 42, A. BURNS, Ed. Med. and Surg. Journ. iv. 57, SAM. COOPER, Surg. Dict. 682.

ut duobus angulis sedeat; si altera parte
, sic, ut prius ea, qua tenuior sit, evadat. In
› nihil interesse, ex ipsa figura patet; nisi,
or altera parte est, ut ea antecedat. Cum
venit, incidi super vesicae cervicem juxta
cutis plaga lunata usque ad cervicem ve-
.ebet, cornibus ad coxas spectantibus pau-
leinde ea parte, qua resima plaga est, etiam-
b cute altera transversa plaga facienda est,
'vix aperiatur; donec urinae iter pateat, sic,
a paulo major, quam calculus sit.* Nam, qui
istulae, quam illo loco κορυάδα Graeci vo-
ırum patefaciunt, cum majore periculo eo-
volvuntur: qui calculus iter, cum vi promi-
it, nisi accipit: idque etiam perniciosius est,
a quoque calculi, vel aspritudo aliquid eo
. Ex quo et sanguinis profusio, et disten-
'orum fieri potest: quae si quis evasit, multo

ententiae, apud chirurgos ac commentatores celeberrimae, UT
l omnes MSS. exhibent, restitui; et COXAS in COXAM codicis
Morg. in CELS. vii. 537.) transmutari, debent; quo facto,
alescunque difficultates, ex simplice hac sententiae resolu-
ordinem naturalem, facile solutum iri speramus. CUM JAM
, UT CUTIS DEBET INCIDI SUPER CERVICEM VESICAE, (*i. e.*
axem ejus) JUXTA ANUM, USQUE AD CERVICEM VESICAE,
SPECTANTIBUS PAULUM AD COXAM; DEINDE, (*hoc facto,*)
LAGA ETIAMNUM EST FACIENDA TRANSVERSA, SUB CUTE,
A EST RESIMA, QUA CERVIX APERIATUR; DONEC ITER PA-
NAE; SIC UT PLAGA SIT PAULO MAJOR QUAM CALCULUS.
is locutionem, in qua pro *fit*, *fieri debet* auditur, probissi-
, Graecis derivatam, esse, olim ostendit; atque quod COXAM

tamen patentiorem fistulam habiturus est rupt
vice, quam habuisset, incisa. Cum vero ea pat
est, in conspectum calculus venit: in cujus c
nullum discrimen est. Ipse, si exiguus est, d
ab altera parte propelli, ab altera protrahi p
si major, injiciendus a superiore ei parte unc
ejus rei causa factus. Is est ad extremum te
in semicirculi speciem retusae latitudinis; ab
riore parte laevis, qua corpori jungitur; ab i
iore asper, qua calculum attingit. Isque lo
potius esse debet: nam brevis extrahendi vi
habet. Ubi injectus est, in utrumque lat
clinandus est, ut appareat, an calculus
tur; quia, si apprehensus est, ille simul i
tur. Idque eo nomine opus est, ne, cum
uncus coeperit, calculus intus effugiat, hic i
vulneris incidat, eamque convulneret. I
re, quod periculum esset, jam supra posui.
satis teneri calculum patet, eodem paene mo
triplex motus adhibendus est: in utrumque l
deinde extra, sic tamen, ut leniter id fiat, pau
que primo calculus attrahatur: quo facto, att
dus uncus extremus est, uti intus magis m
faciliusque illum producat. Quod si quando
periore parte calculus parum commode compr
detur, a latere erit apprehendendus.

Asperi et spinosi calculi.

Haec est simplicissima curatio. Sed variet
rum quasdam etiamnum animadversiones desi
Sunt enim quidam non asperi tantummodo, se
nosi quoque calculi, qui per se quidem dela
cervicem, sine ullo periculo eximuntur: in
vero, non tuto vel hi conquiruntur, vel attrahu

mum de hujus loci difficultate inaudivisse, lubentissime fatemu
MORG. Ep. vii; HEIST. de Sect. Cels.; FALCONET. de Lith., ap
disp. Chir.

quoniam, ubi illam convulnerarunt, ex distentione nervorum mortem maturant; multoque magis, si spina aliqua vesicae inhaeret, eamque, cum duceretur, duplicavit. Colligitur autem eo, quod difficilius urina redditur, in cervice calculum esse; eo, quod cruenta destillat, illum esse spinosum: maximeque id sub digitis quoque experiundum est, neque adhibenda manus, nisi id constitit. Ac tum quoque leniter intus digiti objiciendi, ne violenter promovendo convulnerent: tum incidendum. Multi hic quoque scalpello usi sunt. Meges, quoniam is infirmior est, potestque in aliqua prominentia incidere, incisoque super illam corpore, qua cavum subest, non secare, sed relinquere, quod iterum incidi necesse sit, ferramentum fecit rectum, in summa parte labrosum, in ima semicirculatum acutumque. Id receptum inter duos digitos, indicem ac medium, super pollice imposito sic deprimebat, ut simul cum carne, si quid ex calculo prominebat, incideret: quo consequebatur, ut semel, quantum satis esset, aperiret. Quocunque autem modo cervix patefacta est, leniter extrahi, quod asperum est, debet; nulla, propter festinationem, vi admota.

Caute contrectandi.

Una, non iteratis vicibus, excidendi. Gesn. in semel.

3. At calculus arenosus, et ante manifestus est; quoniam urina quoque redditur arenosa: et in ipsa curatione; quoniam inter subjectos digitos neque aeque leniter renititur, et insuper dilabitur. Item molles calculos, et ex pluribus minutisque, sed inter se parum adstrictis, compositos indicat urina, trahens quasdam quasi squamulas. Hos omnes, leniter permutatis subinde digitorum vicibus, sic oportet adducere, ne vesicam laedant, neve intus aliquae dissipatae reliquiae maneant, quae postmodum curationi difficultatem faciant. Quidquid autem ex his in conspectum venit, vel digitis, vel

Arenosus.

unco eximendum est. At si plures calculi singuli protrahi debent; sic tamen, ut, si qui guus supererit, potius relinquatur: siquidem i sica difficulter invenitur, inventusque celerite git. Ita longa inquisitione vesica laeditur, ex que inflammationes mortiferas; adeo ut qu non secti, cum diu frustraque per digitos v esset agitata, decesserint. Quibus accedit e quod exiguus calculus ad plagam urina postea movetur, et excidit. Si quando autem is major videtur, nisi rupta cervice, extrahi posse, find est: cujus repertor Ammonius, ob id λιθοτόμος nominatus est. Id hoc modo fit. Uncus inj calculo, sic, ut facile eum concussum quoque at, ne is retro revolvatur: tum ferramentum betur crassitudinis modicae, prima parte ten retusa, quod admotum calculo, et ex altera ictum, eum findit; magna cura habita, ne a ipsam vesicam ferramentum perveniat, aut ca fractura ne quid incidat.

Ammonius lithotomus.

Feminarum curatio.

4. Hae vero curationes in feminis quoque sim sunt; de quibus tamen parum proprie quaed dicenda sunt. Siquidem in his, ubi parvulus cal lus est, scalpellus supervacuus est; quia is urin cervicem compellitur; quae et brevior, quam maribus, et laxior est. Ergo et per se saepe e dit, et, si in primo, quod est angustius, inhae eodem tamen unco sine ulla noxa educitur. At majoribus calculis necessaria eadem curatio Sed virgini subjici digiti tanquam masculo, mul per naturale ejus debent. Tum, virgini quid sub ima sinisteriore ora; mulieri vero, inter uri iter et os pubis, incidendum est, sic, ut utroque l plaga transversa sit. Neque terreri convenit plus ex muliebri corpore sanguinis profluit.

Curatio postrema.

5. Calculo evulso, si valens corpus est, ne

magnopere vexatum, sinere oportet sanguinem fluere, quo minor inflammatio oriatur: atque, ingredi quoque eum paulum, non alienum est, ut excidat, si quid intus concreti sanguinis mansit. Quod si per se non destitit, rursus, ne vis omnis intereat, supprimi debet: idque protinus, in imbecillioribus, sub ipsa curatione faciendum est: siquidem, ut distentione nervorum periclitatur aliquis, dum vesica ejus agitatur; sic alter metus excipit, remotis medicaminibus, ne tantum sanguinis profluat, ut occidat. Quod ne incidat, desidere is debet in acre acetum, cui aliquantum salis sit adjectum: sub quo et sanguis fere conquiescit, et adstringitur vesica, ideoque minus inflammatur. Quod si parum proficit, agglutinanda cucurbitula est, et inguinibus, et coxis, et super pubem. Ubi jam satis vel evocatus est sanguis, vel prohibitus, resupinus collocandus est, sic, ut caput humile sit, coxae paulum excitentur: ac super vulnus imponendum est duplex aut triplex linteolum, aceto madens. Deinde, interpositis duabus horis, in solium is aquae calidae resupinus* demittendus est, sic, ut a genibus ad umbilicum aqua teneat, cetera vistimentis circumdata sint; manibus tantummodo pedibusqne nudatis, ut et minus digeratur, et ibi diutius maneat. Ex quo sudor multus oriri solet; qui spongia subinde in facie detergendus est: finisque ejus fomenti est, donec infirmando offendat. Tum multo is oleo perungendus, inducendusque hapsus lanae mollis, tepido oleo repletus, qui pubem, et coxas, et inguina, et plagam ipsam, contectam eodem ante linteolo, protegat: isque subinde oleo tepido madefaciendus est; ut neque frigus ad vesicam admittat, et nervos leniter molliat. Quidam cataplasmatis calefacientibus utuntur. Ea plus pondere nocent, quo vesicam urgendo vulnus irritant, quam calore pro-

Aceto acri desidendum.

Balneum.

* Vide Solium, Fig. C.

Vincula inutilia.

ficiunt. Ergo ne vinculum quidem ullum necessarium est. Proximo die, si spiritus difficilius redditur, si urina non excedit, si locus circa pubem tumore intumuit, scire licet, in vesica sanguinem concretum remansisse. Igitur, demissis eodem manu digitis, leniter pertractanda vesica est, et discutienda, si qua coierunt: quo fit, ut per vulnus postea procedant. Non alienum etiam est, oriculario clystere acetum nitro mixtum per plagam in vesicam compellere: nam sic quoque discutiuntur, si qua cruenta coierunt. Eaque facere etiam primo die convenit, si timemus, ne quid intus sit: maximeque, ubi ambulando id elicere imbecillitas prohibuit. Cetera eadem facienda sunt: ut demittatur in solium, ut eodem modo panniculus, eodem lana superinjiciatur. Sed neque saepe, neque tamdiu in aqua calida puer habendus, quam adolescens; et infirmus, quam valens; levi, quam graviore inflammatione affectus; is, cujus corpus digeritur, quam is, cujus adstrictum est. Inter haec vero, si somnus est, et aequalis spiritus, et madens lingua, et sitis modica, et venter imus sedet, et mediocris est cum febre modica dolor, scire licet, recte curationem procedere. Atque in his inflammatio fere quinto vel septimo die finitur: qua levata, solium supervacuum est: supini tantummodo vulnus aqua calida fovendum est, ut, si quid urinae rodit, eluatur. Imponenda autem medicamenta sunt pus moventia; et, si purgandum ulcus videbitur, melle linendum. Id si rodet, rosa temperabitur. Huic curationi aptissimum videtur enneapharmacum emplastrum: nam et sevum habet ad pus movendum, et mel ad ulcus repurgandum; medullam etiam, maximeque vitulinam; quod in id, ne fistula relinquatur, praecipue proficit. Linamenta vero tum

Signa fausta.

super ulcus non sunt necessaria; super medicamentum, ad id continendum, recte imponuntur. At ubi ulcus purgatum est, puro linamento ad cicatricem perducendum est. Quibus temporibus tamen, si felix curatio non fuit, varia pericula oriuntur. Quae praesagire protinus licet, si continua vigilia est, si spiritus difficultas, si lingua arida est, si sitis vehemens, si venter imus tumet, si vulnus hiat, si transfluens urina id non rodit, si similiter ante tertium diem quaedam livida excidunt, si is [illegible]t nihil aut tarde respondet, si vehementes dolores sunt, si post diem quintum magnae febres urgent, si fastidium cibi permanet, si cubare in ventrem jucundius est. Nihil tamen pejus est distentione nervorum, et, ante nonum diem, vomitu bilis. Sed cum inflammationis sit metus, succurri abstinentia, modicis et tempestivis cibis; inter haec, fomentis, et quibus supra scripsimus, oportet.

Infausta.

XXVII. Proximus cancri[a] metus est. Is cognoscitur, si, et per vulnus, et per ipsum colem, fluit sanies mali odoris, cumque ea quaedam a concreto sanguine non abhorrentia, tenuesque carunculae [illegible]ulis similes: praeter haec, si orae vulneris aridae sunt, si dolent inguina, si febris non desinit, eaque in noctem augetur, si inordinati horrores accedunt. Considerandum autem est, in quam partem cancer is tendat. Si ad colem, indurescit is locus, et rubet, et tactu dolorem excitat, testiculique intumescunt: si in ipsam vesicam, ani dolor sequitur, coxae durae sunt, non facile crura extendi possunt: at si in alterutrum latus, oculis id expositum est, paresque utrinque easdem notas, sed minores, habet. Primum autem ad rem pertinet corpus recte jacere, ut

Cancer, seu exulceratio.

[a] Anglice *sloughing* nominamus: exculceratio gangraenosa est.

superior pars eadem semper sit, in quam
fertur. Ita, si ad colem it, supinus is colloc
bet; si ad vesicam, in ventrem; si in latus,
quod integrius est. Deinde, ubi ventum fue
curationem, homo in aquam demittetur, i
marrubium decoctum sit, aut cupressus, aut
tus; idemque humor clystere intus adigetur
superponetur lenticula cum malicorio mixta;
utraque ex vino decocta sint; vel rubus, aut
folia, eodem modo decocta; aliave medican
quae ad cohibendos purgandosque cancros
suimus. Ex quibus, si qua erunt arida, per
torium calamum inspirabuntur. Ubi stare c
cancer, mulso vulnus eluetur: vitabiturque e
pore ceratum, quod, ad recipiendum id m
corpus emollit: potius plumbum elotum cu
inungetur; superque idem linteolo illitum im
tur. Sub quibus perveniri ad sanitatem p
cum eo tamen, ut non ignoremus, orto cancro
affici stomachum, cui cum vesica quaedam co
est: exque eo fieri, ut neque retineatur cibu
que, si quis retentus est, concoquatur, nequ
pus alatur; ideoque ne vulnus quidem aut p
aut ali possit: quae necessario mortem matur

Sed ut his succurri nullo modo potest, sic a
tamen die tenenda ratio curationis est. I
quaedam observatio, ad cibum quoque potione
pertinens, necessaria est. Nam cibus inter
pia, non nisi humidus dari debet: ubi ulcus
tum est, ex media materia: olera et salsa
semper aliena sunt. Potione opus est, m
Nam, si parum bibitur, accenditur vulnus, et
urget, et vis corporis minuitur: si plus aeq
mitur, subinde vesica impletur, eoque
Non nisi aquam autem bibendam esse, man

it, quam ut subinde dicendum sit. Solet vero ab ejusmodi victu evenire, ut alvus non reddatur. Haec aqua ducenda est, in qua vel foenum Graecum, vel malva decocta sit. Idem humor rosa mixtus in ipsum vulnus oriculario clystere agendus est, ubi id rodit urina, neque purgari patitur. Fere vero primo per vulnus exit haec: deinde, eo sanescente, dividitur, et pars per colem descendere incipit, donec ex toto plaga claudatur. Quod interdum tertio mense, interdum non ante sextum, nonnunquam exacto quoque anno fit. Neque desperari debet solida glutinatio vulneris, nisi ubi aut vehementer rupta cervix est, aut ex cancro multae magnaeque carunculae, simulque nervosa aliqua exciderunt. Sed, ut vel nulla ibi fistula, vel exigua admodum relinquatur, summa cura providendum est. Ergo, cum jam ad cicatricem vulnus intendit, extentis jacere feminibus et cruribus oportet: nisi tamen molles arenosive calculi fuerunt. Sub his enim tardius vesica purgatur: ideoque diutius plagam patere necessarium est; et tum demum, ubi jam nihil tale extra fertur, ad cicatricem perduci. Quod si, antequam vesica purgata est, orae se glutinarunt, dolorque et inflammatio redierunt, vulnus digitis vel averso specillo diducendum est; ut torquentibus exitus detur; hisque effusis, cum diutius pura urina descendit, tum demum, quae cicatricem inducant, imponenda sunt; extendendique, ut supra docui, pedes, quam maxime juncti. Quod si fistulae metus ex his causis, quas proposui, subesse videbitur, quo facilius claudatur ea, vel certe coangustetur, in anum quoque danda plumbea fistula est, extentisque cruribus femina talique inter se deligandi sunt, donec, qualis futura est, cicatrix sit.

XXVIII. Et hoc quidem commune esse maribus

Feminarum propria.

et feminis potest. Proprie vero quaedam ad fe-
nas pertinent: ut in primis, quod earum natu-
nonnunquam, inter se glutinatis oris, concubi-
non admittunt. Idque interdum evenit protinus
utero matris: interdum exulceratione in his pa
bus facta, et per malam curationem his oris san
cendo junctis. Si ex utero est, membrana ori v
vae opposita est; si ex ulcere, caro id replet.

Hymen imperviu.

Oportet autem membranam duabus lineis, inter
transversis, incidere ad similitudinem literae
magna cura habita, ne urinae iter violetur: dein
undique eam membranam excidere. At si caro
crevit, necessarium est recta linea patefacere: t
ab ora vel vulsella vel hamo apprehensa, tanqu
habenulam excidere; et intus implicitum in lo
tudinem linamentum, λημνίσκον Graeci vocant,
aceto tinctum demittere, supraque succidam lan
aceto madentem deligare: tertio die solvere ulc
et, sicut alia ulcera, curare. Cumque jam ad san
tatem tendet, plumbeam fistulam medicamento ci
catricem inducente illinere, eamque intus dare;
supraque idem medicamentum injicere, donec ad
cicatricem plaga perveniat.

Foetus in utero matris emortuus.

XXIX. Ubi concepit autem aliqua, si jam prope
maturus partus intus emortuus est, neque excidere
per se potest, adhibenda curatio est: quae nume-
rari inter difficillimas potest. Nam et summam
prudentiam moderationemque desiderat, et maxi-
mum periculum affert. Sed ante omnia vulvae na-
tura mirabilis, cum in multis aliis, tum in hac re
quoque facile cognoscitur. Oportet autem ante
omnia resupinam mulierem transverso lecto sic col-
locare, ut feminibus ejus ipsius ilia comprimantur:
quo fit, ut et imus venter in conspectu medici sit,
et infans ad os vulvae compellatur; quae, emortuo

partu, id comprimit: ex intervallo vero paulum dehiscit. Hac occasione usus medicus, unctae manus indicem digitum primum debet inserere, atque ibi continere, donec iterum id os aperiatur, rursusque alterum digitum demittere debebit, et per easdem occasiones alios, donec tota esse intus manus possit. Ad cujus rei facultatem multum confert et magnitudo vulvae, et vis nervorum ejus, et corporis totius habitus, et mentis etiam robur; cum praesertim intus nonnunquam etiam duae manus dari debeant. Pertinet etiam ad rem, quam calidissimum esse imum ventrem, et extrema corporis; neque dum inflammationem coepisse, sed recenti re protinus adhiberi medicinam. Nam, si corpus jam intumuit, neque demitti manus, neque educi infans, nisi aegerrime potest: sequiturque saepe cum vomitu, et cum tremore, mortifera nervorum distentio. Verum intus emortuo corpori manus injecta protinus habitum ejus sentit: nam aut in caput, aut in pedes conversum est; aut transversum jacet; fere tamen sic, ut vel manus ejus, vel pes in propinquo sit. Medici vero propositum est, ut eum manu dirigat vel in caput, vel etiam in pedes, si forte aliter compositus est. Ac, si nihil aliud est, manus vel pes apprehensus, corpus rectius reddit: nam manus in caput, pes in pedes eum convertit. Tum, si caput proximum est, demitti debet uncus undique levis, acuminis brevis, qui vel oculo, vel auri, vel ori, interdum etiam fronti recte injicitur; deinde attractus infantem educit. Neque tamen quolibet is tempore extrahi debet. Nam, si compresso vulvae ore id tentatum est, non emittente eo, infans abrumpitur, et unci acumen in ipsum os vulvae delabitur; sequiturque nervorum distentio, et ingens periculum mortis. Igitur, compressa vulva, con-

Medico faventia.

si tale est, indice digito corpus illu
ut, effuso humore, extenuetur: tun
ipsas manus recipiendum est. Nan
facile hebeti corpusculo elabitur: in
culi sit, supra positum est. In pe
versus infans non difficulter extrahi
prehensis per ipsas manus commod
vero transversus est, neque dirigi p
injiciendus, paulatimque attrahendu
fere cervix replicatur, retroque cap
corpus spectat. Remedio est, cerv
separatim utraque pars auferatur.
qui, priori similis, in interiore tantu
tam aciem exacuitur. Tum id a
ante caput, deinde reliqua pars aufe
majore parte extracta, caput in
prolabitur, extrahique sine summo
test. Si tamen id incidit, super v
duplici panniculo injecto, valens ho
tus, a sinistro latere ejus debet ass
imum ventrem ejus duas manus in
que alteram premere: quo fit, ut il
vulvae compellatur: idque eadem r
pra posita est, unco extrahitur.

cendus. Aliaeque etiamnum difficultates faciunt, ut, qui solidus non exit, concisus eximi debeat.

Quoties autem infans protractus est, tradendus ministro est. Is eum supinis manibus sustinere; medicus deinde sinistra manu leniter trahere umbilicum debet, ita, ne abrumpat, dextraque eum sequi usque ad eas, quas secundas vocant, quod velamentum infantis intus fuit; hisque ultimis apprehensis, venulas membranulasque omnes eadem ratione manu diducere a vulva, totumque illud extrahere, et si quid intus praeterea concreti sanguinis remanet. Tum compressis in unum feminibus, illa conclavi collocanda est, modicum calorem, sine ullo perflatu, habente: super imum ventrem ejus imponenda lana succida, in aceto et rosa tincta. Reliqua curatio talis esse debet, qualis in inflammationibus, et in iis vulneribus, quae in nervosis locis sunt, adhibetur.

Ministro tradendus.

XXX. 1. Ani quoque vitia, ubi medicamentis non vincuntur, manus auxilium desiderant. Ergo, si qua scissa in eo vetustate induruerunt, jamque callum habent, commodissimum est, ducere alvum; tum spongiam calidam admovere, ut relaxentur illa, et foras prodeant: ubi in conspectu sunt, scalpello singula excidere, et ulcera renovare; deinde imponere linamentum molle, et super linteolum illitum melle; locumque eum molli lana implere, et ita vincire: altero die, deincepsque ceteris, lenibus medicamentis uti, quae ad recentia eadem vitia necessaria esse, alias proposui: et utique per primos dies sorbitionibus eum sustinere: paulatim deinde cibis adjicere aliquid, generis tamen ejus, quod eodem loco praeceptum est. Si quando autem ex inflammatione pus in his oritur, ubi primum id apparuit, incidendum est, ne anus ipse suppuret. Neque

Ani vitia.

tamen ante properandum est: nam, si crudum incisum est, inflammationi multum accedit, et puris aliquanto amplius concitatur. His quoque vulneribus, lenibus cibis, iisdemque medicamentis opus est.

Condylomata.

2. At tubercula, quae κονδυλώματα appellantur, ubi induruerunt, hac ratione curantur. Alvus ante omnia ducitur: tum vulsella tuberculum apprehensum, juxta radices exciditur. Quod ubi factum est, eadem sequuntur, quae supra post curationem adhibenda esse proposui: tantummodo, si quid increscit, squama aeris coërcendum est.

Haemorrhoides.

3. Ora etiam venarum, fundentia sanguinem, sic tolluntur. Ubi sanguini, qui effluit, sanies adjicitur, alvus acribus ducitur, quo magis ora promoveantur: eoque fit, ut omnia venarum quasi capitula conspicua sint. Tum, si capitulum exiguum est, basimque tenuem habet, adstringendum lino paulum supra est, quam ubi cum ano committitur: imponenda spongia ex aqua calida est, donec id liveat: deinde aut ungue, aut scalpello, supra nodum id exulcerandum est. Quod nisi factum est, magni dolores subsequuntur: interdum etiam urinae difficultas. Si id majus est, et basis latior, hamulo uno aut altero excipiendum est, paulumque supra basim incidendum: neque relinquendum quidquam ex eo capitulo, neque quidquam ex ano demendum est: quod consequitur is, qui neque nimium, neque parum hamos ducit. Qua incisum est, acus debet immitti, infraque eam lino id capitulum alligari. Si duo triave sunt, imum quodque primum curandum est: si plura, non omnia simul; ne tempore eodem undique tenerae cicatrices sint. Si sanguis profluit, excipiendus est spongia: deinde linamentum imponendum, ungenda femina, et in-

guina, et quidquid juxta ulcus est, ceratumque superdandum, et farina hordeacea calida implendus is locus, et sic deligandus est. Postero die is desidere in aqua calida debet, eodemque cataplasmate foveri. Ac bis die, et ante curationem, et post eam, cervices ac femina liquido cerato perungenda sunt; tepidoque is loco continendus. Interpositis quinque aut sex diebus, oriculario specillo linamenta educenda: si capitula simul non exciderunt, digito promovenda: tum lenibus medicamentis, iisdemque, quae alibi posui, ulcera ad sanitatem perducenda. Finito vitio, quemadmodum agendum esset, jam alias superius exposui.

Crurum varices.

XXXI. Ab his ad crura proximus transitus est. In quibus orti varices non difficili ratione tolluntur. Huc autem et earum venularum, quae in capite nocent, et eorum varicum, qui in ventre sunt, curationem distuli; quoniam ubique eadem est. Igitur vena omnis, quae noxia est, aut adusta tabescit, aut manu eximitur. Si recta; si, quamvis transversa, tamen simplex; si modica est, melius aduritur. Si curva est, et velut in orbes quosdam implicatur, pluresque inter se involvuntur, utilius eximere est. Adurendi ratio haec est. Cutis superinciditur: tum, patefacta vena, tenui et retuso ferramento candente modice premitur; vitaturque, ne plagae ipsius orae adurantur: quas reducere hamulis facile est. Id interpositis fere quaternis digitis per totum varicem fit: et tum superimponitur medicamentum, quo adusta sanantur. At exciditur hoc modo. Cute eadem ratione super venam incisa, hamulo orae excipiuntur; scalpelloque undique a corpore vena diducitur: caveturque, ne inter haec ipsa laedatur; eique retusus hamulus subjicitur; interpositoque eodem fere spatio, quod supra posi-

tum est, in eadem vena idem fit: quae, quo tendat, facile hamulo extento cognoscitur. Ubi jam idem, quacumque varices sunt, factum est, uno loco adducta per hamulum vena praeciditur: deinde, qua proximus hamus est, attrahitur et evellitur; ibique rursus abscinditur. Ac sic undique varicibus crure liberato, tum plagarum orae committuntur, et super emplastrum glutinans injicitur.

Digitorum adhaesio.

XXXII. At, si digiti vel in utero protinus, vel propter communem exulcerationem postea cohaeserunt, scalpello diducuntur; dein separatim uterque non pingui emplastro circumdatur: atque ita per se uterque sanescit. Si vero fuit ulcus in digito, posteaque male inducta cicatrix curvum eum reddidit; primum malagma tentandum est: dein, si id nihil prodest, quod et in veteri cicatrice, et, ubi nervi laesi sunt, evenire consuevit, videre oportet, nervine id vitium, an cutis sit. Si nervi est, attingi non debet: neque enim sanabile est. Si cutis, tota cicatrix excidenda; quae fere callosa extendi digitum minus patiebatur: tum rectus sic ad novam cicatricem perducendus est.

Gangraena.

XXXIII. Gangraenam inter ungues alasque, aut inguina nasci, et, si quando medicamenta vincuntur, membrum praecidi oportere, alio loco mihi dictum est. Sed id quoque cum periculo summo fit: nam saepe in ipso opere, vel profusione sanguinis vel animae defectione moriuntur. Verum hic quoque nihil interest, an satis tutum praesidium sit, quod unicum est. Igitur inter sanam vitiatamque partem incidenda scalpello caro usque ad os est, sic, ut neque contra ipsum articulum id fiat, et potius ex sana parte aliquid excidatur, quam ex aegra relinquatur. Ubi ad os ventum est, reducenda ab eo sana caro, et circa os subsecanda est, ut ea quo-

rte aliquid os nudetur: dein id serrula prae-
um est, quam proxime sanae carni etiam in-
ti: ac tum frons ossis, quam serrula exaspera-
:vanda est, supraque inducenda cutis; quae
usmodi curatione laxa esse debet, ut quam
e undique os contegat. Quo cutis inducta
erit, id linamentis erit contegendum, et super
ngia ex aceto deliganda. Cetera postea sic
la, ut in vulneribus, in quibus pus moveri
praeceptum est.

LIBER OCTAVUS.

OSSA.

Praefatio anatomica.

1. Superest ea pars, quae ad ossa pertinet: q
quo facilius accipi possit, prius positus figura
eorum indicabo. Igitur calvaria incipit ex inte
parte concava, extrinsecus gibba, utrinque le
et qua cerebri membranam contegit, et qua
capillum gignente, contegitur: eaque simple
occipitio et temporibus; duplex, usque in vert
a fronte, est: ossaque ejus, ab exterioribus parti
dura: ab interioribus, quibus inter se connectun
molliora sunt: interque ea venae discurrunt, q
his alimentum subministrare, credibile est. E
autem calvaria solida, sine suturis est: locis ta
aestuosis facilius invenitur; et id caput firmissim
atque a dolore tutissimum est. Ex ceteris quo
turae pauciores sunt, eo capitis valetudo commo
est. Neque enim certus earum numerus est, a
ne locus quidem. Fere tamen duae, super au
tempora a superiore capitis parte discernunt: te
ad aures per verticem tendens, occipitium a sum
capite diducit: quarta, ab eodem vertice per
dium caput ad frontem procedit; eaque modo
imo capillo desinit, modo frontem ipsam secans i
supercilia finitur. Ex his ceterae quidem sutu
in unguem committuntur: eae vero, quae su

ures transversae sunt, totis oris paulatim extenuantur; atque ita inferiora ossa superioribus leniter insidunt. Crassissimum vero in capite os post aurem est; qua capillus, ut verisimile est, ob id ipsum non gignitur. Sub his quoque musculis, qui tempora connectunt, os medium, in exteriorem partem inclinatum, positum est. At facies suturam habet maximam, quae, a tempore incipiens, per medios oculos, naresque transversa pervenit ad alterum tempus. A qua breves duae sub interioribus angulis deorsum spectant. Et malae quoque in summa parte singulas transversas suturas habent. A mediisque naribus, aut superiorum dentium gingivis, per medium palatum una procedit; aliaque transversa idem palatum secat. Et suturae quidem in plurimis hae sunt. Foramina autem, intra caput, maxima oculorum sunt: deinde narium; tum quae in auribus habemus. Ex his, quae oculorum sunt, recta simpliciaque ad cerebrum tendunt. Narium duo foramina osse medio discernuntur: siquidem hae primum a superciliis, angulisque oculorum, osse inchoantur ad tertiam fere partem: deinde in cartilaginem versae, quo proprius ori descendunt, eo magis caruncula quoque molliuntur. Sed ea foramina, quae a summis ad imas nares simplicia sunt, ibi rursus in bina itinera dividuntur: aliaque ex his, ad fauces pervia, spiritum et reddunt et accipiunt; alia, ad cerebrum tendentia, ultima parte in multa et tenuia foramina dissipantur, per quae sensus odoris nobis datur. In aure quoque primo rectum et simplex iter, procedendo flexuosum, juxta cerebrum in multa et tenuia foramina diducitur, per quae facultas audiendi est. Juxtaque ea duo parvuli quasi sinus sunt; superque eos finitur os, quod transversum a genis tendens, ab inferioribus

Calvariae ossa.

Sphenoides.

Malae.

similitudinem. Jugale appellari potest ab eadem similitudine, a qua id Graeci ζυγώδες appell
Maxilla vero est molle os, eaque una est: cu
et media, et etiam ima pars, mentum e
a quo utrinque procedit ad tempora; solaque
movetur. Nam malae cum toto osse, quod su
dentes exigit, immobiles sunt. Verum ip
maxillae partes extremae quasi bicornes sunt. A
processus, infra latior, vertice ipso cacuminatur, lo
usque procedens sub osse jugali subit, et supe
temporum musculis illigatur. Alter brevior et
tundior, et in eo sinu, qui juxta foramina auri
cardinis modo fit; ibique huc et illuc se incli
maxillae facultatem motus praestat. Duriores o

Dentes. dentes sunt: quorum pars maxillae, pars supe
ossi malarum haeret. Ex his quaterni primi,
secant, τομικοὶ a Graecis nominantur. Hi di
quatuor caninis dentibus ex omni parte cingu
Ultra quos utrinque fere maxillares quini sunt, p
terquam in iis, in quibus ultimi, qui sero g
solent, non increverunt. Ex his priores sin
radicibus; maxillares utique binis, quidam et
ternis, quaternisve nituntur. Fereque longior r
breviorem dentem edit; rectique dentis recta es
radix, curvi flexa est. Exque eadem radice
pueris novus dens subit, qui multo saepius pri
expellit: interdum tamen supra infrave eum
ostendit.

Spina. Caput autem spina excipit. Ea constat ex
tebris quatuor et viginti. Septem in cervice s
duodecim ad costas, reliquae quinque sunt proxi
costis. Eae teretes brevesque, ab utroque lat
processus duos exigunt: mediae perforatae,
spinae medulla cerebro commissa descendit: c
quoque per duos processus tenuibus cavis perv

quae a membrana cerebri similes membranulae
ucuntur. Omnesque vertebrae, exceptis tribus
mis, a superiore parte in ipsis processibus pa-
desidentes sinus habent: ab inferiore alios deor-
versus processus exigunt. Summa igitur pro-
s caput sustinet, per duos sinus receptis exiguis
processibus. Quo fit, ut caput sursum deor-
versum tuberibus exasperetur. Secunda su-
iori parti inferiore.[a] Quod ad circuitum perti-
, pars summa angustiore orbe finitur: ita supe-
ei summae circumdata in latera quoque caput
reri sinit. Tertia eodem modo secundam exci-
Ex quo facilis cervici mobilitas est. Ac, ne
inere quidem caput posset, nisi utrinque recti
ntesque nervi collum continerent, quos τένοντας
eci appellant: siquidem horum inter omnes
us alter semper intentus ultra prolabi superiora
patitur. Jamque vertebra tertia tubercula,
e inferiori inserantur, exigit. Ceterae processi-
deorsum spectantibus in inferiores insinuantur,
er sinus, quos utrinque habent, superiores acci-
nt; multisque nervis et multa cartilagine con-
ntur. Ac sic, uno flexu modico in promptum
o, ceteris negatis, homo erectus insistit, et ali-
d ad necessaria opera curvatur.

Occipitis condyli.

Caput et sursum, et deorsum versum, tuberibus exasperatur; sursum mastoideis, deorsum condylis.

nfra cervicem vero summa costa contra hume-
 sita est. Inde undecim[b] inferiores usque ad
m pectus perveniunt: eaeque, primis partibus
ndae, et leniter quasi capitulatae, vertebrarum
sversis processibus, ibi quoque paulum sinuatis,

Costae.

[a] Locus corruptus," TARG. Textus mihi quidem legendus videtur, DA (*vertebra quae secunda, vel proxima*) SUPERIORI, PARTE INFE- (EXASPERATUR:) nimirum eo sensu, quo jam dixerat caput, supe-que vertebram, tuberibus sinubusque exasperari. PARTE enim, PARTI, in Cod. Med. I. scribitur.

[b] Lego SEX" dicit TARGA, " numerus enim vi. qui verus est, facile transcribendo degenerare potuit." Vide infra p. 404. l. 10.

inhaerent: inde latescunt, et in exteriorem partem recurvatae paulatim in cartilaginem degenerant; eaque parte rursus in interiora leniter flexae committuntur cum osse pectoris. Quod valens et durum a faucibus incipit, ab utroque latere lunatum, et a praecordiis, jam ipsum quoque cartilagine mollitum, terminatur. Sub costis vero prioribus quinque, quas νόθας Graeci nominant, breves tenuioresque, atque ipsae quoque paulatim in cartilaginem versae, extremis abdominis partibus inhaerescunt; imaque ex his, majore jam parte, nihil nisi cartilago est. Rursus a cervice duo lata ossa utrinque ad scapulas tendunt: nostri scutula operta, ὠμοπλάτας Graeci nominant. Ea in summis verticibus sinuata, ab his triangula, paulatimque latescentia ad spinam tendunt; et quo latiora quaque parte sunt, hoc hebetiora. Atque ipsa quoque, in imo cartilaginosa, posteriore parte velut innatant: quoniam, nisi in summo, nulli ossi inhaerescunt. Ibi vero validis musculis nervisque constricta sunt.

Scapulae.

At a summa costa paulo interius, quam ubi ea media est, os excrescit, ibi quidem tenue, procedens vero, quo propius lato scapularum ossi fit, eo plenius latiusque, et paulum in exteriora curvatum, quod altera verticis parte modice intumescens, sustinet jugulum.[a] Id autem ipsum recurvum, ac ne-

Jugulum.

[a] Legi fortasse debet, "Os EXCRESCIT IBI QUIDEM TENUE: PROCEDENS VERO, PAULUM IN EXTERIORA CURVATUM, ET EO PLENIUS LATIUSQUE, QUO PROPIUS LATO SCAPULARUM OSSI FIT; QUOD *(ad latum scapularum)* ALTERA VERTICIS *(acromii)* PARTE MODICE INTUMESCENS, SUSTINET JUGULUM." Vertices quidem jam supra scapulis tribuit; et hac ratione, ne una quidem vocula adjecta, locum hactenus insanabilem facile elucides. Transcribentibus enim in opere interpellatis, tales ordinis perturbationes familiares sunt. Nec impossibile omnino fuerit, ipsum CELSUM perversi quid hujusmodi commisisse: in nimirum dictionis figuris, quas synchysin, et hysteron proteron, grammatici vocant. Vide TARG. in loc.; MORG. Ep. vii.

μue inter durissima ossa numerandum, altero capite
n eo, quod posui, altero in exiguo sinu pectoralis
ossis insidit; paulumque motu brachii movetur, et
cum lato osse scapularum, infra caput ejus, nervis
et cartilagine connectitur. Hinc humerus incipit, *Humerus.*
extremis utrinque capitibus tumidus, mollis, sine
medulla, cartilaginosus: medius teres, durus, me-
dullosus: leniter gibbus, et in priorem, et in exteri-
orem partem. Prior autem pars est, quae a pectore *Aspectuum distinctio.*
st; posterior, quae ab scapulis; interior, quae ad
tus tendit; exterior, quae ab eo recedit: quod ad
mnes articulos pertinere, in ulterioribus patebit.
uperius autem humeri caput rotundius, quam cete-
a ossa, de quibus adhuc dixi, parvo excessu vertici
ti scapularum ossis inseritur, ac majore parte ex-
ra situm nervis deligatur. At inferius duos pro-
essus habet; inter quos, quod medium est, magis
tiam extremis partibus sinuatur. Quae res sedem
rachio praestat: quod constat ex ossibus duobus.
Radius, quem κερκίδα Graeci appellant, superior *Radius.*
reviorque, et primo tenuior, rotundo et leniter ca-
o capite exiguum humeri tuberculum recipit; atque
bi nervis et cartilagine continetur. Cubitus inferior *Cubitus.*
ongiorque, et primo plenior, in summo capite duo-
us quasi verticibus exstantibus in sinum humeri,
quem inter duos processus ejus esse proposui, se in-
erit. Primo vero duo brachii ossa juncta, paulatim
dirimuntur, rursusque ad manum coëunt, modo
rassitudinis mutato: siquidem ibi radius plenior,
ubitus admodum tenuis est. Dein radius, in caput
artilaginosum consurgens, in vertice ejus sinuatur:
ubitus rotundus in extremo, parte altera paulum
rocedit. Ac, ne saepius dicendum sit, illud igno- *Articulorum cartilago.*
ari non oportet, plurima ossa in cartilaginem desi-

inus coxae, sicut humeri in ea ossa, quae scapul-
rum sunt, conjiciuntur : tum infra introrsus leniter
ntendunt, quo aequalius superiora membra sustin-
eant. Atque in eo inferiora quoque capita media
sinuantur, quo facilius excipi a cruribus possint.
Quae commissura osse parvo, molli, cartilaginoso
tegitur : patellam vocant. Haec super innatans, Patella.
nec ulli ossi inhaerens, sed carne et nervis deligata,
pauloque magis ad femoris os tendens, inter omnes
crurum flexus juncturam tuetur. Ipsum autem Membrorum harmonia.
crus est ex ossibus duobus. Etenim per omnia
femur humero, crus vero brachio simile est : adeo
ut habitus quoque et decor alterius ex altero cognos-
catur : quod ab ossibus incipiens, etiam in carne
respondet. Verum alterum os ab exteriore parte
surae positum est : quod ipsum quoque sura recte Fibula.
nominatur. Id brevius, supraque tenuius, ad ipsos
talos intumescit. Alterum a priore parte positum,
cui tibiae nomen est, longius et in superiore parte Tibia.
plenius, solum cum femoris inferiore capite com-
mittitur ; sicut cum humero cubitus. Atque ea
quoque ossa, infra supraque conjuncta, media, ut in
brachio, dehiscunt. Excipitur autem crus infra
osse transverso talorum : idque ipsum super os calcis Astragalus.
situm est, quod quadam parte sinuatur, quadam Calcaneum.
excessus habet, et procedentia ex talo recipit, et in
sinum ejus inseritur. Idque sine medulla durum,
magisque in posteriorem partem projectum, teretem
ibi figuram repraesentat. Cetera pedis ossa ad
eorum, quae in manu sunt, similitudinem instructa
sunt : planta palmae, digiti digitis, ungues ungui-
bus respondent.

II. Omne autem os, ubi injuria accessit, aut Ossium injuriae.
vitiatur, aut finditur, aut frangitur, aut foratur, aut
colliditur, aut loco movetur. Id, quod vitiatum

i scobis nigra esse desiit. Igitur, si caries alte
scendit, per terebram urgenda crebris foraminibus
, quae altitudine vitium aequent: tum in ea for-
iina demittenda candentia ferramenta sunt, donec
cum os ex toto fiat. Simul enim post haec et
solvetur ab inferiore osse, quodcunque vitiatum
t; et is sinus carne replebitur; et humor aut
illus postea feretur, aut mediocris. Sin autem
grities est, aut si caries ad alteram quoque partem
sis transit, oportet excidi. Atque idem quoque
carie, ad alteram partem ossis penetrante, fieri
test. Sed, quod totum vitiatum, totum eximen-
im est: si inferior pars integra est, eatenus, quod
rruptum est, excidi debet. Item sive capitis,
ve pectoris os, sive costa cariosa est, inutilis ustio
t, et excidendi necessitas est. Neque audiendi
nt, qui, osse nudato, diem tertium exspectant, ut
nc excidant: ante inflammationem enim tutius
nnia tractantur. Itaque, quantum fieri potest,
dem momento et cutis incidenda est, et os dete-
endum, et omni vitio liberandum est. Longeque
rniciosissimum est, quod in osse pectoris est:
ia vix, etiamsi recte cessit curatio, veram sanita-
m reddit.

Ossis excisio.

III. Exciditur vero os duobus modis. Si par-
ılum est, quod laesum est, modiolo, quam χοινικίδα
raeci vocant: si spatiosius, terebris. Utriusque
itionem proponam. Modiolus ferramentum con-
avum, teres est, imis oris serratum; per quod
edium clavus, ipse quoque interiore orbe cinctus,
emittitur. Terebrarum autem duo genera sunt:
lterum simile ei, quo fabri utuntur: alterum capi-
ıli longioris, quod ab acuto mucrone incipit, deinde
ubito latius fit; atque iterum ab alio principio
aulo minus quam aequaliter sursum procedit. Si

Modiolus.

Terebra.

tum invenit, educiturque siccum: non quo non subsit aliqua vitiosa sanies; sed quoniam ibi, ut in latiore sede, diffusa sit. Sive autem nigrities, quam terebra detexit, sive caries, quam specillum ostendit, os transit, modioli quidem usus fere supervacuus est; quia latius pateat necesse est, quod tam late processit. Terebra vero ea, quam secundo loco posui, utendum; eaque, ne nimis incalescat, subinde in aquam frigidam demittenda est. Sed tum majore cura agendum est, cum jam aut simplex os dimidium perforatum est, aut in duplici superius: illud spatium ipsum, hoc sanguis significat. Ergo tum lentius ducenda habena, suspendendaque magis sinistra manus est, et saepius attollenda, et foraminis altitudo consideranda; ut, quandocunque os perrumpitur, sentiamus, neque periclitemur, ne mucrone cerebri membrana laedatur: ex quo graves inflammationes, cum periculo mortis oriuntur. Factis foraminibus, eodem modo media septa, sed multo circumspectius, excidenda sunt, ne forte angulus scalpri eandem membranam violet; donec fiat aditus, per quem membranae custos immittatur: μηνιγγοφύλακα Graeci vocant. Lamina aenea est, firma, paulum resima, ab exteriore parte laevis; quae demissa, sic, ut exterior pars ejus cerebro propior sit, subinde ei subjicitur, quod scalpro discutiendum est: ac, si excipit ejus angulum, ultra transire non patitur: eoque et audacius, et tutius, scalprum malleolo subinde medicus ferit, donec excisum undique os, eadem lamina levetur, tollique sine ulla noxa cerebri possit. Ubi totum os ejectum est, circumradendae laevandaeque sunt orae, et si quid scobis membranae insedit, colligendum. Ubi, superiore parte sublata, inferior relicta est, non orae tantum, sed os quoque totum laevandum est, ut

Cautela.

Meningophylax.

spes est. At si nihil horum secutum est, potest
m dubitari, an os fractum sit: et protinus con- *Teli natura consideranda.*
randum est, lapide, an ligno, an ferro, an alio
percussum sit, et hoc ipso laevi an aspero, me-
cri an vastiore, vehementer an leviter; quia quo
tior ictus fuit, eo facilius os ei restitisse credibile
. Sed nihil tamen melius est, quam certiore id
ta explorare. Ergo, qua plaga est, demitti spe-
lum oportet, neque nimis tenue, neque acutum;
cum in quosdam naturales sinus inciderit, opi-
onem fracti ossis frustra faciat: neque nimis ple-
m; ne parvulae rimulae fallant. Ubi specillum
os venit, si nihil nisi laeve et lubricum occurrit,
egrum id videri potest: si quid asperi est, utique
a suturae non sint, fractum os esse testatur. A su-
ris se deceptum esse, Hippocrates memoriae pro- *Hippocratis laudatio.*
lit;[a] more scilicet magnorum virorum, et fiduci-
a magnarum rerum habentium. Nam levia inge-
a, quia nihil habent, nihil sibi detrahunt: magno
genio, multaque nihilominus habituro, convenit
iam simplex veri erroris confessio; praecipueque
eo ministerio, quod utilitatis causa posteris tradi-
r; ne qui decipiantur eadem ratione, qua quis
te deceptus est. Sed haec quidem alioquin me-
oria magni professoris, uti interponeremus, effecit.
otest autem sutura eo nomine fallere, quia aeque
pera est; ut aliquis hanc esse, etiamsi rima est,
istimet eo loco, quo subesse hanc verisimile est.
rgo éo nomine decipi non oportet: sed os aperire
tissimum est. Nam neque utique certa sedes, ut *Sedes suturarum incerta.*
pra posui, suturarum est; et potest idem et natu-
liter commissum et ictu fissum esse, juxtave ali-

[a] Popul. v. 14. ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ—λίθῳ ἐκ χειρὸς βληθεὶς κατὰ τὰς ῥα-
ς ἐν μέτῳ τῷ βρέγματι· τοῦτο παρέλαθέ με δεόμενον πρισθῆναι· ἔκλεψαν δὲ μευ τὴν
ώμην αἱ ῥαφαὶ, ἔχουσαι ἐν σφίσιν ἑωυτῆσι τοῦ βέλεος τὸ σίνος· ὕστερον γὰρ καταφανὲ
ἐγένετο.

quid fissum habere. Quin aliquando etiam, ubi ictus fuit vehementior, quamvis specillo nihil invenitur, tamen aperire commodius est. At si ne tum quidem rima manifesta est, inducendum super os atramentum scriptorium est, deinde scalpro id deradendum: nigritiem enim continet, si quid fissum est.

Calvariae repercussus.

Solet etiam evenire, ut altera parte fuerit ictus, et os altera fiderit. Itaque, si graviter aliquis percussus est, si mala indicia subsecuta sunt, neque ea parte, qua cutis discissa est, rima reperitur; non incommodum est, parte altera considerare, num quis locus mollior sit, et tumeat, eumque aperire: siquidem ibi fissum os reperietur. Nec tamen magno negotio cutis sanescit, etiamsi frustra secta est. Os fractum, nisi si succursum est, gravibus inflammationibus afficit, difficiliusque postea tractatur.

Effusio meningea.

Raro, sed aliquando tamen, evenit, ut os quidem totum integrum maneat, intus vero ex ictu vena aliqua in cerebri membrana rupta aliquid sanguinis mittat; isque ibi concretus magnos dolores moveat, et oculos quibusdam obcaecet. Sed fere contra id dolor est, et, eo loco cute incisa, pallidum os reperitur: ideoque id quoque os excidendum est. Quacunque autem de causa curatio haec necessaria est, si nondum satis cutis patefacta est, latius aperienda est, donec, quidquid laesum est, in conspectu sit.

Pericranium penitus tollendum.

In quo ipso videndum est, ne quid ex ipsa membranula, quae sub cute calvariam cingit, super os relinquatur: siquidem haec scalpro terebrisve lacerata vehementes febres cum inflammationibus excitat. Itaque eam commodius est ex toto ab osse diduci. Plagam, si ex vulnere est, talem necesse est habeamus, qualem acceperimus: si manu facienda est, ea fere commodissima est, quae duabus trans-

ersis lineis literae X figuram accipit: tum deinde singulis procedentibus lingulis cutis subsecatur. Inter quae, si sanguis fertur, spongia subinde in aceto tincta cohibendus est, occupandusque objectis linamentis, et caput altius excitandum. Neque id vitium ullum metum, nisi inter musculos, qui tempora continent, affert: sed ibi quoque nihil tutius fit. In omni vero fisso fractove osse, protinus antiquiores medici ad ferramenta veniebant, quibus id exciderent. Sed multo melius est, ante emplastra experiri, quae calvariae causa componuntur: eorumque aliquod oportet ex aceto mollitum per se super fissum fractumve os imponere: deinde super id, aliquanto latius, quam vulnus est, eodem medicamento illitum linteolum, et praeterea succidam lanam aceto tinctam: tum vulnus deligare, et quotidie resolvere, similiterque curare usque ad diem quintum. A sexto die etiam vapore aquae calidae per spongiam fovere: cetera eadem facere.

Emplastra ante ferramenta.

Quod si caruncula increscere coeperit, et febricula aut soluta erit, aut levior, et cupiditas cibi reverterit, satisque somni accedet, in eodem medicamento erit perseverandum. Procedente deinde tempore emolliendum id emplastrum, adjecto cerato ex rosa facto, quo facilius carnem producat: nam per se reprimendi vim habet. Hac ratione saepe rimae callo quodam implentur; estque ea ossis velut cicatrix: et latius fracta ossa, si qua inter se non cohaerebant, eodem callo glutinantur; estque id aliquanto melius velamentum cerebro, quam caro, quae exciso osse increscit. Si vero sub prima curatione febris intenditur, brevesque somni, et iidem per somnia tumultuosi sunt, ulcus madet, neque alitur, et in cervicibus glandulae oriuntur, magni dolores sunt, cibique super haec fastidium

Incarnatio.

increscit; tum demum ad manum scal veniendum est. Duo vero sub ictu calva cula sunt; ne vel findatur, vel medium d fissum est, possunt orae esse compressae: altera super alteram excessit; vel etiam, q menter rursus se commiserunt. Ex quo e humor ad membranam quidem descenda vero non habeat; ac sic eam irritet, et g flammationes moveat.

Duo pericula, fissurae, depressionis.

At ubi medium desedit, eandem cere branam os urget: interdum etiam ex quibusdam velut aculeis pungentibus. Hi currendum est, ut tamen quam minimum dematur. Ergo, si ora alteri insedit, sat quod eminet, plano scalpro excidere: qu jam rima hiat quantum curationi satis es orae inter se comprimuntur, a latere ej posito digiti spatio, terebra foramen facien ab eoque scalper duabus lineis ad rimam ad similitudinem literae V, sic, ut verte foramine, basis a rima sit. Quod si rim patet, ab altero foramine rursus similis s debet: et ita nihil latens in eo osse con abundeque exitus datur intus laedentibus fractum quidem os desedit, totum excidi est: sed, sive totum perfractum est, et al toto recessit, sive circumpositae calvariae exigua parte, ab eo, quod naturaliter s scalpro dividendum est. Deinde in e desedit, juxta rimam, quam fecimus, addenda sunt, si in angusto noxa est, latius patet, tria; septaque eorum excide tum scalper utrinque ad rimam agendus lunatum sinum faciat, imaque pars ejus fracturam, cornua ad os integrum spectent.

Depressionis mala; spiculae.

m nares declinantur. Quidquid in cartilagine in-
idit, excitanda ea leniter est, aut subjecto specillo,
t duobus digitis utrinque compressis: deinde in
gitudinem implicata linamenta, et molli pellicula
cta circumsutaque, intus adigenda sunt; aut eo-
ı modo compositum aliquid ex arido penicillo;
grandis pinna, gummi, vel fabrili glutine illita,
olli pellicula circumdata, quae desidere cartila-
m non sinat. Sed, si adversa ea fracta est, ae-
iter utraque naris implenda est: si a latere,
ius esse debet ab ea parte, in quam nasus jacet,
tera tenuius id, quod inseritur. Extrinsecus
n circumdanda habena est mollis, media illita
is inter se simila et thuris fuligine: eaque ultra
ducenda, et fronti duobus capitibus aggluti-
a est. Id enim corpori quasi gluten inhaeres-
t, cum induruit, nares commode continet. Sin,
intus inditum est, laedit, sicut maxime fit, ubi
ior cartilago perfracta est, excitatae nares eadem
mmodo habena continendae sunt: deinde, post
aordecim dies id ipsum demendum est. Resol-
autem aqua calida; eaque tum is locus quoti-
ovendus est. Sin os fractum est, id quoque
is in suam sedem reponendum est: atque ubi
rsum id ictum est, utraque naris implenda est;
ı latere, ea, in quam os impulsum est: impo-
umque ceratum, et paulo vehementius deligan-
est; quia callus eo loco non ad sanitatem
mmodo, sed etiam ad tumorem increscit: a
die fovendum id aqua calida est; tantoque
s, quanto propius esse sanitati debet. Quod
ura erunt fragmenta, nihilominus extrinsecus
lla in suas sedes digitis erunt compellenda;
nendaque extrinsecus eadem habena, et su-
eam ceratum; neque ultra fascia adhibenda
At si quod fragmentum undique resolutum

ditur; modo frangitur transversum; interdum obliquum; atque id ipsum nonnunquam retusa habet capita, nonnunquam acuta; quod genus pessimum est; quia neque facile committuntur, quae molli retuso innituntur; et carnem vulnerant, interdum nervum quoque aut musculum. Quin etiam aliquando plura fragmenta fiunt. Sed in aliis quidem ossibus ex toto saepe fragmentum a fragmento recedit: maxillae vero semper aliqua parte, etiam vexata ossa inter se cohaerent. Igitur imprimis digitis duobus utrinque prementibus, et ab ore, et ab cute, omnia ossa in suam sedem compellenda sunt. Deinde, si maxilla transversa fracta est; sub quo casu fere dens super proximum dentem excedit; ubi ea in suam sedem collocata est, duo proximi dentes, aut, si hi labant, ulteriores inter se seta deligandi sunt. Id in alio genere fracturae supervacuum est: cetera eadem facienda sunt. Nam linteolum duplex, madens vino et oleo, superinjiciendum cum eadem simila et eadem thuris fuligine est: deinde aut fascia, aut mollis habena, media in longitudinem incisa, ut utrinque mentum complectatur, et inde capita ejus supra caput adducta ibi deligentur. Illud quoque ad omnia ossa pertinens dictum erit, famem primum esse necessariam: deinde, a die tertio, humidum cibum: sublata inflammatione, paulo pleniorem, eumque, qui carnem alat: vinum per omne tempus esse alienum. Deinde tertio die resolvi debere; foveri per spongiam vapore aquae calidae; eademque, quae primo fuerunt, superdari: idem die quinto fieri, et donec inflammatio finiatur; quae vel nono die, vel septimo fere solvitur. Ea sublata, rursus ossa esse tractanda, ut, si quod fragmentum loco suo non est, reponatur: neque id esse solvendum, nisi duae partes ejus temporis, intra quod quaeque ossa con-

acuta fragmenta sunt, incidi contra cutis debet; ex ossibus ea, quae carnem vulnerant, praecidenda; tum retusa ossa committenda sunt; si quod ab aliqua parte eminet, opponendum ei triplex linteolum est, in vino et oleo tinctum. Si plura fragmenta sunt, excipienda sunt ex ferula facto canaliculo, eodemque intus incerato, ne fascia diducatur; quae jugulo composito circumdanda est saepius potius, quam valentius: quod ipsum quoque in omnibus ossibus fractis perpetuum est. A dextro vero jugulo, si id fractum est, ad alam sinistram; a sinistro, ad dextram, rursusque sub ala sua fascia dari debet: post haec, si jugulum ad scapulas inclinatum est, brachium ad latus: si in partem priorem, ad cervicem deligandum est: supinusque homo collocandus. Cetera eadem facienda, quae supra comprehensa sunt.

Ossium fixorum curatio.

2. Sunt vero plura ossa fere immobilia, vel dura, vel cartilaginosa, quae vel franguntur, vel forantur, vel colliduntur, vel finduntur; ut malae, pectus, latum os scapularum, costae, spina, coxarum os, tali, calx, manus, planta. Horum omnium eadem curatio est. Si supra vulnus est, id suis medicamentis nutriendum est: quo sanescente, rimas quoque ossis, aut, si quod foramen est, callus implet. Si cutis integra est, et os laesum esse ex dolore colligimus, nihil aliud, quam quiescendum; imponendumque ceratum est, et leniter deligandum, donec sanitate ossis dolor finiatur.

De costis fractis.

IX. 1. Proprie tamen quaedam de costa dicenda sunt; quia juxta viscera est, gravioribusque periculis is locus expositus est. Haec quoque igitur interdum sic finditur, ut ne summum quidem os, sed interior pars ejus, quae rara est, laedatur: interdum sic, ut eam totam is casus perruperit. Si

itum, vel aliud quoque membrum, si adhuc tenrum est, etiam unus homo potest; cum alteram partem dextra, alteram sinistra prehendit. Valentius membrum duobus eget, qui in diversa contendant. Si firmiores nervi sunt, ut in viris robustis, maximeque eorum feminibus et cruribus evenit; habenis quoque, vel linteis fasciis utrinque capita articulorum deliganda, et per plures in diversa ducenda sunt. Ubi paulo longius, quam naturaliter esse debet, membrum vis fecit; tum demum ossa manibus in suam sedem compellenda sunt: indiciumque ossis repositi est dolor sublatus, et membrum alteri aequatum. Involvendum duplicibus triplicibusve pannis in vino et oleo tinctis; quos linteos esse, commodius est. Fere vero fasciis sex opus est. Prima brevissima adhibenda; quae circa fracturam ter voluta sursum versum feratur, et quasi in cochleam serpat: satisque est, eam ter hoc quoque modo circuire. Altera dimidio longior: eaque, si qua parte os eminet, ab ea; si totum aequale est, undelibet super fracturam debet incipere, priori adversa, deorsumque tendere; atque iterum ad fracturam reversa, in superiore parte ultra priorem fasciam desinere. Super has injiciendum latiore linteo ceratum est, quod eas contineat. Ac, si qua parte os eminet, triplex ea pannus objiciendus, eodem vino et oleo madens. Haec tertia fascia comprehendenda sunt, quartaque, sic, ut semper insequens priori adversa sit, et tertia tantum in inferiore parte, tres in superiore finiant: quia satius est saepius circuire, quam adstringi: siquidem id, quod adstrictum est, alienatur, et cancro opportunum est. Articulum autem quam minime vincire opus est: sed, si juxta hunc os fractum est, necesse est. Deligatum vero membrum in diem tertium

Extensio.

Contraextensio.

el ex cumino et pipere. Gravioribus vero doloribus urgentibus, cataplasma imponi quoque conveniet, vel ex lolio, vel ex hordeo, cui pinguis fici tertia pars sit adjecta.

Et id quidem interdiu superjacebit: noctu vero idem aut ceratum, aut malagma, aut panni; quia potest cataplasma decidere. Ergo quotidie quoque resolvetur, donec jam cerato aut malagmate possimus esse contenti. Et decem quidem diebus extenuabitur fame corpus: ab undecimo vero ali incipiet; ideoque etiam laxior, quam primo, fascia circumligabitur. Fereque ea curatio ad quadragesimum diem perveniet. Sub qua si metus erit suppurationis, plus malagma, quam ceratum, ad digerendum proficiet. Si suppuratio vicerit, neque per quae supra scripta sunt, discuti potuerit; omnis mora vitanda erit, ne os infra vitietur: sed, qua parte maxime tumebit, demittendum erit candens ferramentum, donec ad pus perveniat; idque effundendum. Si nusquam caput se ostendet, ubi maxime pus subsit, sic intelligemus: creta Cimolia totum locum illinemus, et siccari patiemur: quo loco maxime humor in ea perseverabit, ibi pus proximum erit; eaque uri debebit. Si latius aliquid abscedet, duobus aut tribus locis erit perforandum: demittendumque linamentum, aut aliquid ex penicillo, quod summum lino sit devinctum, ut facile educatur. Reliqua eadem, quae in ceteris adustis, facienda sunt. Ubi purum erit ulcus, ali corpus debebit, ne tabes, perniciosa futura, id malum subsequatur. Nonnunquam etiam, levius ipso osse affecto, et inter initia neglecto, non pus, sed humor quidam mucis similis, intus coit; mollescitque contra cutis; in qua simili ustione utendum est.

Victus.

que tamen ignorari oportet, si femur fractum est, fieri brevius; quia nunquam in antiquum statum revertitur; summisque digitis postea cruris ejus insisti: sed multo tamen foedior debilitas est, ubi fortunae negligentia quoque accessit.

6. Digitum satis est ad unum surculum post inflammationem deligari. Digiti.

7. His proprie ad singula membra pertinentibus, rursus illa communia sunt: primis diebus fames: deinde tum, cum jam increscere callum oportet, liberalius alimentum: longa a vino abstinentia: fomentum aquae calidae, dum inflammatio est, liberale; cum ea desiit, modicum: tum etiam longior ulterioribus, e liquido cerato, membris, et mollis tamen unctio. Nec protinus exercendum id membrum, sed paulatim ad antiquos usus reducendum est. Gravius aliquanto est, cum ossis fracturae carnis quoque vulnus accessit; maximeque, si id musculi femoris aut humeri senserint: nam et inflammationes multo graviores, et promptiores cancros habent. Ac femur quidem, si ossa inter se presserunt, fere praecidi necesse est. Humerus vero quoque in periculum venit; sed facilius conservatur. Quibus periculis etiam magis id expositum, quod juxta ipsos articulos ictum est. Curiosius igitur agendum est; et musculus quidem per mediam plagam transversus praecidendus: sanguis vero, si parum fluxit, mittendus: corpus inedia extenuandum. Ac reliqua quidem membra lentius extendenda, et lenius in iis ossa in suam sedem reponenda sunt: his vero neque intendi nervos, neque ossa tractari, satis expedit: ipsique homini permittendum est, ut sic ea collocata habeat, quemadmodum minime laedunt. Omnibus autem his vulneribus imponendum primo linamentum est,

Communia addenda.

Fractura complicata.

ıit, ut fragmenta quaedam velut emoriantur, ue cum ceteris coëant: quod hic quoque ex lo fluentis humoris colligitur. Quo magis nearium est, saepius ulcus resolvere, atque nutri- Sequitur vero, ut id os per se post aliquot dies idat. Cum tam misera antea conditio vulneris tamen id interdum manus[a] diutiusque facies. pe enim integra cutis osse abrumpitur, protinus prurigo et dolor oritur. Quae solvere, si acci- maturius oportet, et fovere aqua, per aestatem, da; per hiemem, egelida: deinde ceratum teum imponere. Interdum fractura quibusdam t aculeis carnem vexat. Quo a prurigine et ctionibus cognito, aperire id medicus, eosque eos praecidere necesse habet. Reliqua vero ıtio in utroque hoc casu eadem est, quae, ubi am ictus protinus intulit. Puro jam ulcere, ciıic quoque utendum est carnem producentibus. i brevius adhuc membrum est, et ossa loco suo sunt, paxillus tenuis quam laevissimi generis r ea demitti debet, sic, ut capite paulum supra ıs emineat; isque quotidie plenior adigendus donec par id membrum alteri fiat. Tum paxilremovendus; vulnus sanandum est; cicatrix ıcta fovenda frigida aqua est, in qua myrtus, ɜra, aliaeve similes verbenae decoctae sint, illilumque medicamentum est, quod siccet: et is etiam hic quiescendum, donec id membrum irmetur. Si quando vero ossa non conferbue-, quae saepe soluta, saepe mota sunt, in aperto ıde curatio est; possunt enim coire. Si vetusoccupavit, membrum extendendum est, ut ali-

Fragmenta ossium non coëuntia.

Aculei.

Paxilli usus.

ıane corruptum hunc locum sic legamus, levissima textus muta- ? TAMEN ID INTERDUM MAJUS, (scilicet dilatando vulnere) ɜSQUE, FACIES. Vide TARG. in locum.

XI. Ac de fractis quidem ossibus hactenus dictum sit. Moventur autem ea sedibus suis duobus modis. Nam modo, quae juncta sunt inter se, dehiscunt: ut cum latum scapularum os ab humero recedit; et in brachio, radius a cubito; et in crure, tibia a sura; interdum a saltu, calcis os a talo; quod raro tamen fit: modo articuli suis sedibus excidunt. Ante de prioribus dicam. Quorum ubi aliquid incidit, protinus is locus cavus est, depressusque digitus sinum invenit: deinde gravis inflammatio oritur; atque in talis praecipue: siquidem febres quoque, et cancros, et nervorum vel distentiones, vel rigores, qui caput scapulis annectunt, movere consuevit. Quorum vitandorum causa, facienda eadem sunt, quae in ossibus mobilibus laesis [aliquid ubi incidit, protinus is locus][a] proposita sunt; ut dolor tumorque per ea tollantur. Nam diducta ossa nunquam rursus inter se junguntur; et, ut aliquid decoris eo loco, sic nihil usus amittitur. Maxilla vero et vertebrae, omnesque articuli, cum validis nervis comprehendantur, excidunt aut vi expulsi, aut aliquo casu nervis vel ruptis, vel infirmatis; faciliusque in pueris et adolescentulis, quam in robustioribus. Hique elabuntur in priorem et in posteriorem, in interiorem et in exteriorem partem; quidam omnibus modis, quidam certis: suntque quaedam communia omnium signa, quaedam propria cujusque. Siquidem semper ea parte tumor est, in quam os prorumpit; ea sinus, a

Luxationes.

Hiatus articulorum.

[a] Haec verba, manifeste ab incuria transcribentium, dum paginam verterent, in textum irrepserunt. Veniunt enim a sententiae proximae initio: "QUORUM UBI ALIQUID INCIDIT PROTINUS IS LOCUS CAVUS EST," &c. Scriba nimirum, ut solet, ad voculam "LAESIS" interpellatus, iterumque ad operam revertens scripturam coepisset apud voculam "ALIQUID," et perrexisset "UBI INCIDAT PROTINUS IS LOCUS,"—donec errore percepto, iterum ad proprium initium "PROPOSITA SUNT" transiit, litura tamen neglecta. Vide TARG. in locum.

si vero etiam febris accessit, multo magis: deinde ex die quinto fovere aqua calida; remotaque lana, ceratum imponere ex cyprino factum, nitro quoque adjecto, donec omnis inflammatio finiatur. Tunc infrictionem ei membro adhibere; cibis uti bonis; uti vino modice: jamque ad usus quoque suos id membrum promovere; quia motus, ut in dolore pestifer, sic alias saluberrimus corpori est. Haec communia sunt: nunc de singulis dicam.

Maxillae luxatio.

XII. Maxilla in priorem partem propellitur; sed modo altera parte, modo utraque. Si altera, in contrariam partem ipsa mentumque inclinatur; dentes paribus non respondent; sed sub iis, qui secant, canini sunt. At si utraque, totum mentum in exteriorem partem promovetur; inferioresque dentes longius, quam superiores, excedunt; intentique super musculi apparent. Primo quoque tempore homo in sedili collocandus est, sic, ut minister a posteriore parte caput ejus contineat, vel sic, ut juxta parietem is sedeat, subjecto inter parietem et caput ejus scorteo pulvino duro; eoque caput per ministrum urgeatur, quo sit immobilius: tum medici digiti pollices, linteolis vel fasciis, ne dilabantur, involuti in os ejus conjiciendi, ceteri extrinsecus admovendi sunt. Ubi vehementer maxilla apprehensa est, si una parte procidit, concutiendum mentum, et ad guttur adducendum est: tum simul et caput apprehendendum, et, excitato mento, maxilla in suam sedem compellenda, et os ejus comprimendum est, sic, ut omnia paene uno momento fiant. Sin utraque parte prolapsa est, eadem omnia facienda; sed aequaliter retro maxilla agenda est. Reposito osse, si cum dolore oculorum et cervicis iste casus incidit, ex brachio sanguis mittendus est. Cum omnibus vero, quorum ossa mota sunt, primo

nervorum imbecillitas efficit, ut, quamvis non exciderit vertebra, paulum tamen in priorem partem promineat. Id non jugulat: sed ab interiore parte ne contingit quidem posse: ab exteriore si propulsum est, plerumque iterum redit; nisi, quod admodum rarum est, vis nervis restituta est.

XV. Humerus autem modo in alam excidit, modo in partem priorem. Si in alam delapsus est, ei junctus cubitus recedit ab latere; rursum juxta ejusdem partis aurem cum humero porrigi non potest; longiusque altero id brachium est. Si in priorem partem, summum quidem brachium extenditur, minus tamen, quam naturaliter; difficiliusque in priorem partem, quam in posteriorem, cubitus porrigitur. Igitur, si in alam humerus excidit, et vel puerile adhuc est corpus, vel molle, certe imbecillibus nervis intentum est, satis est collocare id in sedili; et ex duobus ministris alteri imperare, ut caput lati scapularum ossis leniter reducat; alteri, ut brachium extendat: ipsum posteriore parte residentem, humerum sub ala ejus cogere, simulque et latum os, et altera manu brachium ejus ad latus impellere. At si vastius corpus, nervive robustiores sunt, necessaria est spathula lignea, quae et crassitudinem duorum digitorum habet, et longitudine ab ala usque ad digitos pervenit: in qua summa capitulum est rotundum et leniter cavum, ut recipere particulam aliquam ex capite humeri possit. In ea bina foramina tribus locis sunt, inter se spatio distantibus; in quae lora mollia conjiciuntur. Eaque spatha, fascia involuta, quo minus tactu laedat, ad alam a brachio dirigitur, sic, ut caput ejus summae alae subjiciatur: deinde loris suis ad brachium deligatur; uno loco, paulum infra humeri caput; altero, paulum supra cubitum; tertio, supra manum:

Humeri; in alam aut in priorem partem.

brachium est, neque recurvatur; si in posteriorem, brachium curvum est, neque extenditur, breviusque altero est; interdum febrem, vomitumque bilis movet: si in exteriorem, interioremve, brachium porrectum est, sed paulum in eam partem, a qua os recessit, recurvatum. Quidquid incidit, reponendi ratio una est; neque in cubito tantum, sed in omnibus quoque membris longis, quae per articulum longa testa junguntur: utrumque membrum in diversas partes extendere, donec spatium inter ossa liberum sit; tum id os, quod excidit, ab ea parte, in quam prolapsum est, in contrariam impellere. Extendendi tamen alia atque alia genera sunt, prout nervi valent, aut ossa huc illucve se dederunt. Ac modo manibus solis utendum est, modo quaedam alia adhibenda. Ergo, si in priorem partem cubitus prolapsus est, extendi per duos manibus, interdum etiam habenis adjectis, satis est: deinde rotundum aliquid a lacerti parte[a] ponendum est, et super id repente cubitus ad humerum impellendus est. At in aliis casibus commodissimum est eadem ratione brachium extendere, quae fracto humero supra posita est, et tum ossa reponere. Reliqua curatio eadem est, quae in omnibus. Celerius tantum, et saepius id resolvendum est; multa magis aqua calida fovendum; diutius ex oleo et nitro ac sale perfricandum. In cubito enim celerius, quam in ullo alio articulo, sive extra remansit, sive intus revertit, callus circumdatur; isque, si per quietem increvit, flexus illius postea prohibet.

Extendendi alia atque alia genera.

XVII. Manus quoque in omnes quatuor partes prolabitur. Si in posteriorem partem excidit, porrigi digiti non possunt: si in priorem, non inclinantur:

Manus seu carpi.

a A parte anteriore. Namque lacertum fuisse ventrem musculi, bicipitis *flexoris cubiti* dicti, probant LUCR. iv. 827; VIRG. v. 422; CIC. Senect. ix.; GALEN. Anat. admin. i.; ad calcem.

sime in interiorem; deinde in exteriorem; raro admodum in priorem, aut posteriorem. Si in interiorem partem prolapsum est, crus longius altero et valgius est: extra enim pes ultimus spectat. Si in exteriorem, brevius, varumque fit, et pes intus inclinatur; calx ingressu terram non contingit, sed planta ima; meliusque id crus superius corpus, quam in priore casu, fert, minusque baculo eget. Si in priorem, crus extensum est, implicarique non potest; alteri cruri ad calcem par est, sed ima planta minus in priorem partem inclinatur: dolorque in hoc casu praecipuus est, et maxime urina supprimitur. Ubi cum dolore inflammatio quievit, commode ingrediuntur, rectusque eorum pes est. Si in posteriorem, extendi non potest crus, breviusque est; ubi consistit, calx quoque terram non contingit. Magnum autem femori periculum est, ne vel difficulter reponatur, vel repositum rursus excidat. Quidam semper iterum excidere contendunt: sed Hippocrates, et Diocles, et Philotimus ,et Nileus, et Heraclides Tarentinus, clari admodum auctores, ex toto se restituisse memoriae prodiderunt. Neque tot genera machinamentorum quoque, ad extendendum in hoc casu femur, Hippocrates, Andreas, Nileus, Nymphodorus, Protarchus, Heraclides, faber quoque quidam reperissent, si id frustra esset. Sed ut haec falsa opinio est; sic illud verum est: cum ibi valentissimi nervi musculique sint, si suum robur habent, vix admittere; si non habent, postea non continere. Tentandum igitur est, et, si tenerius membrum est, satis est habenam alteram ab inguine, alteram a genu intendi: si validius, melius adducent, qui easdem habenas ad valida bacula deligarint; cumque eorum fustium imas partes oppositae morae objecerint, superiores ad se utraque

In quatuor partes moti signa.

Machinamenta ad extendendum femur.

Habena.

teriorem partem convertitur. Ubi huic contrarius casus, contrarium etiam signum est. At si in priorem partem erumpit, a posteriore latus nervus durus et intentus est; simusque is pes est. Si in posteriorem, calx paene conditur, planta major fit. Reponitur autem is quoque per manus: prius in diversa pede et crure diductis. Et in hoc quoque casu diutius in lectulo perseverandum est; ne is talus, qui totum corpus sustinet, parum confirmatis nervis, ferendo oneri cedat, rursusque prorumpat. Calceamentis quoque humilioribus primo tempore utendum, ne vinctura talum ipsum laedat.

Plantae.

XXIII. Plantae ossa iisdem modis, quibus in manibus, prodeunt; iisdemque conduntur. Fascia tantummodo calcem quoque debet comprehendere; ne, cum mediam plantam, imumque ejus vinciri necesse est, liber talus in medio relictus, materiam pleniorem recipiat, ideoque suppuret.

Digitorum pedis.

XXIV. In digitis nihil ultra fieri debet, quam quod in iis, qui sunt in manu, positum est. Potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri.

Luxationes compositae.

XXV. Haec facienda sunt in iis casibus, ubi sine vulnere ossa exciderunt. Hic quoque et ingens periculum est, et eo gravius, quo majus membrum est, quove validioribus nervis aut musculis continetur. Ideoque in humeris, femoribusque, metus mortis est: ac, si reposita ossa sunt, spes nulla est; non repositis tamen, nonnullum periculum est: eoque major in utroque timor est, quo propius vulnus articulo est. Hippocrates nihil tuto reponi posse, praeter digitos, et plantas, et manus, dixit:[a]

[a] Ἐλπὶς δὲ μόνη σωτηρίης, ἐὰν μὴ ἐμβάλλῃ· πλὴν τὰ κατὰ δακτύλους, καὶ χεῖρα ἄκρην. Ταῦτα δὲ πρόσεστι τῷ τοὺς κινδύνους ἐγχειρέειν ἐμβάλλειν, ἢ τῇ πρώτῃ, ἢ τῇ δευτέρῃ. Ἢν δὲ μὴ, περὶ τὰς δέκα, ἥκιστα τεταρταῖα. Hipp. Vect. xix. 866.

INDICES.

INDEX

RERUM.

D.

M.

S.

ujus indicis consultores rem sibi quaesitam semper intra trigesimam lineam textus ab ultima, saepius vero a prima, paginae indicatae linea, ndam esse.

INDEX

SCRIPTORUM ET MEDICORUM

A CELSO LAUDATORUM:

Adjicitur nunc aetas qua singuli vixerint, ex Historia Medicinae Ill. Sprengel, scriptisque Harduini, et Moreri.

INDEX

VERBORUM OMNIUM

QUAE IN CELSO LEGUNTUR;

QUALIS DELPHINICUS APPELLARI CONSUEVIT,

AUSPICIIS CURISQUE NOSTRIS,

AUXILIO VERO ALEXANDRI MILLIGAN COLL. REG. CHIR. PERMISSI

COMPOSITUS.

Prior numerus Paginam, secundus Lineam, hujus ac prioris editionis indicat.

E.

F.

J.

N.

O.

3 D

U.

V.

X.

Z.

FINIS.

